

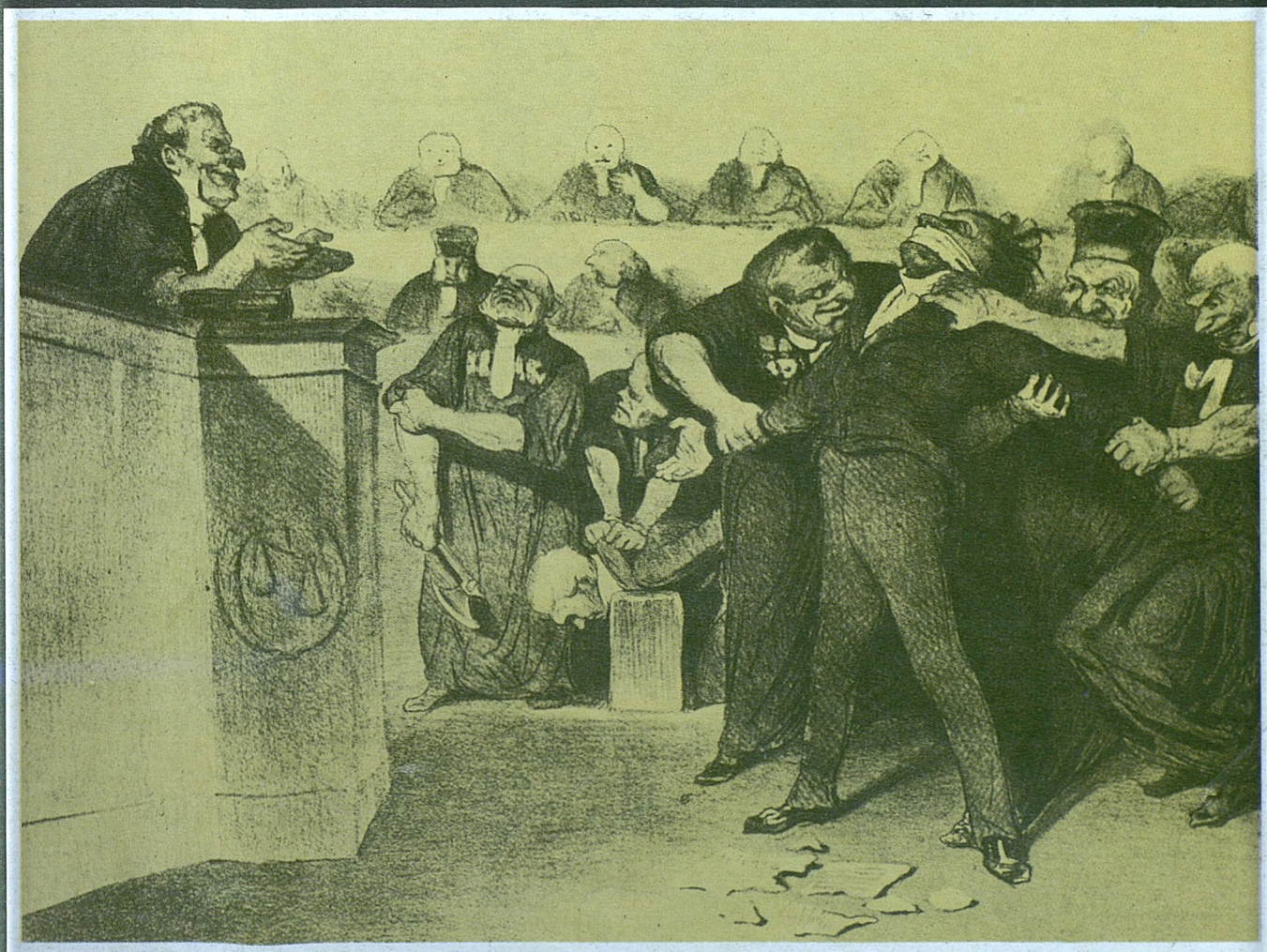
ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

Περίοδος Β'
Τεύχος 415
Παρασκευή 22
Σεπτεμβρίου 1989
Δρχ. 150

ΚΑΘΑΡΣΗ: ΔΙΚΑΖΕΤΑΙ ΤΟ «ΑΝΤΙ»

- Η ΚΑΘΑΡΣΗ ΣΥΜΒΙΒΑΖΕΤΑΙ
- ΤΑ ΠΑΖΑΡΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΚΟΛΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΠΑΣΟΚ
- ΤΑ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΑ ΦΛΑΜΠΟΥΡΑ ΤΗΣ ΚΝΕ
- ΤΟ ΦΕΟΥΔΟ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΑΚΗ

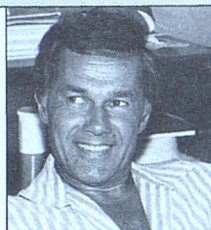
ΓΙΝΕ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ ΑΠΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΥΣ

**Λίνα
Αλεξίου**

**Στάθης
Βλάχος**

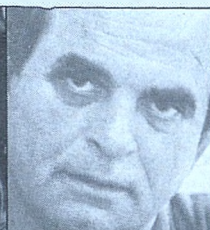
**Λυκούργος
Κορίνης**

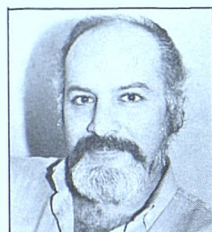
**Αφροδίτη
Απέργη**

**Γιώργος
Λιάνης**

**Λευτέρης
Παπαδόπουλος**

**Ροδόλφος
Μορώνης**

**Λιάνα
Κανέλλη**

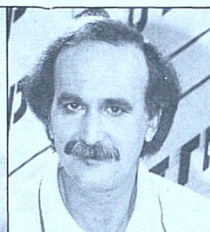
**Τέρενς
Κουϊκ**

**Δημήτρης
Κωνσταντάρας**

**Μένια
Παπαδοπούλου**

**Γιώργος
Παπαδάκης**

Ελάτε στο φως της δημοσιότητας

Ανοίξτε μια πόρτα σε ένα συναρπαστικό κόσμο... Στον κόσμο των μέσων μαζικής επικοινωνίας.

Σήμερα οι εφημερίδες, τα περιοδικά, η τηλεόραση, το ραδιόφωνο, φέρνουν κάθε μέρα την ενημέρωσή στο κοινό που διψάει να μάθει και που περιμένει το δικό σας λόγο. Σήμερα, ο μεγαλύτερος από ποτέ αριθμός μέσων μαζικής επικοινωνίας χρειάζεται σωστούς επαγγελματίες.

Γράψτε μια «πρώτη» σελίδα στην καριέρα σας

Αν λοιπόν ονειρευνίκατε να μπείτε στο δημοσιογραφικό κόσμο, κάντε τώρα το όνειρό σας πραγματικότητα κοντά μας. Θέλουμε κι εμείς μαζί σας να γνωρίσετε την επιτυχία και να γευθείτε ξεχωριστές στιγμές στην επαγγελματική σας ζωή. Γι' αυτό, δημιουργήσαμε το **Κολλέγιο Δημοσιογραφικών Σπουδών** με ιδιαίτερη συναίσθηση ευθύνης απέναντί σας και απέναντι στο λειτουργήμα που θα αναλάβετε. Κι έτσι βάζουμε κι εμείς την υπογραφή μας στην υπογραφή σας κάτω από τα δημοσιογραφικά σας κείμενα.

Ελάτε στο Κολλέγιο Δημοσιογραφικών Σπουδών

Ένα επιτελείο καθηγητών Πανεπιστημίου δημοσιογράφων και κριτικών τέχνης θα σας οδηγήσουν στα μυστικά του δημοσιογραφικού επαγγέλματος.

1ον: ΕΝΤΥΠΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ:
Λίνα Αλεξίου, Αφροδίτη Απέργη, Στάθης Βλάχος, Λυκούργος Κορίνης, Γιώργος Λιάνης, Χρήστος Παπαγεωργίου, Λευτέρης Παπαδόπουλος.

2ον: ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΜΕΣΑ: Ροδόλφος Μορώνης, Λιάνα Κανέλλη, Τέρενς Κουϊκ, Δημήτρης Κωνσταντάρας, Γιώργος Παπαδάκης, Μένια Παπαδοπούλου, η φιλόλογος Ρηνιώ Μίσσιου και πολλοί για ορθοφωνία.

Σε σύγχρονες εγκαταστάσεις, με μοντέρνα οπτικοακουστικά μέσα διδασκαλίας και με πρωτοποριακό εκπαιδευτικό πνεύμα, το Κολλέγιο Δημοσιογραφικών Σπουδών σας προσκαλεί σε ένα ολοζώντανο μέλλον.

Ακολουθήστε το ταλέντο σας

Στο 2ο έτος σπουδών αποκτίστε ειδικότητα: επιμέλεια ύλης (πίλοι - κασέ), ρεπορτάζ υπουργείων, πολιτικό ρεπορτάζ, ελεύθερο ρεπορτάζ, δικαστικό ρεπορτάζ, αστυνομικό ρεπορτάζ, πολιτιστικό ρεπορτάζ, αθλητικό ρεπορτάζ, καλλιτεχνικά, χρονογράφημα, ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ, ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ.

Εγγραφείτε σήμερα

- Σπουδές δύο χρόνια.
- Οι πτυχιούχοι Ανωτάτων ή Ανωτέρων Σχολών μπορούν να φοιτήσουν στο 2ο έτος όπου θα αποκτήσουν ειδικότητα.
- Περιορισμένος αριθμός εισακτέων στη Σχολή.

**ΚΟΛΛΕΓΙΟ
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ**

Στουρνάρα 57 - ΑΘΗΝΑ Τηλ. 52.22.246 - 52.27.092

Για να είστε πάντα στην επικαιρότητα.

ΣΥΝ ΠΛΗΝ ΕΝΑ

ΚΑΘΩΣ ολοκληρώνεται τόσο η διαδικασία της παραπομπής των ενόχων υπουργών για τα σκάνδαλα όσο και το συμπεφωνημένο νομοθετικό έργο της κυβέρνησης Τζαννετάκη, το ζήτημα του εκλογικού νόμου θα αναδειχθεί κυρίαρχο. Το ΠΑΣΟΚ αρνήθηκε, όταν μπορούσε, να καθιερώσει την απλή αναλογική και τώρα μεταχειρίζεται το θέμα της κατάργησης του «συν ένα» σαν όπλο για να φθείρει τον Συνασπισμό. Η ΝΔ από τη μεριά της, «ρίχνει νερό στο μύλο του ΠΑΣΟΚ» εμμένοντας στην πάγια θέση της ότι θα επαναφέρει την ενισχυμένη αναλογική, αν στις ερχόμενες εκλογές κερδίσει την κοινοβουλευτική πλειοψηφία.

ΕΙΝΑΙ ΒΕΒΑΙΑ εξαιρετικό αμφίβολο αν η ΝΔ καταφέρει να πραγματοποιήσει την απειλή της. Ούτε η αυτοδυναμία της είναι δεδομένη, ούτε η πολιτική της δυνατότητα να επιβάλει την ενισχυμένη αναλογική. Αν έχει αυτοδυναμία και το επιχειρήσει πριν την εκλογή προέδρου Δημοκρατίας, θα αντιμετωπίσει την ολομέτωπη επίθεση Συνασπισμού και ΠΑΣΟΚ πριν καλά-καλά βρεθεί στην εξουσία και αποκλείεται συναινετική εκλογή προέδρου. Θα οδηγηθούμε λοιπόν σε εκλογές με αμφίβολα για τον κ. Μητσοτάκη αποτελέσματα. Αν μείνει το θέμα ανοιχτό, δεν είναι καθόλου σίγουρο ότι προς το τέλος του βίου της μια κυβέρνηση ΝΔ θα προτιμά την ενισχυμένη αναλογική από το ισχύον σύστημα: όπως συνέβη και με το ΠΑΣΟΚ, θα την απασχολεί τότε να αποτρέψει νίκη των

αντιπάλων και όχι να «διευρυνει» την απίθανη δική της νίκη.

ΟΜΩΣ Η ΑΠΕΙΛΗ επαναφοράς της ενισχυμένης υπάρχει και ο Συνασπισμός είναι υποχρεωμένος να προωθήσει μέσα από τις κοινοβουλευτικές διαδικασίες την κατάργηση του «συν ένα». Θα δώσει έτσι και την ευκαιρία στο ΠΑΣΟΚ να αποδείξει ότι, πράγματι, δεν έχει άλλα κατά νου. Διότι έχουμε κάθε λόγο να υποπτευόμαστε ότι ο κ. Παπανδρέου δεν ενδιαφέρεται για την απλή αναλογική αλλά για τη σωτηρία του. Με το δόλωμα λοιπόν του «συν ένα» θα επιδιώξει μια συνολική συμφωνία με το Συνασπισμό που θα οδηγήσει σε αλλαγή κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας —με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την κάθαρση, το μέλλον, την πολιτική φερεγγυότητα και την εκλογική απήχηση της Αριστεράς.

ΕΙΝΑΙ ΦΑΝΕΡΟ λοιπόν πως ο Συνασπισμός πρέπει να αγωνιστεί για την κατάργηση του «συν ένα» μέχρι του σημείου εκείνου που δεν θα οδηγηθεί σε οποιαδήποτε μορφής κυβερνητική συνεργασία με το κόμμα των υποδίκων, με το κόμμα των σκανδάλων. Αν το ΠΑΣΟΚ θέλει πράγματι μόνο την κατάργηση του «συν ένα» μέσα από τις διαδικασίες της Βουλής αυτό μπορεί να γίνει. Αλλιώς, θα φροντίσει να δημιουργήσει τα «τεχνικά» εκείνα προβλήματα που θα οδηγήσουν στην, προσωρινή υποτίθεται, συγκυβέρνηση ΠΑΣΟΚ - Συνασπισμού. Και τότε η Αριστερά θα βρεθεί για μια ακόμη φορά δέσμια του υπόδικου της Εκάλης, πολιτικός όμηρος του ΠΑΣΟΚ, όπως έγινε και το 1985. Ελπίζουμε όμως πως τα παθήματα έχουν γίνει πια μαθήματα.

**ΠΕΡΙ
ΕΧΟ
ΜΕΝΑ**

- Περίοδος Β'
- Χρόνος 16ος
- Τεύχος 415

Παρασκευή 22 Σεπτεμβρίου 1989
δρχ. 150

**ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ**
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 72.32.713 - 72.49.300

Δ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ	
Υποκλοπές και κοπρολαγνεία	8
ΚΑΘΑΡΣΗ: ΤΟ «ΑΝΤΙ» ΔΙΚΑΖΕΤΑΙ	14
Μια, δυο, τρεις, πολλές ΚΝΕ	18
Μ. ΠΡΟΝΟΜΙΟΥΧΟΣ	
Κατασκευαστές πλυντηρίων συνιστούν	20
Κοσκιωτάς: Η μπάλα κυλάει	22
«Σύννομος» ο Κλακάνης, «έκνομος» ο Αρφάνης	23
ΒΑΣΙΛΗΣ ΖΗΣΗΣ	
ΑΓΟΡΑ ΤΟΥ ΑΙΩΝΑ: Η κάθαρση παραγράφεται	24
Οι πολιτικές ευθύνες του Συνασπισμού	27
Π. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ	
Τα υποκειμενικά αδιέξοδα της κάθαρσης	29
ΜΠΟΣΤ	
Άπιστευτα και όμως αληθινά	30

Λ. ΚΑΝΕΛΛΗ	
ΛΕΡΟΣ: Όπου κι αν πάω αυτή η πατρίδα με λερώνει	32
ΡΕΠΟΡΤΕΡ	
Το φέουδο Κωστόπουλου και η κάθαρση	33
Α. ΖΗΚΑΣ	
Ανατολίτικες ιστορίες	38
Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ	
Νατάλι	45
ΕΥΡΙΔΙΚΗ ΤΡΙΧΟΝ - ΜΙΛΣΑΝΗ	
Β' Διεθνής εικαστική συνάντηση Δελφών	48
ΚΩΣΤΑΣ ΒΙΔΑΛΗΣ	54
ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΟΡΟΒΗΛΑΣ	56

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ	
ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ	
ΑΝΤΙ-ΛΟΓΟΣ	
Με το τέλος του φθινοπώρου	4
ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ	6
ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ	9
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	10
ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΕΣ	
Δ. ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ	13
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ	19
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ	36
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	40
ΒΙΒΛΙΟ	51
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	57

Με το τέλος του φθινοπώρου

ΜΟΛΙΣ δυο εβδομάδες — στην «χειρότερη περίπτωση» τρεις — απομένουν προκειμένου να τερματισθεί ο βίος της σημερινής Βουλής. Καθόλου «μακρύς και ατελεύτητος» και μάλλον δημιουργικός και γόνιμος από κάθε άποψη.

ΟΛΕΣ οι μεγάλες εκκρεμότητες που σχετίζονται με τη διεξαγωγή των εκλογών στις 29 Οκτωβρίου (που προτιμά ο πρόεδρος της ΝΔ κ. Κ. Μητσοτάκης) και στις 5 Νοεμβρίου (που προτιμούν οι κ. Χαρ. Φλωράκης-Λ. Κύρκος) έχουν περιορισθεί σε μια: ποια θα είναι η Κυβέρνηση η οποία θα πραγματοποιήσει τις εκλογές. Θα είναι εκείνη του κ. Τζαννή Τζαννετάκη, η οποία θα παραμείνει σε αυτά τα καθήκοντα (με την προσθήκη τριών

«κοινής αποδοχής με το ΠΑΣΟΚ» υπηρεσιακών υπουργών) ή κάποια αμιγώς υπηρεσιακή (όπως επιμένει το ΠΑΣΟΚ) με επικεφαλής τον «πράσινο» πρόεδρο του Συμβουλίου Επικρατείας κ. Π. Μποτόπουλο.

Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ δεν έχει αποφασίσει ακόμα, γιατί οποιαδήποτε επιλογή δεν σχετίζεται μόνο με την συνταγματική βάση, που θα πρέπει να επιλεγεί (το άρθρο 37 ή 41 του Συντάγματος) αλλά και με ορισμένες τακτικές του επιλογές. Όπως το να έχει τον τελευταίο και κρίσιμο λόγο σε τέτοια θέματα. Εκτός λοιπόν, από την μοναδική αυτή εκκρεμότητα γύρω από τις εκλογές όλο το άλλο τοπίο έχει αποσαφηνισθεί.

ΟΛΑ τα θέματα, που είχε ελπίσει το ΠΑΣΟΚ ότι θα μπορούσε να αποτελέσουν αιτία ανασυνκόλλησης των σχέσεων του με τον «Συνασπισμό» είναι πλέον παρελθόν. Φρούδες ελπίδες οι οποίες δεν καρποφόρησαν. Η πρόταση για το «συν ένα», το επινόημα του κ. Απ. Λάζαρη για μίνι-μουμ, πολιτική συμφωνία στις πέντε μονοεδρικές περιφέρειες, οι αυταπάτες του κ. Κώστα Λαλιώτη για μετεκλογικές «προγραμματικές» συμφωνίες, η διεξαγωγή των εκλογών μετά την πολύμηνη και «πλήρη» δικαστική εκκαθάριση των σκανδάλων.

ΑΝΤΙΘΕΤΑ, τις ημέρες που πέρασαν οξύνθηκαν οι σχέσεις ΠΑΣΟΚ και «Συνασπισμού» με αφορμή την πρόταση παραπομπής του ίδιου του πρώην πρωθυπουργού κ. Α. Παπανδρέου για το ρόλο

και τις ευθύνες του (πολιτικές και ποινικές) στα σκάνδαλα Κοσκωτά και τηλεφωνικών παρακολουθήσεων. Η Αριστερά προχώρησε με τόλμη και αποφασιστικότητα στις δυο υποθέσεις αυτές (όπως δεν φαίνεται να έκανε με την υπόθεση της «αγοράς του αιώνα» και το χωριστό υπόμνημα που συνέταξε) και τίμησε την άποψή της ότι προέχει οποιασδήποτε συνεργασίας των «δημοκρατικών και προοδευτικών δυνάμεων» η εκκαθάριση των σκανδάλων. Δεν δέχτηκε την αντιστροφή του ΠΑΣΟΚ ότι λυδία λίθος της οποίας πολιτικής στάσης και συνεργασίας πρέπει να είναι η μανιχαϊστική επιλογή «δημοκρατικές - προοδευτικές δυνάμεις».

ΕΤΣΙ, ο ίδιος ο υπόδικος πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ προσπάθησε να θυμηθεί τον Γ. Δημητρώφ αντιγράφοντας το ρητορικό σχήμα της απολογίας του όταν δικαζόταν στη ναζιστική Γερμανία για την «φωτιά στο Ράιχσταγκ». Και εξέπεμψε ο αρχηγός του ΠΑΣΟΚ το ρητορικό σχήμα «κατηγορώ τους κατηγορούς μου» στην προσπάθειά του όχι μόνο να αρνηθεί τις πασιδηλές ευθύνες του αλλά και στη μόνη τακτική του να ευτελίζει όλα τα σύμφωνα, σύμβολα και τις σημαίες του κομμουνιστικού και σοσιαλιστικού κινήματος.

ΣΤΟ ΡΟΛΟ του «ανεύθυνου» πρωθυπουργού για τις υποκλοπές, εκείνος ο οποίος προήγαγε τον Κ. Τσίμα σε ευρωβουλευτή (ο οποίος μάλιστα έσπευσε να

Επικίνδυνος ως το τέλος

Η δήλωση του πρώην πρωθυπουργού Α. Παπανδρέου που διάβασε στη Βουλή ο Σ. Πεπονής, για να δικαιολογήσει την άρνησή του να παραστεί στη συνεδρίαση για το σκάνδαλο των υποκλοπών είναι διπλά χαρακτηριστική.

Πρώτον: Ο υπόδικος τώως πρωθυπουργός προσπαθεί να κάνει συνένοχο όλο το ΠΑΣΟΚ για προφανείς λόγους και ταυτόχρονα δίνει από τώρα το «στίγμα» της μετέπειτα πολιτικής της αξιωματικής αντιπολίτευσης τόσο για την προεκλογική περίοδο, όσο και για την μετά τις εκλογές.

Δεύτερον: Με τη δήλωσή του στην οποία λέει ότι «απέφυγα, στο βωμό της εθνικής συμφιλίωσης, να εγκαλέσω το 1981 τους πραγματικούς θύτες των δημοκρατικών δικαιωμάτων και των ελευθεριών», στην προσπάθειά του να αντικρούσει τις κατηγορίες για τις υποκλοπές των τηλεφωνημάτων, κατά παράβαση στοιχειωδών δημοκρατικών δικαιωμάτων κατοχυρωμένων συνταγματικά, δίνει ένα άλλο «στίγμα». Αυτό του ισοσκελισμού και της ισοφάρισης πράξεων οι οποίες αποτελούν παρόμοια σκάνδαλα σαν αυτό των υποκλοπών για το οποίο εγκαλείται ο πρώην πρωθυπουργός.

Και τα δυο — η φυγομαχία του Ανδρέα Παπανδρέου είναι ένα άλλο θέμα — είναι αποκαλυπτικά της επικίνδυνης τακτικής που ακολουθεί ο αρχηγός — ακόμα — της αξιωματικής αντιπολίτευσης.

Κατ' αρχήν ταυτίζοντας τον εαυτό του με το ΠΑΣΟΚ («σήμερα ουσιαστικά σύρεται στα δικαστήρια, η μεγάλη δημοκρατική παράταξη του ΠΑΣΟΚ») δήλωσε ο Α. Παπανδρέου) εγκαινιάζει μια τακτική επικίνδυνου φανατισμού με απρόβλεπτες συνέπειες — και για το ΠΑΣΟΚ — το οποίο για να έχει ο ίδιος άλλοθι το συμπαρασύρει σε αυτή την τακτική χωρίς προς το παρόν αντιδράσεις.

Αυτή η τακτική του φανατισμού τορπιλίζει όπως και η αποχή το σύνολο των δημοκρατικών θεσμών και πάνω από όλα την καρδιά της Δημοκρατίας το κοινοβούλιο. Χαρακτηριστική είναι η χρήση του όρου «παράταξη» η οποία παραπέμπει σε φυλετικά σύνδρομα του τύπου: «εμείς - αυτοί», σύνδρομα απαραίτητα για την παραγωγή του διχασμού.

Αυτή η τακτική που οδηγεί σε συνέπειες, υπονομευτικές του ίδιου του κοινοβουλευτισμού, δείχνει το πόσο επικίνδυνος γίνεται ο Ανδρέας Παπανδρέου στην τελευταία φάση της πτώσης του. Επικίνδυνος και για τη Δημοκρατία και για τον τόπο.

Από την άλλη μιλώντας για εθνική συμφιλίωση ο — ακόμα — πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ αναφερόμενος στο '81 εγκαλείται και γιατί αποσιώπησε τα όσα υπαινίσσεται και γιατί τα απέκρυψε και γιατί σήμερα που αναφέρεται σε συγκάλυψη και συγχωροχάρτι ουσιαστικά δεν προσκομίζει κανένα στοιχείο.

Το 48% που ψήφισε ΠΑΣΟΚ το '81 ουδέποτε έδωσε τέτοιες εξουσιοδοτήσεις στον κ. Παπανδρέου και πολύ περισσότερο δεν ψήφισε κανείς το ΠΑΣΟΚ για να συνεχίσει και να τελειοποιήσει τους μηχανισμούς που γεννούν και τροφοδοτούν τα σκάνδαλα.

Είναι το λιγότερο πολιτική απρέπεια να μιλά ο Α. Παπανδρέου σήμερα για συμφιλίωση και να ζητά ουσιαστικά την ηθική δικαίωση αλλά και την πολιτική δικαίωση της κλεψιάς, της ρεμούλας, του Κοσκωτοσκάνδαλου, της μίζας, της παραβίασης των ατομικών δικαιωμάτων και των ατομικών ελευθεριών. Είναι σαν να ζητά συμφιλίωση του λαού με την απάτη, την κλεψιά, το σκάνδαλο, τη μίζα και τη ρεμούλα.

Αυτή τη «συμφιλίωση» θέλει ο πρώην πρωθυπουργός. Και για να φτιάξει το δικό του άλλοθι εγκαινιάζει μια αντιδημοκρατική τακτική, η οποία οδηγεί μοιραία στην αυτοδιάλυση και του ΠΑΣΟΚ αλλά αποτελεί και πρόκληση προς τους θεσμούς και την ομαλή πολιτική πορεία του τόπου.

Πρόκληση προς τη Βουλή, τα κόμματα, το λαό, τη Δημοκρατία και τους σκεπτόμενους οπαδούς του ΠΑΣΟΚ η απάντηση πρέπει να είναι σταθερή και χωρίς δισταγμούς.

Αρκετά δεινά έφερε στον τόπο η παπανδρείκη εξουσία. Ας μη φέρει και άλλα το τέλος του Ανδρέα Παπανδρέου...

δηλώσει μέλος της Επιτροπής Ασυλίων του Ευρωκοινοβουλίου) και τον Θ. Τόμπρα σε υποψήφιο βουλευτή, αρνείται σήμερα τα πάντα. Δηλώνει ότι αποδοκιμάζει τις αναμφισβήτητες παρακολουθήσεις και υποκλοπές, αλλά δεν προσωποποιεί τις ευθύνες. Δεν αποδοκιμάζει προσωπικά τον Τόμπρα και τον Τσίμα. Κάνει δηλώσεις γενικά και αόριστα, προκειμένου να απαλλαγεί ο ίδιος από το όποιο πολιτικό βάρος και τις ευθύνες.

ΣΤΟ ΡΟΛΟ του «ανεύθυνου» πρωθυπουργού ο συνδαιτημόνας και οικονομικά συναλλασσόμενος με τον μεγαλοαπατεώνα Κοσκωτά ο κ. Α. Παπανδρέου δεν προβαίνει σε καταγγελία του Μένιου Κουτσόγιωργα και του Γεωργίου Πέτσου στη Βουλή είτε δημόσια, έχοντας μάλιστα φροντίσει στην Κ.Ε. του ΠΑΣΟΚ να μη λάβει θέση υπέρ του τότε αποκλεισμού τους από τις λίστες του ΠΑΣΟΚ. Φορτώνει τις ευθύνες στους άλλους, δημιουργώντας συνενόχους.

Η ΙΔΙΑ τακτική, όπως είχε επισημάνει εγκαίρως το ΑΝΤΙ, ακολουθείται πιστά μέχρι σήμερα από τον αρχηγό του ΠΑΣΟΚ, καθώς οι στενοί του «συνεργάτες», δηλαδή υποτακτικοί της αυλής του επιφορτίζονται όλες τις ευθύνες. Το δείχνουν αυτές τις ημέρες οι συνεχείς ανακοινώσεις του Εκτελεστικού Γραφείου (που υπογράφονται ομόφωνα και από τον κ. Κώστα Σημίτη και τον κ. Γ. Γεννηματά) και οι ομιλίες πρώην υπουργών —φιλόδοξων κατά τα άλλα για μελλοντικό ηγετικό ρόλο— όπως οι κ. Α. Κακλαμάνης, Α. Τσοχατζόπουλος, Γ. Γεννηματάς για την «σκεωρία» των δικαστικών παραπομπών του αρχηγού τους. Ταυτιζόμενοι πλήρως με τις δικές του πολιτικές ευθύνες, τις τεράστιες και αναμφισβήτητες.

ΟΜΩΣ οι τελευταίες ημέρες με το σήριαλ των προσχωρήσεων προσωπικοτήτων στο ΠΑΣΟΚ αποκαλύπτουν και μια άλλη στρατηγική του Α. Παπανδρέου του οποίου πλέον οι πολιτικές πρωτοβουλίες έχουν περιορισθεί μόνο μέσα στο χώρο του κινήματος και όχι στο σύνολο της δημόσιας ζωής, όπως παλαιότερα. Αυτές οι χωρίς αρχές «συζητήσεις και συμφωνίες» με ονόματα από εκείνα των κ. Κωστή Στεφανόπουλου και Νικήτα Βενιζέλου έως του Μάρκου Βαφειάδη δείχνουν ότι ο κ. Παπανδρέου προσπαθεί να σχηματίσει μια καρικατούρα του «Συνασπισμού» για ιδίον αποκλειστικά σκοπόν και όφελος. Εκείνο της «πολιτικής απορρύπανσης» του ίδιου και των «μεγάλων κριμάτων, που τον βαρύνουν», των μεγάλων δημόσιων αμαρτιών, που λέει κι ο ποιητής. Ευτελιζόμενοι όλοι αυτοί έναντι μιας θέσης στο ψηφοδέλτιο Επικρατείας προσφέρουν απλώς και μόνο «πολιτικό άλλοθι» στον υπόδικο αρχηγό. Γι' αυτό τους θέλει και μόνο.

ΑΛΛΩΣΤΕ, χωρίς αρχές και μνήμη γίνε-

ται η δική τους διαπραγμάτευση. Όσο όμως στο επίπεδο της κορυφής υπάρχει η κινητικότητα των «προσωπικών αντιπαροχών» σε *πονηρούς πολιτευτές* τόσο παρατηρείται έντονη απροθυμία να κινηθεί από το τέλμα η πολυπόθητη «ανασυγκρότηση». Δεν πατούν παρά ελάχιστοι από τα δήθεν 200.000 «ενεργά μέλη» του Κινήματος στις κομματικές οργανώσεις και αναβάλλεται από εβδομάδα σε εβδομάδα, ένα μήνα τώρα, η Πανελλήνια Συνδιάσκεψη του Κινήματος. Θα πραγματοποιηθεί, αν τελικά πραγματοποιηθεί, στις αρχές Οκτωβρίου παράλληλα σχεδόν με το κλείσιμο της Βουλής. Τι καλύτερη ευκαιρία να δοθεί «το μήνυμα - προσκλητήριο της νίκης» και να εγκαταλειφθούν όλες οι υποσχέσεις και δεσμεύσεις για νέες διαδικασίες, αυτοκριτική και καταστατικές αρχές; Πότε άλλωστε οι μαζικές κομματικές «συναντήσεις» του ΠΑΣΟΚ έλυσαν κανένα πρόβλημα της χρόνιας παθολογίας του; Του λαϊκισμού, του αυταρχισμού, του αρχηγισμού της ιδεολογικής ανυπαρξίας. Το «προσκλητήριο της νίκης» είναι άλλωστε το καλύτερο αντίδοτο για τους υποτακτικούς του Εκτελεστικού Γραφείου, οι οποίοι περίλυποι διαπίστωσαν ότι «*δεν ανέδρασε ο κόσμος μας στις αποφάσεις για την παραπομπή του προέδρου*». Αναζητούν νέο πρόσχημα «νέα μαζικά καθήκοντα»...

ΤΕΛΕΙΩΝΕΙ ο βίος της σημερινής Βουλής, καθώς έρχονται τα πρωτοβρόχια. Μέσα σε μια κρίση κορυφής στην ΚΝΕ που αποκαλύπτει πόσο δύσκολο εγχείρημα είναι να αποκτηθεί ενιαία ιδεολογική και πολιτική αντίληψη σε ένα κομμουνιστικό χώρο με χρόνιες «αγκυλώσεις». Μέσα σε προβληματισμούς του «Συνασπισμού» για το εάν θα πρέπει να συμφωνήσει στη διάλυση της Βουλής με πρωτοβουλία του κ. Τζαννή Τζαννετάκη ή με την επανάληψη του σήριαλ των άγων, πλέον, διερευνητικών επαφών από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας. Μέσα στις συγκρατημένες διαβεβαιώσεις του κ. Μητσotάκη για το νέο εκλογικό αποτέλεσμα, το οποίο προσδοκά μόλις 2-3% μεγαλύτερο από εκείνο του Ιουνίου.

ΜΕΣΑ στην κοινή πεποίθηση ότι τουλάχιστον στο χώρο του ΠΑΣΟΚ και της Αριστεράς έχουμε μετρίως αλλά σταθερά σε μια νέα πορεία, εξέλιξη και προοπτική. Όλα τα ενδεχόμενα είναι ανοικτά για τους επόμενους μήνες — από τις αποχωρήσεις των Λεωνίδα Κύρκου και Α. Παπανδρέου από τις ηγεσίες της ΕΑΡ και του ΠΑΣΟΚ (φυσικά για διαφορετικούς λόγους) έως τις νέες πολιτικές διεργασίες εν όψει της εκλογής του νέου προέδρου διεργασίες εν όψει της νέας εκλογής προέδρου της Δημοκρατίας.

ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ δρομολογούν εξελίξεις. Η προοπτική των εκλογών του Νοεμβρίου δεν πρόκειται να αλλάξει το σκηνικό ό-

πως τεχνιέντως διαδίδει η ηγετική ομάδα του ΠΑΣΟΚ. Οι νέες εξελίξεις θα αρχίσουν αμέσως μετά τις εκλογές του Νοεμβρίου. Και αυτή είναι η σημασία της ερχόμενης εκλογικής αναμέτρησης.

ΑΝΤΙ-ΛΟΓΟΣ

Νέες Εκδόσεις

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΔΗΜ. Ν. ΠΑΠΑΔΗΜΑ
Ιπποκράτους 8
τηλ. 36.27.318

ημερο δνηκτής

ΤΕΤΑΡΤΗ 6.9.89 - ΤΡΙΤΗ 19.9.89

ΤΕΤΑΡΤΗ, 6.9.89

Η σημερινή συμφωνία **ΝΔ - Συνασπισμού** δια των εκπροσώπων των κ. **Μητσοτάκη**, **Φλωράκη**, **Κύρκου**, **Τζαννετάκη**, κ.ά., φαίνεται οριστική: πάμε για **εκλογές** στις 5 Νοεμβρίου. Τόσοι **άκρηδες** παρόντες, ήταν δυνατό να μη συμφωνήσουν.

Αφίχθη αιφνιδίως εκ **Κολομβίας** η νύφη του **Γεωργίου** και **σύζυγος** του **Σταύρου Κοσκωτά** κ. **Λουζ-Έλενα Ρουίζ**. Φαίνεται πως το κλίμα στην ιδιαίτερη πατρίδα της, το πασιγνώστο λόγω κοκαΐνης **Μεντελίν**, έχει γίνει ιδιαίτερα **ανθυγιεινό** ακόμα και σε σύγκριση με το δικό μας **κοσμητικό νέφος**.

Κάπνιζα επί 23 χρόνια, δηλαδή 8.400 ημέρες. Υπολογίζοντας κατά μέσο όρο ημερησίως 30 τσιγάρα, έχω καταναλώσει συνολικά 250.000. Διακρίσεις πενήντα χιλιάδες φορές άνοιξα **πακέτο** έβγαλα τσιγάρο, το χτύπησα στο νύχι του αριστερού αντίχειρα, το έφερα στα χείλη, με τη φλόγα σπύριτρου ή αναπτήρα και γρήγορες ρουφιξιές το άναψα. Μέχρι να σβύσει και να το λιώσω στο τασάκι, 20 φορές το έφερα στα χείλη και γέμιζα τα πνευμόνια μου **μυρωδάτο καπνό**, **νικοτίνη**, **πίσσα**. 5.000.000 φορές οι **κυψελίδες** μου, απόλαυσαν αυτά τα **γλυκά δηλητήρια**. Πέντε εκατομμύρια στιγμές ηδονής απαιτούν την επανάληψή τους. Πώς να αποκοπώ από αυτές; Πώς θα ζήσω χωρίς αυτές; Πώς θα γράψω χωρίς αυτές;

Λαθεμίνες και **επικίνδυνες** βρίσκες τις θέσεις του **Σωτ. Κωστόπουλου** το Ε.Γ. του ΠΑΣΟΚ. Τόσα χρόνια στη **Χαλκίδα** έλεγε κι έγραφε **χειρότερα** από όσα περιέχονται στην εκ **Στρασβούργου** «ανοιχτή επιστολή» του. Τώρα ξύπνησαν;

«**Κρίσιμη η κατάσταση της οικονομίας μας**», διαπίστωσε ο κ. **Θεοδωράκης**. Αναμένονται δηλώσεις του κ. **Χαλικιά** για το μουσικό πρόγραμμα του **φεστιβάλ Αθηνών**.

Ομαδικός τάφος 80.000 θυμάτων του **Στάλιν** αποκαλύφθηκε στα **Ουράλια**. Σκληρό πλήγμα για τους **τροτσκιστές** που θεωρούσαν ως τώρα ότι ο

Αρχηγός τους αποτελούσε **ιδιαίτερη περίπτωση**. Για πρώτη φορά λοιπόν συμμαχούν με την **ΚΝΕ** η οποία δηλώνει ότι πρόκειται για **σκελετομοντάζ** του **Γκορμπασόφ**.

ΠΕΜΠΤΗ, 7.9.89

Αναχωρούν για τη **Βοστώνη** οι βουλευτές **Κατσαρός**, **Ξαρχάς**, **Κατσιμπάρδης**, **Νέστωρ** για να **εξετάσουν** τον **Κοσκωτά**. Επί τη ευκαιρία, δεν τον **απαγάγουν**, να τον φέρουν εδώ να **τελειώνουμε**;

Τα 10 τρισεκατομμύρια **δραχμές** θα φθάσει φέτος το συνολικό **δημόσιο χρέος**. Χρωστάω δηλαδή εγώ, όπως κι εσύ, ένα εκατομμύριο. Και περιμένουν να το **ξοφλήσω** με **ΑΤΑ 9%**;

Διαδήλωση από τα **Προπύλαια** στη **Βουλή Τούρκων** και **Κούρδων** πολιτικών προσφύγων που διαμαρτύρονται για την παράδοση του **Οζσομέρ** στις **τουρκικές αρχές**. Το πώς και το γιατί ακόμη δεν το **εξηγήσε η κυβέρνηση**.

Το ότι οι **εκλογές** θα γίνουν στις 5 **Νοεμβρίου** επιβεβαιώνεται όχι μόνο από την **Πολιτική Επιτροπή** του **Συνασπισμού** που συνεδριάζει, αλλά και από το γεγονός, ότι **αρχίζει ξανά**, η καταβολή **στεγαστικών δανείων** από τον **Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας**.

Το **Αγιονόρος** βρίσκεται ο **υπουργός Προεδρίας** κ. **Α. Κανελλόπουλος**. Ας τον κρατήσουν εκεί να **γλυτώσουν** οι **Ηλείοι**. Το **Αγιονόρος** άντεξε και σε άλλες **επιδρομές**.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 8.9.89

Γενέθλια της **Παναγίας** σήμερα — **Πάνο** χρόνια πολλά! Αν δεν ήταν να **πάει** το **ζεύγος Παπανδρέου** στην **Τήνο**, για το **τάμα** του, ούτε εγώ δεν θα **θυμόμουν** τη γιορτή σου. Και σε αυτές που **συνεορτάζουν** τα **γενέθλιά** τους με την **Παρθένο** **ευχόμεθα** **σπολλά** **τη**.

Το έκανε το **θάμα** η **Μεγαλόχαρη** κι **ας** μην πήγε το **ζεύγος** στην **Τήνο** **λόγο** καιρού. Την ώρα που η **Δήμητρα** **άναβε** **λαμπάδα** σαν το **μπόι** **Του**

στο **εικονοστάσι** της **άστραψε** **θείο φως** στην **αίθουσα** του **Εφετείου**. **Τυφλωμένοι** από τη **λάμψη** **Του** **δυο δικαστές**, **έριξαν** **τρεις μήνες φυλακή** στον **Παπουτσάκη** γιατί **Τον** **εξύβρισε**. Το υπόλοιπο 61% των **Ελλήνων** ήταν **απόν** και τη **γλύτωσε**.

Μία από τα ίδια ήταν η **κατάθεση** **Κοσκωτά** στη **Βοστώνη**. Τσάμπα τα **λεφτά** για το **ταξίδι**.

Ομοφώνως η **Βουλή** αποφάσισε ότι **θα** **συσταθεί** **Επιτροπή**, η οποία **θα** **μελετήσει** το **θέμα** της **προστασίας** των **δασών** και **θα** **υποβάλει** **προτάσεις** που **θα** **γίνουν** **νόμοι**. Κι **ακόμη** **δεν** **άρχισε** **επισημώς** η **προεκλογική** **περίοδος**.

Νέα διαδήλωση για τον **Οζσομέρ** — **ακόμη** **περιμένουμε** τα **πορίσματα** της **Ένορκης Διοικητικής Εξέτασης**.

Μετά τα **ταξί** το **ωράριο** των **καταστημάτων**: **αναβολή** της **εφαρμογής** του **συνεχούς** **αντιμετωπίζει** η **κυβέρνηση**. Οι **κυβερνήσεις** **πέφτουνε**, ο **μικρομεσαίων** **μένει**.

ΣΑΒΒΑΤΟ, 9.9.89

Αν ζούμε, σε **δέκα** χρόνια **ακριβώς** θα **γράφουμε** **9.9.99**. Στη **λαϊκή αγορά** της **Καλλιδρομίου** όλοι με **αντιμετωπίζουν** με **κατανόηση** και με **ενισχύουν** στον **αγώνα** μου **εναντίον** των **πέντε εκατομμυρίων ηδονικών στιγμών** που **απαρνούμαι**. Με **συμβουλεύουν** να **πίνω** **τσάι** αντί για **καφέ**, να **μην** **έσχνω** το **κομπολίδι** μου, να **κάνω** **κρύα ντους**, να **αρχίσω** **γυμναστική**, να **κάνω** **βελονισμό**, να **πάρω** **ταίχλες** με **νικοτίνη**. **Ντρέπομαι** που τους **αποκαλύψω** ότι **περιμένω** **απάντηση** στην **αίτηση** που **υπέβαλα** να με **δεχθούν** στην **«Ιθάκη»**...

Εγκαινία της 54ης **Διεθνούς Έκθεσης** της **Θεσσαλονίκης**. Ο **πρωθυπουργός** κ. **Τζαννετάκης** **εξηγεί** για **μία** **ακόμη** **φορά** **πόσο φτωχοί** **είμαστε**.

ΚΥΡΙΑΚΗ, 10.9.89

«**Τι είναι** αυτές οι **αηδίες**, για τα **πέντε εκατομμύρια ηδονικές στιγμές**», έβαλε τις **φωνές** ο **ψυχχαναλύτης** μου. «**Υπολόγισε** για **κάθε** **τσιγάρο** **20** **μιλιγκράμ** **πίσσα** και **δυο** **μιλιγκράμ** **νικοτίνη**. **250.000** **τσιγάρα** **μας** **κάνουν** **λοιπόν** **πέντε εκατομμύρια μιλιγκράμ** **πίσσα** και **500.000** **μιλιγκράμ** **νικοτίνη**». Σταμάτησε **μία** **στιγμή**, **έβγαλε** το **κομπούτεράκι** του και **μετά** **συνέχισε** **θριαμβευτικά**: «**Δηλαδή** **έχεις** **βάλει** **στα** **πνευμόνια** **σου** **πέντε** **κιλά** **πίσσα** και **στο** **αίμα** **σου** **μισό** **κιλό** **νικοτίνη**. **Απορώ** **πως** **ζεις** **ακόμη**», **κατέληξε** **θυμωμένος** κι **έσβυσε** με **νέυρο** στο **τασάκι** το **τσιγάρο** που **κάπνιζε**.

Ευτυχώς που οι **ακροδεξιοί** **είναι** **λιγότερο** **επίμονοι** **από**

τους **ακροαριστερούς**: **ολόκληρο** **0,3%** **πήρε** η **ΕΠΕΝ** στις **εκλογές** και **αυτοδιαλύεται**. Στην **αντίπερα** **όχθη**, **πολλοί** **με** **ίδια** **ή** **και** **μικρότερα** **ποσοστά**, **ετοιμάζονται** **πυρετωδώς** για την **5η** **Νοεμβρίου**.

Εθνικό λόγο για τη **διάλυση** της **Βουλής** **αναζητεί** ο κ. **Μητσοτάκης**. Ας **επικαλεστεί** την **ανάγκη** **διενέργειας** **εκλογών**.

Σήμερα στις **12** **τα** **μεσάνυχτα** η **Ουγγαρία** **άνοιξε** τα **σύνορα** της και **χιλιάδες** **Ανατολικογερμανοί** **εγκαταλείπουν** **οριστικά** τον **παρύδεισο** του **Χόνκερ**.

Με **πρωτοσέλιδο** **θέμα** το **τρελοκομείο** της **Λέρου** **κυκλοφορεί** ο «**Ομπσέρβερ**» στο **Λονδίνο**. Τώρα που **γίναμε** **διεθνώς** **βούκινο**, **θα** **πέσει** **μεγάλη** **ευαισθητοποίηση** για το **θέμα**.

ΔΕΥΤΕΡΑ, 11.9.89

Κατά **πλειοψηφίαν**, η **προανακριτική** **επιτροπή** της **Βουλής** για τις **υποκλοπές** **παραπέμπει** τον **Α. Παπανδρέου** ως **ηθικό** **αυτουργό** για «**κατ'εξακολούθησιν** **παγίδευση** και **παραβίαση** των **ηλεκτρονικών** και της **προφορικής** **συνομιλίας**». Μα αυτά τα **κάνει** και ο **πρώτος** **τυχόν** **ιδιωτικός** **ντετέκτιβ**...

Απολαυστική **συνομιλία** **Λάζαρη - Αλευρά** **δημοσιεύει** το «**Έθνος**», **υποκλαπεία** από την **ΕΥΠ**. Αν **μη** **τι** **άλλο**, **καταλαβαίνει** **κάνει** **γιατί** ο **Α. Παπανδρέου** **κυβερνούσε** **σαν** **σουλτάνος** **όλα** **αυτά** **τα** **χρόνια**.

Δημοτικά, **Γυμνάσια**, **Λύκεια** **αγιάζονται** **σήμερα** για να **πάει** **καλά** η **σχολική** **χρονιά** που **αρχίζει**. Μα **αφού** **ούτε** **πέρσι**, **ούτε** **πρόπερσι** **έπιασαν** τα **μάγια**, **δεν** **δοκιμάζουμε** **και** **τίποτ'** **άλλο**;

Πήγε και ο **υπουργός** **Πολιτισμού** κ. **Γ. Μυλωνάς** στο **Αγιονόρος** κι **έφυγε** με **εγκεφαλικό** ο **άνθρωπος**. **Αντιβέτως** ο κ. **Κανελλόπουλος** **αναγύρησε** **υγιής** — **άγνωστο** **σε** **τι** **κατάσταση** **βρίσκονται** οι **καλόγεροι**.

Υψηρειακή **κυβέρνηση** για τις **εκλογές** **απαιτεί** ο κ. **Παπανδρέου** και **αρνείται** ότι **υπάρχουν** οι **εθνικοί** **λόγοι** που **προσπαθεί** να **ανακαλύψει** ο κ. **Μητσοτάκης**.

Ο **Αντώνης Κορόβηλας**, **κοινοβουλευτικός** **συντάκτης** της «**Ελευθεροτυπίας**» **πέθανε** σε **ηλικία** **53** **χρόνων**. **Τι** **να** **πούμε**; Οι **καλοί** **εξακολουθούν** **πάντα** να **πεθαίνουν** **νέοι**, **ανεξαρτήτως** **ηλικίας**.

ΤΡΙΤΗ, 12.9.89

Ακόμα **δεν** **έχω** **καταφέρει** να **μάθω** να **τρώω** **πασατέμπους** με το **αριστερό** **χέρι** **ώστε** **με** **το**

δεξί να μπορώ να γράφω και τα χειρόγραφα καθυστερούν απελπιστικά.

Σήμερα στην Αθήνα «όλα τάσκιαζε το νέφος και τα πλάκωνε το όζον» αλλά ο κ. Γκελεστάθης εξακολουθεί να ενδιαφέρεται για τις ψήφους των ταξιτζήδων και όχι για τους ρύπους των ταξί.

Έκαψαν ομοιώματα των Ε-βρέν - Οζάλ και διαδήλωσαν στο κέντρο της Αθήνας **Τούρκοι** και **Κούρδοι** πολιτικοί πρόσφυγες επί τη 9η επετείου του στρατιωτικού πραξικοπήματος. Τους συμπαραστάθηκαν χιλιάδες Έλληνες που ζητούσαν ν' ανταλλαγεί ο Κεφαλογιάννης με τον Οζσομέρ.

Πανηγυρικά υπερψηφίζε-ται από την Πολωνική Βουλή η κυβέρνηση συνασπισμού **Αλληλεγγύης - Κομμουνιστών**. Με ανακοίνωσή της η

ριανή του δήλωση.

ΤΕΤΑΡΤΗ, 13.9.89

Μα πώς στο διάολο γίνεται μετά από τόσους και τόσους διορισμούς και μονιμοποιήσεις να υπάρχουν ακόμη στο δημόσιο **45.000 έκτακτοι** που απαιτούν μονιμότητα απειλώντας με απεργίες;

Η **Πάτρα** ξενυχτά σε ασφαλείς οικίες περιμένοντας ισχυρό σεισμό· οι **δικαστικοί** συνεδριάζουν απαιτώντας ψήφιση των κωδίκων· η **Βουλή** ομοφώνως αποδέχεται να ορίζει επιτροπές που θα εξετάζει **Προέδρους των ΔΕΚΟ**· ομοφώνως επίσης κατήγγινε την **προσωποκράτηση**· ο **ΠΑΟ** και ο **Ηρακλής** επιτυγχάνουν ισχνές νίκες· η **ΑΕΚ** και ο **Ολυμπιακός** ανατρέψιμες ήττες. Γενικώς δεν πάμε κι άσχημα. Αν μάλιστα ιδρυθεί και «**αυτόνομη ελληνική οντό-**

του **Α. Παπανδρέου** για α) θη-κή αυτοργία για τις καταθέσεις των **ΔΕΚΟ** στην κοσσυω-τράπεζα, β) για παθητική δωροδοκία μέσω των πάμπερς, γ) αποδοχή προϊόντων εγκλήματος, διότι εδωροδοκήθη με κλεμμένα λεφτά. Μαζί πάνε και οι **Κουτσόγιωργας, Πέτσος, Ρουμελιώτης, Τσολό-λας**. Όλοι εσείς σε ένα βαθύ μπουντρούμι — κι εγώ έξω με ένα μπουκάλι ρούμι.

Συνεδρίασε η **Κοινοβου-λευτική Ομάδα του ΠΑΣΟΚ** και απαίτησε να συγκυβερνήσει με τον **Συνασπισμό**. Λέγε-λέγε το κοπέλι, κάνει τη γριά και θέλει.

Στη **Θεσσαλονίκη Φλωρά-κης - Κύρκος** ομιλούν επί παντός του επιστητού και άλλων τινών. Ο **Γρ. Φαράκος** περιορίζεται στην **ΚΝΕ** και της τραβά το αυτί για να την επαναφέρει στην τάξη.

Παραιτήθηκε ο κ. Κανελλό-πουλος για όσα προχθές διέπραξε αλλά, κατόπιν παρακλήσεων, παραμένει. Για τα μάτια του κόσμου του το εί-παν, αλλά κι αυτός δικαιολογία ήθελε.

Εν τω μεταξύ η **Ηλεία**, ιδιαι-τέρα πατρίδα του κ. Κανελλό-πουλου, καίγεται εδώ και ημέ-ρες —παρά τις εκατοντάδες εκτάκτους που προσελήφθη-σαν δήθεν για προστασία των δασών με σημειώματα του κ. υπουργού.

Δεν μας φτάνουν οι **δικοί μας**, έχουμε και τους **Ουαλ-λούς** χουλιγκάνους να τα κά-νουν γυαλιά-καρφιά στη **Γλυ-φάδα**.

Αν έχετε πάνω από **5 εκα-τομμύρια δραχμές** γλυτώνετε **1,5 εκατ. κι** αγοράζετε **καθα-ρό αυτοκίνητο**. Αν δεν έχετε, αγοράζετε **βρώμικο** και δεν έ-χετε έκπτωση. Όπου φτωχός κι η μοίρα του.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 16.9.89

«**Κανένας δεν μπήκε με το ζόρι στο ΚΚΕ**» δήλωσε ο **Γρ. Φαράκος** αναφερόμενος στα της **ΚΝΕ**. Φαίνεται όμως πως κάποιοι θα φύγουν συντόμως με το ζόρι.

Μπούτος, Αρσένης, Μαγκά-κης παίρνουν την άγουσα προς τους συνδυασμούς του **ΠΑΣΟΚ**. Δεν απομένει παρά ο κ. **Στεφανόπουλος** —για να ξαναθυμηθεί ο **Θ. Πάγκαλος** τη «**συμμορία των τεσσα-ρων**».

Τι θα γίνει; θα μάθουμε επι-τέλους το πόρισμα της **ΕΔΕ** για την παράδοση του **Οζσο-μέρ** στις τουρκικές αρχές;

Την απαγόρευση του **καπνί-σματος** σε όλους τους δημό-σιους χώρους ζητά το **ευρω-κοινοβούλιο**. Πάνε οι **άθλιοι**

να μου στερήσουν και την τε-λευταία μου παρηγοριά: το **παθητικό κάπνισμα**.

ΣΑΒΒΑΤΟ, 17.9.89

«Το γεγονός ότι για πρώτη φορά εδώ και πολλά χρόνια δεν πηγαίνει **Σάββατο** στη **λαϊκή της Καλλιδρόμιου** δεν με ανησυχεί», μου είπε ο νέος μου ψυχαναλυτής. «Αυτή η αντιδιαστολή των πέντε εκατομμυρίων στιγμών ηδονής με τα πέντε εκατομμύρια μιλιγκράμ πίσσας με βάζει σε σκέψεις. Πώς μπορείς να αποκαλείς ηδονή αυτό που δεν ήταν παρά μια εκτροπή της λίμπιντο. Στην πραγματικότητα, πέντε εκατομμύρια φορές αρνήθηκες την ηδονή και αντ' αυτής προτίμησες ένα μιλιγκράμ πίσσας. Αντικατέστησες το **γυναικείο σώμα**, τη μυρωδιά του, την αφή του, τους χυμούς του, τους τριγμούς του, τους σπασμούς του —και τους δικούς σου σπασμούς— με αυτήν την άθλια πίσσα που συσσωρεύεται στο στήθος και θα σε οδηγήσει στο **Νταβός** —όχι όπως το μάθαμε από τους **Παπανδρέου - Οζάλ**, αλλά όπως το περιγράφει ο **Τόμας Μαν** στο **Μαγικό Βουνό**: το **Νταβός** των **σανατορίων** και των **φυματικών**. Στην καλύτερη περίπτωση —γιατί το πιθανότερο είναι, αντί για **ρομαντική φυματίωση**, να αρπάξεις **καρκίνο των πνευμόνων** και να βρεθείς στον θλιβερό «**Άγιο Σάββα**».

Όμως ούτε αυτό με ανησυχεί πολύ». Αναρωτήθηκα με τρόμο τι άλλο μπορεί να τον ανησυχούσε. «Αυτή η ανωμαλία, να διοχετεύεις τώρα τις λιβιδινικές σου ορμές στον **πασατέμπο** είναι που με σκοτώνει! Για όνομα του Θεού! Καλά η καθήλωση στο στοματικό στάδιο της σεξουαλικότητας, αλλά όχι και **πασατέμπος** βρε αδελφέ! Η πίσσα είναι θάνατος —έρωτας— θάνατος, ωραία αντίθεση, μέχρι και ο **Μαρκούζε** έγραψε γι' αυτό. Αλλά για τον **πασατέμπο** τι να πεις; Φαντάζεσαι διάλεξη του **Λακάν** με θέμα «**από το στάδιο του καθρέφτη στο στοματικό μέσω του πασατέμπου**»; Φρίκη!»

ΚΥΡΙΑΚΗ, 18.9.89

Όστε λοιπόν στην πραγματικότητα **αρνήθηκε** πέντε εκατομμύρια στιγμές ηδονής **καπνίζοντας**; Δεν είμαστε στα καλά μας! Λες και ήταν στο χέρι μου να κάνω πέντε εκατομμύρια φορές όλα εκείνα τα ωραία και γαργαλιστικά που περιέγραφε. Μήπως δεν ήθελα και δεν προσπαθούσα; Αλλά για τους **πασατέμπους** έχει δικίο. Χυδαίοιτες. **Ηλιόσπορους** από δω και μπρος — **Ca fait plus chic**.

Μέσα σε αυτόν τον γενικό **ψυχαναλυτικό χαμό** ήταν λο-γικό να αναμένεται **πατροκτο-νία** του **Γρ. Φαράκου** από τους **Κνίτες**, στο **Φεστιβάλ ΚΝΕ - οδηγητή**. Όλα όμως έ-ληξαν ήσυχα για σήμερα —ας μην ξεχνάμε όμως ότι στην ι-στορία εκτός από **Οιδίποδες**

Ταξιτζήδες, φονιάδες των λαών.

ΚΝΕ καταδικάζει τον επάρατο **δικομματισμό** που μαστίζει την πολωνική κοινωνία.

Στα ύψη πετούν οι **μετοχές** στο **Χρηματιστήριο**. Κρίμα που δεν έχω ώστε να μπορώ να αγοράσω κι άλλες.

Καταπληκτικό: όσοι εκπαι-δευτικοί απολύονται από τα ι-διωτικά σχολεία θα προσλαμ-βάνονται αμέσως και εκτός ε-πετηρίδος από το **δημόσιο**. Ι-δρύω αμέσως σχολείο για να απολύω γνωστούς, συγγε-νείς και φίλους.

Εν τέλει σώος κατά το σώ-μα αλλά όχι και κατά τας φρέ-νας επέστρεψε εξ **Αγιονόρος** ο κ. **Κανελλόπουλος**. Αλλιώς δεν θα δήλωνε ότι η **Βουλή** θα διαλυθεί για **εθνικό θέμα** και ότι ο **Συνασπισμός** συμφωνεί —γεγονός που ανάγκασε τον **Χ. Φλωράκη** να διαφύγει ότι υπάρχει συμφωνία, υποχρεώ-νοντας τον κ. **Θανασάκη** να καταπιεί το βράδυ τη μεσημε-

τητα» στη **Σοβιετία**, όπως πι-στεύει ο Έλλην την καταγω-γήν βουλευτής **Ποπώφ**, θα πάψουμε να είμαστε **έθνος α-νάδελφον** —και ποιος μας πιάνει τότε.

Με συνθήματα «**ταξιτζή-δες, φονιάδες των λαών**», «**200 φράγκα παίρνετε και τον τρόπο σπέρνετε**» «**έξω τα τα-ξί του θανάτου**» χιλιάδες **Α-**θηνάιοι διαδηλώνουν **Κα** του νέφους.

Τελικά, ούτε το να γράφω με το **αριστερό χέρι**, τρώγοντας **πασατέμπους** με το **δεξί**, βοηθάει την κατάσταση: στη φωτοσύνθεση δεν καταλαβαίνουν τι γράφω. Έπρεπε να είχα γεννηθεί **αριστερόχειρ** ώστε να κόψω μεν το **ταιγάρο** αλλά να γράφω κιάλας.

ΠΕΜΠΤΗ, 14.9.89

Του **Τιμίου Σταυρού** σήμε-ρα —κι έλαχε να προτείνεται η **παραιομητιά του εντιμοτά-**

υπάρχουν και *Ηρώδεις*.

Στα *γήπεδα* όμως άρχισε το πρωτάθλημα με 25 γκολ 37 τραυματίες και 15 συλλήψεις. Αναθεματισμένη *λίμπιντο*, μούσα *Λειβαθώ* του *Παλαμά*, γιατί μας εκδικείται έτσι;

ΔΕΥΤΕΡΑ, 18.9.89

Εκτός από την *λίμπιντο* υπάρχει και το χρήμα: στη *Γενεύη* συζητήθηκαν στο *Εφετείο* οι προσφυγές του *Μ. Κουτσόγιωργα* κατά της πρωτόδικης απόφασης να ανοιχτεί ο λογαριασμός του. Πώς λοιπόν να εμφανιστεί στη *δίκη* που ήταν να γίνει σήμερα, μετά τη *μήνυση* του κατά του «*Αντί*» για την «*Κυβέρνηση Απατεώνων*»; Τόσο θράσος ούτε ο *Κουτσόγιωργας* δεν το έχει.

Ο κ. *Μητσοτάκης* στο φεστιβάλ της *ΟΝΝΕΔ* δεν κινδύνευε: Η *γαλάζια γενιά* δεν ενδιαφέρεται για *πατροκτονίες* και *οιδιπόδεια*: την απασχολούν οι *σταδιοδρομίες* και κάτι άλλο που να κάνει *ρίμα σε οδεία*.

10 εκατομμύρια είχε πάρει το 1986 από τον *Κοσκωτά* ο *Μ. Έμπερτ* για την προεκλογική του εκστρατεία για τη δημαρχία. Για την ηλικία του και το αξίωμά του δεν είναι και λίγα — ακόμη και συγκριτικά με αυτά του *Κουτσόγιωργα* και του *Παπανδρέου*.

ΤΡΙΤΗ, 19.9.89

Συζήτηση στη Βουλή για την παραπομπή του *Α. Παπανδρέου* για τις υποκλοπές. Ο ίδιος απαξίζει να εμφανιστεί, και με το δικό του: να απολογείται αυτός για τις ηλιθιότητες που έλεγαν από τηλεφώνου *Δήμητρα*, *Βαγγέλω*, *Ρούλα*, κτλ.;

Ούτε ένα, ούτε δυο — τρία πορίσματα κατατέθηκαν στη Βουλή από *ΝΔ*, *ΠΑΣΟΚ*, *Συνασπισμό* για την αγορά του *αίωνα*. Το δικό μου δεν το δέχτηκε ο κ. *Τσαλδάρης*.

Μα τέλος πάντων δεν υπάρχει στην *Τουρκία* ένας *Κεφαλογιάννης* που στέλνει πίσω όλους αυτούς τους *Σοβιετικούς αθλητές* που ζητούν άσυλο; Θα μας πουν σε λίγο πως είναι *δημοκρατικότερη* η κυβέρνηση *Οζάλ* από την κυβέρνηση *Τζαννετάκη*...

Τέρμα: δεν θα πνίγω πια τη *Λειβαθώ* μου στην *πίσσα* ούτε θα την εκτρέπω σε άθλιους *πασατέμπους*. Βάζω μπροστά μου πρόγραμμα για πέντε εκατομμύρια νέες πραγματικές απολύσεις: αρχίζω να τρώω τα δέκα νύχια των χεριών μου — και μετά βλέπουμε.

Ο ΣΤΟΜΑΤΙΚΟΣ
ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ

ΕΝΤΟΛΕΣ ΠΡΟΣ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ

ΥΠΟΚΛΟΠΕΣ ΚΑΙ ΚΟΠΡΟΛΑΓΝΕΙΑ

Αγαπητοί γονείς του Έθνους, ίσως αυτές να είναι οι τελευταίες εντολές που ως απλός πολίτης έχω δικαίωμα να σας υπενθυμίσω. Δεν αποκλείεται σε δεκαπέντε ημέρες να έχει ήδη διαλυθεί η Βουλή και να τρέχετε προς άγραν ψήφων και σταυρών, ακολουθώντας τις «*οδηγίες προς πολίτευόμενους*» που θα εκπέμπει, τότε, τούτη η στήλη.

Ο χρόνος είναι λίγος λοιπόν, βιαστείτε. Ήδη έχετε καθυστερήσει απαράδεκτα στην εκτέλεση μιας από τις πρώτες - πρώτες εντολές μου: δεν πήρατε ακόμη απόφαση να διπλασιαστεί η *βουλευτική αποζημίωση*, ώστε να αναβαθμιστεί στοιχειωδώς το λειτουργημά σας. Φοβάστε προφανώς τις επιθέσεις της «*Αυριανής*» που θα ισχυριστεί πως «*βλογάτε τα γένηια σας την ώρα που ο λαός πεινάει*». Θυμηθείτε όμως πως οι φασίστες ήσαν ανέκαθεν οι μεγαλύτεροι εχθροί των κοινοβουλίων και τολμείστε.

Επείγει ακόμη να ασχοληθείτε, πριν αυτή η περιέργη, Βουλή εκπνεύσει, με τον καθαρισμό των «*αποχωρητηρίων*» που κάθε κράτος, όπως και κάθε σπίτι, είναι υποχρεωμένο να διαθέτει — εννοώ τις μυστικές υπηρεσίες και κυρίως τη διαβόητη ΕΥΠ. Βρώμισε ο τόπος με όλα όσα ήρθαν στην επιφάνεια για τις υποκλοπές — έφραξαν οι αποχετεύσεις, όπως είχε γίνει παλιότερα με την «*υπόθεση Κρυστάλλη*». Τότε δεν είχε γίνει τίποτα γιατί η παντοδύναμη κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ δεν είχε επιτρέψει επεμβάσεις. Σήμερα η κυβέρνηση είναι αδύναμη και η Βουλή, οι βουλευτές, μπορούν να επέμβουν σε αυτόν τον άθλιο χώρο, έτσι ώστε να αποδυναμώσουν κίολας την εκτελεστική εξουσία της οποίας οι μυστικές υπηρεσίες αποτελούν βασικό στυλοβάτη. Είναι δυνατόν να μην υπάρχει Επιτροπή της Βουλής που να ελέγχει την ΕΥΠ; Γιατί με την αλλαγή του κανονισμού δεν θεσπίστηκε; Δυστυχώς, διότι όλοι οι επίδοξοι πρωθυπουργοί θέλουν να την έχουν του χειριού τους, να την χειρίζονται όπως ο *Α. Παπανδρέου* — και οι προκατοχοί του άλλωστε, ας μην έχουμε ψευδαισθήσεις. Είναι καιρός όλοι εμείς που δεν πρόκειται ποτέ να γίνουμε πρωθυπουργοί να αντιδράσουμε στην εξουσία των αποχωρητηρίων και, στα γρήγορα, να περάσετε εσείς τη θέσπιση κά-

ποιων κανόνων ελέγχου της ΕΥΠ.

Ας μη γίνουμε όμως ρατσιστές κι ας μην τα βάλουμε με τους ταλαιπωρούς εύπατζίδες που κι αυτοί υποφέρουν από το ανθυγιεινό, εν μέσω κοπράνων, επάγγελμά τους. Θα αντέχατε εσείς να ακούτε τις συζητήσεις της κ. *Δ. Παπανδρέου* με τη «*Βαγγέλω*» ή τον «*Αχιλλέα*» του κ. *Μητσοτάκη* με την *Κατερίνα*; Επίδομα ανθυγιεινής εργασίας τους αξίζει — ίσως και να το έχουν κατακτήσει κιόλας δεν ξέρω. Δεν είναι αυτοί το πρόβλημα. Οι φίλαρχοι πρωθυπουργοί φταίνε.

Τόσοι άνθρωποι, τόσες ώρες δουλειάς, τόσα σύγχρονα μέσα στη διάθεση του κάθε ανασφαλούς πρωθυπουργού που ανησυχεί μήπως τον προδώσουν οι συνεργάτες του, η γυναίκα του, η ερωμένη του, οι φίλοι του που θέλει να γίνει ισόβιος άρχων και παρακολουθεί τους αντιπάλους του που φοβάται συνωμοσίες των δελφίνων και θέλει να μάθει τα μυστικά τους για να τους «*κρατάει*» — επιτρέπεται να δέχεστε κ. βουλευτάι να δαιωνίζεται αυτή η κατάσταση;

Πρέπει άλλωστε να λάβετε υπ' όψιν σας ότι πάντα θα υπάρχει περίπτωση αυτά που ο ηγεμών συγκεντρώνει για δική του χρήση, κάποια στιγμή να ξεφύγουν, να βγουν δηλαδή στη δημοσιότητα ιδιωτικές στιγμές και συζητήσεις δημοσίων προσώπων. Και να συμβεί αυτό που και τώρα συνέβη: να χάσουμε κάθε ιδέα γι' αυτά τα πρόσωπα που τα φανταζόμαστε ευγενέστερα, ηρωικότερα, σοφότερα, εξυπνότερα από όσο μας αποκαλύπτονται στις ιδιωτικές τους συζητήσεις. Και τι θα γίνουμε αν συνεχώς αποδεικνύεται ότι όλοι αυτοί οι «*διάσημοι κι ωραίοι*» είναι κοινοί θνητοί — κοινότεροι κι από μας ακόμη ίσως; Θα μείνουμε χωρίς μύθους ή θα μετατραπούμε σε κοπρολάγνους που θα γοητεύονται από όσα οι μυστικές υπηρεσίες θα αποκαλύπτουν; Νομίζω πως αρκεί η κοπρολαγνεία που κυριάρχησε με όλες αυτές τις κασέτες που βγήκαν στη δημοσιότητα — νισάφι πια.

Αγαπητοί γονείς του Έθνους οι ημέρες σας είναι μετρημένες. Βάλτε μια τάξη στ' αποχωρητήρια της εκτελεστικής εξουσίας γρήγορα και για το δικό σας συμφέρον και για καλό όλων μας.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ

αντι λαλοί

□□□ΔΗΛΩΣΕΙΣ. Καλά πληροφορημένη «πηγή» μας έλεγε ότι το ΕΓ του ΠΑΣΟΚ απαιτεί από όσους πείθονται και επιθυμούν να επανακάμψουν στο «Κίνημα»... γραπτές δηλώσεις, με τις οποίες θα δεσμεύονται: *Πρώτον*, ότι συμφωνούν στην εκλογή του Ανδρέα Παπανδρέου στη θέση του «επίτιμου προέδρου του ΠΑΣΟΚ» και *δεύτερον* ότι θα υποστηρίξουν το σχηματισμό μιας κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ - Συνασπισμού. Οι παρακολουθήσεις, φακελώματα και «δηλώσεις», πηγαίνουν πάντα μαζί.

□□□ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΙΕΣ. Ο κ. Κρουσταλλάκης πρέπει να ασκήσει αμέσως δίωξη για ψευδομαρτυρία εναντίον του κ. Ζιάγκα. Καταθέτοντας στον κ. Κρουσταλλάκη, ο «αγράματος» γραμματέας του πρώην πρωθυπουργού δήλωσε ότι δεν έγινε ποτέ η συνάντηση με τον Κοσκωτά, τον Οκτώβριο του 1987, στο σπίτι του απατεώνα, για τη ρύθμιση του θέματος των ΔΕΚΟ. Ως μάρτυρες κατηγορίας ο κ. Κρουσταλλάκης πρέπει να καλέσει τους δυο αστυνομικούς που συνόδευαν εκείνη την ημέρα τους κ. Ζιάγκα και Παπανδρέου στο ραντεβού τους με τον Κοσκωτά: τον οδηγό του αυτοκινήτου κ. **Δήμο Παρασκευόπουλο** και το συνοδό κ. **Ιωάννη**

νη Σωτηρόπουλο. Ο κ. Κρουσταλλάκης μπορεί επίσης να καλέσει ως μάρτυρα και τον επικεφαλής του αυτοκινήτου της συνοδείας του πρωθυπουργού, αστυνομικό **Βαγγέλη Καραπιπέρη**.

□□□ΤΡΙΚΥΜΙΕΣ ΕΝ... Ομολογούμε πως και η λογική και η θική των επιχειρημάτων του κ. Τρίτση ξεπερνούν τις αντιληπτικές μας δυνατότητες. Πριν από μερικά χρόνια, όταν ήταν υπουργός ΥΠΕΧΩΔΕ, είχε δηλώσει ότι «*το νέφος είναι πολιτικό*». Πριν από λίγες ημέρες επιτέθηκε εκ νέου και διακήρυξε ότι «*οι πρωθυπουργοί δεν πάνε φυλακή, εφόσον μάλιστα παραπέμπονται για τα σχετικά αδικήματα οι αρμόδιοι υπουργοί τους*». Μα αν δεν κάνουμε λάθος κανείς δεν ζήτησε τη δίωξη του κ. Τρίτση.

□□□ΜΠΟΥΜΕΡΑΓΚ. «*Τέρμα η ανασυγκρότηση*» μας έλεγε ανώτατο στέλεχος του ΠΑΣΟΚ. Και έχει δίκαιο. Αν το Εκτελεστικό Γραφείο τη συνεκτεί στο τέλος θα βρεθεί το ίδιο εκτός «Κινήματος» έτσι που εξελίσσονται οι γενικές συνελεύσεις των τοπικών οργανώσεων.

□□□ΠΡΟΧΕΙΡΟΤΗΤΕΣ: Στο «πόδι» έχει στηθεί το MEGACHANNEL των κ. **Λαμπράκη, Μπόμπολα, Τεγόπουλου, Αλαφούζου** και —κυρίως— **Βαρδινόγιάννη**. Σε σημείο μάλιστα που ο κ. Αλαφούζος σκέφτεται αν αξίζει τον κόπο να συνεχιστεί η προσπάθεια. Κατά τα άλλα τον τομέα ενημέρωσης τον έχει αναλάβει πλήρως ο κ. Λαμπράκης και τα ψυχαγωγικά προγράμματα ο κ. Μπόμπολας μέσω του γιού του. Αλλά η «είδηση» βγαίνει από μια άλλη «λεπτομέρεια». Όπως μας λένε τα κονδύλια που έχουν διαθέσει οι «πέντε» δεν επαρκούν ούτε για ένα χρόνο λειτουργίας του καναλιού. Γεγονός που υποδηλώ-

νει ότι θα επαναληφθεί πιθανότατα το προηγούμενο με τα «*δανεικά κι αγύριστα*» του Τύπου.

□□□ΣΥΜΜΑΧΙΕΣ. Αντίθετα, το άλλο ιδιωτικό κανάλι, των κ. **Άρη Βουδούρη - Σωκράτη Κόκκαλη** προχωρεί δυναμικά. Ο λόγος έχει να κάνει με τα πέντε δισεκατομμύρια που όπως λέγεται διέθεσαν οι δυο συνιδιοκτήτες του, με σκοπό να εκπαιδευτούν σε όλη τη λεκάνη της Μεσογείου. Για την ιστορία υπενθυμίζουμε ότι ο κ. Κόκκαλης, της INTRAKOM και των σκανδάλων του ΟΤΕ ήταν κατά την οχταετία ένας από τους κυριότερους στόχους του «Ελεύθερου Τύπου» του κ. Βουδούρη, μια διαμάχη που μεταφερόταν εναλλάξ από την πρώτη σελίδα στις αίθουσες των δικαστηρίων.

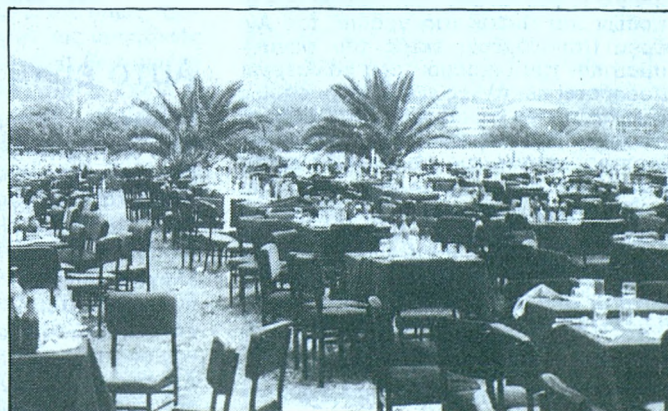
□□□ΔΙΑΨΕΥΣΕΙΣ. Διαψεύδεται ως αναληθής η πληροφορία ότι ο πρώην γενικός διευθυντής του «Αθήνα 9,84» ανέλαβε την ίδια θέση στο ραδιοφωνικό σταθμό Flash του κ. Κόκκαλη, συνοδευόμενος μάλιστα από ομ. ο.δ.α. 35 δημοσιογράφων και παραγωγών. Τι δουλειά μπορεί να έχει ένας από τους πρωτοπόρους της «ελεύθερης ραδιοφωνίας» με τον προσωπικό ραδιοφωνικό σταθμό της κ. Παπανδρέου - Λιάνη; Θυμάστε, είχε διαφωνήσει, τότε για την κουβεντούλα Μιμής - Λαζόπουλου, χολώθηκε κι έφυγε από τον «9,84». Αλλά τελικά πήγε στο «**Ράδιο-Μιμή**»...

□□□ΕΠΑΝΑΛΗΨΕΙΣ. Επανακυκλοφορεί το σενάριο περί συμμαχικών κυβερνήσεων Νέας Δημοκρατίας - ΠΑΣΟΚ με επίκεντρο τον κ. **Έβερτ** και τους «σοσιαλδημοκράτες», όπως ο κ. **Σημίτης**. Το «περίεργο» είναι ότι στην τελευταία έκδοση του σεναρίου συμπεριλαμβάνεται και ο γενικός γραμματέας της κοινοβουλευτικής ομάδας της ΝΔ κ. **Ι.**

Παλαιοκρασάς, ως εκφραστής, όπως γράφτηκε, κάποιων «επιχειρηματικών κύκλων». Πάντως ο κ. **Μπούτος** παρακαλεί να τον συμπεριλάβουν οπωσδήποτε διότι όπως δήλωσε σε τελευταία συνέντευξή του «*ο ελληνικός λαός ψήφισε κυβέρνηση ΝΔ - ΠΑΣΟΚ*».

□□□ΛΑΘΡΟΧΕΙΡΙΑ. Ο δημοσιογράφος του Ριζοσπάστη **Κώστας Τερζενίδης** με επιστολή του προς το ΔΣ της ΕΣΗΜΕ καταγγέλλει ότι όλα του τα ρεπορτάζ εμφανίζονται μετά από ολίγες ημέρες, με ορισμένες αναγκαίες προσαρμογές για να θολώνουν τα νερά στην «Αυριανή της Βόρειας Ελλάδας» με υπογραφή **Θ. Πορτοκαλίδης**. Δεν έχει λεφτά ο **Κουρής** να πληρώνει αξιοπρεπείς επαγγελματίες; Τι τα κάνει;

□□□ΕΚΘΕΣΕΙΣ. Μεγάλη έκταση έδωσαν το ΠΑΣΟΚ και οι κονδυλοφόροι του στα γεύματα - εργασίας του Ανδρέα Παπανδρέου με προσωπικότητες όπως ο κ. **Λάζαρης**, ο κ. **Αρσένης**, ο κ. **Μαγκάκης** και ο κ. **Μπούτος**. Το ΕΓ του ΠΑΣΟΚ και οι συνδαιτημονες του Ανδρέα Παπανδρέου θέλουν να πιστεύουν ότι οι επαφές αυτές γίνονται στα πλαίσια της «ανασυγκρότησης» και ότι υποδηλώνουν μια «αλλαγή νοοτροπίας» στον αρχηγό του ΠΑΣΟΚ. Για μια ακόμα φορά απατώνται. Οι δικές μας πληροφορίες λένε ότι το μόνο που επιδιώκει ο κ. Παπανδρέου είναι να εκθέσει τους συνομιλητές του και να τους εμποδίσει έτσι να στραφούν προς άλλες κατευθύνσεις. Πάντως καλά θα κάνουν να κοιτάζουν κάτω από το τραπέζι. Υπάρχει πάντα η πιθανότητα να τους μαγνητοφωνεί. Οι κακές συνήθειες δεν κόβονται.

Ενθύμιον από την περσινή φιέστα του ΠΑΣΟΚ. Οι γενιές (Εθνική Αντίσταση, Ανένδοτοι Αγώνες, 114, Αντιδικτατορική Πάλη, Πολυτεχνείο) συναντήθηκαν, ήπιαν και αποχώρησαν. Φιάλες κενές... δεν επιστρέφονται.

αντι δεσσεις

Τακτική διμέτρωπου

«Νυν υπέρ εμού και διμέτρωπος ο αγών». Αυτή είναι η ουσία της τακτικής που επιβάλλει στο ΠΑΣΟΚ ο υπόδικος πρώην πρωθυπουργός Α. Παπανδρέου απ' ό,τι φαίνεται στη δήλωση που κατέθεσε στη Βουλή.

Αν αφαιρέσει κανείς από αυτή τη δήλωση - πρόκληση τα σημεία που αφορούν τη συνενοχή για τις δικές του ευθύνες που θέλει να επιβάλει στο ΠΑΣΟΚ ο κ. Παπανδρέου, είναι καθαρό ότι η προεκλογική τακτική, παρά τις περί του αντιθέτου διαβεβαιώσεις των εκτελεστικών και τα όνειρα που κάνουν ορισμένοι εκτός ΠΑΣΟΚ συνομιλητές του Α. Παπανδρέου, θα βασισθεί σε μια νέας μορφής διμέτρωπου στον οποίο ο Παπανδρέου επιδιώκει να τοποθετήσει τον εαυτό του ως θύμα «προκατασκευασμένων κατηγοριών στα κομματικά παρασκήνια των ηγεσιών της ΝΔ και του Συνασπισμού».

Δεν είναι τυχαίο ότι στη δήλωση του Α. Παπανδρέου στη Βουλή, αν βγουν οι αναφορές στο παρελθόν περί «κράτος της Δεξιάς» σε όλα τα υπόλοιπα σημεία αναφέρεται η ΝΔ μαζί με τον Συνασπισμό, ενώ η συσπείρωση των προοδευτικών και δημοκρατικών δυνάμεων αναφέρεται σε σχέση με την παρουσία του Ανδρέα Παπανδρέου στο ΠΑΣΟΚ και μόνο μια φορά.

Η νέα αυτή μορφή του διμέτρωπου που στοχεύει φυσικά στη συσπείρωση των οπαδών του ΠΑΣΟΚ στη γραμμή του Ανδρέα Παπανδρέου, εκτός του φανατισμού και του διχασμού που καλλιεργεί υποδοθεί και άλλες εξελίξεις οι οποίες επιτρέπουν να κυριαρχούν στο ΠΑΣΟΚ, η πλέον λαϊκιστικές, φασίζουσες και αντιαριστερές αντιλήψεις με ανυπολόγιστες συνέπειες.

Ο εκσυγχρονιστικός λόγος στελεχών π.χ. όπως τον Σημίτη και άλλων δεν είναι τελικά τίποτα άλλο παρά ένα άλλοθι για να στηριζεί, όπως δείχνουν οι εξελίξεις, αυτή τη γραμμή ο Παπανδρέου, να την επιβάλλει και να χρησιμοποιήσει το ΠΑΣΟΚ ως ύστατη σανίδα σωτηρίας. Αυτή η τακτική όμως δημιουργεί μια νέα αντιαριστερή ψύχωση η οποία μπορεί τώρα να μην εμφανίζεται αλλά αργότερα θα γίνει ωμή και επικίνδυνη για το δημοκρατικό κόσμο.

Αυτή την πλευρά της δήλωσης Παπανδρέου που ίσως δεν προσέχθηκε όσο έπρεπε εξαιτίας της συζήτησης για τις υποκλοπές οφείλουμε να τη σημειώσουμε από τώρα.

Τα επόμενα βήματα θα δείξουν τι και ποιες άλλες προεκτάσεις θα έχει.

Ραδιοτηλεοπτικά I

Με περισσή υποκρισία το ΠΑΣΟΚ κατήγορησε τη σημερινή κυβέρνηση κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου για την ιδιωτική τηλεόραση στη Βουλή ότι νομιμοποιεί την προνομιακή μεταχείριση των μεγαλοεκδοτών στη χορήγηση αδειών. Για να αποκαλυφθεί πάραυτα ότι το ίδιο το ΠΑΣΟΚ προσανατολιζόταν προς ένα κανάλι, δηλαδή, στο απόλυτο μονοπώλιο. Γιατί είχε βέβαια τις επαφές του με τους μεγαλοεκδότες οι οποίοι φυσικά εν όψει της αναπόφευκτης χορήγησης των αδειών είχαν προχωρήσει και στη δημιουργία εταιρειών και στην πρόσληψη προσωπικού και στην αγορά των μηχανημάτων για την αναγκαία τεχνική υποδομή των τηλεοπτικών σταθμών. Ως γνωστόν το ΠΑΣΟΚ δεν είχε καμιά σχέση με τους Κοσκωτάδες, Πόπωτες και Κουρήδες.

Κι ακόμα, το «σχέδιο άδειας» που είχε καταρτίσει ο πρώην αναπληρωτής Υπουργός κ. Δ. Μαρούδας αποκαλύπτει με τον πιο ωμό τρόπο τα σχέδια κηδεμονίας και ποδηγέτησης των ιδιωτικών σταθμών. Προέβλεπε μετάδοση τριών δελτίων ειδήσεων ημερησίως «διάρκειας το

καθένα όχι πάνω από πέντε λεπτά». Για να μπορεί δηλαδή να συνεχιστεί το άθλιο καθεστώς ενημέρωσης από τα κρατικά κανάλια, το κρατικό τηλεοπτικό μονοπώλιο και ο σφικτός εναγκαλισμός της Ζαλοκώστα.

Τώρα οι βουλευτές του ΠΑΣΟΚ και ο Άκης Κόπτονται για τις αρμοδιότητες του Εθνικού Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου, μιλούν για «αντικειμενικά κριτήρια» και διαρρηγγύνουν τα μιάτια τους για τη «δημοκρατικότητα τους». Ίχνος αυτοκριτικής για την πολιτική τους στον τομέα της ενημέρωσης. Η αλαζονεία και ο αυταρχισμός στο ζενίθ τους ακόμα και εκτός εξουσίας.

Ραδιοτηλεοπτικά II

Στην ίδια συζήτηση στη Βουλή, ο κ. Στεφανόπουλος ο οποίος εν όψει των εκλογών διολισθαίνει με αυξανόμενη ταχύτητα προς τον Πασοκικό σοσιαλισμό επεδόθη σε μια άνευ προηγουμένου κριτική της ατομικής ιδιοκτησίας στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης για να εισπράξει την ειρωνική αποστροφή του βουλευτή του Συνασπισμού κ. Μ. Ανδρουλάκη ότι «οι ανάγκες του ειδυλλίου του με το ΠΑΣΟΚ τον οδήγησαν σε έναν γραφικό αντικαπιταλισμό». Με τέτοια ανοίγματα του ακροδεξιού, κατά τον Αβέρωφ και το ΒΗΜΑ, αρχηγού της ΔΗΑΝΑ το ερώτημα αν ο ίδιος θα προσχωρήσει στο ΠΑΣΟΚ ή το ΠΑΣΟΚ σε αυτόν έπαψε να βασανίζει τον ελληνικό λαό.

12

Αυριανή

Ειδήσεις - Επικαιρότητα - Σχόλια

ΕΤΟΙΜΑΖΟΥΝ ΕΓΚΑΘΓΤΟΙ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΜΕ ΑΠΟΣΤΡΑΤΟΥΣ ΤΗΣ Ν.Δ.

Προβοκάτσια κατά του ΠΑΣΟΚ

με την «17 Νοέμβρη»

ΠΑΡΟΛΟ ΟΤΙ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ΟΤΙ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΚΑΜΙΑ ΕΥΘΥΝΗ
Το ΚΚΕ με τη Δεξιά παραπέμπουν
τον Παπανδρέου για υποκλοπές!

...άνια που τους παρακολουθούσε
...ωράκης δεν τόλμησε
...Κορσικινή!!

Αυτό είναι είδηση

Ανησυχεί η «Αυριανή» (11/9/89) για τη σιγή ιχθύος, λόγω και έργω, που τηρεί η «17 Νοέμβρη». Γιατί άραγε, τόσο λαλίστατη και παρούσα προεκλογικά με στόχους σαν τον κ. Πέτσο, δεν έχει «δημοσιοποιήσει» τις εκτιμήσεις της για το εκλογικό αποτέλεσμα και τις «απίθανες πολιτικές εκτιμήσεις»; Γιατί άραγε δεν έχει σπεύσει να συμπλεύσει εξ αντικειμένου πολιτικά με το ΠΑΣΟΚ καταγγέλλοντας την «ανίερη συμμαχία»; Θορυβημένη από την «απραξία» αυτή η «Αυριανή» κατασκευάζει «σατανική προβοκάτσια» σε βάρος του ΠΑΣΟΚ που «εξυφάνεται» στα

Σατανική προβοκάτσια, εκ βάρος του ΠΑΣΟΚ μαγεύουν ενόψει της Κρατικής Ασφάλειας, σε πλήρη συνεννόηση με δύο απόστρατους αξιωματικούς, που ανήκουν στη «λαοική» τη Ρηγίλλης.

Συγκεκριμένα, στο τέλος του Σεπτεμβρίου, σχεδόν να παρουσιάζουν «κόπια ενέργεια» που θα έχει σχέση με τη δράση της Επανάστασης Οργάνωσης «17 Νοέμβρη». Το πιθανότερο είναι να κατασκευαστούν «γνώφα», όπου θα εντοπίζονται και μέσα σε αυτή θα «βρεθούν» όλα και άλλα υλικά, που δήθεν χρησιμοποιεί η «17 Νοέμβρη» στις τρομοκρατικές επιθέσεις της.

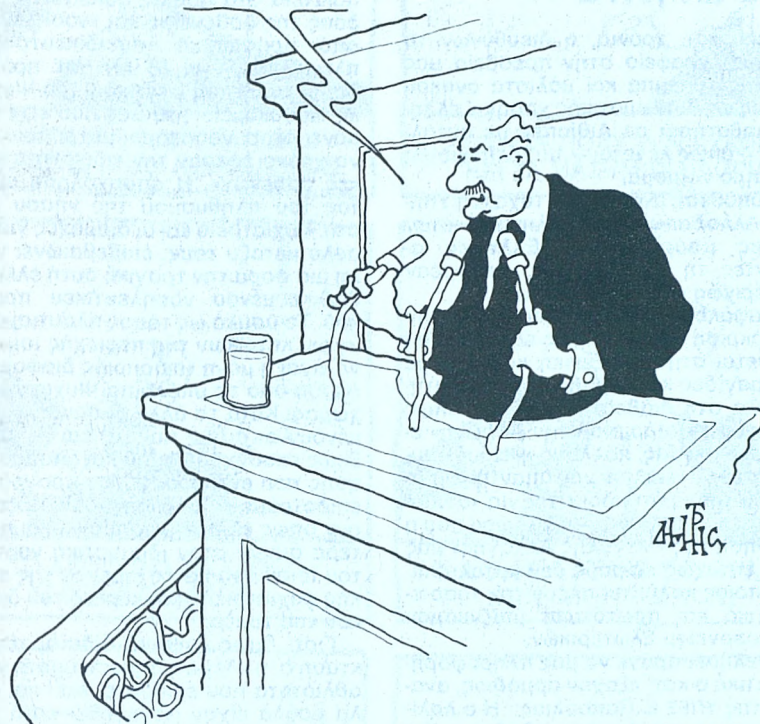
Επίσης στο «σχεδόν» είναι και η «ανενεργή» συσκευή, που θα «καταγγράφει» ανθρώπους του ΠΑΣΟΚ - μέλη του ΠΑΚ, «δενωμένοι» κ.λπ.

Στόχος της προβοκάτσας που μαγεύεται το ΠΑΣΟΚ, ώστε να κατηγορηθεί για τις τρομοκρατικές ενέργειες που έχουν γίνει, εν όψει των εκλογών.

Συμμερίζεται, ότι η «17 Νοέμβρη» έχει να «εμφανιστεί» πριν τις εκλογές του Ιουνίου, τότε όπου με προηγουμένης της επιχειρήσεις να πάρει «μέρος» στις εκλογές, συνιστώντας την απήχηση ή το λεγόμενο «υψηλό». Και ενώ θα περνούσε «καί» να δει τις εκτιμήσεις της για το εκλογικό αποτέλεσμα και τις απάνες πολιτικές εξελίξεις που σημειώθηκαν, εν τούτοις απουσίασε, είναι και που έχει από πολλούς επισημάνει.

άδεια της Κρατικής Ασφάλειας και της Ρηγίλλης και που αναμένεται να εκδηλωθεί προς τα τέλη Σεπτεμβρίου. Ποιον προβοκάρει η «Αυριανή»; Φυσικά την «17 Νοέμβρη» την οποία και αποκαλεί επαναστατική οργάνωση και την οποία στην ουσία προτρέπει σε δράση εναντίον της σημερινής κυβέρνησης. Προβοκάτσια προβοκατόρων.

**Ο ΑΝΤΡΕΑΣ, ΚΥΡΙΟΙ ΣΥΝΑΔΕΛΦΟΙ,
ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ
ΔΥΟ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΤΗΝ ΕΒΔΟΜΑΔΑ
ΚΙ ΑΝ ΔΕΝ ΞΕΡΟΥΜΕ ΤΟ ΓΙΑΤΙ
ΔΕΝ ΠΕΙΡΑΖΕΙ... ΞΕΡΕΙ ΑΥΤΟΣ!!**

Ανυποταξία και υποταγή στον ανορθολογισμό

Το αχανές της νομοθεσίας, μεγάλες εξαγγελίες περί ρυθμίσεων που μένουν στα χαρτιά ή πώς θα διώξουμε για πάντα όσους τρομοκρατημένοι από τους ατέλειωτους δαιδάλους αυτής της χώρας πήραν των ομματιών τους κι έριξαν μαύρη πέτρα πίσω τους.

Περί του ζητήματος της ανυποταξίας των μεταναστών και των μονίμων κατοίκων του εξωτερικού ο λόγος. Ζήτημα το οποίο όπως διαβάσαμε σε προεκλογικά δημοσιεύματα του Ιούνη είχε η προηγούμενη κυβέρνηση «επιλύσει ριζοσπαστικά». Δια του νόμου 1763/88 η τότε κυβέρνηση είχε πράγματι θεσπίσει τη μειωμένη θητεία και την τμηματική της εκπλήρωση. Σε σχετικό δε έντυπο και κάτω από την προσφώνηση: «Αγαπητοί νέοι» το υπουργείο Εθνικής Άμυνας ισχυριζόταν ότι «ο νέος νόμος φιλοδοξεί να εξα-

λείψει το φαινόμενο της ανυποταξίας και επιχειρεί την αλλαγή του στρατολογικού χάρτη της χώρας που βασιζόνταν στο παρωχημένο ΝΔ 720/70...».

Τι αλλαγή στο χάρτη τι στο χαρτί... Και να πώς απαντούν μετεκλογικά οι στρατολογικές αρχές στις αντιστοιχες αιτήσεις που εστάλησαν και προς άρση κάθε παρεξήγησης πριν και μετά το σχηματισμό της κυβέρνησης Τζαννετάκη:

«...Σας γνωρίζουμε: α) ότι όπως προκύπτει από τη βεβαίωση της σουηδικής μεταναστευτικής υπηρεσίας, θεωρημένη από το προξενείο Στοκχόλμης, έχετε αναγνωρισθεί από τη Σουηδία ως μετανάστες από... (π.χ. 1978), β) ότι απορρίπτουμε την αίτησή σας για υπαγωγή στις ευεργετικές διατάξεις για τους μετανάστες, γιατί μετανάστες δέχονται όλες οι χώρες της υδρογείου πλην της Ευρώπης... κατά το ΝΔ 720/70...».

Σύμφωνα δηλαδή με το διάταγμα το οποίο υποτίθεται πως καταργούσε πανηγυρικά ο νέος νόμος.

Έτσι λοιπόν οι μετανάστες μας της Σουηδίας εξ ου και το παράδειγμα, δεν είναι μετανάστες για τους γραφειοκράτες των Αθηνών, τι κι αν πιστοποιεί το

αντίθετο η εκεί μεταναστευτική υπηρεσία. Όπως δεν είναι επίσης μεταναστευτική χώρα η Σουηδία, τι κι αν διαθέτει υπουργό μεταναστών επί μια συνεχή δεκαετία.

Και καλά για την ελλαδίτικη σοσιαλιστική και μη γραφειοκρατία μπορεί να είναι γράμματα ψιλά η απαγόρευση επί ποινή στρατιωτικής φυλάκισης της εισόδου σε έναν ανυπότακτο ακόμη και την ημέρα της κηδείας των γονιών του γιατί συνέβη κι αυτό επί κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ. Η χώρα αυτή έχει όμως την πολυτέλεια να στερείται το συνάλλαγμα των διακοπών τόσων απόδημων και το σπουδαιότερο όταν το 1/3 του ελληνισμού βρίσκεται εκτός συνόρων της έχει την πολυτέλεια χάριν μιας αδιέξοδης αδιαλλαξίας κάποιων γραφειοκρατών της, να διακινδυνεύει την οριστική αφομοίωση από την αλλοδαπή τόσων ομογενών και των οικογενειών τους;

Στο κάτω κάτω δεν είναι λουφαδόροι χιλιάδες ανυπότακτοι όπως αφήνει να παρερμηνευθεί ο μετανάων κουρεμένος και πάντα αγαπητός μας τροβαδούρος.

Πρόταση για πολιτιστικό άνοιγμα στη Μέση Ανατολή

Η παρουσία του ελληνικού στοιχείου στο χώρο της Μέσης Ανατολής μέσα από την ιδιαιτερότητα του γεωπολιτικού του χαρακτήρα, προσέδωσε στον ελληνικό παροικιακό πολιτισμό μια μορφή σύνθετη που ενέχει και τις εκάστοτε τοπικές αποχρώσεις.

Η παρακμή του στις πόλεις της Αιγύπτου και σε άλλες χώρες της περιοχής οδήγησε στην ουσιαστική αποδυνάμωση της επιρροής του ελληνικού πολιτιστικού στοιχείου και οι ελάχιστες εστίες που απομένουν, έχουν ανάγκη ιδιαίτερης προσοχής από την μικροπολιτική Ελλάδα. Ο Κωστής Μοσκόφ —που υπηρετεί στο καίριο πόστο του υπεύθυνου Τύπου της ελληνικής πρεσβείας στο Κάιρο— απευθύνθηκε στο υπουργείο Πολιτισμού προτείνοντας τη διοργάνωση συγκεκριμένων πολιτιστικών εκδηλώσεων για το άμεσο μέλλον στην Αλεξάνδρεια το Κάιρο και την Ιερουσαλήμ, αποδίδοντας έμφαση στους παράλληλους «δρόμους» των δυο πολιτισμών —τα στοιχεία που αποτέλεσαν συνεκτικούς παράγοντες— αλλά και στην προβολή της νεότερης ελληνικής πολιτιστικής έκφρασης. Απώτερος σκοπός η ίδρυση ελληνικών πολιτιστικών κέντρων στη Μέση Ανατολή.

Η πρόταση αυτή, παρότι προσχέδιο προγράμματος, εξέφραζε ένα ουσιαστικό ενδιαφέρον του συντάκτη της για την

προσέγγιση των πολιτισμών, αλλά προσέκρουσε δυστυχώς στην αδιαφορία των υπευθύνων —αν όχι στην εχθρότητά τους.

Ή μήπως θα πρέπει να πιστέψουμε ότι το υπόμνημα παράπεσε κάπου στα γρανάζια του δυσκίνητου κρατικού μηχανισμού;

Θα χρειασθεί να επανέλθουμε χωρίς απάντηση των αρμοδίων;

Μεταξεταστέος ο κύριος καθηγητής

Ο κ. Γεώργιος Αλέξανδρος Μαγκάκης δε χάνει ευκαιρία να δίνει με άρθρα και δηλώσεις του εξετάσεις για την επάνοδό του στο ΠΑΣΟΚ.

Τα γραπτά του θα τα βαθμολογήσει στα σίγουρα η «ΑΥΡΙΑΝΗ», απόσπασμα κύριου άρθρου της οποίας (21-2-89) μπορείτε να απολαύσετε κατωτέρω.

ΓΝΩΜΗ

ΣΗΚΩ ΚΑΙ ΦΥΓΕ ...

Μαγκάκη, δεν σε θέλουμε

● Και άσε τις εξυπνάδες άχρηστε, πως κάνεις, τάχατες, κριτική, για το ... «καλό» του ΠΑΣΟΚ ...

Η ΙΣΤΟΡΙΑ του Μαγκάκη είναι γνωστή...

ΤΟ 1974 έγινε υπουργός του Καραμανλή.

ΣΤΙΣ εκλογές που ακολούθησαν μαζί με τον άλλο «δημοκράτη» του... Κολωνακίου, τον Γιάγκο Πεσμαζόγλου, φτιάξαν τις «Νέες Δυνάμεις» και βγήκε βουλευτής, επειδή συνεργάστηκε προεκλογικά με την Ένωση Κέντρου.

ΤΟ 1977, αφού τα κατάφερε και βοήθησε στη... διάλυση της «Ένωσης Κέντρου», έφτιαξε τη γνωστή «Συμ-

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ στη σελ. 8

Η συνέχεια του άρθρου είναι ακριβώς απολαυστική αλλά την παραλείπουμε και για λόγους αιδημοσύνης και για να κεντρίσουμε την περιέργεια όλων εκείνων που εντρυφούν στο κομματικό όργανο του ΠΑΣΟΚ με τόση ευλάβεια.

Ένα άλλο φιλο-Πασοκικό έντυπο «ΤΟ ΚΑΛΑΜΙ» που δεν είναι πια κοντά μας, έγραψε κι αυτό (28-1-89) ωραία λόγια για τον κύριο καθηγητή - εκπρόσωπο του «Δικαστικού κατεστη-

μένου» κι άλλα πολλά ενδιαφέροντα...

Θα περάσει άραγε και αυτές τις εξετάσεις ο κύριος Μαγκάκης;

Από τα απίστευτα αλλά αληθινά

Επί δέκα και, χρόνια, ο διευθύνων το προξενικό γραφείο στην πρεσβεία μας της Αντίς-Αμπέμπα και μάλιστα ανακοινωμένος ως διπλωματικός χορηγεί ελληνικά διαβατήρια σε Αιθίοπες με αντάλλαγμα —όπως λέγεται— παχυλή αμοιβή σε σκληρό νόμισμα.

Την υπόθεση ανακάλυψε τυχαία η Υπηρεσία Αλλοδαπών του Ελληνικού όταν δεκάδες μαυριδεροί... Έλληνες αγνοούντες τη γλώσσα μας, εισέρρεαν καθημερινώς στο αεροδρόμιο.

Η Ασφάλεια Αττικής επεράτωσε την προανάκριση ο κ. «Κ» όμως εξακολουθεί να κάθεται στην προξενική καρέκλα με τις σφραγίδες και τα βιβλιάρια διαβατηρίων όλα στη διάθεσή του. Είχε, όπως μαθαίνουμε, «μπάρμπα στην Κορώνη» επί πασοκοκρατίας, πολλούς «θείους» συνονόματους —και μην μας απαντήσει πάλι ο κ. Χυτήρης ότι πρόκειται για «αθλιότητες και λασπολογία» αλλά τώρα που η κυβέρνηση της «Μεγάλης Αλλαγής» μας άφησε ευτυχώς καιρούς δεν καταλαβαίνουμε ποιος καλύπτει πλέον τον τόσο εφευρετικό και πρωτότυπο μπιζνεσμαν του Υπουργείου Εξωτερικών.

Θα θελήσει άραγε να μας πληροφορήσει σχετικά ο κατ' εξοχήν αρμόδιος, αναπληρωτής ΥΠΕΞ κ. Παπούλιας; Ή ο λαλίστατος υπουργός Δημόσιας Τάξης κ. Κεφαλογιάννης τα όργανα του οποίου επραγματοποίησαν την προανάκριση;

Αναμένουμε πριν επανέλθουμε με συγκεκριμένα στοιχεία.

Και ξαφνικά ανακαλύψαμε τη Λέρο...

Μορφές απόκοσμες, βαλμένες μέσα σε γκρι χιτώνια ή ομοιώματα ενδυμάτων, βλέμμα απλανές με έκδηλη την επίρροια των ψυχοφαρμάκων, άθλιες κτιριακές εγκαταστάσεις, πρωτοσέλιδα ακολουθούμενα από ρεπορτάζ φρίκης με θέμα τις άθλιες έως εξευτελιστικές για ανθρώπινα όντα συνθήκες διαβίωσης 1135 ψυχικά ασθενών υπό την εποπτεία μόλις 2 γιατρών.

Η αποκάλυψη της Λέρου, έλαβε χώρα ξαφνικά εν είδει ηφαιστειογενούς έκρηξης, μετά από ένα δημοσίευμα στην αγγλική εφημερίδα «Observer».

Η λάβα άφησε τα αποτυπώματά της σε όλο τον ελληνικό Τύπο, η λάμψη της κινητοποίησε αστραπιαία το υπουργείο Υγείας, με την έκδοση απόφασης για διορισμό 40 γιατρών και 90 νοσηλευτών στο Ψ.Α. και την προκήρυξη υποτροφιών για

την εκπόνηση επιστημονικής μελέτης με θέμα το Ψ.Α.

Η Ελλάδα μοιάζει να αντικρύζει για πρώτη φορά με εκπληκτο βλέμμα τις τριτοκοσμικές συνθήκες διαβίωσης που επικρατούν στην ολομέλεια των Ψυχιατρικών Νοσοκομείων της Χώρας, τον απαράδεκτο τρόπο περιθαλψής των «ψυχικά ασθενών» (ψυχωσικών, διανοητικά καθυστερημένων, άπορων κ.ά.) που αποθηκεύονται ξεχασμένοι από συγγενείς και πολιτεία στα άσυλα, αδιακρίτως του είδους της ασθένειας και «νοσηλεύονται» από προσωπικό «ανειδίκευτο» στην πλειοψηφία του. Το ΑΝΤΙ σε πρόσφατο δημοσίευσμά του σχετικά με το Ψυχιατρικό Νοσοκομείο του Δαφνίου είχε επισημάνει ότι οι νοσοκόμοι μέχρι πριν από ένα χρόνο έφεραν την ειδικότητα «φύλακες ασθενών». Η απασχόληση σύμπαντος του πληθυσμού της νήσου Λέρου στο Ψυχιατρείο και οι διαμάχες για το Άσυλο μεταξύ τους, επιβεβαιώνει για άλλη μια φορά την τραγική αυτή έλλειψη εξειδικευμένου νοσηλευτικού προσωπικού. Το άσυλο ως τόπος πλουτισμού των υγιών κατοίκων της περιοχής ίσως αυτή να είναι η μόνη «ειδοποιός διαφορά» της Λέρου από τα υπόλοιπα Ψυχιατρεία της χώρας. Κατά τα άλλα οι συνθήκες παραμένουν οι αυτές παντού και οι προσπάθειες εκσυγχρονισμού και απαασυλοποίησης που εντάσσονται σε προγράμματα επιδοτούμενα από την ΕΟΚ προσκρούουν όπως είχαμε επισημάνει και παλαιότερα συχνά στην ιδρυματική νοοτροπία του ίδιου του κατεστημένου της ελληνικής ψυχιατρικής και κυρίως του διοικητικού του τομέα.

Γιατί όμως ξαφνικά δίδεται τέτοια έκταση στη «Λέρο»; Δημοσιεύματα για την αθλιότητα που επικρατεί εκεί και σε άλλα άσυλα είχαν προηγηθεί κατά περιόδους στον ελληνικό Τύπο, αλλά και στον ξένο (γερμανικό). Γιατί ξαφνικά ανακαλύψαμε τη Λέρο;

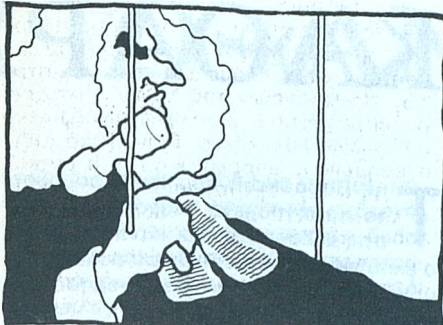
Η πρώτη επίσκεψη του Υπουργού Υγείας κ. Έρβετ στο Ψ.Α. έλαβε χώρα σε ανύποπτο χρόνο, σε σύντομο χρονικό διάστημα μετά την ανάληψη των νέων καθηκόντων του. Η πρόσφατη και διόλου κατακριτέα κινητοποίηση του υπουργείου Υγείας άμα τη δημοσιοποίησής του θέματος σε συνδυασμό με τις διαμάχες που μαίνονται τον τελευταίο καιρό μεταξύ των εκπροσώπων των διαφόρων αποκλίσεων του κλάδου, γεννούν εύλογα ερωτήματα για το κατά πόσον οι εξαγγελθείσες προθέσεις για εκσυγχρονισμό του Ψ.Α. είναι πράγματι «γηνγενείς» και ως εκ τούτου πραγματοποιήσιμες. Ας σημειωθεί ότι σύμφωνα με έγκυρες πληροφορίες στις 27 Αυγούστου, λίγο πριν από το επίδοξο δημοσίευμα, η Ελληνική Εταιρεία για Αποϊδρυματοποίηση και Ψυχική Υγεία παρέδωσε στο γραφείο του Υπουργού γράμμα - πρόταση για την αποϊδρυματοποίηση στη Λέρο. Η απάντηση αναμένεται.

Η ψυχική υγεία και ο κοινωνικός αντίκτυπος δεν χωρούν πάντως μέσα στα κομματικά πλαίσια των καλών και των κακών. Η συνέχεια αποτελεί βασική προϋπόθεση για μία αποτελεσματική αντιμετώπισή της.

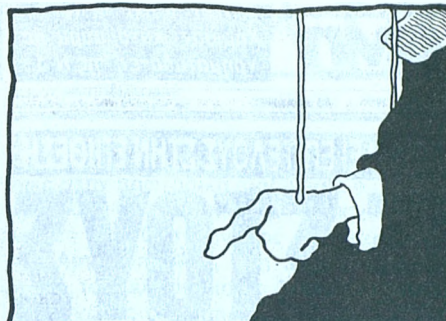
Ξαφνικά αποκαλύψαμε τη «Λέρο», ως μην αφήσουμε τις όποιες σκοπιμότητες να την συγκαλύψουν.

Ο Δικαστής

του Δημήτρη Χαντζόπουλου

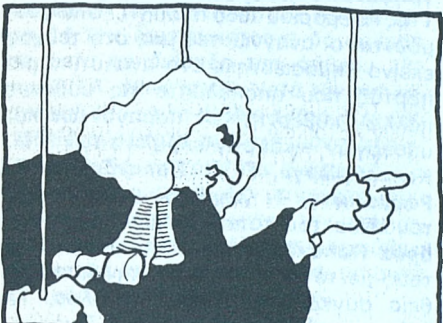
ΖΟΥΣΕ ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΚΑΠΟΙΟΣ
ΔΙΚΑΣΤΗΣ ΠΟΛΥ ΛΕΠΤΟΛΟΓΟΣ.

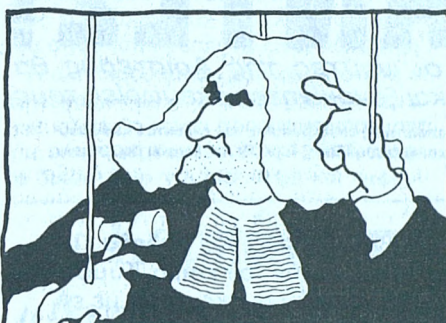
ΜΙΣΟΥΣΕ ΠΟΛΥ ΤΗΝ ΑΣΑΦΕΙΑ
ΚΑΙ ΤΑ ΜΑΣΗΜΕΝΑ ΛΟΓΙΑ.

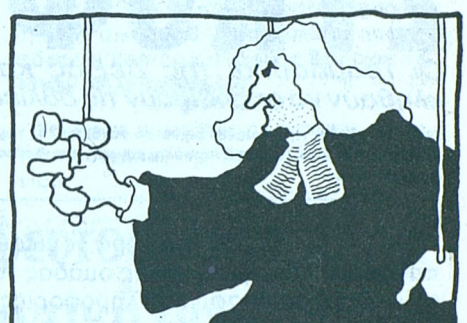
ΟΤΑΝ ΛΟΙΠΟΝ ΚΑΠΟΙΟΣ ΕΙΠΕ
ΤΟΥΣ ΑΡΧΟΝΤΕΣ ΑΠΑΤΕΩΝΕΣ...

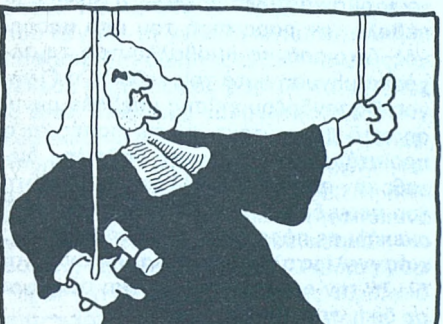
...ΤΟ ΑΚΟΥΣΕ Ο ΔΙΚΑΣΤΗΣ
ΚΙ ΕΓΙΝΕ ΕΞΑΛΛΟΣ.

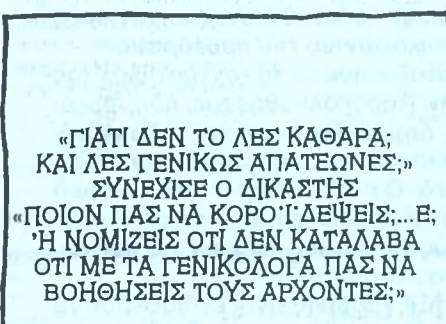
Η ΑΣΑΦΕΙΑ ΑΥΤΗΣ ΤΗΣ ΦΡΑΣΗΣ
ΤΟΝ ΕΞΟΡΓΙΣΕ ΠΟΛΥ.

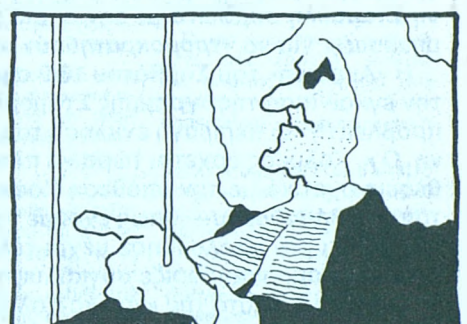
«ΤΙ ΠΑΒΙ ΝΑ ΠΕΙ ΑΠΑΤΕΩΝΕΣ;
ΟΛΟΙ ΞΕΡΟΥΜΕ ΟΤΙ...»

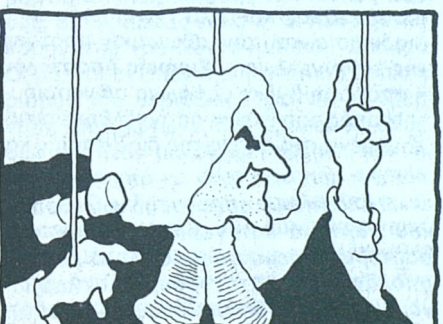
«...ΟΙ ΑΡΧΟΝΤΕΣ ΕΙΝΑΙ ΚΛΕΦΤΕΣ
ΚΑΙ ΨΕΥΤΕΣ!»

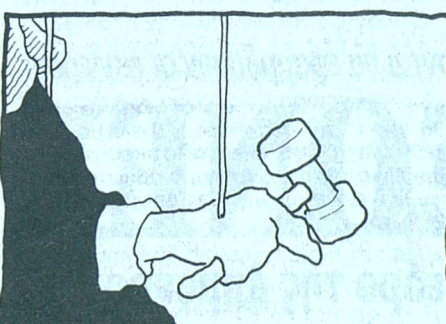
«ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΤΟ ΛΕΣ ΚΑΘΑΡΑ;
ΚΑΙ ΛΕΣ ΓΕΝΙΚΩΣ ΑΠΑΤΕΩΝΕΣ;»
ΣΥΝΕΧΙΣΕ Ο ΔΙΚΑΣΤΗΣ
«ΠΟΙΟΝ ΠΑΣ ΝΑ ΚΟΡΟΪ ΔΕΨΕΙΣ;...Ε;
Ή ΝΟΜΙΖΕΙΣ ΟΤΙ ΔΕΝ ΚΑΤΑΛΑΒΑ
ΟΤΙ ΜΕ ΤΑ ΓΕΝΙΚΟΛΟΓΑ ΠΑΣ ΝΑ
ΒΟΗΘΗΣΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΡΧΟΝΤΕΣ;»

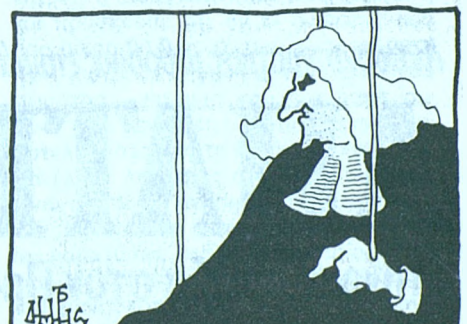
ΜΙΛΑΓΕ ΚΙ ΑΦΡΙΖΕ Ο ΔΙΚΑΣΤΗΣ
ΜΕΧΡΙ ΠΟΥ ΤΟΝ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΕ...

...ΓΙΑ ΝΑ ΜΑΘΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ
ΣΑΦΗΣ ΚΑΙ ΤΕΛΒΙΟΣ.

ΓΙΑΤΙ ΑΜΑ ΔΕΝ ΕΙΣΑΙ ΣΑΦΗΣ
ΚΑΙ ΤΕΛΕΙΟΣ...

...Ο ΝΟΜΟΣ ΛΕΕΙ ΝΑ ΤΡΩΣ
ΜΙΑ ΑΤΕΛΕΙΑ ΚΑΙ ΝΑ ΣΥΝΕΡΧΕΣΑΙ!

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΜΕΝΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΑΛΛΑ ΑΠ' ΤΟ ΚΟΥΚΛΟΘΕΑΤΡΟ.

Ούτε ίχνος κατηγορίας
εναντίον του Ανδρέα

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΤΙΜΟΤΕΡΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΣΤΗ ΣΥΡΑ
Αυριανή
Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΥ ΓΚΡΕΜΙΣΕ ΤΟΝ ΚΑΡΑΜΑΝΛΙΣΜΟ

ΜΕ ΣΚΑΝΔΑΛΟΦΕΙΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΔΕΜΟΝΙΩΝ
Χάρισαν εκατομμύρια σε
χρηματοδότες της Ν.Δ.!

Διεύθυνση: Γ. Α. ΚΟΥΤΣΟΓΙΩΡΓΑ
Εκδόσεις: 1000 • Αριθμός φύλλου: 2867

DM 1,40

ΣΑΒΒΑΤΟ 16 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1989

40 ΔΡΑΧΜΕΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΤΕΡΩΝ • Τ.Α. 127-78
ΤΗΛ. 34 24 080 • 34 24 023 • 34 24 127 • 34 24 084

ΚΑΘΑΡΣΗ

ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΑΦΗΝΕΙ ΤΑ ΕΥΧΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΝΑΕΙ ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΘΕΣΗ

ΜΗΝΥΣΕΙΣ ΣΤΟΥΣ ΣΥΚΟΦΑΝΤΕΣ!

Οι τραμπούκοι της Δεξιάς και οι ψεύτες της Αριστεράς θα κληθούν να αποδείξουν τις άθλιες και ξενοκίνητες σκευωρίες τους

Σάββατο 16/9/89. Η «Αυριανή» ρίχνει το σύνθημα της νομικοπολιτικής επεξεργασίας του εκλεκτού ευρωβουλευτή του ΠΑΣΟΚ Γιάννη Σταμούλη, νομικού συμβούλου και των Ακριβάκη, ΑΧΧΟΝ και λοιπών δημοκρατικών δυνάμεων.

Πολλή η δουλειά για τους νομικούς συμβουλάτορες του **Ανδρέα Παπανδρέου** και της ηγετικής ομάδας του ΠΑΣΟΚ, αυτόν τον καιρό. Σύμφωνα με δημοσιογραφικές πληροφορίες ομάδα νομικών συσκέπτεται με εντατικούς ρυθμούς στη Χαριλάου Τρικούπη προκειμένου να αντιμετωπίσει —δηλαδή να αποφύγει— ο πρόεδρος του Κινήματος, την παραπομπή του στο Ειδικό Δικαστήριο. Παράλληλα, επιλέχθηκε και μια «νομικο-πολιτική» γραμμή με εμπνευστή, όπως λέγεται, τον αυριανιστή ευρωβουλευτή **Γιάννη Σταμούλη** σύμφωνα με την οποία πρέπει να κινηθεί ένας μηχανισμός μηνύσεων για να «τρομοκρατηθούν οι συκοφάντες του προέδρου».

Η «Αυριανή» του Σαββάτου 16/9 σηματοδότησε με το «οχτάστηλό» της την εγκαίνιαση της «γραμμής Σταμούλη». Παρακολουθήσαμε, ήδη, την απρόβλεπτη και περίεργη έγκληση του κ. **Δημ. Χαλικιά** από την κ. **Μπιτζούνη**. Ο κ. Χαλικιάς έρχεται τώρα να πληρώσει για τις μαρτυρικές του καταθέσεις σχετικά με την υπόθεση Κοσκωτά. Ο κ. Χαλικιάς —φίλος αρχικά του Α. Παπανδρέου— όπως έχουμε γράψει επανειλημμένα πληρώνει επίσης το ότι δεν ακολούθησε μέχρι τέλους τη γραμμή Ανδρέα για τον Κοσκωτά: γραμμή που όριζε συγκάλυψη του σκανδάλου.

Στο πλαίσιο αυτό της «νομικο-πολιτικής» γραμμής είναι ενδιαφέρον να εξετάσουμε την πορεία των μηνύσεων και των δικαστικών διώξεων του ΑΝΤΙ που το μήνα αυτό είχε μια ιδιαίτερη έξαρση. Η παρακολούθηση του ρεπορτάζ που ακολουθεί, σχετικά με τις δίκες αυτές, δείχνει ένα επιδέξιο πασοκικό «ανταρτοπόλεμο».

Αντισυνταγματικές μεθόδους ετοιμάζονται να εφαρμόσουν οι «ανίεροι»

ΑΠΑΤΕΩΝΕΣ

Στήνουν παγίδα στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας
για να κάνουν οι ίδιοι τις εκλογές της 5ης Νοέμβρη

Κατά στανική σύμπτωση, την ημέρα που το Τριμελές Εφετείο μας καταδίκασε για τον χαρακτηρισμό «Κυβέρνηση Απατεώνων», ο Δημοκρατικός Λόγος του Κουρή και του ΠΑΣΟΚ κυκλοφορούσε ως εικονίζεται ανωτέρω...

Την Παρασκευή που κυκλοφορούσε το προηγούμενο τεύχος του ΑΝΤΙ, στις 8 Σεπτεμβρίου, καταδικάστηκε ο εκδότης του περιοδικού σε φυλάκιση 3 μηνών και το περιοδικό σε στέρηση της ατέλειας για 10 ημέρες.

Η καταδικαστική απόφαση «για περιύβριση αρχής» αφορούσε τον χαρακτηρισμό «Κυβέρνηση Απατεώνων» που αναγραφόταν στο εξώφυλλο του τχ. 387 της 11ης Νοεμβρίου 1988 του ΑΝΤΙ. Όπως θυμούνται οι αναγνώστες μας στο τεύχος εκείνο δημοσιεύτηκε ένα αναλυτικό ρεπορτάζ που αποκάλυπτε τις ευθύνες πολλών κυβερνητικών παραγόντων και υπουργών —και συγκεκριμένα των κ. **Μ. Κουτσόγιωργα**, **Γ. Α. Παπανδρέου**, **Π. Ρουμελιώτη**, **Τ. Σεχιώτη** —και κυρίως του ίδιου του τότε πρωθυπουργού **Ανδρέα Παπανδρέου**, για τη συνεργασία τους με τον Κοσκωτά και την προσπάθεια συγκάλυψης του σκανδάλου. Το τεύχος εκείνο έκανε αίσθηση, δημιούργησε γεγονότα και κυρίως προκάλεσε την κυβερνητική οργή: Διατάχθηκε η άτυπη κατάσχεσή του —θέμα που ερευνούν οι δικαστικές αρχές— ο Μένιος υπέβαλε την παραίτησή του από υπουργός Δικαιοσύνης υποβάλλοντας ταυτόχρονα μήνυση κατά του εκδότη, ο Γιώργος Παπανδρέου επίσης υπέβαλε μήνυση κατά της συντακτικής επιτροπής και ο προϊστάμενος κ. **Ιωάννης Γαβρίλης** διέταξε την αυτόφωρη σύλληψη του εκδότη του περιοδικού. Την απόφασή του αυτή ανεκάλεσε πάραυτα ο προϊστάμενος της εισαγγελίας αλλά άσκησε αυτεπάγγελτη δίωξη την επόμενη που τελικά οδήγησε σε δίκη στις 14/4/89.

Η δίκη εκείνη έγινε μετά από αναβολές στο τριμελές πλημμελειοδικείο (πρόεδρος ο κ. **Ανδρέας Μαρκάκης**, σύνεδροι ο κ. **Απ. Παπαθεοδώρου** και η κ. **Αντασία Μουζάκη**) και μετά την ακροαματική διαδικασία και την αθωωτική πρόταση της εισαγγελέως κ. **Ειρήνης Αποστόλου** η απόφαση βγήκε ομόφωνα *αθωωτική*.

Η απόφαση εκείνη απαγγέλθηκε αιτιολογημένα στο πέρας της διαδικασίας και έλεγε:

«... από την κατάθεση τόσο του μοναδικού μάρτυρα κατηγορίας όσο και των μαρτύρων υπερασπίσεως, αλλά και την απολογία του κατηγορουμένου, λαμβανομένου δε περαιτέρω υπόψη και του είδους του περιοδικού ΑΝΤΙ ως αμιγώς πολιτικού, συνάγεται ότι ο κατηγορούμενος με την παραπάνω έκτακτη έκδοση του περιοδικού του και την καταχώρηση στο εξώφυλλό του της συγκεκριμένης

I: ΤΟ «ΑΝΤΙ» ΔΙΚΑΖΕΤΑΙ

φράσης, είχε σαν σκοπό να ασκήσει πολιτική κριτική κατά μελών της κυβερνήσεως ενόψει των αντικειμενικών δεδομένων και καταστάσεων που επικρατούσαν ή είχαν αρχίσει να διαφαίνονται όταν κυκλοφόρησε το περιοδικό (φυγή υπόδικου Κοσκωτά στο εξωτερικό, αιτιάσεις για «σχέσεις» κυβερνητικών στελεχών με τον υπόδικο κτλ.). Δεδομένου δε ότι η κριτική οσοδήποτε έντονη και δριμύεια και αν είναι, επιτρέπεται από το άρθρο 14 του Συντάγματος η δε άσκηση της κατά τη διάταξη του άρθρου 181 παρ. 2 Π.Κ. όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 4 παρ. 3 του Ν. 1738/87 ουδέποτε συνιστά μόνη περιύβριση αρχής, η παραπάνω συμπεριφορά του κατηγορούμενου δεν συγκροτεί υποκειμενικά και αντικειμενικά την υπόσταση της αξιόποινης πράξης της περιύβρισης αρχής που του αποδίδεται γι' αυτό και πρέπει να κηρυχθεί αθώος».

Στην πρωτόδικη εκείνη απόφαση, ο προϊστάμενος της Εισαγγελίας Πρωτοδικών, ο κ. Γαβρίλης, άσκησε έφεση και πάλι μετά από κάποιες αναβολές εκδικάστηκε τελικά στο Α' Τριμελές Εφετείο που έβγαλε τη γνωστή καταδικαστική απόφαση. Στη δίκη της 8/9/89, πρώτος κατέθεσε ο μοναδικός μάρτυς κατηγορίας κ. Διον. Σπινέλης, καθηγητής του Ποινικού Δικαίου ο οποίος είπε ότι δεν αποτελούσε ο χαρακτηρισμός περιύβριση αρχής αλλά δριμύεια κριτική και ότι το ΑΝΤΙ είναι γνωστό για την εγκυρότητά του περιοδικό —ήταν δηλαδή ουσιαστικά η κατάθεσή του απαλλακτική. Ο άλλος μάρτυρας κατηγορίας ο πρύτανης του Πανεπιστημίου κ. Κ. Σταθόπουλος που κι αυτός όπως και ο κ. Σπινέλης είχαν οριστεί από τον κ. Γαβρίλη δεν εμφανίστηκε στο δικαστήριο. Στη συνέχεια κατέθεσαν οι μάρτυρες υπεράσπισης κ. Παύλος Ζάννας, συγγραφέας και ο κ. Ν. Αλεβιζάτος, καθηγητής του Συνταγματικού Δικαίου. Οι μάρτυρες υπεστήριξαν ότι ο χαρακτηρισμός του περιοδικού για την «Κυβέρνηση Απατεώνων», δεν αφορούσε το θεσμό και ήταν μια θεμιτή κριτική που δικαιώθηκε από τα γεγονότα που ακολούθησαν. Ο εκδότης στην απολογία του είπε ότι συνειδητά έκαμε αυτόν τον χαρακτηρισμό, ότι τα στοιχεία του ρεπορτάζ καταλόγιζαν ευθύνες σε συγκεκριμένα πρόσωπα του κυβερνητικού μηχανισμού και ότι έχουν καταγραφεί στη μνήμη μας σαν ιστορικά γεγονότα που αφορούν σε πρόσωπα της συγκεκριμένης εκείνης κυβέρνησης. Ο εισαγγελέας της έδρας κ. Μελέτιος Χατζής είπε ότι αρθώς αθώω-

θηκε στην πρωτόδικη διαδικασία ο εκδότης του ΑΝΤΙ και επρότεινε την εκ νέου αθώωσή του. Ο συνήγορος κ. Χριστόφορος Αργυρόπουλος, στη σύντομη αγόρευση του μίλησε για το δικαίωμα αλλά και το χρέος του Τύπου να ασκεί κριτική στην εκτελεστική εξουσία και ότι το δημοσίευμα του περιοδικού και η εν συνόψει απεικόνισή του στο εξώφυλλο βρίσκονται μέσα στους κανόνες λειτουργίας του Τύπου και κατέληξε ότι και η νέα απόφαση πρέπει να είναι αθωωτική.

Η όλη διαδικασία κράτησε λιγότερο από δέκα λεπτά. Από τους δικαστές δεν έγινε καμία ερώτηση προς τους μάρτυρες ή τον κατηγορούμενο. Στις 11.30 διέκοψε το δικαστήριο για διάσκεψη και εμφανί-

στηκε στην έδρα στις 2.30 απαγγέλλοντας την απόφασή του: «ένοχος με ψήφους δυο προς ένα». Στην ερώτηση του προέδρου ποια ποινή προτείνει ο εισαγγελέας, αυτός απάντησε «ένα μήνα». Το δικαστήριο τελικά επέβαλλε ποινή τριών μηνών και στέρηση της ατέλειας για δέκα μέρες.

Πρόεδρος του τριμελούς Εφετείου που επέβαλε την καταδικαστική απόφαση ήταν ο κ. Θεοδ. Πρασουλίδης και σύμβουλοι οι εφέτες κ. Γιώργος Βρέττας και Παναγ. Φιλιππόπουλος.

Ας δούμε όμως πως η «έγκυρη» Αυριανή υποδέχτηκε την απόφαση του Εφετείου:

Καμπάνα στο ψευτοαριστερό «Αντί» για συκοφαντική δυσφήμιση Της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ τον περασμένο Νοέμβριο

ΜΕ ΦΥΛΑΚΙΣΗ τριών μηνών πληρώσε ο εκδότης του ψευτοαριστερού περιοδικού «Αντί», Χρ. Παπουτσάκης, τον κατάπτυστο τίτλο «Κυβέρνηση απατεώνων» στο εξώφυλλο του περιοδικού του, στις 11 Νοεμβρίου 1988.

Συγκεκριμένα, ο Χρ. Παπουτσάκης, ο οποίος καταδικάστηκε στην προαναφερόμενη ποινή από το Τριμελές Εφετείο Αθηνών και σε δεκαπενθημερη στέρηση ατέλειας χάρτου, κατηγορούνταν για «περιύβριση αρχής». Η σε βάρος του δίωξη είχε ασκηθεί αυτεπάγγελα από τον

Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών Πρωτοδικά ο ρυπαρογραφία είχε πθωωθεί από το Τριμελές Πλημμελειοδικείο αλλά κατά της σκανδαλώδους απόφασης ασκήθηκε έφεση από τον προϊστάμενο της Εισαγγελίας Πλημμελειοδικών Αθηνών Ι. Γαβρίλη.

Μάρτυρες υπεράσπισης ήταν ο Ν. Αλεβιζάτος καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου και ο συγγραφέας Παύλος Ζάννας. Οι οποίοι ισχυρίστηκαν ότι το έπιμαχο δημοσίευμα είχε ως σκοπό την άσκηση της κριτικής και όχι την

περιύβριση!

Ο μάρτυρας του κατηγορητηρίου Διον. Σπινέλης, καθηγητής Νομικής Σχολής είπε στην κατάθεση του ότι το περιοδικό προσπάθησε να ασκήσει κριτι-

κη Στην απολογία του ο κατηγορούμενος εκδότης, υποστήριξε ότι το δημοσίευμα του περιοδικού του έχει ιστορικό χαρακτήρα (!), αν και... το λημμο Παράδειγμα, χητκε μάλιστα, ότι επελεξε συνειδητά τον τίτλο που θα «δικασμούσε» το περιοδικό!

(Εδώ αξίζει να σημειώσουμε ένα περιστατικό που έχει επανειλημμένα καταγγελθεί από τον Τύπο: Ο ταμίας που θα εισέπραττε τα χρήματα για την εξαγορά είχε ήδη αναχωρήσει από τις 1.30 και όλοι οι καταδικασθέντες θα έπρεπε να οδηγηθούν στη φυλακή και να παραμείνουν μέχρι την επόμενη Δευτέρα επειδή δεν υπήρχε τρόπος εξαγοράς της ποινής. Χάρη στα ανθρωπιστικά αισθήματα ενός αστυνομικού οργάνου που δέχτηκε υπεύθυνου του να κρατήσει τα χρήματα μέχρι του τυπικού διακανονισμού της Δευτέρας, αποτράπηκε η φυλάκιση των καταδικασμένων της 8/9/89).

Το απόγευμα της ίδιας μέρας, ο εκδότης του περιοδικού Χρήστος Παπουτσάκης, κάλεσε σε συνέντευξη τους εκπροσώπους του Τύπου και κατήγγειλε ότι πι-

στεύει πως από τον τρόπο που έγινε η διαδικασία της δίκης που ήταν παραπληνική, η απόφαση ήταν προειλημμένη και προσέθεσε ότι αν οι δικαστές που μας δίκασαν —με τέτοια αντανάκλαστικά— απηχούν το σύνολο του δικαστικού σώματος —πράγμα που δεν πιστεύουμε— τότε δεν πρέπει να περιμένουμε αποτελέσματα από τη λεγόμενη καθάρση. Κατέληξε λέγοντας ότι και οι δικαστές είναι και αυτοί άνθρωποι με εξαρτήσεις —πολιτικές και συναισθηματικές— και ότι νομοτύπως εκφράζει την άποψή του για μια δικαστική κρίση. Την Δευτέρα 11/9 άσκησε αναίρεση στον Άρειο Πάγο κατά της καταδικαστικής απόφασης.

Νέα δίωξη

Το Σάββατο 16/9/89 αναγράφηκε στον Τύπο η είδηση ότι την προηγούμενη «ο

Ο κ. Γ. Α. Παπανδρέου σπάει τη «διαχωριστική γραμμή» την Τετάρτη 13/9. Την επομένη ήταν επίσης «πολύ απασχολημένος» για να προσέλθει στο δικαστήριο και να υποστηρίξει τη μήνυσή του «εναντίον των συκοφαντών του ΑΝΤΙ».

εισαγγελέας Ποινικής Δίωξης Αθήνας κ. Στ. Μαντακιζίδης άσκησε αυτεπάγγελτη ποινική δίωξη κατά του εκδότη του περιοδικού «ΑΝΤΙ» Χρ. Παπουτσάκη για περιύβριση δικαστικής αρχής». Ο κ. Στ. Μαντακιζίδης ήταν σύμφωνα με δημοσιογραφικές πληροφορίες αθλητικός δικαστής και η σύζυγός του υπηρέτησε την «Αλλαγή» στην Γ. Γρ. Αθλητισμού.

Καταφεύγουμε και πάλι στην Αυριανή για το αναλυτικότερο και γλαφυρότερο του ύφους της σχετικής είδησης:

Στο «σκαμνί» ο εκδότης του ψευτοαριστερού «Αντί»

Στο σκαμνί θα καθίσει ο εκδότης του ψευτοαριστερού περιοδικού «Αντί». Χρ. Παπουτσάκης, για τις ύβρεις που εξαπέλυσε κατά της Δικαιοσύνης, επειδή τον τιμώρησε για τον απαράδεκτο τίτλο «Κυβέρνηση Απατεώνων» που «διακοσμούσε» το εξώφυλλο του περιοδικού του, στις 11/11/1988.

Συγκεκριμένα ασκήθηκε χθες από την Εισαγγελία Πλημ/κών Αθηνών αυτεπάγγελτη ποινική δίωξη σε βάρος του λαοπλάγου εκδότη για «περιύβριση Δικαστι-

κής Αρχής». Η κατηγορία αφορά στις εξυθρίσεις, δηλώσεις του για τη Δικαιοσύνη, της οποίας τους λειτουργούς χαρακτηρίζει πολιτικά εξαρτημένους, επειδή τον καταδίκασε, σε φυλάκιση 3 μηνών και στέρηση στέλειος χάρτου για 15 ημέρες για «περιύβριση αρχής» και συγκεκριμένα πρώην κυβερνητικών στελεχών.

Την υπόθεση ανέλαβε πταιματοδίκης, ο οποίος θα διενεργήσει την προανάκριση

Αυριανή 16/9/89.

Η νέα αυτή δίκη, όταν γίνει, θα έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον: θα δείξει πόσο η Δικαιοσύνη —δια των εκπροσώπων της— αντέχει στην κοινωνική κριτική ή θεωρεί εαυτήν απυρόβλητη και με αποτέλεσμα οι λειτουργοί της να απολαμβάνουν μιας «ιδιαζούσης ασυλίας».

Οι διώκτες κρύβονται

Αλλά τις προηγούμενες ημέρες είχαμε και άλλα «νέα» από το μέτωπο των δικαστικών διώξεων εις βάρος του «ΑΝΤΙ». Δυο ακόμα δίκες που εκκρεμούσαν από καιρό και είχαν αρκετά καθυστερήσει να οδηγηθούν στο ακροατήριο αν και επρόκειτο για τις «επείγουσες» ως γνωστόν υποθέσεις Τύπου επρόκειτο να εκδικαστούν αλλά τελικά ανεβλήθησαν λόγω της —ανεμενόμενης εξάλλου— φυγομαχίας των δικτών του «ΑΝΤΙ».

Την Πέμπτη 14/9 είχε ορισθεί δικάσιμος για την μήνυση που είχε υποβάλλει ο τέως υπουργός Παιδείας και νυν βουλευτής Αχαΐας, ο κ. Γεώργιος Ανδρέα Παπανδρέου σχετικά με όσα αναφέραμε στο ρεπορτάζ του τχ. 387 για την ανάμειξη του στο σκάνδαλο Κοσκωτά. Τρεις ημέρες μετά την έκδοση του τεύχους, με θεαματικές ανακοινώσεις και ενώπιον των φλας των φωτορεπόρτερς ο τότε υπουργός κατέθεσε μήνυση εναντίον της συντακτικής επιτροπής του περιοδικού (Β. Ζήσης, Τ. Καφετζής, Χρ. Παπουτσάκης, και Γ. Φλώρος) επικαλούμενους μάλιστα και την μαρτυρία 24 μαρτύρων. Κρατείστε τη αναπνοή σας και διαβάστε τον κατάλογο των μαρτύρων κατηγορίας για τις ανάγκες αυτού του παπανδρεϊκού «σόου».

Ιω. Αλευράς, Απ. Κακλαμάνης, Ιω. Φλώρος, Αν. Πεπονής, Γ. Γεννηματάς, Αλ. Δαριβιανάκης, Αντ. Τρίτσης, Κ. Σημί-

της, Γ. Α. Μαγκάκης, Γερ. Αρσένης, Λεων. Κύρκος, Μίμης Ανδρουλάκης, Απ. Λάζαρης, Κ. Λαλιώτης, Θ. Τσούρας, Χρ. Καζακλάρης, Νικ. Λεβογιάννης, Γιάννης Τζαννετάκης, Λ. Καραπαναγιώτης, Σπ. Λιναρδάτος, Ν. Κιάος, Σερ. Φυντανίδης, Κ. Σκούρας και Μάκης Γιομπαζολιάς.

Οι περισσότεροι από τους μάρτυρες αυτούς δεν ερωτήθηκαν ποτέ όπως οι ίδιοι μας πληροφόρησαν από τότε. Προσήλθαν στον ανακριτή και κατέθεσαν εκτός του μηνυτή οι:

Θ. Τσούρας, Ν. Λεβογιάννης, Χρ. Καζακλάρης και Σπ. Λιναρδάτος. Η μαρτυρική κατάθεση του τελευταίου στον ανακριτή είναι αθωωτική και ο Σπ. Λιναρδάτος ήταν ο μόνος από τους μάρτυρες που επικαλέσθηκε ο κ. Γ. Ανδρέα Παπανδρέου που προσήλθε στο δικαστήριο την περασμένη Πέμπτη. Ουδείς άλλος μάρτυς ενεφανίσθη ούτε βέβαια και ο μηνυτής κ. Γεώργιος Ανδρέα Παπανδρέου ο οποίος δήλωσε δια του συνηγόρου του ότι βρίσκεται στην Πάτρα υπερασπισχολημένος. Την προηγούμενη το βράδυ πήγε πάντως στο φεστιβάλ της ΟΝΝΕΔ και μίλησε για το μέλλον της Παιδείας. Ο συνηγόρος του μηνυτή ζήτησε αναβολή «για μεταγενέστερο χρόνο ώστε να προλάβουν να επιδοθούν οι κλήσεις». Ζήτησε εκδίκηση —και την έλαβε— για την Δευτέρα 13 Νοεμβρίου, μια εβδομάδα δηλαδή μετά τις αναμενόμενες εκλογές. Έτσι, ο βουλευτής Αχαΐας πήρε και έλαβε ένα μικρό γαμήλιο δώρο για τον γάμο του το Σάββατο στο πατρογονικό Καλνέτζι. Και θα μπορεί ανέξοδα μέχρι τις εκλογές να λέει «εμήνυσσα στους συκοφάντες μου». Δεν μπαίνει όμως στον κόπο να εμφανιστεί στο δικαστήριο το οποίο ο ίδιος προκάλεσε.

Αναβλήθηκε η δίκη του ψευτοαριστερού «Αντί»

ΑΝΑΒΛΗΘΗΚΕ, χθες, η δίκη του εκδότη του ψευτοαριστερού περιοδικού «Αντί» Χρ. Παπουτσάκη, στο Α Τριμελές Πλημμελudικό Αθηνών, ελλείψει μαρτύρων.

Ο λαοπλόγος εκδότης κατηγορείται για «συκοφαντική δυσφήμιση» σε βάρος του πρώην υπουργού και βουλευτή του ΠΑΣΟΚ Γ. Παπανδρέου, επειδή δημοσίευμα του περιοδικού του με τίτλο «Κυβέρνηση Απατεώνων» που κυκλοφόρησε στις 11.11.1988, έφερε αναμειγμένο

στο σκάνδαλο Κοσκωτά τον Γ. Παπανδρέου.

Σύμφωνα με το επίμαχο δημοσίευμα, ο βουλευτής του ΠΑΣΟΚ φερόταν «χωρίς κανένα σπουδαίο στοιχείο —ως παραλήπτης— χρημάτων του μεγαλοπα-

τεώνα Γ. Κοσκωτά. Μαζί με τον Παπουτσάκη κατηγορούνται για την ίδια υπόθεση και οι δημοσιογράφοι του περιοδικού Β. Ζήσης, Γ. Φλώρος και Π. Καφετζής.

Νέα ημερομηνία της δίκης ορίστηκε η 13η Νοεμβρίου 1989

Τόσο σεννά εμφανίζει την αναβολή «λόγω ελλείψεως» —ποιών άραγε— μαρτύρων, η «Αυριανή» της 15/9/89.

Στο δρόμο που χάραξε ο Γιωργάκης κιβλήθηκε σε τέσσερις ημέρες κι ο Μένιος. Όταν είχε κυκλοφορήσει το τεύχος με τίτλο «Κυβέρνηση Απατεώνων» μήνυση είχε κάμει και ο κ. Αγ. Κουτσόγιωργας. Αυτός περιορίστηκε σε μικρότερο αριθμό μαρτύρων —αν και έγιναν κάποιες αλληλοεπικαλύψεις όπως θα παρατηρήσει ο αναγνώστης στον κατάλογο των μαρ-

τύρων κατηγορίας. Ο πανίσχυρος Μένιος είχε ζητήσει σε συνεπικουρία τους εξής:

Χάρης Μπουσμπουρέλης, Ιω. Χαραλαμπίδης, Απ. Κακλαμάνης, Άκης Τσοχατζόπουλος, Κ. Λαλιώτης, Γ. Γεννηματάς, Αντ. Λιβάνης, Ιω. Ντεγιάννης, Γ. Ρωμαίος, Β. Κεδίκογλου, Στ. Τζουμάκας και Θ. Πάγκαλος. Από αυτούς ορισμένοι κατέθεσαν στον ανακριτή πλην των κ. Κεδίκογλου, Τζουμάκα και Κακλαμάνη. Αλλά και πάλι όλοι απουσίασαν μαζί με τον Μένιο που, αν πιστέψουμε την «Απογευματινή» που κυκλοφορούσε τις ώρες εκείνες, είχε γίνει «λαγός». Ο μόνος που είχε την ευαισθησία να προσέλθει ήταν ο τέως ευρωβουλευτής κ. Γ. Ντεγιάννης αλλά και αυτός απεχώρησε την ώρα εκφωνήσεως των μαρτύρων.

Συνήγορος του ΑΝΤΙ στις δίκες που συζήτησαν τις μηνύσεις των Γιωργάκη - Μένιου ήταν ο δικηγόρος κ. Παναγιώτης Κανελλάκης.

Με την απουσία του Μένιου —που σύμφωνα με τη δήλωση του συνηγόρου του ήταν υπεραπασχολημένος με την τεκμηρίωση της απάντησής του στο έργο της Ανακριτικής Επιτροπής— και τη λειπομαρτυρία των υπολοίπων δόθηκε και πάλι αναβολή. Η Δευτέρα 18/9 ως γνωστόν είναι η μέρα που συζητιόταν στην Γενεύη η προσφυγή του για τη μη κοινοποίηση του λογαριασμού του στην Σίτυ

Κορπ.

Όμως λόγω της συναφείας των δυο υποθέσεων —τη συνάφεια δέχτηκε και το Δικαστήριο που συνεδρίαζε στις 14/9 για την εκδίκαση της μήνυσης του Γιωργάκη— η μήνυση του Μένιου θα συνεκδικασθεί στις 13/9 μαζί με την μήνυση του κ. Γεωργίου Ανδρέα Παπανδρέου. Το πιθανότερο είναι ότι και πάλι θα φυγομαχήσουν μηνυτές και μάρτυρες. Ίδωμεν...

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ 48

Παίρνουν κεφάλια στην ΚΝΕ

Κρύβεται λόγω Ελβετίας

ΛΑΓΟΣ

ο Μένιος

ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΘΑ ΤΟ... ΣΚΑΣΕΙ ΑΠΟ ΤΗ ΒΟΥΛΗ

«Απογευματινή» 18/9/88: Και μεις, την ίδια μέρα, τον περιμέναμε στο δικαστήριο να μας κατακεραυνώσει για όσα του καταλογίζαμε.

Σε κρίση ο γάμος του ζεύγους

Και οι έμποροι όπλων

Στο μεταξύ, στις 3 Οκτωβρίου πρόκειται να συζητηθεί στον Άρειο Πάγο η α-

ναίρεση που είχε ζητήσει το «ΑΝΤΙ» για την καταδίκη του από αστικό δικαστήριο για τις καταγγελίες του για τον έμπορο όπλων Θωμά Λιακουδάκο και την εταιρεία του ΑΧΧΟΝ που μεσολάβησε στη σκανδαλώδη αγορά των αρμάτων LEO-PARD επί ΝΔ και των ανταλλακτικών τους επί ΠΑΣΟΚ. Και στην περίπτωση αυτή είχε πρωτοδικώς αθωωθεί το ΑΝΤΙ. Ο αυριανιστής ευρωβουλευτής Γ. Σταμούλης που είναι και δικηγόρος των εμπόρων όπλων της ΑΧΧΟΝ θα ζητήσει —σύμφωνα με τις πληροφορίες μας— αναβολή της συζήτησης με το αιτιολογικό ότι είναι κι αυτός υπεραπασχολημένος— όπως ο Μένιος κι ο Γιωργάκης κι αυτός...

Αγαπητοί αναγνώστες και περιπατητές των δικαστικών διαδρόμων αναμεινате εξελίξεις.

εκδόσεις κέδρος

Γ. Γενναδίου 3 - τηλ. 36.02.007

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΣΤΟΝ «ΚΕΔΡΟ»

- Γιά ένα φιλότιμο, 12η έκδοση 1989
- Έπιτάφιος θρήνος, 5η έκδοση 1987
- Ευφλεκτή χώρα, 2η έκδοση 1986
- Εφήδων και μή, 5η έκδοση 1987
- Η μόνη κληρονομιά, 3η έκδοση 1986
- Η πρωτεύουσα των προσφύγων, 5η έκδοση 1986
- Η Σαρκοφάγος, 8η έκδοση 1988
- Ομόνοια, 2η έκδοση 1988
- Τό δικό μας αίμα, 7η έκδοση 1988
- Τό αυγό της κότας, (παιδικό), 2η έκδοση 1988
- Τά χίλια δέντρα, 3η έκδοση 1988
- Ο της φύσεως έρωας, 2η έκδοση 1986
- Καταπακτή, 3η έκδοση 1989

Ευριπίδη: Ίφιγένεια ή έν Ταύροις (μετάφραση), 2η έκδοση 1981
Στράτων: Μούσα παιδική (μετάφραση)

...Μιά άπέραντη αποθήκη εικόνων, φωνών, κραυγών, έπαφών, πόνων, βασάνων, στερήσεων, έρωτικών παροξυσμών, τό σώμα μας. Όσο πιό παιδεμένο τό σώμα μας, τόσο πιό μεγάλη ή αποθήκη πού διαθέτει. Όταν καμιά φορά συνάγονται επί τῷ αὐτῷ πλούσιες ανθρώπινες αποθήκες καί δοθεί ή κατάλληλη ώρα βγάδουν καί βγάδουν καί τελειωμό δέν έχουν.

ΜΙΑ, ΔΥΟ, ΤΡΕΙΣ, ΠΟΛΛΕΣ ΚΝΕ!

Ποιος θυμάται εκείνο το φυλλάδιο που ήταν η Βίβλος της ΚΝΕ γιατί έδινε συμβουλές για την «*Ηθική, ταξική, αγωνιστική διαπαιδαγώγηση της νεολαίας*»; Το φυλλάδιο εκείνο, γραμμένο δια χειρός του κ. Γρ. Φαράκου —υπεύθυνου επί σειρά ετών για τη «γυμναστική» των κνιτών— δεν έχει να ζηλέψει σε τίποτα το ημερήσιο πρόγραμμα για τον «κομμουνιστή λαϊκό αγωνιστή» που είχε εκπονήσει ο Ν. Ζαχαριάδης προς χρήση και παρηγοριά όσων, κυρίως, είχαν μείνει με το «όπλο παρά πόδα» για τον «τρίτο γύρο».

Τώρα, τα παιδιά της ΚΝΕ δεν λένε το μεγάλο ΝΑΙ στον πρώην αρχιερέα τους και νυν Γ. Γραμματέα του ΚΚΕ. Αντίθετα, εδώ και πολλούς μήνες, ήδη από την εποχή της σύμπληξης του «Συνασπισμού», η πλειοψηφία των ηγετικών κλιμακίων της ΚΝΕ, αναπαραγόμενη εδώ και 15 χρόνια στις ίδιες σταθερές μέσα από τις γνωστές διαδικασίες ενός θωρακισμένου μηχανισμού, άρχισε να εκφράζει τη δυσaréσκεία της για το «*ποια θέση έχει ο Κύρκος στο δικό μας τραπέζι*»;

Και δεν ήταν αυτό, μόνον το διακύβευμα, που σήμανε για πρώτη φορά και την έναρξη μιας μακράς περιόδου έντασης και ρηγμάτων στις σχέσεις ΚΝΕ-ΚΚΕ: τα «*παιδιά*» είχαν από καιρό αρχίσει να δυσφορούν για τους «*δεξιούς κατήφορους*» που βλέπανε παντού —στη Σοβιετική Ένωση, στον δυτικοευρωπαϊκό κομμουνισμό και την «*επικίνδυνη*» σύσφιγξη των σχέσεων ανάμεσα σε αυτόν και τον «*υπαρκτό σοσιαλισμό*», κτλ.— με φωτεινές εξαιρέσεις τη συνεπή χώρα του μακαρίτη και αείποτε παρόντος Βάλτερ Ούλμπριχτ και «*κάπως*» τον Τ. Ζίβκοφ.

Η ένταση ανάμεσα στον πατέρα και το γιό αποτέλεσε συγκεκριμένο σχήμα,

πλέον όταν, στη μέση του καλοκαιριού, το Κ.Σ. της ΚΝΕ εξέφρασε κατά πλειοψηφία την απaréσκεία του και για τις προγραμματικές θέσεις του Συνασπισμού και για την «*συγκυβέρνηση*». Στο τέλος, άρχισαν οι χωριστές ανακοινώσεις στο ανώτατο όργανο της ΚΝΕ (το γνωστό «6 προς 5»), τα «*αντιφεστιβάλ*», οι επικρίσεις από τους «*γέροντες*» του κόμματος, οι μεταλλάξεις των «*σκληρών*» της ΚΝΕ και το αλληθώρισμά τους κατά μεριά των «*αδιάλλαχτων*» της ανανέωσης (βλ. ΚΚΕ εσ. Α-Α) που κάποτε οι ίδιοι τους έριχναν το ανάθεμα στο όνομο της ορθοδοξίας.

Πρόκειται για μια εικόνα καθόλου οικεία στα άλμπουμ της ιστορίας ενός κόμματος όπως το ΚΚΕ. Και ίσως αυτό να είναι κάτι το απόλυτα θετικό στην προοπτική της πολιτικής ενηλικίωσης του εκδημοκρατισμού και της κοινωνικοποίησης και της ΚΝΕ και του ΚΚΕ.

Από μίαν άλλη όμως, κρισιμότητα άποψη, σημασία έχει όχι μόνον αυτό καθ' αυτό το γεγονός της κινητικότητας και της ενδεχόμενης απarχής της εγκατάλειψης του λήθαργου του μηχανισμού: κρίσιμης σημασίας είναι και το πεδίο του διαλόγου και ο χρόνος του: Το πεδίο της σύγκρουσης, όπως ορίστηκε από τους διαφωνούντες, ελάχιστη σχέση έχει με τους όρους του προβληματισμού της σημερινής Αριστεράς, και μπορεί νόμιμα και θεμιτά να αναχθεί σε άλλες εποχές όπου ο κ. Μπρέζνιεφ, π.χ. «*ανησυχούσε*» για την ιστορία που είχε αρχίσει να εκτυλίσσεται στην... Πράγα. Οι διαφωνούντες αναπαράχθησαν στη γνωστή σταλινική ονοματοθεσία περί αναθεωρητισμού κτλ. και ελάχιστα διαφέρουν στην πολιτική τους κουλτούρα από τους λόγους των ΚΝΑΤ, εκείνο το ξημέρωμα της 17ης Δεκεμβρίου 1979 (πολύ παλιά, ε;), που ανέλαβαν με

τους ΕΣΑΚιτζήδες το έργο της αποκατάστασης της τάξης στο κατελιγμένο Χημείο. Για όλα αυτά, πειστήριο αποτελούν ευάριθμα άρθρα και σχόλια στον «*Οδηγητή*».

Ως προς τον τρόπο διεξαγωγής της αντιπαράθεσης, οι νεολαίοι οχυρώνονται πίσω από τους ευνοϊκούς συσχετισμούς που έχουν διαμορφωθεί στο γραφειοκρατικό απαρát, υιοθετώντας μίαν αντίστοιχη πολιτική συμπεριφορά, που στην ουσία αποτελεί χειραγώγηση των μελών της οργάνωσης και τακτική πολιτικού εκβιασμού προς την ηγεσία των «*πατεράδων*» τους: πώς θα μπορούσε να λειτουργήσει αλλιώς η ομάδα των διαφωνούντων όταν εξορίζεται από τον πολιτικό τους οργανισμό η παραγωγή πολιτικής και η θητεία στη συνομιλία για τόσα χρόνια τώρα; Από την «*αντίπαλη όχθη*», οι κομματικοί, εφαρμόζουν, για την επίμαχη άλλη γραμμή που υιοθέτησαν προ έτους, περίπου τις συνταγές που αδιαλλείπτως εφαρμόζαν όταν η «*γραμμή*» επέτασσε τον εμφύλιο με τους αναθεωρητές: «*η ΚΝΕ τελεί υπό την ιδεολογική και πολιτική καθοδήγηση του ΚΚΕ*». Αυτά λέει το απαρát του Π.Γ.—και, στην ουσία, πρώτος από όλους, ο κ. Φαράκος— με τον ίδιο τρόπο που τα έλεγε όταν υπήρχε πρόβλημα με κάποιους «*αναθεωρητικούς πυρήνες*» στην ΚΝΕ, προ εννέα ετών, ας πούμε.

Αν η πλειοψηφία των θερμοκέφαλων της ΚΝΕ επιθυμεί τη δημιουργία, εμπέδωση και νομιμοποίηση πολλών «*διαφωνούντων ΚΝΕ*», το πρόβλημα εναπόκειται στη συμπεριφορά των πατεράδων-καθοδηγητών: πώς εξοικονομείς τη «*διαφάνεια*» και τον «*εκδημοκρατισμό*» όταν η κρίση εισβάλλει στον δικό σου οίκο; □

BBC ENGLISH VIDEO COURSES

ΣΕΙΡΕΣ για: αρχαρίους
προχωρημένους,
ειδικά θέματα

ΝΕΑ ΠΑΙΔΙΚΗ ΣΕΙΡΑ

“MUZZY IN CONDOLAND”

Για παιδιά 5-9 ετών
Μαθαίνουν Αγγλικά
διασκεδάζοντας
— Μόνιμη έκθεση —
Τηλ. 36.45.608

ΑΓΓΛΙΚΑ
ΒΙΒΛΙΑ

BIBΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗ

ΟΔΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ 11
τηλ. 36.23.673

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΑ
ΒΙΒΛΙΑ

ΠΛΟΥΣΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗ ΣΕ: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ & ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΕΠΙΣΗΣ: BBC ENGLISH COURSES
Σ' όλο τον κόσμο η επιτυχία του BBC στη
διδασκαλία Αγγλικών είναι αναγνωρισμένη

BBC ENGLISH COURSES HELLAS

ΑΜΕΡΙΚΗΣ 9 - ΑΘΗΝΑ 106 72

BBC ENGLISH AUDIO COURSES

ΝΕΑ ΣΕΙΡΑ “FINANCIAL ENGLISH”

Ειδικοί Επιστήμονες
ετοίμασαν αυτή τη σειρά με
τη συνεργασία του
περιοδικού “ECONOMIST”.
Ένα βιβλίο και δύο
κασσέτες, εξηγούν την
Οικονομική Ορολογία με
ζωντανά παραδείγματα.

18.9.81
10/11/81

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΕΣ ΠΛΥΝΤΗ

Στο ρόλο του πολιτικού απορρυπαντικού του Ανδρέα Παπανδρέου όλοι οι συνομιλητές του τον τελευταίο καιρό, έναντι πινακίου φακής, που είναι είτε μια θέση στο ψηφοδέλτιο Επικρατείας του ΠΑΣΟΚ (μαζί με το «θείο Γιώργο» Λιάνη και τον περιβόητο Γ. Μπριδιμήρη της ΔΕΗ) είτε μια υποψηφιότητα - στέγαση στους συνδυασμούς του ΠΑΣΟΚ.

ΟΙ ΑΥΤΟΙ οι φιλόδοξοι πολιτευτές, που αλλάζουν ιδεολογία και πολιτικές εκτιμήσεις σαν τα πουκάμισα, φλυαρούν καθημερινά σε ραδιοφωνικούς σταθμούς και σε έντυπα προσπαθώντας να δώσουν ευρύτερη διάσταση και σημασία στην ατομική τους διαπραγμάτευση, γεμάτοι —τουλάχιστον— αυταπάτες.

● Γιατί δεν μπορεί λ.χ. ο κ. **Γεράσιμος Αρσένης** να δηλώνει ότι μάχεται για τη συγκρότηση «δημοκρατικής σοσιαλιστικής πλειοψηφίας» όταν γνωρίζει πολύ καλά ότι ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ στην αγωνία του να εξασφαλίσει «αντίβαρη» στη διαδικασία παραπομπής του στη Δικαιοσύνη διαπραγματεύεται με τον εξόχως συντηρητικό **Κωστή Στεφανόπουλο** και τον ομογάλακτο **Νικήτα Βενιζέλο**.

● Γιατί δεν μπορεί ο κ. **Μανώλης Γλέζος** να ομιλεί για «τη δημιουργία των προϋποθέσεων μιας νικηφόρας πορείας και την αποτροπή της πρόκλησης του νεοφιλελευθερισμού και της παλινόρθωσης των συντηρητικών δυνάμεων» όταν πέρσι κιόλας ασκούσε δριμύτατη κριτική στο ΠΑΣΟΚ για τις σχετικές ευθύνες του.

● Γιατί δεν μπορεί ο κ. **Γεώργιος - Αλέξανδρος Μαγκάκης** να ομιλεί για τον κίνδυνο «ενός νέου εθνικού διχασμού», ο οποίος τον οδηγεί πάλι πίσω στο αυταρχικό ΠΑΣΟΚ όταν ο ίδιος είχε θέσει ως αναγκαίες προϋποθέσεις της οποίας επιτροφής του την αλλαγή ηγεσίας, τις δημοκρατικές διαδικασίες, τη γνήσια και πλατεϊά ανασυγκρότησή του και τον καταλογισμό των ευθυνών για τα σκάνδαλα με μια διαδικασία «βαθείας αυτοκάθαρσης».

● Γιατί δεν μπορεί ο κ. **Γιάννης Μπού-**

τος να διατείνεται ότι ο **Ανδρέας Παπανδρέου** και η πολιτική του αποτελούν συνέχεια του Κ. Καραμανλή όταν είχε δηλώσει όσα είχε δηλώσει το Μάρτιο του 1985 και προεκλογικά φέτος τον Ιούνιο. Γιατί δεν μπορεί ο κ. Γιάννης Μπούτος να ομιλεί για τις θετικές πλευρές του ΠΑΣΟΚ και τη διαδικασία συνδιαλλαγής ανάμεσα στους δύο μεγάλους σχηματισμούς της Δεξιάς και του Κέντρου, όταν ο ίδιος ως επικεφαλής των οικονομικών της κυβέρνησης Ράλλη δέχτηκε βολές και πρωταγωνίστησε σε δημόσιες αντιδικίες για τα «άδεια ταμεία», την «καμένη γη» και τις «σκανδαλώδεις συμβάσεις και προβληματικές επιχειρήσεις της δεξιάς».

ΙΣΩΣ ΔΕΝ ΕΧΕΙ αξία και σημασία η επισημάνση αυτών των αντιφάσεων και των συμπεριφορών πολιτικού οππορτουισμού όσων σήμερα συνομιλούν, συμφωνούν και συναινούν με τον υπόδικο πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ. Απλώς και μόνο χρειάζεται να σημειώσει αφενός τα προσχήματά τους —τα οποία μοιάζουν ελάχιστα πειστικά— και τις παρασκηνακές συναλλαγές στις οποίες έχουν επιδοθεί μέχρι σήμερα και τις οποίες αποκρύπτουν όλοι, πλην του κ. Μπούτου. Οι προσχηματικές απόψεις όλων των συνομιλητών του υπόδικου προέδρου του ΠΑΣΟΚ, που παραμένει αρχηγικός, αυταρχικός (απόδειξη οι άνευ στοιχειώδους συνέπειας υποσχέσεις του σε βουλευτές και στελέχη για δημοκρατικές και άλλες εσωκομματικές διαδικασίες) και αμετανόητος να παραδεχθεί τα «οικεία κακά», καταφεύγοντας στη διεθνή δαιμονολογία. («Συνωμοτούν υπερεθνικοί γίγαντες σε βάρος μας»).

ΟΙ ΣΥΝΟΜΙΛΗΤΕΣ, λοιπόν, προσπαθούν να διαμορφώσουν την προσχηματική τους πλατφόρμα σε όλες τις έως τώρα δηλώσεις και συνεντεύξεις τους, που είναι περίπου:

● η άποψη ότι οδηγείται η χώρα σε «εθνικό διχασμό» με την όλη μεθόδευση της «κάθαρσης», που αποδίδεται σε πολιτικές και κομματικές σκοπιμότητες, αν και κανένας —πλην του **Μάρκου Βαφειάδη**— δεν υποστηρίζει ότι δεν υπάρχουν σκάνδαλα·

● η εκτίμηση, κυρίως από τους «αριστερούς» τύπου κ. **Μαγκάκη**, **Αρσένη** και **Γλέζο** ότι η συνεργασία της ΝΔ και του «Συνασπισμού» στο σχηματισμό της κυβέρνησης Τζαννιτάκη έπληξε το «δημοκρατικό, προοδευτικό στρατόπεδο». Ομιλούν για συναλλαγή οι συναλλασσόμενοι σε τόσο στενή προσωπική βάση...

● η ταύτιση των όποιων προσωπικών ευθυνών του Ανδρέα Παπανδρέου, του

Λούβαρη, του Μένιου, του Πέτσου και των όποιων χειροκροτητών με ολόκληρο το κίνημα και η χρησιμοποίηση όρων, όπως «η ποινικοποίηση ολόκληρης της πολιτικής μας ζωής» ή κουτοπόνηρων ισχυρισμών του τύπου «δεν μπορεί το 40% του ελληνικού λαού να είναι υπόδικο».

ΠΙΣΩ ΟΜΩΣ από αυτό το γενικό περίγραμμα των αντιλήψεων και προσχηματικών ισχυρισμών, υπάρχουν οι προσωπικές συναλλαγές και επιδιώξεις, με κύριους μεσολαβητές τους Κ. **Λαλιώτη**, Γ. **Κατσιφάρα**, **Άκη Τσοχατζόπουλο** και **Αντώνη Λιβάνη**, ενώ προχθές ο κ. **Κώστας Σημίτης** γνωστοποίησε στο Εκτελεστικό Γραφείο της αντίθεσής του στην προεκλογική συνεργασία του ΠΑΣΟΚ με τον κ. Γιάννη Μπούτο «αρχιτέκτονα της οικονομικής πολιτικής της ΝΔ». Ποιος όμως τον ακούει κι ας νομίζει ότι συναποφασίζει ως μέλος του ανώτατου «πολιτικού-καθοδηγητικού» οργάνου του Κινήματος.

ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ:

● ο **Γιάννης Μπούτος** που είχε προεκλογικά συναλλαγή σε δυο συναντήσεις του με τον πρόεδρο της ΝΔ κ. Κ. Μητσotάκη (και μεσολαβητή τον τότε και σήμερα ευρωβουλευτή κ. Γ. **Σαρεϊδάκη** για τη θέση του ευρωβουλευτή και του βουλευτή Επικρατείας της ΝΔ τον Ιούνιο) συναλλάχθηκε επιτυχώς με το ΠΑΣΟΚ για το Νοέμβριο. Παρά τις διαβεβαιώσεις του ΠΑΣΟΚ ότι δεν υπάρχει κανένας επώνυμος δικός μας στη Μεσσηνία και θα βγει άνετα» ο κ. Μπούτος ζήτησε και —δήλωσε ότι— εξασφάλισε τη δεύτερη θέση του βουλευτή Επικρατείας. Η κ. **Μελίνα Μερκούρη** θα τοποθετηθεί στο ψηφοδέλτιο της Α' Αθηνών με υπόσχεση του αρχηγού ότι θα ενισχυθεί ειδικά ως **δίδυμο** με τον **Γεννηματά**.

● ο κ. **Γεράσιμος Αρσένης** δέχτηκε (στις δυο επαφές του με τον «κουμπάρο» του) υποσχέσεις ότι θα ενισχυθεί ως υποψήφιος της Α' Αθηνών με ειδική δήλωση του Ανδρέα Παπανδρέου και με ειδική ενίσχυση των συνδικαλιστών του στους Δημοσίου Οργανισμούς, με πρώτο πεδίο «συνεργασίας» τη ΔΕΗ.

● ο βιαστικός κ. **Γεώργιος - Αλέξανδρος Μαγκάκης** έλαβε ανάλογες υποσχέσεις ενίσχυσης για την «κεντρώα» Β' Αθηνών, «όπου δεν υπάρχουν πολλοί επώνυμοι», αλλά του δόθηκε η ρητή απάντηση, πως «θα είναι οπωσδήποτε και ο **Κουρής** πάλι υποψήφιος μαζί σου». Όρο τον οποίο αποδέχθηκε. Άλλωστε, ο κ. **Μαγκάκης** δεν ήταν αυτός που φρόντισε να ρυθμι-

ΗΡΙΩΝ ΣΥΝΙΣΤΟΥΝ

του Μ. Προνομίουχου

στεί η ιστορία με τα «κουπόνια» της Αυριανής;

● ο κ. **Μανώλης Γλέζος** συζήτησε το θέμα όχι μόνο της δικής του παρουσίας στο ψηφοδέλτιο της Α' Αθηνών («*τώρα μάλιστα που δεν υπάρχει ο Αλευράς*»), αλλά και ορισμένων στελεχών της «Άμεσης Δημοκρατίας» και των καταλοίπων της παλαιάς ΕΔΑ, όπως και της λεγόμενης «νέας ΕΔΑ», δηλαδή της «Ένωσης Δυνάμεων Αλλαγής», με επιφανέστερους τον φιλόδοξο πολιτευτή και ειρηνιστή κ. **Μιχάλη Περιστεράκη**, τον κ. **Λευτέρη Λεμπέση** και τις αυριανίστριες **Βούλα Δαμανάκου**, **Ηρώ Καβαδία** και **Ηρώ Χατζημάρκου - Χατζή**.

ΑΝΤΙΘΕΤΑ από όσα γράφονται ούτε ο κ. **Αντώνης Τρίτσης** είναι ευπρόσδεκτος (μετά την πολύχρονη αντίθεσή του με τον Κώστα Λαλιώτη και άλλους εκτελεστικούς) ούτε ο **Μάρκος Βαφειάδης** πρόκειται να τοποθετηθεί στη λίστα Επικρατείας.

ΤΟ ΑΡΧΗΓΙΚΟ ΠΑΣΟΚ είναι πρόθυμο να δώσει μια θέση υποψηφιότητας είτε στην Β' Αθηνών είτε στα Δωδεκάνησα στον πρόεδρο της ΕΔΗΚ κ. **Γιάννη Ζιγδή** (ο ίδιος ζητάει εκλογή στο Επικρατείας) ενώ δεν έχουν προσχωρήσει καθόλου οι συνεργασίες και συνδιαλλαγές με τον «προβληματικό» επικριτή της Δήμητρας πρόεδρο της «Χριστιανικής Δημοκρατίας» κ. **Νίκο Ψαρουδάκη**. Κρούσεις έχουν γίνει στον κ. **Νικήτα Βενιζέλο** για μια θέση υποψηφίου στην Α' Αθηνών ή στα Χανιά.

ΑΥΤΟ είναι σε γενικές γραμμές το αποκαλυπτικό πανόραμα των παρασκηνιακών παζαρεμάτων, στα οποία πρέπει να προστεθεί η προσπάθεια του ΠΑΣΟΚ να στεγάσει στο ψηφοδέλτιο Επικρατείας σε εκλογή θέση —και ως αντίβαρο του Μπούτου— τον πρώην υπουργό κ. **Απόστολο Λάζαρη**, ο οποίος φέρεται να διατηρεί επιφυλάξεις. Αλλά και όχι αυταπά-

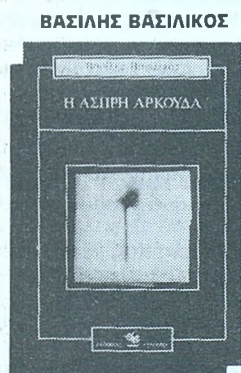
τες ότι μπορεί να επιτευχθεί η συνεργασία ΠΑΣΟΚ και «Συνασπισμού» στις πέντε μονοεδρικές, παρά το γεγονός ότι ο κ. Α. Παπανδρέου του υποσχέθηκε τηλεφωνικά ότι «*θα γίνει επίσημο έγγραφο του ΠΑΣΟΚ*» προς το «Συνασπισμό» με το αίτημα αυτό.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ, η πολιτική απορρύπανση την οποία επιχειρεί με αυτές τις ατομικές προσχωρήσεις ο Ανδρέας Παπανδρέου μετά το ναυάγιο, προς το παρόν τουλάχιστον των διαπραγματεύσεων με τον **Κωστή Στεφανόπουλο** μέσω Λιβάνη) δεν πρόκειται ούτε το ΠΑΣΟΚ να ωφεληθεί —όπως δεν ωφέλησε η ανάλογη επιχείρηση τη ΝΔ το 1985— ούτε και τους ίδιους τους «εθνικά ανησυχούντες». Γιατί χάνουν καθημερινά την όποια πολιτική εγκυρότητα και αξιοπιστία είχαν επανακτήσει το τελευταίο διάστημα.

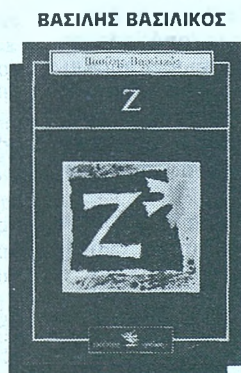

τα βιβλία της «γνώσης»

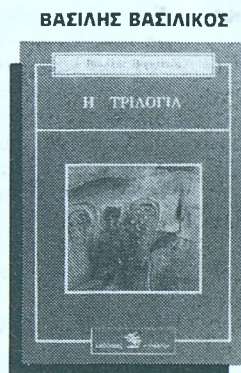
ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΝΩΣΗ»
ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΕΚΧΩΡΙΖΟΥΝ

Η άσπρη αρκούδα
ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Ζ
ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Η τριλογία
ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Το σφράτο
ΝΟΥΒΕΛΣ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ
Ο ιατροδικαστής
ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΟΝΟΡΕ ΝΤΕ ΜΠΑΛΖΑΚ
Μασίμιλα Ντόνι
Μετάφραση
ΒΑΣΗ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ
ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

Μόλις
Κυκλοφόρησε

Μόλις
Κυκλοφόρησε

εκδόσεις «γνώση»

Ιπποκράτους 31, 106 80 Αθήνα,
Τηλ. 3620941 - 3621194

ΚΟΣΚΩΤΑΣ: Η ΜΠΑΛΑ ΚΥΛΑΕΙ

Έχουμε κατ' επανάληψη υποστηρίξει από τις στήλες του «ΑΝΤΙ» ότι η υπόθεση Κοσκωτά δεν έχει ακόμα αποκαλυφθεί σε όλες της τις διαστάσεις. Και δεν έχει ακόμα αποκαλυφθεί και αποσαφηνιστεί ο ρόλος όλων των προσώπων που ενέχονται σε αυτό το «σκάνδαλο του αιώνα». Κι όλα αυτά παρά τις επιτροπές της Βουλής, και παρά τη δικαστική έρευνα της υπόθεσης. Διαικώς τα νέα στοιχεία που προκύπτουν οδηγούν σε νέες «υποθέσεις εργασίας», σε νέες «διασυνδέσεις» με πρόσωπα και πράγματα.

Το «ΑΝΤΙ» αποκαλύπτει σήμερα δύο νέα στοιχεία:

- το νέο περιουσιακό στοιχείο του Κοσκωτά στην Ελλάδα, το οποίο παρέμεινε μέχρι στιγμής άγνωστο, και που η αξία του ανέρχεται στο καθόλου ευκαταφρόνητο ποσό των 500 εκ. δρχ., και
- το ρόλο που διαδραματίζει στο παρασκήνιο ο κ. Νικ. Σαλαβράκος. Η μπάλα κυλάει και κανείς δεν ξέρει πού θα σταματήσει.

ΤΟ «ΑΝΤΙ» ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΕΙ Άλλα 500 εκατομμύρια ο Κοσκωτάς

Άλλα 500 εκ. δρχ. απ' τα κλεμμένα του Κοσκωτά είτε «ξεπλένονται» αυτή τη στιγμή είτε αποκτώνται από την Τράπεζα Κρήτης. Εξαρτάται από την «κινητικότητα» των εκατέρωθεν ενδιαφερομένων.

Σύμφωνα με τα ακαταμάχητα στοιχεία που περιήλθαν σε γνώση του «ΑΝΤΙ» ο Κοσκωτάς διαθέτει και άλλο περιουσιακό στοιχείο στην Ελλάδα εκτός φυσικά αυτών που είναι ήδη γνωστά. Πρόκειται για τριψάσιο οικόπεδο στην Εκάλη εκτάσεως 9 στρεμμάτων και αξίας 500 εκ. δρχ. ως ιδιοκτήτες του οικοπέδου αυτού φέρονται πέντε παναμαϊκές εταιρείες, τα διοικητικά συμβούλια των οποίων αποτελούν τρεις ξένοι, πάντα οι ίδιοι. Οι εται-

ρείες αυτές είχαν δώσει γενικό πληρεξούσιο στον Γ. Κοσκωτά.

Δικηγόρος της Αθήνας προέβη στην αγορά του οικοπέδου για λογαριασμό των πέντε αυτών εταιρειών. Ο δικηγόρος αυτός, ο κ. Ν.Α.Κ., έδωσε με τη σειρά του και αυτός ειδικό πληρεξούσιο στον Κοσκωτά απ' το οποίο προκύπτει, σε συνδυασμό με το γενικό πληρεξούσιο των πέντε εταιρειών - φαντασμάτων προς τον Κοσκωτά, ότι πραγματικός ιδιοκτήτης δεν είναι άλλος παρά ο ίδιος. Το «ΑΝΤΙ» γνωρίζει επίσης ότι οι μετοχές των πέντε αυτών εταιρειών βρίσκονται στα χέρια «γνωστού Αρμένη», φίλου του Κοσκωτά ή «γνωστού συνηγόρου» του.

Η Τράπεζα Κρήτης πρέπει να σπεύσει να προλάβει το «ξέπλυμα» του περιουσιακού αυτού στοιχείου — οι ανάγκες βλέπετε της στιγμής είναι πάρα πολλές για τον Γ. Κοσκωτά και τους συμβούλους του — πριν είναι αργά για να κατοχυρωθεί τα συμφέροντά της.

Το «ΑΝΤΙ» έχει στα χέρια του όλο το σχετικό υλικό. Ο Επίτροπος της Τράπεζας Κρήτης τι κάνει άραγε;

Ποιος είναι λοιπόν ο κ. Σαλαβράκος;

Ο κ. Νικ. Σαλαβράκος, κουνιάδος του βουλευτή της ΝΔ Δαμιανού και τέως στέλεχος της ΕΠΕΝ, έχει τη «φήμη» ότι κάνει τις σωστές κινήσεις στην κατάλληλη στιγμή. Προϊστάμενος της νομικής υπηρεσίας της Τράπεζας Κρήτης επί Καρρά και Κοσκωτά και μέλος του ΔΣ της Τράπεζας, επί Κοσκωτά, μάρτυρας στη δίκη του «Εθνους», εγκατέλειψε κάποτε το βυθιζόμενο σκάφος. Όσοι ενθυμούνται ακόμα τις λεπτομέρειες της υπόθεσης Κοσκωτά ασφαλώς θα έχουν σημειώσει ότι ο κ. Σαλαβράκος είχε στείλει εξώδικο στην Τράπεζα Κρήτης στο οποίο περιέγραφε τις παρανομίες στο ΔΣ της Τράπεζας και συνάμα υπέβαλε την παραίτησή του. Το εξώδικο αυτό του κ. Σαλαβράκου αποτέλεσε στοιχείο για την έρευνα που

διεξήγαγε ο εισαγγελέας κ. Κουβέλης, τον οποίο ως γνωστόν ανηλεώς κυνήγησε το πασοκικό δικαστικό κατεστημένο.

Πώς κατάφερε να γλυστρίσει σαν χέλι από το δίχτυ της Δικαιοσύνης ο κ. Σαλαβράκος; Γιατί είναι στον κατάλογο αυτών που είχαν πάρει χρήματα υψηλού ποσού στο εξωτερικό από την Τράπεζα Κρήτης; Κι αν είναι γιατί δεν έχει ακόμα υποβληθεί αγωγή εναντίον του; Και τι άραγε να σημαίνει η δήλωση Κοσκωτά προς την ανακριτική επιτροπή της Βουλής στη Βοστώνη ότι τα χρήματα τα οποία είχε πάρει «νομίμως» ο κ. Σαλαβράκος από την Τράπεζα Κρήτης ήταν προϊόν εκβιασμού; Ποιον εξεβίαζε ο κ. Σαλαβράκος και γιατί αν ευσταθεί ο ισχυρισμός του Κοσκωτά;

Ο κ. Σαλαβράκος φέρεται επίσης να είναι ο άνθρωπος που τροφοδότησε με αξιόπιστες πληροφορίες εκδότη εφημερίδας για τα συμβαίνοντα στην Τράπεζα Κρήτης. Διότι εγγώριζε «εκ των έσω» τα πράγματα.

Ας θυμίσουμε επίσης ότι το εξώδικο προς την Τράπεζα Κρήτης, επέδωσε ο κ. Σαλαβράκος περί τα τέλη Μαΐου ή αρχές Ιουνίου 1988, ενώ στα τέλη Ιουνίου ο ίδιος εμφανίζεται στη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας Κρήτης και μάλιστα ως γραμματέας. Πώς συμβιβάζεται αυτό;

Και τι κάνει τώρα ο κ. Σαλαβράκος; Πληροφορίες αναφέρουν ότι ο κύριος αυτός βρίσκεται πίσω από τις συντονισμένες επιθέσεις που έχουν εξαπολυθεί από πολλά κέντρα εναντίον του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος κ. Χαλικιά. Μάλιστα δε ο κ. Σαλαβράκος σε δικαστική διαδικασία στράφηκε εναντίον του κ. Χαλικιά αναφέροντας «γνωμοδότηση σε ανύποπτο χρόνο» που ως νομικός σύμβουλος της Τράπεζας Κρήτης είχε κάνει σχετικά με το τραπεζικό απόρρητο, υποστηρίζοντας ότι το «απόρρητο» δεν αποτελούσε εμπόδιο για την έρευνα σε βάθος στην Τράπεζα Κρήτης από την Τράπεζα Ελλάδος. Μόνο που παρακαλείται φυσικά να αναφέρει ότι τη γνωμοδότηση αυτή που ήθελε ο ίδιος και ο αποδέκτης της Γ. Κοσκωτάς την οποία και εφύλαττε ως «άκρως απόρρητη» και κλειδαμπαρωμένη.

Καθώς, για λόγους αντιπερισπασμού, το πασοκικό κατεστημένο στον κρατικό μηχανισμό, κινεί τα νήματα εναντίον του κ. Χαλικιά, τι ρόλο απίζει στα παρασκήνια ο Σαλαβράκος ο γνωστός «νομικοπολιτικός» σύμβουλος Γ. Σταμούλης και Σία;

Books and comics from USA

at very cheap prices

Fiction and non-fiction books

We have thousand titles of books: Novels, scientific books (computer, economy, psychology, biology, history, geography etc.).

Movie classics, rare art books and magazines for collectors.

Rare Comics (Marvel, DC etc.).

ΦΙΛΟΛΑΟΥ 151, ΤΗΛ. 7015292
ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ

«ΣΥΝΝΟΜΟΣ» Ο ΚΑΛΚΑΝΗΣ, «ΕΚΝΟΜΟΣ» Ο ΑΡΦΑΝΗΣ

Ο κ. Τσοβόλας δεν τα δίνει «πάντα όλα». Μόνο όπου ο «άνωθεν» επιθυμεί...

Στο φύλλο της 15ης Σεπτεμβρίου της εφημερίδας «Πρώτη» διαβάσαμε και το παρακάτω απόσπασμα από την κατάθεση του Γιώργου Κοσκωτά στο κλιμάκιο της προανακριτικής επιτροπής της Βουλής που πήγε στις ΗΠΑ.

Κοσκωτάς: «Μάλιστα έχω και ένα πρόσθετο στοιχείο, ότι όταν κάποια στιγμή ήμουν στη Μασαχουσέτη, σε μια επικοινωνία που έγινε με τον Αρφάνη - Χιόνη, έμαθα από τον δικηγόρο τους ότι πήγαν στην εφορία να κάνουν και αυτοί κάποια ρύθμιση και χρησιμοποίησαν σαν παράδειγμα τη ρύθμιση που είχε γίνει στον Καλκάνη και ο υπάλληλος απάντησε ότι ήταν ειδική ρύθμιση για συγκεκριμένο άτομο και δεν μπορούσε να εφαρμοστεί και στη δική τους περίπτωση».

Η αποκάλυψη του Κοσκωτά μας οδήγησε στην έρευνα για επιβεβαίωση κάποιων πληροφοριών που είχαν ήδη περιέλθει σε γνώση του περιοδικού και από τη δημοσιογραφική έρευνα που ακολούθησε προέκυψαν τα παρακάτω στοιχεία:

Το 1986 το «πράσινο δίδυμο» του επιχειρηματικού κόσμου Αρφάνης - Χιόνης απέκτησε σε φτηνή τιμή τον έλεγχο της ασφαλιστικής εταιρείας ΕΣΤΙΑ, η οποία όμως ήταν υπερχρεωμένη. Η πρώτη ενέργεια του «διδυμού» ήταν, φυσικά, η εφαρμογή της γνωστής —και ανέξοδης— πρακτικής που λέγεται «ρύθμιση των χρεών» και υπέβαλαν στο υπουργείο Οικονομικών αίτηση για τη ρύθμιση των χρεών της εταιρείας. Μετά την υπόμνηση Κοσκωτά προς τους Αρφάνη - Χιόνη, όπως και ο ίδιος καταθέτει, η ΕΣΤΙΑ υποβάλλει νέο αίτημα για ρύθμιση αντίστοιχη με εκείνη για τον Καλκάνη.

Οι δικές μας πληροφορίες αναφέρουν ότι η αίτηση των Αρφάνη - Χιόνη έφτασε δια της υπηρεσιακής οδού στον τότε υπουργό Οικονομικών κ. Δ. Τσοβόλα αλλά απορρίφθηκε ως «μη σύννομη». Στο «δικαιολογημένο» —για έναν «πράσινο» επιχειρηματία— ερώτημα «γιατί η αίτηση του Καλκάνη ήταν σύννομη και η δική

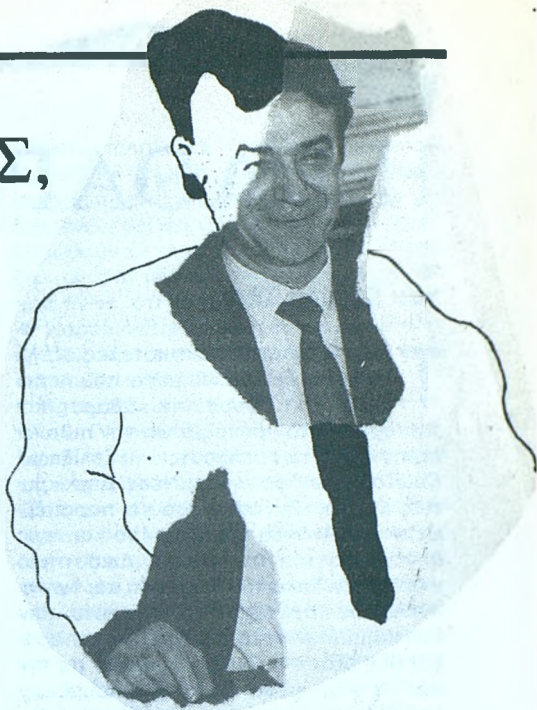
μας δεν ήταν;» η απάντηση ήταν η εξής: «Το θέμα Καλκάνη αντιμετωπίστηκε με “ειδική ρύθμιση” και η εντολή προήλθε άνωθεν». Δηλαδή από τον Ανδρέα Παπανδρέου — ή μήπως ήταν άλλος ο «άνωθεν» για τον κ. Δ. Τσοβόλα;

Εξάλλου, σε τηλεφωνική επικοινωνία που είχαμε μαζί του, ο κ. Αρφάνης επιβεβαίωσε ότι υπέβαλε την αίτηση για τη ρύθμιση των χρεών της ΕΣΤΙΑΣ, η οποία απορρίφθηκε ως «μη σύννομη».

Επικοινωνήσαμε και με τον κ. Τσοβόλα ο οποίος στη δήλωσή του που δημοσιεύεται σε άλλη στήλη ισχυρίστηκε, όπως συνήθως και ασφαλώς λόγο ασθενούς μνήμης, ότι «δεν θυμάται τίποτα». Δήλωσή μας έκανε και ο τότε υφυπουργός Οικονομικών κ. Σπ. Καλούδης σύμφωνα με τον οποίο: πρώτον, δεν ήταν δική του ευθύνη, αλλά του κ. Τσοβόλα η ρύθμιση χρεών άνω των 70 εκ. όπως εκείνων της ΕΣΤΙΑΣ και δεύτερον ότι τα χρέη της ΕΣΤΙΑΣ ρυθμίστηκαν τον Ιούλιο του 1986 και τελικά τον Ιανουάριο του 1987, όταν δηλαδή αυτός δεν ήταν στο υπουργείο Οικονομικών.

Οι πληροφορίες που δημοσιεύουμε σήμερα επιβεβαιώνουν την ορθότητα της παραπομπής και του κ. Δημ. Τσοβόλα μαζί με τον Α. Παπανδρέου στο Ειδικό Δικαστήριο για τα σκάνδαλα Κοσκωτά και Καλκάνη. Επειδή αποδεικνύουν ότι η ρύθμιση των χρεών του Καλκάνη έγινε μόνο ύστερα από «άνωθεν εντολή», η οποία δόθηκε επειδή ο Ανδρέας Παπανδρέου είχε έντονο προσωπικό ενδιαφέρον για τον Κοσκωτά. Αντίθετα όταν οι γνωστοί «πράσινοι» επιχειρηματίες Αρφάνης - Χιόνης ζήτησαν την ίδια ρύθμιση η απάντηση ήταν ότι το αίτημά τους δεν ήταν «σύννομο». Κατά τη διάρκεια της οκταετίας του ΠΑΣΟΚ «σύννομο» ήταν μόνο ότι ενδιέφερε προσωπικά τον Ανδρέα Παπανδρέου.

Κατά τα άλλα, —και αυτό είναι επίσης άκρως ενδιαφέρον— η επιχειρηματολογία που αναπτύσσει ο κ. Καλούδης στη δήλωσή του προς το ΑΝΤΙ ανατρέπει όλα όσα υποστήριξε ο κ. Τσοβόλας στη Βουλή, υπερασπιζόμενος τον εαυτό του για το σκάνδαλο Καλκάνη. Δικαιώνουν επίσης την παραπομπή του κ. Τσοβόλα στο Ειδικό Δικαστήριο, σύμφωνα με το παραπεμπτικό της Ανακριτικής Επιτροπής. □

Δεν θυμάται ο κ. Τσοβόλας

«Δεν θυμάμαι τίποτα γιατί όμοιες αποφάσεις ή απαντήσεις βγαίνουν χιλιάδες το χρόνο και ο κάθε υπουργός Οικονομικών δεν μπορεί να θυμάται τα ονόματα επιχειρήσεων ή οφειλετών. Και δεδομένου ότι τώρα δεν είμαι υπουργός για να ελέγχω το θέμα δεν μπορώ υπεύθυνα να δώσω απάντηση γιατί εξαρτάται αν έκανε αίτηση και με ποια διαδικασία ζήτησε τη ρύθμιση».

Αλλά ο κ. Καλούδης επιβεβαιώνει

«Ουδέποτε ήρθε υπηρεσιακά όταν ήμουν υφυπουργός Οικονομικών θέμα ρύθμισης δημοσίου χρέους της ασφαλιστικής εταιρείας “ΕΣΤΙΑ”. Θέλω εδώ να πω τούτο: εγώ ήμουν αρμόδιος —σύμφωνα με την κοινή απόφαση πρωθυπουργού και υπουργού— για είσπραξη δημοσίων χρεών μέχρι 70 εκατ. Ο τρόπος όμως είσπραξης του δημοσίου χρέους δεν αποφασίζεται από υπουργική απόφαση προβλέπεται όμως από τις διατάξεις του κώδικα είσπραξεων δημοσίων εσόδων και ειδικότερα του Ν. 5940/32. Βάσει των διατάξεων αυτών η τριμελής επιτροπή του Ν. 5940/32 για χρέη πάνω από 5 εκατ. —όπως ίσχυε τότε— καθορίζει σε δόσεις την εξόφληση του ποσού το οποίο πρέπει να εξοφληθεί μέσα σε ένα χρόνο. Ο αριθμός δε των δόσεων που αποφασίζεται ήταν 4. Μετά την απόφαση της επιτροπής ο υπουργός ή ο υφυπουργός έχει μόνο δυνατότητα να αυξήσει το καθορισθέν από την επιτροπή ποσό της δόσεως και όχι να το μειώσει. Δεν μπορούσε λοιπόν να έρθει σε μένα ως υφυπουργό το θέμα ρύθμισης χρέους της “ΕΣΤΙΑΣ” διότι λόγω του ποσού δεν είχα αρμοδιότητα και διότι δεν μπορούσα να αποφασίσω εγώ. Όπως δε πληροφορήθηκα και πιστεύω βάσιμες τις πληροφορίες μου, ρύθμιση χρεών της ασφαλιστικής εταιρείας έγινε τον Ιούλιο του '86 και Γενάρη του '89. Εγώ τότε δεν ήμουν υπουργός Οικονομικών».

Η ΚΑΘΑΡΣΗ ΠΑΡΑΓΡΑΦΕΤΑΙ

του Βασίλη Ζήση

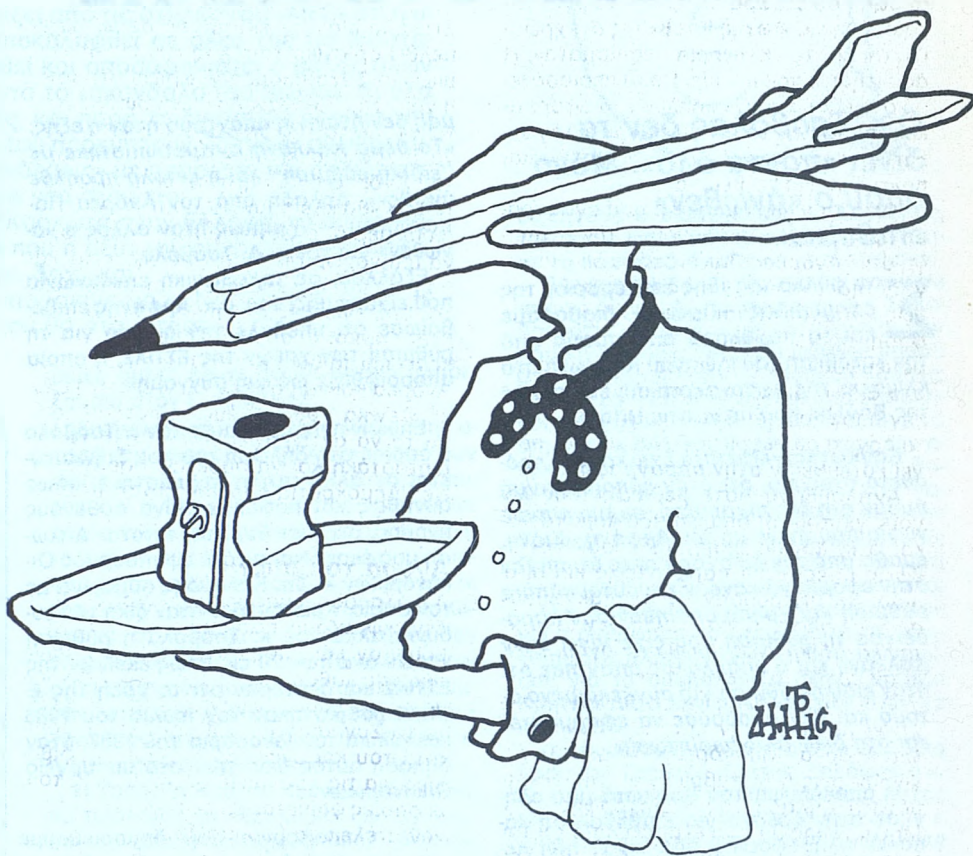
Τρεις ήταν οι σημαντικότερες εξελίξεις στο δεκαπενθήμερο που πέρασε σε ό,τι αφορά την κάθαρση και ταυτόχρονα το πρόκριμα για την πιθανότερη πορεία των μελλοντικών εξελίξεων. *Πρώτον* η απόφαση της Νέας Δημοκρατίας και του Συνασπισμού να παραπέμψουν τον Ανδρέα Παπανδρέου και τους συνεργούς του στο Ειδικό Δικαστήριο για τα σκάνδαλα του Κοσκωτά και των υποκλοπών. *Δεύτερον* η συμφωνία των δύο κομμάτων ότι η αναστολή της παραγραφής εξασφαλίζεται και *μόνον με την παραπομπή* μόνο των εγκαλουμένων στο Ειδικό Δικαστήριο, συνεπώς οι εκλογές μπορούν να γίνουν μέχρι τις 5 Νοεμβρίου. Και *τρίτον* η απόφαση του Συνασπισμού να απαλλάξει τον Ανδρέα Παπανδρέου από τις κατηγορίες για την «αγορά του αιώνα» και τους πυράλους «Μάτζικ».

Ο τρόπος παρουσίασης των εξελίξεων αυτών από τον ημερήσιο Τύπο, δημιούργησε στην κοινή γνώμη την εντύπωση ότι η κάθαρση ολοκληρώνεται σύμφωνα με τις προγραμματικές διακηρύξεις της κυβέρνησης. Κατά τη γνώμη μας όμως ενισχύουν μόνο τους φόβους που εκφράσαμε στο προηγούμενο τεύχος του «ΑΝΤΙ» για την μη ολοκλήρωση της κάθαρσης. Δημιουργούν επίσης την εντύπωση ότι η Νέα Δημοκρατία και ο Συνασπισμός —και για διαφορετικούς λόγους ο καθένας— αποφάσισαν να ξεμπερδεύουν με το «πικρό», όσο και «καυτό», ποτήρι της κάθαρσης και να λειτουργήσουν ως άλλοι Πόντιοι Πιλάτοι.

Αναμφισβήτητα αποτελεί «ιστορικό γεγονός χωρίς προηγούμενο», η απόφαση της Νέας Δημοκρατίας και του Συνασπισμού να παραπέμψουν τον Ανδρέα Παπανδρέου και τους συνενόχους του στο Ειδικό Δικαστήριο για το σκάνδαλο Κοσκωτά και τις υποκλοπές.

Όπως και να το κάνουμε, παρά τις ελλείψεις που έχουν παρατηρηθεί στο «δέσιμο» του κατηγορητήριου, η παραπομπή ενός πρωθυπουργού και μάλιστα του Ανδρέα Παπανδρέου με την κατηγορία της «παθητικής δωροδοκίας» και της «απιστίας σε βαθμό κακουργήματος», με αφορμή το σκάνδαλο Κοσκωτά, είναι γεγονός πρωτοφανές στα παγκόσμια χρονικά.

Χρειάζεται όμως να τοποθετήσουμε τα πράγματα στις φυσιολογικές τους διαστάσεις. Η παραπομπή του Ανδρέα Παπανδρέου στο Ειδικό Δικαστήριο δεν εί-

να τίποτα άλλο από την υποβολή μιας απλής μήνυσης εναντίον του. Αποτελεί συνεπώς την πρώτη —και περισσότερο ανώδυνη ύστερα από αυτά που έχουν αποκαλυφθεί— υποχρέωση της Νέας Δημοκρατίας και του Συνασπισμού. Μια υποχρέωση που, κατά τα άλλα, θα μπορούσε να την ασκήσει και ένας απλός πολίτης, αν δεν υπήρχε η βουλευτική ασυλία. Οι συγκάτοικοι της κυβέρνησης δεν πρέπει να «ξεχάσουν» ότι η ολοκλήρωση της κάθαρσης ανατέθηκε σ' αυτούς, επειδή οι απλοί πολίτες δεν έχουν τη νομική δυνατότητα να την κάνουν μόνοι τους, χωρίς να καταφύγουν στην αυτοδικία.

Δηλαδή, η βασική υποχρέωση της κυβέρνησης, σύμφωνα με την επιταγή της πλειοψηφίας του εκλογικού σώματος, δεν ήταν να «μηνύσει» απλώς τον Ανδρέα Παπανδρέου, αλλά να εξασφαλίσει ότι η δίκη θα γίνει και ότι η δικαιοσύνη, λειτουργώντας μέσα σε συνθήκες πραγματικής αυτονομίας θα εκπληρώσει την αποστολή της: θα καταδικάσει τον Ανδρέα Παπανδρέου, ή θα τον αθωώσει.

Αντιφάσεις

Ο κ. Χαρίλαος Φλωράκης μπορεί βέβαια να υποστηρίξει ότι «από την ώρα που η Βουλή παραπέμπει στο Ειδικό Δικαστήριο, εγώ τουλάχιστον δεν βλέπω ποιο είναι παραπέρα το έργο της Βουλής για τα σκάνδαλα. Εμείς νομίζουμε ότι εκπληρώνεται το έργο της Βουλής και η υποχρέωση που ανέλαβε ο Συνασπισμός να μην παραγραφούν τα σκάνδαλα». Και ο «Ελεύθερος Τύπος» της περασμένης Κυριακής να συνεπικουρεί συμπληρώνοντας ότι με την παραπομπή των εγκαλουμένων στο Ειδικό Δικαστήριο περιέχεται η τύχη τους από την πολιτική βούληση της ηγεσίας των πλειοψηφούντων κομμάτων, στην ολοσχερή αρμοδιότητα των ανώτατων δικαστηρίων».

Αλλά από τη στιγμή που έχει εκδηλωθεί σαφέστατη, όσο και έντονη, διαφορά απόψεων για το θέμα της παραγραφής, ποιος διαβεβαιώνει τον κ. Φλωράκη ότι το Ειδικό Δικαστήριο δεν θα κρίνει εαυτό αναρμόδιο να δικάσει τον Ανδρέα Παπανδρέου, ή ότι δεν θα αποφανθεί ότι «έχει επέλθει παραγραφή»;

Και ποιος διαβεβαιώνει το Συνασπισμό ότι θα επικρατήσει η άποψη του Κ. Μητσotάκης, με την οποία σημειωτέον, διαφωνούσε προ δεκαπέντε ημερών, και το Ειδικό Δικαστήριο δεν θα υιοθετήσει την άποψη που εξέφρασε και ο υπουργός Δικαιοσύνης κ. Φώτης Κουβέλης ότι χρειάζονται και τα «κλητήρια θεσπίσματα»; Η απάντηση είναι: κανείς. Πολύ περισσότερο όταν ήδη έχουν εκδηλωθεί διαφορετικές απόψεις, τόσο συνταγματολόγων, και ποινικολόγων όσο και δικαστών και πολιτικών για το θέμα αυτό.

Κατά τη γνώμη μας όλα όσα αναφέραμε προηγουμένως οδηγούν στην εκτίμηση ότι ο Ανδρέας Παπανδρέου δεν θα λογοδοτήσει τελικά για όσα διέπραξε, καθώς υπάρχουν βάσιμοι φόβοι ότι η απόφαση της ΝΔ και του Συνασπισμού να παραπέμψουν τον Ανδρέα Παπανδρέου στο Ειδικό Δικαστήριο σε συνδυασμό με την απόφασή τους να γίνουν οι εκλογές το αργότερο μέχρι τις 5 Νοεμβρίου, οδηγεί κατευθείαν στην παραγραφή.

Αντιλαμβάνομαστε βεβαίως τους λόγους για τους οποίους η Νέα Δημοκρατία και ο κ. Μητσotάκης επιλέγουν την αθώωση μέσω της παραγραφής και οι οποίοι θα μπορούσαν να συμπυκνωθούν σε μια φράση: «Το σύστημα δεν αντέχει την καταδίκη ενός πρωθυπουργού, έστω κι αν αυτός το υπονόμει».

Ο Κ. Μητσotάκης έχει κάθε λόγο να αφήνει μετέωρη την κατηγορία εναντίον του Ανδρέα Παπανδρέου. Αν οι εκλογές γίνουν στις 5 Νοεμβρίου, με την εκκρεμότητα δηλαδή της παραγραφής, ο κ. Μητσotάκης θα έχει εξασφαλίσει και την παραπομπή του Ανδρέα Παπανδρέου στο Ειδικό Δικαστήριο και την ικανοποίηση του συστήματος, αφού είναι περισσότερο από βέβαιο ότι με τη σύγκληση του Ειδικού Δικαστηρίου θα άρχιζε μια ατέρμονη διχογνωμία για τη νομιμότητα της κλήτευσης και τα τοιαύτα. Και στο τέλος, όλα θα ξεχαστούν και ποιος θα νοιάζεται αν ο Ανδρέας θα πάει φυλακή; Ο αρχηγός της ΝΔ φοβάται, εξάλλου ότι αν ενστερνισθεί πλήρως το ρόλο του Ροβεσπιέρου διατρέχει τον κίνδυνο να δει το δικαστήριο να αθώνει τον αιώνιο αντίπαλό του. «Ποιος ανώτατος δικαστής θα έκλεινε ποτέ τον Ανδρέα στη φυλακή;» Σε όλα αυτά ως προστεθεί και η προεκλογική αγωνία επί παρολίγων πρωθυπουργών. Άλλωστε το έγγραψε πρόσφατα στους τοίχους και ο «Λυκαβηττός», η οργάνωση που πρόκειται στον κ. Μ. Έμπερτ. «Καλή η κάθαρση, αλλά τα εθνικά προβλήματα δεν περιμένουν».

Διερωτάται όμως κανείς γιατί άραγε ο Συνασπισμός αφήνει και σύρεται από το άρμα του κ. Μητσotάκη και υπαναχωρεί τόσο εύκολα από την άποψη του ότι η αναστολή της παραγραφής επιτυγχάνεται μόνο με την επίδοση των κλητηρίων θε-

σπισμάτων; Πολύ περισσότερο όταν επώνυμα στελέχη του, όπως ο κ. Γιώτας, ο κ. Νέστωρ και άλλοι, έχουν εκφράσει την έντονη διαφωνία τους για την υπαναχώρηση από τα κλητήρια θεσπίσματα.

Η απάντηση βρίσκεται στο... ΠΑΣΟΚ. Στα πλαίσια της εκτίμησης ότι «έχει επέλθει οριστικά το τέλος των αυτοδυναμιών» ο Συνασπισμός γνωρίζει ότι αργά ή γρήγορα θα αναγκαστεί να διαπραγματευθεί με το ΠΑΣΟΚ. Αν όμως φροντίσει να διασφαλιστεί πλήρως η παραπομπή του Ανδρέα σε δίκη, τότε οι πόρτες του ΠΑΣΟΚ «θα κλείσουν αυτόματα». Από την άλλη μεριά, ο Συνασπισμός δεν μπορεί να υπαναχωρήσει από το αίτημα της κάθαρσης και να εκτεθεί έτσι ανεπανόρθωτα. Επιλέγει λοιπόν την προσφιλή στον κ. Α. Κύρκο «μέση οδό» και προσπαθεί να κάνει και τα δύο. Και να παραπέμψει τον Ανδρέα και να μην τον κλείσει στη φυλακή. Δεν κατορθώνει όμως τίποτα άλλο από το να αντιγράφει την τακτική του κ. Μητσotάκη και να σύρεται τόσο από τη Νέα Δημοκρατία όσο και από το ΠΑΣΟΚ.

Αγορά του αιώνα

Αν όλα όσα αναφέραμε μέχρι στιγμής δεν εκφράζουν, παρά μόνο κάποιους φόβους, αν και βάσιμους, για το αποτέλεσμα της κάθαρσης, οι εξελίξεις στην «αγορά του αιώνα» αφήνουν πλήρως έκθετο το Συνασπισμό, μειώνουν την αξιοπιστία του και εγείρουν σοβαρές αμφιβολίες για τις πραγματικές προθέσεις του, οι οποίες φαίνεται ότι εξαντλούνται σε έναν ατέλειωτο βερμπαλισμό.

Την Τρίτη το βράδυ, στην τελική συνεδρίαση της Εξεταστικής Επιτροπής για την «αγορά του αιώνα» ο εκπρόσωπος του Συνασπισμού κ. Γρηγόρης Γιάνναρος διαφώνησε με την πρόταση της ΝΔ για την παραπομπή του Ανδρέα Παπανδρέου σε προανακριτική επιτροπή και δήλωσε ότι το μόνο που είναι αναμφισβήτητο για το Συνασπισμό είναι «οι πολιτικές ευθύνες» του Ανδρέα Παπανδρέου.

Δηλαδή, σύμφωνα με τον κ. Γιάνναρο δεν συνεπάγονται την απόδοση «ποινικών ευθυνών» στον Ανδρέα Παπανδρέου όσα συγκλονιστικά αποδείχθηκαν κατά τη διάρκεια των εργασιών της εξεταστικής επιτροπής. Ότι δηλαδή,

● Η αγορά των F-16 και των Mirage-2000 υπερκοστολογήθηκε από 60-100% και ως γνωστόν όπου υπάρχει υπερκοστολόγηση υπάρχει και «μίζα».

● Ο Τάσος Σχευιάτης, ο υποτακτικός δηλαδή του Ανδρέα Παπανδρέου στο υπουργείο Άμυνας, διέταξε το ΓΕΑ να βάλει το όνομα του Λούβαρη στο περίφημο τέλεξ προς τη ΜΑΤΡΑ για να τον νομιμοποιήσει ως μεσάζοντα και να μπορέσει έ-

τσι να εισπράξει τη μίζα του. Κι αυτό γιατί η ΜΑΤΡΑ ήθελε η μίζα να καταβληθεί ύστερα από ελληνική πρωτοβουλία για να διασφαλιστεί και να μην κινδυνεύει να ακυρωθούν οι συμβάσεις για τους «Μάτζικ» αν στο μέλλον αποκαλύπτονταν, όπως έγινε, ότι κάποιοι πήραν μίζες.

● Παραβιάστηκαν όλες οι νόμιμες διαδικασίες περί κρατικών προμηθειών από τον Ανδρέα Παπανδρέου.

Κατανοούμε απόλυτα τις δυσχέρειες του κ. Γιάνναρου. Δεν μπορεί κανείς να διεκδικεί την ηγεσία της Ε.ΑΡ.—και άρα τη θέση προνομιακού συνομιλητή του ΠΑΣΟΚ— συμφωνώντας παράλληλα με την απόδοση ποινικών ευθυνών στον Ανδρέα Παπανδρέου για το μεγαλύτερο σκάνδαλο. Φρόντισε λοιπόν να παραμείνει «σταθερός» —γεγονός πρωτοφανές κατά τα άλλα— στην αρχική θέση του και να μη συμφωνήσει με την παραπομπή του Ανδρέα Παπανδρέου. Όπως φρόντισε να μην διακριθεί στο ανακριτικό έργο της επιτροπής, προτιμώντας τη διακριτική θέση του παρατηρητή και διακριόμενος μόνο για τις συχνές απουσίες του από τις συνεδριάσεις της Επιτροπής. Όπως εκείνη της περασμένης Πέμπτης, που απουσίασε στη Θεσσαλονίκη ενώ η Εξεταστική Επιτροπή συζητούσε το πόρισμα που έπρεπε να υποβάλει την επομένη ημέρα στο Προεδρείο της Βουλής. Ο κ. Γιάνναρος είχε πεισθεί από την αρχή ότι δεν υπάρχουν ποινικές ευθύνες για τον Ανδρέα Παπανδρέου.

Η ηγεσία του Συνασπισμού όμως; Πώς δέχεται να μείνει ατιμώρητος ο Ανδρέας Παπανδρέου για ένα σκάνδαλο που όπως πιστεύει ο Πρόεδρός του «ήταν το μεγαλύτερο από όλα και συγκρινόμενο μαζί του το σκάνδαλο Κοσκωτά ήταν μόνο για τους καφέδες;» Πώς μπορεί να είναι αξιόπιστος στο μέλλον ο Συνασπισμός όταν αφήνει και χάνεται η μοναδική ευκαιρία που είχε μέχρι σήμερα η Αριστερά για να ελέγξει το «σύστημα» και να επιβάλει τη διαφάνεια τουλάχιστον στο σημαντικότερο τομέα της λειτουργίας του, τις προμήθειες;

Ας πούμε τα πράγματα με το όνομά τους και ας κατηγορηθούμε για «μονομαχία» σε ό,τι αφορά το εμπόριο όπλων. Η υπόθεση Κοσκωτά αποτέλεσε ένα μεμονωμένο γεγονός στην ιστορία του «συστήματος». Η εμφάνισή του οφείλεται αποκλειστικά και μόνο στη διαφθορά του παπανδρείκου καθεστώτος και κατά πάσα πιθανότητα δεν πρόκειται να επαναληφθεί μετά την οριστική αποχώρηση του Ανδρέα Παπανδρέου από την πολιτική ζωή —σε τέτοια έκταση τουλάχιστον.

Οι προμήθειες των Ενόπλων Δυνάμεων όμως αποτελούν μια βασική όσο και μόνιμη εκδήλωση της τάσης προς τη διαφθορά του οικονομικού κατεστημένου, το οποίο υποτίθεται ότι αντιπαλεύει η Α-

ριστέρα και ο Συνασπισμός της. Οι μίζες προϋπήρχαν του Ανδρέα Παπανδρέου και θα υπάρξουν και μετά από αυτόν, στην ίδια έκταση που ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ τις «αξιοποίησε», αν ο Συνασπισμός χάσει τη μοναδική ευκαιρία που είχε ποτέ για να επέμβει αποφασιστικά στη λειτουργία του συστήματος και να επιβάλει την κάθαρση ως άμεση και πρωταρχική προϋπόθεση της διαφάνειας.

Γιατί, είναι αλήθεια, λίγο ενδιαφέρει πλέον αν ο Ανδρέας Παπανδρέου θα πάει στη φυλακή. Συμφωνούμε κι εμείς ότι «αυτά τα πράγματα» δεν γίνονται εύκολα, δεν μπορούν να γίνουν αφού το «σύστημα» δεν τα αντέχει και αρκεί η οριστική περιθωριοποίησή του.

Ο Γιώργος Λούβαρης, όμως και οι Τσάτσοι και μαζί τους όλοι οι έμποροι όπλων και συνειδήσεων που πλούτισαν σε βάρος του ελληνικού λαού με όπλο το ψευδεπίγραφο της Αλλαγής, πρέπει να «πληρώσουν». Και αυτό μπορεί να εξασφαλιστεί μόνον με τη σύσταση προανακριτικής επιτροπής και για την «αγορά του αιώνα». Μια ενέργεια που θα δώσει το δικαίωμα στον εισαγγελέα να επέμβει απεπαισχυμένα για τους συμμετόχους. Δια-

φορετικά, όλα θα μείνουν όπως ήταν και πριν το 1981 και οι έμποροι όπλων θα συνεχίσουν να εισπράττουν τις μίζες τους και να караδοκούν την εμφάνιση ενός πολιτικού που θα επιθυμεί διακαώς να καταστεί υποχείριο και ενεργούμενό τους. Και θα βρεθούν και στο μέλλον μιζαδόροι σαν τον Ανδρέα Παπανδρέου — αρχηγό τώρα της «αξιωματικής» αντιπολίτευσης.

Είναι βέβαια σεβαστοί οι φόβοι τόσο του κ. Φλωράκη όσο και άλλων ηγετικών παραγόντων της Αριστεράς, ότι μια καταδίκη του Ανδρέα Παπανδρέου θα διχαζε εκ νέου το λαό και θα οδηγούσε σε μια επανάληψη των γεγονότων του 1909 που ακολούθησαν τη δίκη και καταδίκη των «έξι» στο Γουδί. Αλλά σύμφωνα με την άποψη αυτή δεν έπρεπε να καταδικαστούν σε ισόβια και οι πρωταίτιοι της δικτατορίας. Ποιος μπορούσε να διανοηθεί τότε ότι ο Γεώργιος Παπαδόπουλος μπορούσε και να μην δικαστεί και καταδικαστεί; Ποιος πολιτικός θα είχε τότε το θάρρος, ή το θράσος, για να πει ότι «η καταδίκη των συνταγματαρχών είναι αποκλειστικά θέμα της δικαιοσύνης;» Κανείς φυσικά. Αποτελούσε κοινή συνείδηση

και πεποίθηση ότι οι δικτάτορες έπρεπε να πληρώσουν, διαφορετικά η δημοκρατία θα κινδύνευε μονίμως.

Οι αναλογίες υπάρχουν και σήμερα. Πέρα από τα σκάνδαλα και τις μίζες, το παπανδρεϊκό καθεστώς αποτέλεσε στην ουσία του μια σοβαρότατη εκτροπή από τους κανόνες της δημοκρατίας και της κοινής συμβίωσης. Τόσο η Νέα Δημοκρατία, όσο και ο Συνασπισμός πρέπει επιτέλους να αντιληφθούν ότι κάποιος πρέπει να πληρώσει για τα σκάνδαλα, διαφορετικά θα «πληρώσουν» οι ίδιοι. Αν δεν διασφαλίσουν πλήρως την κάθαρση, με την έννοια της απόδοσης των ευθυνών και της επιμέτρησης των ποινών σε όσους ευθύνονται, η απειλή της εμφάνισης ενός νέου καταχραστή της εξουσίας θα εξακολουθήσει να υφίσταται. Ας σταματήσουν επιτέλους να θωπεύουν την ηγετική ομάδα που καλύπτει τις πολιτικές και ποινικές ευθύνες της οχυρωμένη πίσω από το απατηλό σλόγκαν «εκπροσωπούμε το 39%». Αν το 39% του ελληνικού λαού είναι συνειδητοί καταχραστές του δημοσίου χρήματος, τότε αυτός ο τόπος δεν χρειάζεται να διαιωνίζει την ύπαρξή του. □

Δίωξη κατά Χαλικιά: Η δύναμη του παραλόγου

Η απόφαση της 9ης τακτικής ανακρίτριας κ. **Διονυσίας Μπιτζούνη** να ασκήσει δίωξη εναντίον του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδας κ. **Δημ. Χαλικιά** για την υπόθεση ΕΒΟ-COASTAL αγγίζει τα όρια του παραλόγου. Και σε συνδυασμό με άλλα περιστατικά αποδεικνύει το βαθμό ελέγχου της δικαστικής εξουσίας από τους πρώην επιβήτορες της κρατικής εξουσίας.

Αλλά ας υπενθυμίσουμε πρώτα την υπόθεση την οποία αποκάλυψε το «ANTI» σε σειρά τευχών του πέρσι το φθινόπωρο. Το 1986 και αμέσως μετά την αντικατάσταση του κ. **Βικ. Αρσένη** από τον κ. **Σταμάτη Καμπάνη**, η ΕΒΟ υπέγραψε με την εταιρεία - φάντασμα COASTAL συμφωνία με την οποία η πρώτη ανέλαβε να καταβάλει στη δεύτερη προμήθεια ύψους 7% για τη μεσολάβησή της στην υπογραφή μιας συμφωνίας για την εξαγωγή ελληνικών πυρομαχικών στο Ιράκ.

Η μεσολάβηση όμως της COASTAL δεν ήταν απαραίτητη επειδή προϋπήρχε διακρατική συμφωνία Ελλάδος - Ιράκ και η ΕΒΟ μπορούσε να πουλήσει ελεύθερα στον ιρακινό στρατό. Στη συνέχεια, εξάλλου, ο «πρόεδρος» της COASTAL **Στέφεν Μπόγκαρτ** υπέβαλε στα ελληνικά δικαστήρια αγωγή εναντίον της ΕΒΟ και του ελληνικού δημοσίου με την οποία ζητούσε να του καταβληθεί, η «μίζα» που, όπως υποστηρίζει, δεν εισέπραξε ποτέ.

Στο μεταξύ ο κ. Καμπάνης είχε

στείλει στην ελβετική τράπεζα Swiss Bank Corporation 4.400.000 δολάρια ως μεσιτεία υποτίθεται της COASTAL. Αποδεικνύεται δηλαδή ότι ο εγκάθετος του **Ανδρέα Παπανδρέου** στην ΕΒΟ χρησιμοποίησε την COASTAL για να αυξήσει τον προσωπικό λογαριασμό του και το λογαριασμό ενός «τρίτου», που όλοι γνωρίζουμε ποιος είναι, κατά μερικά εκατομμύρια δολάρια.

Η υπόθεση οδηγεί κατευθείαν στον **Ανδρέα Παπανδρέου** επειδή όπως έχει επίσης αποδειχθεί με έγγραφα ντοκουμέντα, ο Καμπάνης τον είχε ενήμερων για την υπόθεση και η αποστολή των εκατομμυρίων στην Ελβετία έγινε μετά την ενημέρωσή αυτή.

Όλα αυτά τα στοιχεία, όπως και η μηνυτήρια αναφορά του πρώην αναπληρωτή υπουργού Άμυνας κ. **Στάθη Γιώτα** ήταν από την έναρξη του ανακριτικού έργου στη διάθεση της κ. Μπιτζούνη. Και τι έκανε; Άσκησε βέβαια δίωξη κατά του ήδη προφυλακισμένου Στ. Καμπάνη και των συνενόχων του, αλλά ζήτησε παράλληλα και την ποινική δίωξη του κ. Χαλικιά, επειδή η Τράπεζα Ελλάδος, ενέκρινε την εξαγωγή συναλλάγματος για τα 4.400.000 εκατομμύρια (!). Και έκρινε αθώο τον Ανδρέα Παπανδρέου ο οποίος όχι μόνο γνώριζε από την πρώτη στιγμή τα πάντα, αλλά επιπλέον, όπως απέδειξε το ANTI είχε εκπονήσει από το 1982 μυστικό σχέδιο με τον

Καμπάνη για την άλωση της ελληνικής πολεμικής βιομηχανίας.

Σύμφωνα με την κ. Μπιτζούνη, ο κ. Χαλικιάς ευθύνεται επειδή η Τράπεζα Ελλάδος ενέκρινε την αίτηση της ΕΒΟ να της δοθεί συνάλλαγμα για τα 4.400.000. Ας υποθέσουμε ότι όντως ο κ. Χαλικιάς ευθύνεται, αν η ευθύνη του επεκτείνεται από τυπική σε ουσιαστική. Τότε όμως γιατί η κ. Μπιτζούνη δεν διέταξε λ.χ. την άσκηση δίωξης και εναντίον του τότε υπουργού Οικονομικών κ. **Τσοβόλα** ο οποίος επίσης είχε εγκρίνει τη συναλλαγή με την COASTAL; Και ακόμα γιατί δεν άσκησε δίωξη εναντίον του τότε διευθυντή του στρατιωτικού γραφείου του αναπληρωτή υπουργού Άμυνας κ. **Κωστή**, ο οποίος επίσης είχε ενημερωθεί και εγκρίνει;

Η απάντηση είναι προφανής. Αν πιστέψουμε τις εφημερίδες, ο κ. Τσοβόλας τυγχάνει της ασυλίας των φίλων της κ. Μπιτζούνη (όπως ο κ. Σκουλαρίκης για παράδειγμα), ενώ αν διωχθεί ο κ. Κωστής στην υπόθεση θα εμπλακεί και ο τότε πολιτικός προϊστάμενός του κ. Στάθης Γιώτας, ο οποίος... μήνυσε τον Στ. Καμπάνη, θα μπλεκόταν πολύ άσχημα τότε η κ. Μπιτζούνη. Ενώ αν διωχθεί μόνον ο κ. Χαλικιάς τότε «αποδεικνύεται» ότι αυτός ευθύνεται για όλα τα τραπεζικά σκάνδαλα και βέβαια από «εξοστρακισμό» θα πληρώσει και για την αποκάλυψή του σκανδάλου Κοσκωτά.

ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ ΤΟΥ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ

Το βασικότερο επιχείρημα του Συνασπισμού υπέρ της μη παραπομπής του Ανδρέα Παπανδρέου και για την «αγορά του αιώνα» είναι ότι το μεγαλύτερο σκάνδαλο του ΠΑΣΟΚ είναι... «δεμένο πολύ καλά με υπουργικές αποφάσεις». Δεν γνωρίζουμε αν το επιχείρημα απευθύνεται σε κάποιους «αφελείς» αλλά πώς είναι δυνατόν να πιστεύουν κάποιοι ότι ο Ανδρέας Παπανδρέου θα διέπραττε τη μεγαλύτερη απάτη της πρωθυπουργίας του, χωρίς να καλυφθεί με υπουργικές αποφάσεις στις οποίες συναινούσαν οι πάντα πρόθυμοι εντεταλμένοι του;

Άλλωστε, ο σκοπός της Εξεταστικής Επιτροπής για τη συγκρότηση της οποίας συμφώνησε πριν από μερικές εβδομάδες ο Συνασπισμός ήταν ακριβώς αυτός. Να διερευνήσει δηλαδή με ποιον τρόπο ο **Ανδρέας Παπανδρέου** κάλυψε τη μεγάλη απάτη. Φαίνεται όμως ότι ο εκπρόσωπός του στην Ειδική Εξεταστική Επιτροπή, ο κ. **Γρηγόρης Γιάνναρος** είχε άλλες ασχολίες, όπως οι επαφές με το ΠΑΣΟΚ, και δεν βρήκε το χρόνο για να πεισθεί ότι όντως ο Ανδρέας Παπανδρέου διέπραξε, «κατ' εξακολούθηση» μάλιστα, το αδίκημα της απιστίας και της παράβασης καθήκοντος.

Για παράδειγμα αν η απόφαση του Συνασπισμού για την μη παραπομπή του Ανδρέα Παπανδρέου δεν είχε ληφθεί από καιρό και αν η ηγεσία του είχε βρει το χρόνο, ανάμεσα στα άλλα καθήκοντά της, να μελετήσει τις καταθέσεις των πολλών μαρτύρων που παρήλασαν από τη Βουλή θα διαπίστωνε, όπως κι εμείς, ότι:

- Όπως κατέθεσαν, για παράδειγμα, ο πρόεδρος της «Επιτροπής Αγοράς» αντιπρόεδρος, κ. **Γιάννης Μαρινάκης**, ο διευθυντής της διεύθυνσης «Νέων Μαχητικών Αεροσκάφων» του ΓΕΑ ταξιαρχός, κ. **Χατζηπαναγιώτης** και ο πρώην υπασπιστής του κ. Σεχιώτη, ταξιαρχός Κ. **Φράγκος**, ο κ. **Τ. Σεχιώτης** διάταξε να μπει το όνομα του **Γ. Λούβαρη** στο περίφημο τέλεξ προς τη ΜΑΤΡΑ για να νομιμοποιηθεί ο φίλος του Ανδρέα Παπανδρέου ως μεσάζων και να εισπράξει τη σχετική προμήθεια.

Και αν η ηγεσία του Συνασπισμού, η οποία υποτίθεται ότι αγωνίζεται υπέρ της διαφάνειας των προμηθειών στις Ένοπλες Δυνάμεις συνειδητοποιούσε ότι, οι ανωτέρω μάρτυρες είναι όλοι τους αξιω-

ματικοί και συνεπώς δεν μπορούν να καταθέσουν εύκολα ψευδή γεγονότα, τότε θα κατανοούσε ασφαλώς ότι δεν μπορούσε παρά να ζητήσει την παραπομπή του Α. Παπανδρέου τουλάχιστον για το σκάνδαλο των «Μάτζικ». Ποια σοβαρότερη απόδειξη από το «τέλεξ» περίμεναν επιτέλους; Τους ανοιχτούς λογαριασμούς στην Ελβετία στο όνομα του Ανδρέα Παπανδρέου;

Ακόμα αν ο κ. Γιάνναρος έβρισκε καιρό μέσα στα άλλα καθήκοντά του να παρακολουθεί τακτικά τις εργασίες της Επιτροπής θα διαπίστωνε ότι:

- Όπως κατέθεσε το δεξί χέρι του προέδρου της «Επιτροπής Αγοράς» και διευθυντής του γραφείου «αντισταθμιστικών οφελών» υποπρόεδρος κ. **Περικλής Κοντοδιδός** η εξαγγελία από τον Α. Παπανδρέου στις 14.11.1984 της κυβερνητικής πρόθεσης για την αγορά δυο τύπων αεροσκαφών τη στιγμή που ήταν γνωστό ότι θα αγοράζαμε οπωσδήποτε τα «Μιράζ» εξημίωσε διαπραγματευτικά την Ελλάδα επειδή οι ξένες εταιρείες γνώριζαν τι θα αγοράζαμε και συνεπώς δεν έκαναν

τις εκπτώσεις που θα έκαναν κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων που ακολούθησαν. Σημειώθηκε έτσι το πρωτοφανές γεγονός να αυξηθεί η τιμή των προσφερόμενων προϊόντων από 60-100% στη διάρκεια των διαπραγματεύσεων αντί να μειωθεί, όπως γίνεται σε όλες τις πολιτισμένες και μη χώρες του κόσμου. Και ως γνωστόν όπου υπάρχει υπερκοστολόγηση, υπάρχουν και «μίζες».

Και αν ο κ. Γιάνναρος έδινε προσοχή στις πληροφορίες ότι ο κ. Κοντοδιδός ήταν στενός φίλος της οικογένειας Παπανδρέου, τότε θα αντιλαμβανόταν ασφαλώς ότι αυτό που κατέθεσε σήμαινε πως υπάρχουν βάσιμες υποψίες ότι ο πρώην πρωθυπουργός καρπώθηκε την έκπτωση που έπρεπε να κάνουν η «Τζένεραλ Νταϊνάμικς» και η «Ντασώ».

Ο κ. Γιάνναρος και η ηγεσία του Συνασπισμού θα μπορούσαν ακόμα να μάθουν πολλά για τον τρόπο που μεθοδεύτηκε η αγορά του αιώνα, αν πρόσεχαν την κατάθεση του ταξιαρχού εν ενεργεία κ. **Νίκου Παπαδόκη**, ο οποίος επιβεβαίωσε προη-

Εξακολουθεί η κακοδαιμονία στις προμήθειες;

Φαίνεται, λίγο απίστευτο, αλλά οι κατάφωρες παραβιάσεις του νομικού πλαισίου προμηθειών (Π.Δ. 785/78) εξακολουθούν να διαπράττονται στο υπουργείο Άμυνας, από κεκτημένη ταχύτητα προφανώς. Στο περιοδικό έφτασαν οι εξής καταγγελίες.

- **Στρατός Ξηράς:** Σε διαγωνισμό που προκηρύχθηκε μεταξύ ελλήνων κατασκευαστών, ύστερα από ενέργειες του πρώην αναπληρωτή υπουργού Στ. Γιώτα (Α.Δ. 030/89), «εισήλθε» κάποιος όρος που αποκλείει τους έλληνες κατασκευαστές, εφ' όσον «απαραιτήτη προϋπόθεση» για την προμήθεια του συστήματος είναι η διάθεση του προηγούμενως σε άλλη χώρα ΝΑΤΟ. Και να σκεφθεί κανείς, ότι ο διαγωνισμός αφορούσε προμήθεια από το εσωτερικό!

- **Πολεμική Αεροπορία:** Πριν από οκτώ μήνες ο Σύνδεσμος Ελλήνων Κατασκευαστών Πολεμικού Υλικού (ΣΕΚ-ΠΥ) ανέλαβε την άμεση κατασκευή στη χώρα του 20% περίπου των υλικών αεροσκαφών, MIRAGE που κάθε χρόνο παραγγέλλονται στο εξωτερι-

κό, με κατ' ευθείαν ανάθεση και ανεξέλεγκτες τιμές. Η αιτιολογία αγοράς από το εξωτερικό είναι «κατ' εξαίρεση του ΠΔ/785 λόγω μοναδικής πηγής προμήθειας». Η παραπάνω αιτιολογία βέβαια είναι ψευδής αφού υπάρχουν και εναλλακτικές πηγές και μάλιστα εθνικές.

Και ενώ από το εξωτερικό τα υλικά παραγγέλλονται με απλή αίτηση, για να γίνει η προμήθεια από ελληνικές πηγές, ενός υλικού MIRAGE προκηρύσσεται διαγωνισμός για τρίτη φορά, παρ' ότι το υλικό προσφέρεται από Έλληνες στο ένα πέμπτο της τιμής των Γάλλων (Διακήρυξη 142/88). Και στο μεταξύ το ίδιο αυτό υλικό εξακολουθεί επί τρία χρόνια να αγοράζεται από το εξωτερικό. Προφανώς για λόγους δημοσίου συμφέροντος! Ίσως θα πρέπει ο αρμόδιος Υπουργός να επιβάλει το σεβασμό στο Νομικό πλαίσιο, στην προσπάθεια ανάπτυξης, και στην κοινή λογική, με κυρώσεις τουλάχιστον πειθαρχικές, αν υπάρχουν υπεύθυνοι. □

γούμενα δημοσιεύματα του ANTI για την υποβολή απόρρητης έκθεσης αξιωματικών του ΓΕΑ προς τον Ανδρέα Παπανδρέου σχετικά με τις δραστηριότητες του Λούβαρη από το 1984 ακόμα. Και αν οι αποφάσεις του Συνασπισμού, δεν ήταν από καιρό ειλημμένες θα μπορούσε τουλάχιστον να παραπέμψει τον Ανδρέα Παπανδρέου για συνέργεια με βάση την έκθεση αυτή.

Αλλά αξίζει τον κόπο να αναδημοσιεύσουμε μερικά αποσπάσματα από το πόρισμα που υπέβαλε ο κ. Γιάνναρος στο προεδρείο της Βουλής μετά τη λήξη των εργασιών της επιτροπής. Γράφει για παράδειγμα στη σελ. 2 του «πορίσματος» του με ύψος στρατηγού τεσσάρων αστέρων: «Κρίσιμα έγγραφα στοιχεία (πλήρη πρακτικά συνεδριάσεων, κρίσιμες αποφάσεις των ΚΥΣΥΜ/ΚΥΣΕΑ κλπ.) είτε δεν τηρήθηκαν είτε δεν βρέθηκαν είτε δεν παραδόθηκαν στα χέρια της επιτροπής με αποτέλεσμα να αδυνατεί να ερευνηθεί πληρώς κρίσιμες πτυχές της υπόθεσης». Κάποιοι μας θεωρούν ηλίθιους. Αν η «αγορά του αιώνα» ήταν διαφανής, τότε γιατί να «χαθούν» τα έγγραφα;

Στη σελ. 2 γράφει ο κ. Γιάνναρος, αναφερόμενος πάντα στους λόγους για τους οποίους ο Συνασπισμός δεν συμφωνεί με την ποινικοποίηση της υπόθεσης: «Ελλείπει η δυνατότητα συγκριτικής αξιολόγησης των παραγόντων κόστους με στοιχεία που διαθέτουν είτε οι κατασκευάστριες εταιρείες, είτε ξένες κυ-

βερνήσεις, δεδομένου ότι θεωρούνται στοιχεία απόρρητα». Δεν κατανοούμε ποια στοιχεία θεωρεί «απόρρητα» ο κ. Γιάνναρος. Αυτά που είδαν το φως της δημοσιότητας στα ειδικά περιοδικά όλου του κόσμου και σύμφωνα με τα οποία η «Ντασσω» πρόσφερε στην Ελβετία τα ίδια Mirage 2000 στη μισή τιμή από αυτήν που τα αγόρασε η Ελλάδα; Ή μήπως τα στοιχεία περί της διαμόρφωσης του κόστους τα οποία υπάρχουν στα αρχεία του Γ' Κλάδου του ΓΕΑ και αποδεικνύουν ότι σε καμιά περίπτωση οι διαφορές στον εξοπλισμό των αεροσκαφών δεν δικαιολογούν αυξήσεις στο κόστος μεγαλύτερες του 4%;

Αλλά το «αποκορύφωμα» του πορίσματος του Συνασπισμού βρίσκεται στο εξής σημείο που αξίζει τον κόπο να το αντιγράψουμε αυτούσιο. «Ο Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου εκτιμά ότι στη μεθόδευση της απόφασης για την αγορά των F-16 και Mirage-2000 αντανακλάται... το συνολικό μοντέλο διακυβέρνησης της χώρας που ίσχυε ανέκαθεν και συνεχίστηκε από το ΠΑΣΟΚ». Δεν μπορούμε να το πιστέψουμε. Αλήθεια. Την ανατροπή αυτού του «μοντέλου» πώς θα την επιτύχει ο Συνασπισμός της Αριστεράς; Με τις φρασεολογίες του κ. Γιάνναρου;

Αλλά ο κ. Γιάνναρος δεν μας αφήνει καιρό να σκεφθούμε. Αφού διαπιστώνει ότι «δεν συντρέχουν οι αντικειμενικές και υποκειμενικές προϋποθέσεις για τη θεμελίωση συγκεκριμένων αξιοποιώνων

πράξεων» καταλήγει στην ουσία του πορίσματος του και των ευχών του Συνασπισμού, τη διαφάνεια στις προμήθειες των Ενόπλων Δυνάμεων και του δημοσίου γενικώς.

Πώς θα επιτευχθεί αυτό; Με τον «άνευ περιορισμού κοινοβουλευτικό έλεγχο που προϋποθέτει την άρση του απορρήτου όλων των σχετικών διαδικασιών έναντι των αντιπροσώπων του Έθνους. Με αυτόν τον τρόπο ουσιαστικοποιείται η έννοια της διαφάνειας».

Φανταζόμαστε τη σκηνή. Η αρμόδια κοινοβουλευτική επιτροπή της Βουλής συζητά την προμήθεια συστημάτων αυτοπροστασίας των υπερηχητικών αεροσκαφών. Ο αρμόδιος εισηγητής εκ μέρους του ΓΕΑ, εκθέτει τις απόψεις του για τα υποψήφια συστήματα και αναφέρεται σε Fire Control Systems, σε ECCM, σε «ηλεκτρονικό πόλεμο», σε flares, σε παραμέτρους ραντάρ κατόπτευσης και άλλα τέτοια εξωτικά. Οι βουλευτές χαμουριούνται, πηγαίνουν βόλτες στο εντευκτήριο για «καφέ», διαλογίζονται με τον εαυτό τους, ρίχνουν μια ματιά στις προγραμματικές διακηρύξεις του κόμματός τους περί αναχαίσεως σε υποχητικές ταχύτητες και εγκρίνουν την αγορά. Την επομένη ημέρα ο λογαριασμός του Λούβαρη στην Ελβετία θα αυξηθεί με μερικές ακόμα εκατοντάδες χιλιάδες δολάρια και ο Συνασπισμός θα είναι ικανοποιημένος που «επεμβαίνει» με διαφανείς διαδικασίες στις προμήθειες των Ενόπλων Δυνάμεων. []

Κανείς δεν φταίει για τίποτα;

Κατά τον βουλευτή του Συνασπισμού **Γ. Γιάνναρο** «δεν στοιχειοθετούνται ποινικές ευθύνες» επειδή δεν... ομολογήθηκε ούτε δωροδοκία απ' τους πωλητές, ούτε δωροληψία απ' τον κ. Α. Παπανδρέου, οπότε θα συνιστούσαμε, να αναμένει τη σχετική έρευνα στις ΗΠΑ, όπου ένα τουλάχιστον μέλος του εγκλήματος, που αφορά σε παράνομες δόσοληψίες της *Τζένεραλ Νταϊνάμικς*, θα αποκαλυφθεί αργά ή γρήγορα. Η δική μας άποψη, που έγκαιρα διατυπώσαμε, είναι ότι δεν ήταν δυνατό με καταθέσεις της μόρφης «*Εσείς τι νομίζετε;*» Και μάλιστα από ανθρώπους που από άγνοια ή εσκεμμένα ήταν αναμειγμένοι στις προμήθειες, να προκύψουν «αποχρώστα στοιχεία».

Ούτε φυσικά ήταν τότε δυνατό να ληφθεί σοβαρά υπόψη το ενημερωτικό σημείωμα της τωρινής «ηγεσίας» της Αεροπορίας που κατά τρόπο αδέξιο προσπαθούσε τότε καιρό να συγκαλύψει όσους ανέλπιστα τους προώθησαν στην κορυφή του όπλου.

Αλλά τότε τι μπορούσε να γίνει; Απολύτως τίποτα για να γίνει αντικειμενική

σύγκριση των προσφορών 1981 και 1983 ώστε να στοιχειοθετηθεί αναμφισβήτητη η υπερκοστολόγηση η Βουλή θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει τη διαδικασία που προβλέπει η δικονομία. Να ορκίσει δηλαδή μερικούς

πραγματογνώμονες κύρους (καθηγητές πολυτεχνείου - ορκωτούς λογιστές κτλ.), οι οποίοι συγκρίνοντας τις δύο προσφορές (την αρχική και την τελική) να αποφανθούν με εγκυρότητα για το ύψος της υπερκοστολόγησης.

Η καταστράτηγηση του όρου για αντισταθμιστικά των F-16 συνιστά εγκλημα υπεξαίρεσης σε βάρος του Δημσίου. Εν προκειμένω πολλοί απ' τους ερωτώμενους ήταν οι ίδιοι άμεσα συνεπύθνυτοι για τη διαγραφή του όρου από τη σύμβαση.

Τέλος, από μόνη της η καταστράτηγηση του Π.Δ. 785/78 που αποτελεί το νομικό πλαίσιο κάθε προμήθειας, ήταν αρκετή για στοιχειοθέτηση του αδικήματος, όταν μάλιστα η νόμιμη διαδικασία είχε υποκατασταθεί με μια σειρά αλλοπρόσρων και προθύστερων αποφάσεων του ΚΥΣΕΑ, ή πρωθυ-

πουργικές εξαγγελίες.

Τελικά, η αγορά των αεροσκαφών θα παραμείνει στην παγκόσμια ιστορία σαν παράδειγμα μιας εξωφρενικά υπερκοστολογημένης αγοράς, που, συν τοις άλλοις είναι και αμφίβολο αν καλύπτει τις συγκεκριμένες αμυντικές μας ανάγκες. Γιατί αυτές ποτέ δεν διατυπώθηκαν σε ποσοτικές παραμέτρους ούτε δόθηκαν για σχολιασμό πουθενά. Εδώ θα προκαλούσαμε κάποιο ανώτατο ίδρυμα να επιχειρήσει υπό μορφή μελέτης να εκτιμήσει την «αποτελεσματικότητα κόστους» της αγοράς. Τι επιτυγχάνουμε δηλαδή σε συνάρτηση με αυτό που πληρώσαμε.

Αλλά μόνη της η αγορά των πυραύλων αέρος - αέρος MAGIK-II που θα εξοπλίσουν τα μισά από τα αεροπλάνα που αγοράστηκαν είναι αρκετή για στοιχειοθέτηση ποινικής ευθύνης: επειδή δεν τηρήθηκε στην περίπτωση αυτή. Ούτε διαδικασίες, ούτε νόμοι. Χωρίς διαγωνισμό, χωρίς σύσταση καμιάς επιτροπής, χωρίς αξιολόγηση, προκρίθηκε η αγορά των πυραύλων αυτών σε τριπλάσια έως πενταπλάσια τιμή από αυτήν που θα κόστιζαν άλλες λύσεις.

ΤΑ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΑ ΑΔΙΕΞΟΔΑ ΤΗΣ ΚΑΘΑΡΣΗΣ

του Πάνου Παναγιωτόπουλου

Στα μέσα της επόμενης εβδομάδος ολοκληρώνεται η πρώτη φάση της διαδικασίας της καθάρσης.

Ας δούμε τι απέδωσε:

Πρώτον: Οδηγείται ήδη στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο η υπόθεση του γιουγκοσλαβικού καλαμποκιού, με στοιχεία συντριπτικά υπέρ της ενοχής του πρώην αναπληρωτή υπουργού Οικονομικών του ΠΑΣΟΚ κ. Νίκου Αθανασόπουλου. Τον ίδιο δρόμο ακολουθεί η υπόθεση και για τους άλλους συμμετόχους, φυσικούς και ηθικούς αυτουργούς και συναυτουργούς, ενώπιον της τακτικής δικαιοσύνης, αυτή τη φορά...

Δεύτερον: Στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο παραπέμπεται επίσης και το σκάνδαλο των υποκλοπών, μετά τη σχετική απόφαση της Βουλής. Με βασικό κατηγορούμενο τον κ. Α. Παπανδρέου.

Τρίτον: Με βάση το γνωστό πόρισμα αναμένεται εντός των προσεχών ημερών και η απόφαση της Βουλής για την παραπομπή του πρώην πρωθυπουργού κ. Α. Παπανδρέου και ορισμένων πρώην υπουργών του για το σκάνδαλο Κοσκωτά.

Οι διεργασίες που προηγήθηκαν της σύνταξης του πορίσματος από την αρμόδια προανακριτική επιτροπή, πείθουν ότι ο Συνασπισμός και η ΝΔ θα ψηφίσουν υπέρ της παραπομπής του πρώην πρωθυπουργού, που μπορεί —ως εκ τούτου— να θεωρείται από τώρα ως δεδομένη...

Αντιθέτως, όλα δείχνουν ότι οδηγείται στο κενό η προσπάθεια για τη διερεύνηση του παρασκηνίου της λεγόμενης «αγοράς του αιώνα». Δηλαδή, εκείνης της υπόθεσης που αν όντως κρύβει τις άνομες και σκανδαλώδεις συναλλαγές που λέγεται ότι υπήρξαν τότε είναι ξεκάθαρο ότι πρόκειται για «το σκάνδαλο των σκανδάλων».

Οι διερευνήσαντες το όλον θέμα βουλευτές τονίζουν ότι ναι μεν, υπάρχουν υπόνοιες, ναι μεν, υπάρχουν κάποια «σκοτεινά» σημεία, αλλά επειδή αντικειμενικά δεν υπάρχει η δυνατότητα συγκρίσεων το υλικό που έχει συγκεντρωθεί δεν στοιχειοθετεί τις «αποχρώσεις ενδείξεις» που απαιτούνται για την παραπομπή των φερομένων ως πρωταίτιων στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο.

Είναι, λοιπόν, σαφές ότι η υπόθεση

της καθάρσης θα μείνει ημιτελής, τουλάχιστον ως προς την αφετηρία της... Τι εκπλήξεις όμως μας επιφυλάσσονται στην πορεία των ήδη δρομολογημένων υποθέσεων ενώπιον του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου;

Κατ' αρχήν δεν μπορεί κανείς παρά να επισημάνει το εξής:

Ο ισχύον νόμος περί ευθύνης υπουργών, που συνέταξε η απριλιανή δικτατορία, αποτελεί ένα «κανάλι» πρώτης τάξεως για να αποφύγουν οι διατελέσαντες υπουργοί την τιμωρία.

Άλλωστε, οι κραυγαλέες αδυναμίες του ισχύοντος νομικού πλαισίου καταδείχθηκαν από την εφαρμογή του στις συγκεκριμένες περιπτώσεις, που απασχόλησαν τη Βουλή. Γιατί, για όποιον μπορεί να δει πέρα από τα «οκτάστηλα του Τύπου» όπως θα έλεγε και ο κ. Α. Παπανδρέου, είναι ξεκάθαρο ότι το ανακριτικό έργο των επιτροπών της Βουλής, τη σύσταση των οποίων προβλέπει ο νόμος περί ευθύνης υπουργών, είναι καταδικασμένο εκ των προτέρων να μείνει καθηλωμένο και ενίοτε παγιδευμένο σε «ατραπούς» παραπλανητικούς, στις οποίες παρασύρουν τους βουλευτές οι διάφοροι μάρτυρες.

Εφόσον οι μαρτυρίες τους δεν υπόκεινται στο καθεστώς που προβλέπουν οι δικονομικοί κανόνες.

Δηλαδή, με άλλα λόγια, η τακτική δικαιοσύνη έχει τα «όπλα» με τα οποία την προικίζει η δικονομία, αλλά και η κρατούσα νομική και συνταγματική τάξη, για να προχωρήσει —αν υπάρχει η θέληση και η ευσυνειδησία του δικαστή— στην πλήρη διερεύνηση μιας υπόθεσης. Αυτών των «όπλων» στερούνται οι προανακριτικές επιτροπές της Βουλής.

Ιδού, λοιπόν, τι συνέβη στην πράξη... Μάρτυρας «καλά δασκαλεμένοι» από κορυφαίους δικηγόρους προσήρχοντο για να εξετασθούν... Ο καθένας έλεγε εκείνα που είχε προαποφασίσει να πει και έκρυβε όσα είχε αποφασίσει να κρύψει.

Απέναντί τους οι δώδεκα βουλευτές, με ισχνή γνώση του αντικειμένου και πρόδηλη αδυναμία να προβούν σε ενέργειες, που θα εκμαιεύσουν πληρέστερες μαρτυρίες, ή θα εμπλουτίσουν περαιτέρω το ανακριτικό υλικό... Πράγματα δη-

λαδή που θα μπορούσε να κάνει ένας τακτικός ανακριτής, σε συνεργασία με τον αρμόδιο εισαγγελέα.

Έτσι, οι δρομολογηθείσες διαδικασίες έφθασαν εδώ που έφθασαν...

Θα πάνε φυλακή;

Το ερώτημα που ανακύπτει είναι ποια θα είναι η περαιτέρω εξέλιξη για τις υποθέσεις που παραπέμφθηκαν ήδη στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο.

Είναι ξεκάθαρο ότι τόσο στους κόλπους της ΝΔ όσο και στους κόλπους του Συνασπισμού υπάρχει η άποψη σε ορισμένους κύκλους ότι «δεν πρέπει να οδηγηθούμε σε δρόμους χωρίς επιστροφή».

Δηλαδή, με άλλα λόγια ότι πρέπει να βρεθεί φόρμουλα, ώστε ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ και να μην πάει φυλακή, αλλά και να μην μπορέσει να απαλλαγεί από τη μομφή του πολιτικού ηγέτη που διενήργησε αξιόποινες πράξεις κατά το διάστημα που ασκούσε εξουσία.

Τις θέσεις αυτές δεν φαίνεται να συμμερίζεται η ηγεσία της ΝΔ... Όπως λέγεται ο κ. Κωνσταντίνος Μητσotάκης επιμένει ότι «ο Ανδρέας πρέπει να καθήσει στο εδώλιο, με όλες τις δυνατές συνέπειες...», χωρίς όμως να πείθει και τις φωνές εκείνες που προέρχονται και από τον επιχειρηματικό χώρο και επισημαίνουν ότι μια ανάλογη εξέλιξη μπορεί να δυναμιτίσει το ελληνικό πολιτικό σύστημα.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις πολιτικών κύκλων μία απόφαση περί παραγραφής ή περί «αθώωσης λόγω ελλείψεων επαρκών στοιχείων» θα μπορούσε να εκληφθεί ως αναγκαία εκ των πραγμάτων λύση, αν δεν μεσολαβήσουν άλλες εξελίξεις που θα μεταβάλουν άρδην τα δεδομένα του παιχνιδιού.

Όσο όμως η καταδικη ενός πρώην πρωθυπουργού μπορεί να ανοίξει τους «ασκούς του Αϊόλου», άλλο τόσο —και ίσως περισσότερο— μπορεί να το κάνει και μία κραυγαλέα προσχηματική αθώωσή του, μετά τα όσα έχουν γραφεί και ειπωθεί δημόσια περί σκανδάλων και περί ενοχής του κ. Α. Παπανδρέου, από στόματα πολιτικών ανδρών...

ΔΑΙΔΑΛΟΣ - Ι. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Ἡ σειρά αὐτή περιλαμβάνει 48 αὐτοτελείς τόμους, ὅπου ἀνθολογοῦνται καὶ ἀναλύονται τὰ πιό ἀντιπροσωπευτικά κείμενα τῆς ἑλληνικῆς γραμματολογίας, ἀπὸ τῆ βυζαντινῆ ἐποχῇ ὡς τίς μέρες μας. Εἰδικοί ἐπιστήμονες παρουσιάζουν τὸν κάθε τόμο πού ἀποτελεῖ καὶ μιά θεματικὴ ἐνότητα.

Κυκλοφοροῦν μεταξύ ἄλλων:

BYZANTINA KEIMENA
Ἐπιμελητής: Διον. Ζακυθινός

Ο ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΚΟΡΑΗΣ
ΚΑΙ Η ΕΠΙΟΧΗ ΤΟΥ
Ἐπιμελητής: Κ.Θ. Δημαρᾶς

ΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ
ΤΗΣ ΕΠΤΑΝΗΣΟΥ
Ἐπιμελητής: Γ. Ζώρας

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΛΩΜΟΣ
Ἐπιμελητής: Ν. Τωμαδάκης

ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ
Ἐπιμελητής: Ι.Μ. Παναγιωτόπουλος

Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ - Κ. ΚΑΒΑΦΗΣ
Α. ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ
Ἐπιμελητής: Ἀνδρέας Καραντώνης

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ
Ἐπιμελητής: Εὐάγγ. Παπανοῦτσος

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ
Ἐπιμελητής: Γιάννης Σιδέρης

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΡΗΤΟΡΕΙΑ
Ἐπιμελητής: Κων. Τσάτσος

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ
ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ
Ἐπιμελητής: Δ.Λ. Πετρόπουλος

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ
ΚΕΙΜΕΝΑ
Ἐπιμελητής: Δ. Λουκάτος

ΑΡΣΑΚΗ 6, 105 64 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ. 3233271

ΑΠΙΣΤΕΥΤΑ ΚΑΙ

Ὁ τελεφετός σεισμός τῶν Πατρῶν πού ἐπροκάλεσε τόσας ρωγμάς μεταξύ τῶν σεισμολόγων, μέ χει προβληματίζει. Ἐγὼ πιστέβω εἰλικρινῶς εἰς τὴν σησκεβὴν ΒΑΝ πού προλέγει τὰς δονήσεις. Ἀπὸ ὅμοι πού δὲν καταλάβένω εἶνε διατὴ ὁ κήριος Βαρῶτσος δείχνει τό τηλεγράφημα τῆς προβλέψεως πού ἔστειλε εἰς τὴν Κηβέρνησιν μετὰ πενήνθμερον. Ἀφοῦ ὑπῆρχεν τόση βεβεότης γιὰτὴ δὲν τό ἔστειλε πρό τοῦ σεισμοῦ ἀπ' ἐφθείας νά δημοσιεφθῇ εἰς τὰς ἐφημερίδας, ὥστε νά λάβουν τὰ μέτρα τῶν οἱ Πατρινοί, ἀν καὶ δὲν ἔξβρω τί νόημα ἔχει μιά ἀόριστος ἀναγγελία, χωρὶς νά ἀναφέρεται ἡ ἀκριβὴς ὥρα ἐνάρξεως τῶν ρωγμῶν ἀπὸ τὰς οἰκίας. Διότῃ τέτοιαις προβλέψεις κάνω καθημερινῶς κι ἐγὼ καὶ μάλιστα τὰς ἀναγγέλω. Πάντοτε προλέγω ὅτι θά βομβαρδισθῇ ἡ Βηρητὸς καὶ ὅτι οἱ Ἰσραηλινοὶ στρατιότε θα φονέψουν 1-2 Παλεστινίους. Οὐδέποτε ἔχω πέση ἔξω, ἀλλὰ παρ' ὅλα ὅσα μέ ἀκρίβειαν προβλέπω, οὐδέποτε τηλεγραφῶ εἰς τὸν Λίβανον, διὰ νά μὴν πανικοβληθοῦν οἱ κάτοικοι τῆς Παλεστίνης. Ἀκόμη καὶ σήμερα ἀν παρακολουθήσετε εἰδήσεις θά εἰδῇτε ὅτι ὅλοι οἱ ἐκφωνηταὶ ἀναμεταδίδουν νέα ἀπὸ τὴν Βηρητόν πού εἶναι δικαί μου προβλέψεις. Στούς νεκρούς εἶμε ἀκριβὴς, στοὺς τραυματίες λίγο χολένω.

Ἀφτοὶ πού κυριολεκτικῶς πῖπτουν ἔξω εἰς τὰς ἐκτιμήσεις καὶ προβλέψεις τῶν εἶναι οἱ κ. Παπανδρέου καὶ Πάγκαλος. Ὁ κ. Παπανδρέου προέβλεψεν καταστροφὰς καὶ θυέλας καὶ ἀντ' αὐτοῦ εἶχαμε ἀπνοίαν καὶ ἀνοδὸν θερμοκρασίας. Ὅσον διὰ τὸν κ. Πάγκαλον, πού μετὰ βεβεότητος πρός 2 μηνῶν προανήγγειλεν ὅτι ἐδῶ θά γίνῃ Πεκῖνον, τό Πεκῖνον λαμβάνει χώραν τὴν στιγμὴν πού χαράσσονται αἱ γραφαὶ αὐταί, εἰς τὴν Κολομβειάν μεταξύ τοῦ Συνασπισμοῦ τῶν λαθρεμπόρων καὶ συντηρητικῆς παρατάξεως. Δύο

τινά λοιπόν πιθανόν νά συνβένουν μετὰ τῶν 2 ἀφτῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν πού ἀσχολοῦνται μέ προβλέψεις: Ἡ τὰ μηχανήματά τῶν εἶναι παλεᾶς τεχνολογίας ἢ παίξε-παίξε μέ ἀφτάς τὰς σησκεβάς πρὸς ἐξαγωγήν προγνώσεων, τὰς ἔχουν ἀπορυθμίσει. Ὅταν αἱ προβλέψεις σου δὲν ἐπαληθεύονται, τότε τό καλῆτερον πού ἔχεις νά κάνης εἶνε νά σιοπᾶς ἢ νά κάνης ἀφοκριτικὴν καὶ νά δῇς τί φτέει ἔγραφεν ὁ Μπαλζάκ εἰς τό βιβλίον του «ΠΡΟΓΝΩΣΕΙΣ, παιδικὴ ἀσθένεια τοῦ Σοσιαλισμοῦ».

★ ★ ★

Πάντως ἡ σησκεβὴ ΒΑΝ εἶνε πολὴ χρήσιμος διὰ τὴν ἀνόρθωσιν τῆς οἰκονομίας μας. Κε ἐνῶ ὅλοι εἰς τὴν Βουλὴν κατηρρίζουν τὰ ἐλείματα, οὐδέποτε προτείνουν πρακτικὰς λύσεις καὶ οὐδέποτε θέτουν εἰς ἐφαρμογὴν τό ἰδικόν Μου σωτήριον μέτρον πού κατ' ἐπανάληψιν ἔχω προτείνει καὶ τό ὅποῖον ἔχει ὡς ἐξῆς:

1) Τὴν διάδοσιν ὅτι ἀβριον εἰς τὰς Ἀθήνας θά γίνῃ σεισμός 8 βαθμῶν τῆς κλίμακος Ρίχτερ. Εἶνε φησικόν τότε 1.000.000 ὀχήματα μέ 4 ἐπιβάτας κατὰ μέσον ὄρον θά θελήσουν νά ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὴν πρωτεύουσαν. Ἔτσι ἔχομεν ἐντὸς ἐλαχίστου χρόνου 100 ἐκατομῆρια εἰσπραξίν ἀπὸ διόδια. 2) Ἀφοῦ ὅλοι ἀπομακρυνθοῦν καὶ πληρώσουν, μέ ἔκτακτον ἀνακοίνωσιν θά προαναγγεῖλομεν ὅτι ὁ κίνδυνος παρῆλθεν καὶ ὅτι ὅλοι ἡμποροῦν ἀφόβως νά ἐπιστρέψουν, διότῃ ὅλοι οἱ σεισμολόγοι προβλέπουν ὅτι ἀποκλείονται τελίως αἱ μετασεισμικαὶ δονήσεις. Ὅποτε μέ τὸν τρόπον ἀφτόν εἰσπράττομαι ἀπὸ διόδια ἄλλα 100 ἐκατομῆρια, ὁπότε ἔχομαι σύνολον 200.

3) Μέ τὴν μετακίνησιν ἀφτὴν ἐνισχύομεν τὸν ἐσωτερικὸν τουρισμόν, κατα-

ΟΜΩΣ ΑΛΗΘΙΝΑ

Μεθοδ.

ναλόνονται μεγάλοι ποσότητες τροφίμων και βενζίνης και δεν περιμένουν κέρδη μόνον από τās πωλήσεις λεφκών καρεκλών.

4) Έάν ή πρόβλεψις άφτή του σεισμού γίνη και είς άλλας μεγάλας πόλεις και όλον τό δηναμικόν της χώρας είς άφτοκίνητα διέλθη από τās διάφορα διόδδια, ή δραστηριοποίησις άφτή του Κρατικού μηχανισμού θα καταπλήξη τήν Έβρωπαϊκήν οικονομικήν κοινότητα κέ θά άποδείξομεν είς όλους ότι μέ τās ιδικάς μας δηνάμεις ήμπορούμαι νά τελιώσουμε τό έργον του Άχελώου.

Έξυπακούεται βέβαια ότι διά τήν ταχύτεραν κάληψιν των έλειμάτων του Δημοσιονομικού τομέως, αί προβλέψεις οισεσμών πρέπει νά γίνονται τουλάχιστον δύο-φοράς τήν έβδομάδα και επί έν συνεχές έξάμηνον. Πρέπει κάποτε νά συνηθίσουν οί Έλληνες νά ζούν μέ τούς σειμούς.

★ ★ ★

Παραθέτω μερικά στοιχεία στατιστικής φήσεως πού πιθανόν νά ενδιαφέρουν τούς Ιστορικούς του μέλλοντος.

ΑΓΙΑ (Λαρίσης) Κάτοικοι 4.350. Τροχοφόρα 4.350. Καρέκλαι λεφκάι βακελίτου 26.812. ΜΕΤΑΞΟΧΩΡΙΟΝ Κάτοικοι 600. Καρέκλαι 2.780. Διά τās άλλας πόλεις δέν έχω στοιχεία.

★ ★ ★

Μέ άμίστον σφοδρότητα συνεχίζονται αί μάχαι είς τήν Κολομβίαν.

Η Κηβέρνησις, γιά ν' άντεπεξέλθη είς τās τεράστια έξοδα πολέμου άφαίρεσε δύο τσιγάρα μαριχουάνας από κάθε πακέτον καπνιστού κέ τό προϊόν τό παρέδωσε είς χείρας της Βασιλίσης της Κολομβίας διά τήν Πρόνοιαν Βορείων έπαρχιών. Οί άπέσιοι λαθρέμποροι κοκαίνης έχουν άπαγάγει μέχρι στιγμής 28.000 νέους και τό παιδομάζωμα συνεχίζεται. Παράλληλα και οί ιδιοκτήται μεγάλων φυτιών ήροίνης έχουν ιδρύσει άναμορφωτήρια στας νήσους της Καραϊβικής, όπου κρατούν άφτούς πού άρνούνται νά πάρουν κοκαίνη κέ τούς υποβάλλουν είς βασανιστήρια. Συνηθέστερον μαρτύριον είναι ή μεταφορά μεγάλων κιβωτιών άκατεργάστου κοκαίνης, από τό έν άκρον της νήσου είς τό άλλο. Όσοι πίπτουν είς τήν θάλασαν διά νά γλυτώσουν, άφτοί όνομάζονται Κολομβυταί. Έλάχιστοι όμοιοι

κολομβυταί διασώζονται διότι τούς τρόγουν οί καρχαρίες.

★ ★ ★

Οί πλούσιοι μεγιστάνες της ήροίνης διαθέτουν πανίσχυρον όπλισμόν τελιότατου τύπου, αλλά παρ' όλα τάφα οί Κυβερνητικοί διαθέτουν θαφμασίαν ύπηρεσίαν άντικατασκοπείας κέ τοιουτοτρόπως έξουδετερόνουν τόν έχθρόν. Ένας διπλωματικός ύπάλληλος της Κολομβιακής πρεσβείας μου διηγήθη τήν κατωτέρω άπίστεφτον Ιστορίαν, πού δείχνει τόν ήψηλόν βαθμόν έφύιας των ύπηρετούντων κατασκόπων.

Ένας λοχαγός, καλέσας μερικά νοσοκόμας, είπεν.

— Ζητώμεν κατασκόπους. Όσαι δέν έβιάσθησαν υπό λαθρεμπόρων νά κάνουν ένα βήμα μπρός.

Καμία δέν έκινήθη. Μόνον μία νεαρά ριψοκίνδηνος νοσοκόμα πού είχεν βιασθή είς τό προηγούμενον τεύχος, έπροχώρησεν σταθερά και είπεν:

— Πέστε μου τί θέλετε νά κάνω, κι εγώ θά τό έκτελέσω. Διψώ διά εκδίκησιν.

— Πρέπει νά μάθομαι πόσοι λαθρέμποροι ύπάρχουν άπέναντι διά νά τούς έξολοθρέψομαι, άπήντησεν ό λοχαγός.

— Μείνετε ήσυχος, είπεν ή θαρράλεα νοσοκόμα. Έντός όλίγου θά έχετε τόν άκριβή άριθμόν.

Μόλις ή όρρα νοσοκόμα άπεμακρύνθη του Έπιτελείου, έξάπλοσεν είς ένα έλαιώνα (όπου διά νόμου άπαγορεύεται ή ίδρυσιν νέων εργοστασίων ήροίνης) και όπισθεν ενός θάμνου μαριχουάνας άντελήφθη ένα γύφτον, ό όποιος άψηφών τās όβίδας, κατευθύνετο προς τήν πλουσίαν περιοχήν των μαχομένων λαθρεμπόρων μέ 6.000 πλαστικάς λεφκάς καρέκλας. Μετά μισήν ώραν ό γύφτος επέστρεψεν μέ άδειον τό όχημα κέ έξ άφτου του γεγονότος ή δραστήρια κατάσκοπος έπληροφόρησεν τό Έπιτελείον ότι άπέναντι έβρίσκοντο 1000 άκριβώς λαθρέμποροι. Διότι όπος επεξήγησεν ή έμπειρος κατάσκοπος, πās αξιοπρεπής και έφορος άνθρωπος αγοράζει 6 λευκές καρέκλες. Σπάνιοι εινε άφτοί πού αγοράζουν μόνο μία. Άλλοστε γιά μία καρέκλα δέν καταδέχετε νά σταματίση σήμερα ένας γύφτος. Κατόπιν άφτών των πολυτίμων πληροφοριών έστάλησαν ισχυραί ενισχύσεις και οί λαθρέμποροι έξοντόθησαν μέχρις ενός. Τό δέ τρομερότερον όλων ήτο ότι οί κυβερνητικοί τούς πήραν τίς καρέκλες. Άφτά δηστηχός έχουν οί πόλεμοι.

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ Ι. ΔΕΛΗΣ

Η ΟΔΥΣΣΕΙΑ ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ

ΡΑΨΩΔΙΕΣ Α-Μ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

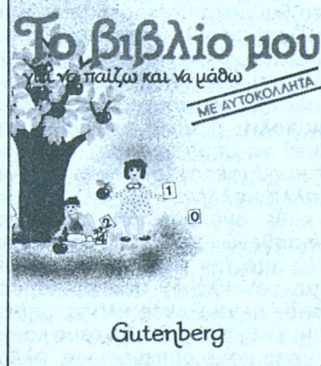

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΠΑΝ. ΒΛΑΧΟΥ

ΛΕΞΙΚΟ ΡΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Ζέσποινα Στίκα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Gutenberg

ΛΕΡΟΣ:

Όπου κι αν πάω αυτή η πατρίδα με λερώνει...

της Λιάνας Κανέλλη

Αν δεν ήταν η μικρή καυτή αυτή προεκλογική περίοδος που διανύουμε τούτο το καλοκαίρι συνδυασμένη με την προσέλευση του ενδιαφέροντος της ξένης κοινής γνώμης για όσα γίνονται στη χώρα μας και πρέπει να το «χρωστάμε» αυτό στην οικογένεια Παπανδρέου τότε η... δόση ηλεκτροσόκ που πήραμε από τη δημοσιοποίηση εκ νέου του θέματος *Κρατικό Θεραπευτήριο Λέρου*, θα είχε επιδράσει ως ακίδα στο πέλμα ελέφαντος.

Θεραπευτήριο-κολαστήριο είναι για την προ των πυλών του 1992 Ελλάδα λίγο ως πολύ το ίδιο πράγμα. Η Λέρος παραμένει «σκάνδαλο» για μερίδα των συναδέλφων δημοσιογράφων και των εφημερίδων τους ενώ βολεύει προσφέροντας και ολίγη, εκτός κάθαρσης, δράση, την ιστορική κυβέρνηση ΝΔ-Συνασπισμού. Εξαγγελίες ηθικοπλαστικού προπάντων περιεχομένου, επικρίσεις για την ΠΑΣΟΚική αδράνεια, η καχυποψία «πού πήγαν ή γιατί δεν απορροφήθηκαν τα κονδύλια της ΕΟΚ για τη Λέρο» όλα αυτά τα θαύματα θα κρατήσουν λίγες ημέρες. Γιατί σε αυτήν την πατρίδα που όπου κι αν πάω με λερώνει (τι υποβάθμιση εκείνου του ποιητικού «με πληγώνει»!) που πολιτικοποιεί τους ψεύτες και ψευτίζει την πολιτική, αυτή η πατρίδα που ωραιοποιεί τα ύποπτα τρασά ως «συμπυκνωμένα συμφέροντα» δεν έχει μόνο μια Λέρο αλλά πολλές.

Σε κάθε ανάλυση του συσχετισμού κλινών-ασθενών που έγινε ιδιαίτερα δημοφιλής από την εποχή του ΕΣΥ, στο άθροισμα των κλινών συμπεριλαμβάνονται και οι ψυχιατρικές κλίνες μηδέποτε πληρούμενες στο σύνολό τους και μηδέποτε χρησιμοποιούμενες για άλλες ασθένειες εκτός ψυχικών νοσημάτων.

Η τρέλα ήταν ανέκαθεν εξοβελιστέα από τον κοινωνικό μας ιστό και επ' αυτής ασκούνταν και ασκούνται όλες οι μορφές ρατσισμού που μας διαπνέουν και μάλιστα εκ του ασφαλούς. Γιατί ο βαθμός επι-

κινδυνότητας των ψυχοπαθών για το οικογενειακό και μικροκοινωνικό μας περιβάλλον θεμελιώνεται σε μίαν επιχειρηματολογία ευκολότερη από αυτήν για τους μαύρους, τους κούρδους ή τους μουσουλμάνους.

Όταν πριν από λίγα μόλις χρόνια το Καλέντζι διαδεχόταν τότε το *Ίδρυμα της Καρδίτσας* για τα πνευματικώς υπολειπόμενα παιδιά (με βιασμούς και εγκυμοσύνες τροφίμων), τότε το *Δαφνί* τόσο κοντά στην πρωτεύουσα που δεν αποτελεί υπόδειγμα συμπεριφοράς προς τους ψυχασθενείς, όταν η δημοσίευση του κατατεμαχισμένου πτώματος της Ζωής Φραντζή πολλαπλασίαζε την κυκλοφορία των φύλλων εφημερίδας, η Λέρος υπήρχε. Υπάρχει τριάντα ολόκληρα χρόνια. Τώρα την έφερε ξανά στην επιφάνεια ο «Observer». Ξένη εφημερίδα, διεθνής ο αντίκτυπος. Μεγάλο το θέμα σε μικρές μέρες.

Από τα θαυμάσια ρεπορτάζ των συναδέλφων κρατώ το βαθύτερο εκείνο μήνυμα από την έρευνα της «Πρώτης»: *Η Λέρος έχει το υψηλότερο κατά κεφαλήν εισόδημα*. (Κι εγώ που νόμιζα πως το είχε η Μύκονος και πως ο τουρισμός είναι καλύτερη πηγή από την τρέλα). Όλοι εκεί εργάζονται στο ή για το «θεραπευτήριο». Ανεργία μηδέν. Η «αρχή» από την οποία θα περίμενε κανείς ελεγκτικές ευαισθησίες, είναι συνάμα και κεφαλή του «Θεραπευτηρίου» (όρα δήμαρχος και πρόεδρος του ΔΣ του ιδρύματος). Κρατικά κονδύλια για μέτρα που έπρεπε να ληφθούν χάθηκαν στην απέραντη σκοτεινή χοάνη μιας μικρής κοινωνίας συμφερόντων. Οι έρευνες που έγιναν κατά καιρούς «από μας για μας» τους έβγαλαν όλους λάδι.

Η εύκολη λύση, σε αυτήν εδώ την πρόσφατη «επαναποκάλυψη» των τεκταινόμενων στη Λέρο περί το «θεραπευτήριο» είναι ο στιγματισμός του νησιού. Κι όμως Λέρος είναι όλη η Ελλάδα. Που έχει αποδεχθεί την ψυχασθένεια, ως κρίκο σε

κληρονομική αλυσίδα που μπορεί να ξεοκιστεί και να κοπεί, μόνον αν μπορεί να αποδώσει οικονομικώς.

Ας μη μιλάμε πλέον για κατάπτωση ηθικών αξιών κι άλλα τέτοια ευήκοα βαρύγδουπα. Η Αλλαγή, συνετελέσθη με την κρίσιμη βοήθεια του ΠΑΣΟΚ επί ούτως ή άλλως γονίμου εδάφους: Ό,τι είναι οικονομικώς αποδοτικό, ό,τι προσοδοφόρο, περιβάλλεται αυτομάτως και το μανδύα του ηθικώς ανεξέλεγκτου. Αυτή είναι η αλλαγή και αυτό ίσως να είναι το καινούριο που διαπιστώνεται τώρα στην παμπάλαιη κόλαση της Λέρου.

Η πηγή των δυστυχισμένων τρελών, όσο ποτίζει την ευημερία των παροικούντων, δεν προκαλεί επενδυτές. Μόνον επενδυτές κάλυψης μιας πολιτισμικής γύμνιας, μιας απαιδευσίας και μιας αναληψίας που ορθώνεται στιβαρά: Οι τρελοί δεν κατανοούν έτσι κι αλλιώς την απόχρωση ευτυχία-δυστυχία, τι να πούμε εμείς που ζούμε εν κινδύνω δίπλα τους;

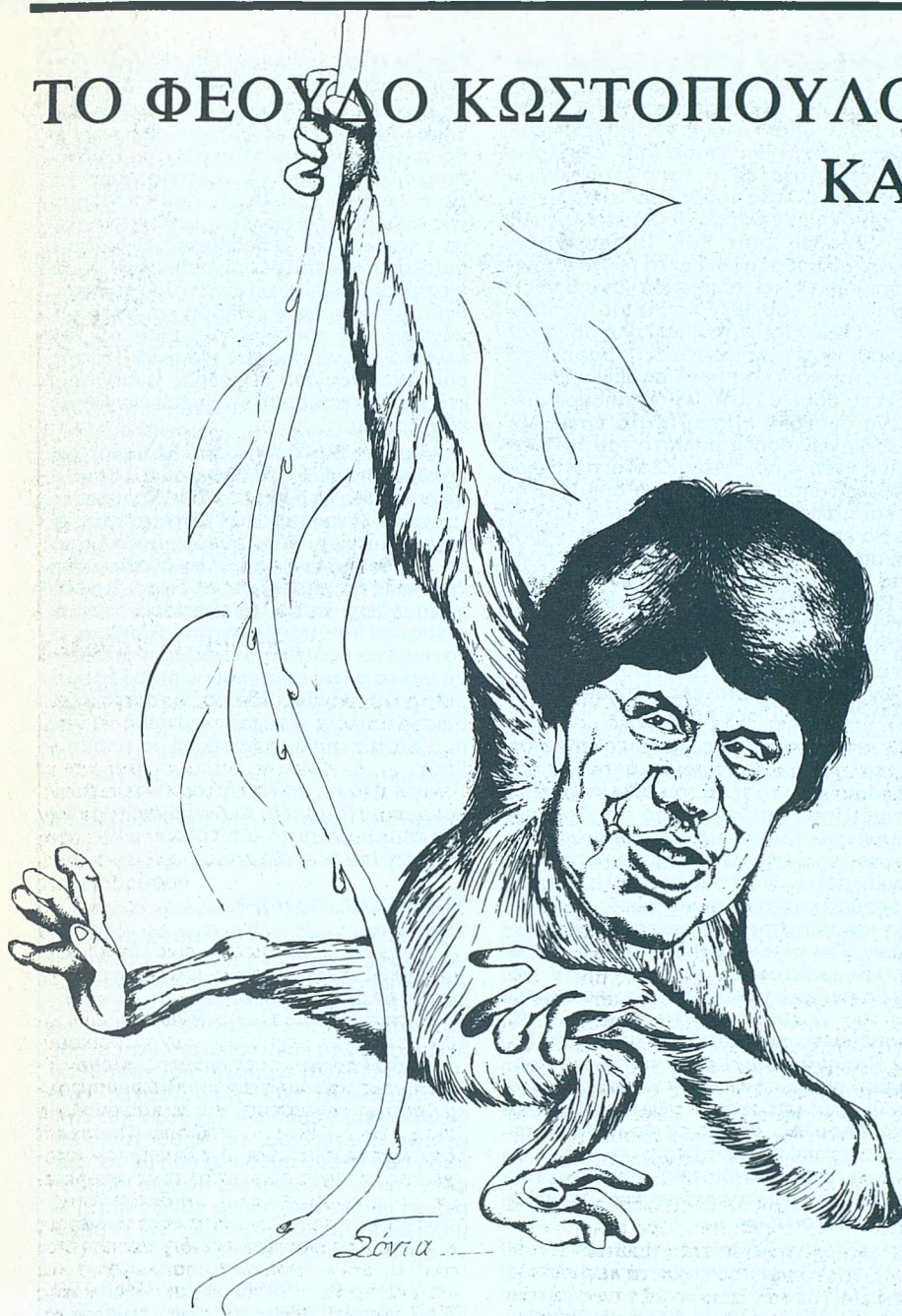
Η τυχόν ευημερία της νήσου Λέρου, μπορεί να εκληφθεί επειδή προέρχεται από το εκεί Κρατικό Θεραπευτήριο και ως επίδομα επικινδύνου και ανθυγιεινής διαβιώσεως! Άλλωστε η πολιτεία ανέκαθεν ενδιαφερόταν για τους πολλούς και υγιείς παρά για τους λίγους και ασθενείς. Τι άλλην χρειάζει τιποτε στην εσωτερική μας μεθόριο της ηθικής).

Το καζανάκι της τουαλέτας, το τρεχούμενο εντός των οικιών ημών νερό, είναι κατά μερικούς απλουστευτές, «δείγμα πολιτισμού». Το άγος της όποιας Λέρου, στην κοιτίδα του Αιγαίοπελαγίτικου πολιτισμού τι δείγμα είναι; Ο απαντών αμφιθόρται, που είναι και το ζητούμενο —τα τάλαρα— δηλαδή. □

ΤΟ ΦΕΟΥΔΟ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΑΙ Η ΚΑΘΑΡΣΗ

του Ρεπόρτερ

Η ενημέρωση στο εξωτερικό, η προβολή των ελληνικών θέσεων στη διεθνή κοινή γνώμη για τα εθνικά μας θέματα και η δημιουργία ευνοϊκής εικόνας για τη χώρα μας βρίσκονται σε ώρα μηδέν.

● Αγνόησε επιδεικτικά τους νόμους που η ίδια η Βουλή ψήφισε για να μπορεί να αυθαιρετεί.

● «Αναδιοργάνωσε» διαρκώς τις Διευθύνσεις και τα τμήματα της ΓΓΤΠ με διάφορες τοποθετήσεις ημετέρων με αποτέλεσμα τη λειτουργική τους παράλυση.

● Εδίωξε πενήντα υπαλλήλους, τους οποίους απέστειλε σε ΙΚΑ και ΟΓΑ κι άλλους οργανισμούς. Κι όταν αυτοί επανήλθαν με δικαστικές αποφάσεις, εξακολουθούσε να καταπατεί τα δικαιώματά τους.

Αλλά η πολιτική αυτή του κ. Κωστόπουλου ήταν ιδιαίτερα καταστροφική για τα γραφεία Τύπου εξωτερικού, τα οποία έπρεπε να σηκώνουν όλο το βάρος μιας «νέας εξωτερικής πολιτικής».

Αφού καθύβρισε τους υπαλλήλους των γραφείων γιατί προφανώς είχαν υποπέσει στο θανάσιμο αμάρτημα να υπηρετούν νομίμως στο εξωτερικό και να παίρνουν τις νόμιμες αποδοχές τους, επεδόθη στη συστηματική διάλυσή τους. Μόνο για την περίοδο 1982-84 ανακάλεσε στην Αθήνα 47 υπαλλήλους (37 μόνιμους και 10 «επί συμβάσει»).

Στην ίδια περίοδο τοποθέτησε 41 άτομα του κομματικού μηχανισμού «επί συμβάσει», από τα οποία τα περισσότερα τοποθετήθηκαν ως προϊστάμενοι. Τα όσα γράφτηκαν τότε στον Τύπο για την ποιότητα και επαγγελματική επάρκεια αυτών των ατόμων χωριούν μπροστά στην πραγματικότητα. Με ελάχιστες εξαιρέσεις, επρόκειτο για κομματικούς εγκάθετους, πρασινοφρουρούς και πρασινοφρουρίζοντες. Αρκετοί απ' αυτούς μετενομάστηκαν αυτοστιγμεί σε «δημοσιογράφους» προσκομίζοντας πιστοποιητικά αμφιβόλου γνησιότητας. Αν έμπαινε κανείς στον κόπο να εξετάσει τα πιστοποιητικά αυτά ανύπαρκτης «δημοσιογραφικής προϋπηρεσίας», ανύπαρκτων μέχρι τότε «δημοσιογράφων» που προφανώς μόνο ο κ. Κωστόπουλος εγγνώριζε,

Ο κ. Κωστόπουλος ανεχώρησε μεν για το Στρασβούργο για να εκπολιτίσει τους Ευρωπαίους, η βαρειά όμως σκιά του πλανάται ακόμα στη Γενική Γραμματεία Τύπου και Πληροφοριών.

Τα «έργα και οι ημέρες» του κ. Κωστόπουλου στην ΓΓΤΠ, αν καταγράφονταν λεπτομερώς, θα καταλάμβαναν πολύ μεγαλύτερο χώρο από τις σελίδες των βιβλίων του που ακόπως —και ασκόπως— «συνέγραφε».

Γιατί δεν υπήρξε πιο αντιπροσωπευτικό δείγμα του πασοκικού ύφους και ήθους και της πολιτικής του πρακτικής από τον κ. Κωστόπουλο ο οποίος επέβαλε στη ΓΓΤΠ το νόμο της ζούγκλας. Αυτός, που με πρόφαση την «αντιδεξιά» πολιτική καταδίωξε τους πάντες, συνεργαζό-

ταν στενά με χουντικές εφημερίδες.

Δεν άφησε τίποτα όρθιο πίσω του στη ΓΓΤΠ, την οποία κυριολεκτικά διέλυσε και ερείπωσε και την οποία χειρίστηκε αποκλειστικά σαν δικό του κομματικό φέουδο, καταπατώντας βάνουσα κάθε νομιμότητα, κάθε αίσθημα δικαίου, κάθε ίχνος ανθρωπιάς, κάθε έννοια αξιοκρατίας.

● Απέλυσε πάραυτα 189 «επί συμβάσει» υπαλλήλους για να διορίσει τους κομματικούς ημετέρους, οι οποίοι τώρα διαμαρτύρονται από την ασφαλή θέση των μόνιμων, για ανύπαρκτες διώξεις εναντίον τους.

● Επέβαλε «πολιτικά», πρόσωπα σ' όλες τις καίριες θέσεις ακόμα και σε επίπεδο τμημαρχών.

ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΥΠΟΥ 1

ΕΠΙΔΗΜΙΑ φαίνεται ότι έπεσε στα ελ-

ληνικά Γραφεία Τύπου του εξωτερικού. Όλοι σχεδόν οι προϊστάμενοι, που είναι κομματικά στελέχη του ΠΑΣΟΚ και ανακλήθηκαν πριν από ένα και πλέον μήνα στην Αθήνα, έπεσαν ταυτόχρονα βαριά... αρρωστοί και βομβαρδίζουν τη Γενική Γραμματεία Τύπου και Πληροφοριών με αιτήσεις για αναρωτική άδεια. Επιπλέον, οι ανακληθέντες αρνούνται (λόγω νόσου) να παραδώσουν τα Γραφεία στους μόνιμους υπάλληλους, όπως όριζε η διαταγή.

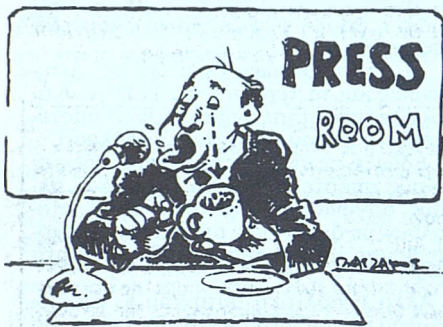
Τώρα, το πόσο άρρωστοι είναι οι άνθρωποι αυτοί αποδεικνύει το γεγονός ότι ορισμένοι χρησιμοποιούν την αναρωτική άδεια για ταξίδια αναψυχής. Έτσι, ο βαριά ασθενής προϊστάμενος του Γραφείου Τύπου στο Παρίσι Φαίδων Μεταλληνός πήγε αυτοπροσώπως στο Γραφείο για να παραδώσει τη βεβαίωση του γιατρού του, που έγραφε ότι πρέπει να παραμείνει κλινής, και στη συνέχεια αναχώρησε για το εξοχικό του σπίτι για να ξεκουραστεί. Φυσικά, αρνήθηκε, παρά τις επανειλημμένες προ-

σκλησίες και τα τηλεσίγραφα, να παραδώσει το αρχείο του Γραφείου, το οποίο «παρέλαβε» ερήμην του... ιδιοκτήτη ο ιεραρχικά αρχαιότερος υπάλληλος για να μπορεί να λειτουργήσει η υπηρεσία.

Ο επίσης βαριά «ασθενής» προϊστάμενος του Γραφείου Τύπου της Βόννης Ανδρέας Παπαδότος χρησιμοποίησε την αναρωτική του άδεια για να κάνει διακοπές στην Ελλάδα, ενώ ο Νίκος Σωτήριου, που διακρίθηκε για την ΠΑΣΟΚική του δράση στο Μόναχο, αρρώστησε... προληπτικά. Πριν πάρει ακόμη ανάκληση, έλαβε αναρωτική άδεια και πήγε για διακοπές σε νησί των Σποράδων.

Από την επιδημία των προϊσταμένων προσβλήθηκε και ο Γρηγόρης Αζόγλου του Γραφείου του Λονδίνου.

Σχετικά και επιβεβαιωτικά για το ρεπορτάζ είναι και το δημοσίευμα του «ΕΘΝΟΥΣ» της 18.9.89.

τότε ο εισαγγελέας θα είχε πολύ δουλειά.

(Ο κ. Κωστόπουλος δεν είχε διαταγμούς: άλλωστε είναι γνωστή η ιστορία που ο ίδιος έζησε λίγες μέρες πριν τις εκλογές και με ψευδείς δηλώσεις κατάφερε να προσκομίσει «αποδείξεις» ότι είχε «μακρόχρονη δημοσιογραφική υπηρεσία» προκειμένου να εξασφαλίσει τα ασφαλιστικά του δικαιώματα).

Άλλοι δεν είχαν υπηρετήσει καν τη στρατιωτική τους θητεία. Άλλοι είχαν «προϋπηρεσία» σε διάφορα επαγγέλματα, σεβαστά και αξιοπρεπή κατά τα άλλα, πλην όμως τελείως ακατάλληλα και άσχετα με τη δουλειά των Γραφείων Τύπου.

Αλλά το θέμα δεν είναι αυτό. Όλοι αυτοί οι «προϊστάμενοι» διορίστηκαν κατά παράβαση, κατάχρηση και πρωτοφανή ποδοπάτηση του Οργανισμού της ΓΓΤΠ του 1977 ο οποίος μόνο κατ' εξαίρεση προέβλεπε την τοποθέτηση σε θέση προϊσταμένων στα γραφεία Τύπου εξωτερικού δημοσιογράφων και προσωπικών των εγγυμένων κύρους, αξίας και επαγγελματικής επίδοσης. Κανείς, πλην του αείμνηστου Λούη Δάνου δεν πληρούσε αυτές τις προϋποθέσεις.

Στην περίοδο 1974-81 ορισμένα γραφεία Τύπου εξωτερικού που στελεχώθηκαν και από αντιστασιακούς και δημοκρατικούς υπαλλήλους σε πολλές περιπτώσεις είχαν να επιδείξουν αξιόλογο και θετικότατο έργο τόσο στις περιόδους των ελληνο-τουρκικών κρίσεων όσο και στη μεγάλη μάχη για την ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ. Οι υπάλληλοι που είχαν προσληφθεί μετά το 1974 μονιμοποιήθηκαν και τέθηκε σε ισχύ ο νέος οργανισμός του 1977 που παρά τις πολλές ατέλειές του, ήταν μια καλή αρχή και δημιούργησε ελπιδοφόρες προοπτικές για τη συγκρότηση των Γραφείων Τύπου σε νέες βάσεις ώστε να ανταποκριθούν σ' ένα δύσκολο κι απαιτητικό έργο. Με τους διαγωνισμούς μάλιστα του 1978 εισήλθε «νέο αίμα» στον Κλάδο των Ακολουθών Τύπου, πράγμα που δημιούργησε και πάλι την προσδοκία ότι η υπηρεσία θα έπαιρνε το δρόμο του εκσυγχρονισμού σύμφωνα με τα αξιοκρατικά πρότυπα των προηγμένων κρατών. Ρουσφέτια βέβαια γίνονταν στις παρυφές και μάλιστα κατά προκλητικό τρόπο. Γεγονός πάντως είναι ότι αυτά δεν έθιγαν την κύρια επαγγελματική στελέχωση των γραφείων, μολοντί αποτελούσαν διαιώνιση παλαιοκομματικών πρακτικών.

Ο κ. Κωστόπουλος όμως κατεδάφισε ό,τι καλό βρήκε στον τομέα αυτό με αποτέλεσμα προς τα τέλη του 1984 να βρεθεί αντιμέτωπος απέναντι στις αντιδράσεις ορισμένων προϊσταμένων γραφείων Τύπου και κομματικών στελεχών στο εσωτερικό, που φυσικά ουδέν αξιόλογο έργο μπορούσαν να παράγουν χωρίς την στήριξη και υποστήριξη των μόνιμων υπαλλήλων. Για τις διαμάχες αυτές το «ΑΝΤΙ» έγραψε εκτεταμένα στα τεύχη 279 και 280 (Ιανουάριος 1985). Τότε ο προϊστάμενος του γραφείου Τύπου Βόννης κ. Α. Παπαδότος αναγκάστηκε να τραβήξει τον Παπανδρέου από το γιακά για να εξουδετερώσει τον κ. Κωστόπουλο, ενώ ο διευθυντής υπηρεσιών εξωτερικού κ. Γ. Νικολόπουλος, στέλεχος του ΠΑΣΟΚ, εξωπετάχτηκε από τη θέση του. Τότε, απέναντι στα συντριπτικά στοιχεία του «ΑΝΤΙ» ο κ. Κωστόπουλος είχε τηρήσει «αιδήμονα σιωπή».

Σ' εκείνη τη φάση επίσης οι μόνιμοι ακόλουθοι Τύπου που είχαν απομείνει στα γραφεία Τύπου εξωτερικού ήταν ζήτημα αν ξεπερνούσαν τους 12-13. Η διαμάχη αυτή κατέληξε μεν με ουδετεροποίηση του Κωστόπουλου και αφαίρεση αρμοδιοτήτων για τα Γραφεία Τύπου, αλλά δεν έφερε, την πολυπόθητη άνοιξη.

Επωφελούμενος από αυτό το χάος ο τότε υφυπουργός Εξωτερικών κ. Γ. Καψής είχε στήσει στο διπλανό κτίριο του ΥΠΕΞ την Υπηρεσία Ενημέρωσης που δεν ήταν τίποτε άλλο παρά απόπειρα υποκατάστασης των γραφείων Τύπου εξωτερικού στις αρμοδιότητές τους.

Η υπηρεσία αυτή βέβαια δεν κατάφερε τελικά να παράγει οπουδαιο έργο κι άρχισε να φθίνει μέχρι που περιέπεσε σε πλήρη αδράνεια.

Τα γραφεία Τύπου εξωτερικού συνέχισαν να φυτοζωούν με ελάχιστες και πάλι εξαίρεσεις. Ούτε η δημιουργία Ειδικής

Γραμματείας την οποία επί εξάμηνο διαχειρίστηκε, ο κ. Γ. Σεφερτζής το 1986 και από τον Ιανουάριο του 1987 ο κ. Τηλ. Χυτήρης επέφερε ουσιαστικές αλλαγές. Η θριαμβευτική επάνοδος του κ. Κωστόπουλου στη Γενική Γραμματεία επανέφερε το παλαιό καθεστώς. Κάθε πρόταση της ειδικής γραμματείας μπλοκάρωνταν με τις χειρότερες μεθοδεύσεις ενώ οι αυθαιρεσίες και το ζοφερό καθεστώς συνεχίστηκαν αμείωτες. Περιττό να προστεθεί ότι η πλήρης παράλυση και αποδιοργάνωση της κρατικής μηχανής τον τελευταίο χρόνο πριν τις εκλογές του περασμένου Ιουνίου επηρέασε αναπόφευκτα και την απόδοση των γραφείων Τύπου εξωτερικού.

Αλλά και διοικητικά επήλθε πλήρης εξάρθρωση καθώς ο κ. Κωστόπουλος απεχώρησε από τη θέση του Γεν. Γραμματέα προσδοκώντας μια θέση στη λίστα της Αχαΐας. Και εμπόδιζε φυσικά την πλήρωση της θέσης του από άλλο άτομο. Διότι τότε πώς θα μπορούσε να δώσει τις επιχορηγήσεις προς εφημερίδες της Αχαΐας για την προβολή του; Αλήθεια, έκανε η νέα πολιτική ηγεσία κάποιο έλεγχο για το πότε, πόσα και σε ποιες εφημερίδες της Αχαΐας έδωσε χρήματα ο κ. Κωστόπουλος; Υπάρχει κάποιος λόγος που πρέπει αυτά τα στοιχεία να αποκρυστών;

Αυτή ήταν η πολιτική του ΠΑΣΟΚ στον κρίσιμο αυτό τομέα. Κι όσα αναφέρονται στο σημείωμα αυτό αποτελούν μόνο την κορυφή του παγόβουνου.

Τι γίνεται σήμερα;

Αυτή την τραγική κατάσταση στην ΓΓΤ παρέλαβε η κυβέρνηση Τζαννετάκη. Είναι αλήθεια ότι ο νέος υφυπουργός Τύπου κ. Ν. Λιναρδάτος ενήργησε με σύνεση ώστε να αποκατασταθούν ορισμένα πράγματα. Στο εσωτερικό αποκατέστησε την υπαλληλική ιεραρχία και τοποθέτησε διευθυντές και τμηματάρχες στις διευθύνσεις Δημοσίων Σχέσεων και Υπηρεσιών Εξωτερικού, τις διευθύνσεις δηλαδή που έχουν άμεση σχέση με τα γραφεία Τύπου εξωτερικού. Κάποιο κλίμα ηρεμίας αποκαταστάθηκε καθώς και η ομαλή λειτουργία των υπηρεσιών. Η μηχανή άρχισε κάπως να δουλεύει.

Ανεκάλεσε επίσης στην Κεντρική Υπηρεσία ορισμένους «πολιτικούς» προϊστάμενους γραφείων Τύπου εξωτερικού. Οι περισσότεροι όμως παραμένουν στις θέσεις τους. Οι περισσότεροι απ' αυτούς τους «προϊστάμενους» που διατυμπάνιζαν σ' όλους τους τόνους ότι οι θέσεις αυτές τους ανήκουν διότι είναι θέσεις «πολιτικές», δείχνουν σήμερα ευαισθησία παχύδερμου. Δεν είχαν την ευθυμία ούτε να παραιτηθούν ούτε να θέσουν τον εαυτό τους στη διάθεση της νέας κυβέρνησης την οποία φυσικά καθυβρίζουν. Άλλοι προφασίζονται ασθενεία, άλλοι επικαλούνται την επισκευή των επίπλων τους για να παρατείνουν την παραμονή τους, προκαλώντας θυμηδία και αηδία. Ας σημειωθεί δε ότι σ' όλους τους μετακινούμενους «προϊστάμενους» έχει δοθεί άνεση χρόνου για την επάνοδό τους στην Αθήνα ενώ ο κ. Κωστόπουλος τρο-

μοκρατούσε τους υπαλλήλους που υπηρετούσαν στο εξωτερικό με τηλετυπήματα που έθεταν προθεσμία είκοσι ημερών για μετάθεση στο κέντρο.

Ελπίζουν φαίνεται, όσοι προϊστάμενοι του ΠΑΣΟΚ παραμένουν στη θέση τους, σε μετεκλογική κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ - Συνασπισμού για να εξαργυρώσουν την «προοδευτικότητα» τους και να προβάλουν το «έργο τους», το οποίο, ας ξανατονισθεί, είναι παντελώς ανύπαρκτο με εξαιρέσεις που μετρώνται στα δάκτυλα της μιας χειρός. Ποιους άραγε απ' αυτούς να καλύπτει πολιτικά ο Συνασπισμός;

Αλλά και η στάση του κ. Λιναρδάτου στο θέμα αυτό δημιουργεί εύλογες απορίες. Γιατί τους κρατάει όλους αυτούς ακόμα ενώ υπάρχουν τόσα άξια στελέχη εκ των μονίμων υπαλλήλων, τη στιγμή που υπάρχουν τόσα κενά στα γραφεία Τύπου Εξωτερικού και τη στιγμή που μόνιμοι υπάλληλοι έχουν αναλάβει τη διεύθυνση ορισμένων γραφείων απ' τα οποία ανακαλούνται οι «πολιτικοί» προϊστάμενοι (π.χ. Νέα Υόρκη, Λονδίνο, Παρίσι) εκτελώντας άριστα τα καθήκοντά τους;

Μήπως η ΝΔ έχει κατά νου να τοποθετήσει τους δικούς της προϊστάμενους κι απλώς αναμένει τον «εύθετο χρόνο». Πολλά και πολλοί επιδοξοί «προϊστάμενοι» για τα γραφεία Τύπου Εξωτερικού

κυκλοφορούν στους διαδρόμους της ΓΓΤΠ και στους διάφορους καφενέδες της Αθήνας. Λέγεται ότι έχουν δοθεί αθρόες υποσχέσεις προς ημετέρους που ως συνήθως υπερβαίνουν τις υπάρχουσες θέσεις. Τι λέει επ' αυτών ο κ. Ν. Λιναρδάτος; Θα εξακολουθήσει η ίδια κατάσταση; Θα συνεχιστεί η ίδια πολιτική διανομή των όσων ιματίων έχουν απομείνει στην ταλαίπωρη αυτή υπηρεσία με κριτήρια πολιτικής πελατείας; Ή η πολιτική ηγεσία θα αποφασίσει επιτέλους να καταπιαστεί σοβαρά με το θέμα, που έχει κρίσιμη εθνική σημασία θέτοντας τέρμα στην «εποχή Κωστόπουλου»; Ρωτήσαμε την Ένωση Ακολούθων Τύπου, που εκπροσωπεί μονίμους υπαλλήλους, για τις απόψεις της σχετικά με τα γραφεία Τύπου Εξωτερικού. Μας απέστειλε υπόμνημα, το οποίο και δημοσιεύουμε αυτούσιο, στις σελίδες αυτές.

Εξάλλου ο πρόεδρος της Ένωσης κ. Β. Καπετανγιάννης μας είπε:

«Θέλουμε να είμαστε φειδωλοί σε δηλώσεις. Τα γραφεία Τύπου Εξωτερικού πρέπει να απεμπλακούν απ' τις κομματικές διαμάχες και να πάψουν ν' αποτελούν χώρο πολιτικής πελατείας.

Το παρελθόν είναι γνωστό σε όλους. Πρόσωπα και πράγματα. Αλλά εμείς θέλουμε να αισιοδοξούμε για το μέλλον. Γι' αυτό επιδιώκουμε την ευρύτερη πολι-

τική συναίνεση πάνω στο θέμα. Είναι κοινό μυστικό ότι στο χώρο των δημοσίων σχέσεων της χώρας μας στο εξωτερικό και της προβολής των εθνικών θεμάτων έχουμε χάσει πολύτιμο έδαφος τα τελευταία χρόνια. Η σύγκριση πλέον με την Τουρκία είναι συντριπτική σε βάρος μας. Η πολιτική ηγεσία ας αναλάβει τις ευθύνες της. Όσο για μας περιοριζόμαστε αυτή τη στιγμή να τονίζουμε προς κάθε κατεύθυνση ότι είμαστε αποφασισμένοι να περασιπύσουμε τις απόψεις μας με κάθε νόμιμο μέσο, γιατί πιστεύουμε ότι εξυπηρετούν το εθνικό συμφέρον, το συμφέρον της χώρας.

Οι διάφοροι «μνηστήρες» των γραφείων Τύπου ας τοποθετηθούν δημοσίως. Δεν έχουν όμως επιχειρήματα. Γι' αυτό κινούνται πάντα στα παρασκήνια, στο χώρο της πολιτικής εύνοιας, της κομματικής συναλλαγής και της πολιτικής πατρωνείας. Με τέτοιες αντιλήψεις και πρακτικές πηγαίνουν τα κόμματα προς το 1992 και το 2000; Εμείς είμαστε όλοι ενωμένοι στην επιδίωξή μας να θέσουμε τέρμα σ' αυτήν την κατάσταση. Και δε ζητούμε τίποτα περισσότερο απ' την εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας».

● Εμείς αναρωτιόμαστε. Η κάθαρση πότε θα γίνει άραγε στην ΓΓΤΠ; Ο Συνασπισμός δεν έχει λόγο και άποψη γι' αυτό;!

Βασικές θέσεις της Ένωσης Ακολούθων Τύπου

I. Αντικείμενο των Γραφείων Τύπου Εξωτερικού (ΓΤΕ) είναι:

α. Κυρίως η προβολή της χώρας στο εξωτερικό μέσω του επηρεασμού των διαμορφωτών της κοινής γνώμης,

β. η πολύπλευρη ενημέρωση της κυβέρνησης για το χώρο αρμοδιότητάς των, όπως προκύπτει από τη μελέτη του Τύπου και των άλλων ΜΜΕ,

γ. η κινητοποίηση του ομογενειακού στοιχείου στα θέματα προβολής της χώρας και η συνεργασία με τις ομογενειακές οργανώσεις σε ποικίλους τομείς,

δ. η πολιτιστική και τουριστική προβολή της χώρας εκεί όπου δεν υπάρχουν οι αντίστοιχοι κρατικοί φορείς.

Κλειδί της επιτυχίας των ΓΤΕ στην αποστολή τους είναι το δίκτυο επαφών με τους δημοσιογράφους και τους άλλους διαμορφωτές της κοινής γνώμης. Η καλλιέργεια των επαφών αυτών και η συνεχής παρέμβαση με όλους τους κανόνες των δημοσίων σχέσεων καθιστά τα ΓΤΕ έγκυρες κι αναντικατάστατες πηγές ενημέρωσης και σχολιασμού.

Έπεται ότι η διεύθυνση και επιτελική στελέχωση των ΓΤΕ δεν μπορεί να γίνει παρά μόνο από άτομα που διαθέτουν:

● άρτια επαγγελματική κατάρτιση με εξειδικευμένες γνώσεις στον τομέα των σύγχρονων τεχνικών και μεθόδων προβολής και επαγγελματική εμπειρία,

● βαθύτατη γνώση της εξωτερικής πολιτικής και ικανότητα ανάλυσης και επιχειρηματολογίας,

● πολιτικό αισθητήριο.

Τα αυξημένα αυτά προσόντα αποκτώνται μόνο μετά από ειδική εκπαίδευση και στο πλαίσιο μόνιμης σχέσης εργασίας, δηλαδή από την ύπαρξη κλάδου μονίμων υπαλλήλων,

όπως είναι ο κλάδος ΠΕ2 και ΓΓΤΠ (Ακόλουθοι Τύπου).

Το γεγονός αυτό αναγνωρίζεται άλλωστε ρητώς από το Ν. 1388 (ΦΕΚ 113/29.8.83) για την Ίδρυση Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης, στην οποία πρέπει να φοιτούν όσοι προορίζονται για τον Κλάδο. Δυστυχώς ο Νόμος αυτός ουδέποτε εφαρμόστηκε.

Η εμπειρία της περιόδου 1981-89 κατά την οποία διορίστηκαν πολιτικοί προϊστάμενοι στα ΓΤΕ, μετά από κατάφωρη παραβίαση του Οργανισμού της ΓΓΤΠ, επιβεβαιώνει τα ανωτέρω. Η πολιτική αυτή όχι μόνο δεν απέδωσε, αλλά απέτυχε, κατά τρόπο που δεν επιδέχεται σοβαρές ενστάσεις. Άλλωστε δε νοείται ορθή συγκρότηση και επαγγελματική εξέλιξη κλάδου όταν τα μέλη του γνωρίζουν ότι ουδέποτε πρόκειται να γίνουν προϊστάμενοι στα ΓΤΕ. Είναι αδιανόητο, για τους διπλωματικούς και τους εμπορικούς ακολούθους, ότι δεν θα καταλάβουν κάποτε θέσεις προσβατών και εμπορικών συμβούλων αντίστοιχα.

Αποτελεί επίσης κοινή διαπίστωση ότι από την πτώση του δικτατορικού καθεστώτος μέχρι σήμερα καμιά πολιτική ηγεσία του υπουργείου δεν έχει εξαρτήσει την επιτυχία της έστω και εν μέρει από την απόδοση των ΓΤΕ. Είναι χαρακτηριστικό ότι το κρίσιμο θέμα της προβολής και της εικόνας της χώρας στο εξωτερικό δεν έχει απασχολήσει κανένα συλλογικό κυβερνητικό όργανο. Δεν έχει συζητηθεί σφαιρικά το θέμα, δεν έχουν τεθεί προτεραιότητες, δεν έχουν εξασφαλισθεί οι αναγκαίοι πόροι.

Είναι καιρός, η διεύθυνση και στελέχωση των ΓΤΕ, να πάψει να αποτελεί αντικείμενο κομματικής διαμάχης και χώρο πολιτικής πατρωνείας. Η Ένωση Ακολούθων Τύπου επιδιώκει τη δημιουργία ευρύτερης πολιτικής

συναίνεσης για τα ΓΤΕ που είναι αναγκαία για την αποτελεσματική προβολή της χώρας στο εξωτερικό, όπως επιβάλλει το εθνικό συμφέρον.

II. Από το ρόλο και το εξειδικευμένο αντικείμενο των ΓΤΕ προκύπτει και ο χαρακτήρας τους. Αποτελούν γραφεία προβολής των εθνικών θεμάτων και διαμόρφωσης της εικόνας της χώρας, όχι υποκατάστατα ειδησεογραφικών πρακτορείων ή φτωχά παραρτήματα της Διπλωματικής Υπηρεσίας. Αποτελούν, δηλαδή, ευλύγιστες μονάδες που πρέπει να τις διακρίνει η πρωτοβουλία, η τόλμη, η φαντασία και η επιδεξιότητα στον τομέα των Δημοσίων Σχέσεων. Από τα ΓΤΕ εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό η εικόνα της χώρας στο εξωτερικό.

III. Συστατικό στοιχείο της επιτυχίας των ΓΤΕ είναι η θεσμοθέτηση της ανακύκλωσης (rotation) των υπαλλήλων, σύμφωνα με όσα ισχύουν για τους υπαλλήλους του ΥΠΕΞ, με ορισμένες προσαρμογές, καθώς και στις ανάλογες υπηρεσίες των προηγμένων δημοκρατικών χωρών.

IV. Η αναμόρφωση του οργανισμού του 1977, είναι πλέον επιτακτική ανάγκη. Ο εκσυγχρονισμός του και η σαφής θεσμική κατοχύρωση των όρων για την εκτέλεση της αποστολής των ΓΤΕ που σκιαγραφήσαμε πιο πάνω αποτελεί ουσιαστική προϋπόθεση για τη δημιουργία και εύρυθμη λειτουργία μιας Κρατικής Υπηρεσίας ικανής να ανταποκριθεί στις σημερινές προκλήσεις προς όφελος της χώρας. Επ' αυτού η Ένωση έχει πλήρεις και επεξεργασμένες προτάσεις.

V. Διάρκης επιμόρφωση των υπαλλήλων του Κλάδου που συμβαδίζει με τις ραγδαίες αλλαγές που συντελούνται στα μέσα διάδοσης της πληροφορίας και τις μεθόδους προβολής.

ΑΝΤΙ ΔΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Οι «ισχυρότεροι της περιοχής» εν δράσει.

ΤΟΥΡΚΙΑ:

Το φιάσκο στο Κουρδιστάν

«Μέσα στο 1989 θα έχει υλοποιηθεί ο στόχος μας για το πέρασμα στη φάση του τακτικού αντάρτικου. Αν το τουρκικό κράτος δεν καταφέρει να αναχαιτίσει την ανάπτυξη του αγώνα μας μέχρι το 1990 τότε είναι πολύ πιθανό να οδηγηθεί σε διάφορες μεταρρυθμίσεις. Τα δύο προσεχή χρόνια θα είναι πολύ σημαντικά για μας και για την Τουρκία».

Με αυτά τα προφητικά λόγια, περιέγραφε στις αρχές του 1989 σε αποκλειστική συνέντευξή του στο «ΑΝΤΙ» (τχ. 399-400, 7/4/89), ο ηγέτης του ΡΚΚ (Κομμουνιστικό Κόμμα Κουρδιστάν) και του ΕΡΝΚ (Εθνικό Απελευθερωτικό Μέτωπο Κουρδιστάν), Αμπντούλάχ Οτζαλάν, τη φάση που περνούσε το εθνικοαπελευθερωτικό κίνημα του λαού του στο τουρκοκρατούμενο τμήμα του Κουρδιστάν.

Πράγματι, πριν καλά-καλά συμπληρωθεί χρόνος, τα λόγια αυτά επαληθεύθηκαν πλήρως στην πράξη.

Σύμφωνα με δημοσίευμα της τουρκικής εφημερίδας «ΧΟΥΡΙΕΤ» της 6/9/89, το Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας (ΣΕΑ) αποφάσισε να αποσύρει από το Κουρδιστάν την 2η στρατιά και να την αντικαταστήσει, επείγοντως, με άλλες ξεκούραστες μονάδες μέχρι τα τέλη του Σεπτεμβρίου. Η στρατιωτική αυτή αναδιπλώση όπως σημειώνει η «ΧΟΥΡΙΕΤ», κρίθηκε αναγκαία εξαιτίας της «άσχημης ψυχολογικής κατάστασης» και του «πεσμένου ηθικού» των ανδρών της 2ης στρατιάς, ύστερα από τα επανειλημμένα πλήγματα και τις απώλειες που είχε υποστεί στις συγκρούσεις με τους Κούρδους αντάρτες.

Ακριβώς για την εξέταση της «αρνητικής» πορείας της στρατιωτικής εκστρατείας εναντίον των περιοχών που κατοικούν οι Κούρδοι, είχε συνέλθει λίγες μέρες πριν, στις 31 Αυγούστου στην Κωνσταντινούπολη, το ΣΕΑ. Στην τακτική διμηνιαία συνεστιάση αυτή του ΣΕΑ, που αφιερώθηκε σχεδόν αποκλειστικά στην εξέταση του κουρδικού ζητήματος, διαπιστώθηκε η πλήρης αποτυχία της εκστρατείας αυτής, που όταν είχε αναγγελθεί στις αρχές του καλοκαιριού, είχε προπαγανδισθεί σαν το μέτρο που θα κατάφερε το «οριστικό πλήγμα» στους... «τρομοκράτες».

Οι επιτυχίες αυτές του ΡΚΚ και του

ΕΡΝΚ έχουν επιτείνει τις αντιθέσεις ανάμεσα στην στρατιωτική ηγεσία, που δεν κρύβει τη δυσανεμία και την ανησυχία της για τη φθορά του κύρους του τουρκικού στρατού και τις πολιτικές αρχές. Για την ανάσχεση του κουρδικού κινήματος που σήμερα έχει απλώσει τη δράση του και στις μεγάλες πόλεις, οι πλέον θερμοκέφαλοι προτείνουν την υποστήριξη των στρατιωτικών επιχειρήσεων από βομβαρδιστικά, ενώ ο στρατηγός Αλτάι Τοκάτ, έφθασε να εισηγηθεί ανοιχτά την χρήση χημικών όπλων για την «ριζική επίλυση του ζητήματος»!

Ενδεικτική για τα διλήμματα και τα διέξοδα που αντιμετωπίζει το καθεστώς Εβρέν - Οζάλ στο χειρισμό του κουρδικού ζητήματος, υπήρξαν και οι φιλοπόλεμες εμπρηστικές δηλώσεις του Τουργκούτ Οζάλ κατά τη διάρκεια περιοδείας που πραγματοποίησε στις περιοχές αυτές στις αρχές του μήνα, κάτω από δρακόντεια μέτρα ασφαλείας. Ο Τούρκος πρωθυπουργός αφού ισχυρίστηκε ότι ο τουρκικός στρατός είναι «ο ισχυρότερος της περιοχής» (!) είπε πως γνωρίζει πού βρίσκεται «η φωλιά με τα μικρόβια», εννοώντας κυρίως τη Συρία, και απείλησε ότι, ο τουρκικός στρατός, «εάν χρειασθεί δεν θα διστάσει να διαβεί τα σύνορα για να εξαλείψει ολοκληρωτικά τις ρίζες της τρομοκρατίας».

Εξάλλου, οι ανεπάρκειες του τουρκικού στρατού και τα αποκαρδιωτικά αποτελέσματα της 2ης στρατιάς απέναντι στο κουρδικό κίνημα, έχουν σοβαρά προβληματίσει τους ΝΑΤΟΐκους στρατιωτικούς επιτελείς, καθώς η 2η αυτή ακριβώς στρατιά έχει σαν κύρια αποστολή της την περιφρούρηση των τουρκο-σοβιετικών συνόρων...

Αξίζει να σημειωθεί πάντως, ότι ο κ. Μητσοτάκης δεν θεώρησε ως φαίνεται ότι τα παραπάνω δεδομένα θα μπορούσαν να προσφέρουν κάποια χρήσιμα συμπεράσματα και για την Αθήνα, και έσπευσε εντελώς άκαιρα, άστοχα και χωρίς κανένα ορατό αντάλλαγμα, να ανταποκριθεί, αυτή την ώρα των μέγιστων δυσκολιών του ταραχοποιού γείτονά μας, στα επανειλημμένα κελεύσματα του κ. Οζάλ για «συνέχιση του Νταβός» και να του προσφέρει με το «πνεύμα της Αττάλειας» τις προσδοκώμενες εγγυήσεις για διατήρηση της μονομερούς εκ μέρους της Ελλάδας χαλάρωσης στα δυτικά σύνορα της

Τουρκίας, παρέχοντας έτσι στον κ. Οζάλ την ευχέρεια για κάθε είδους επιλογές και χειρισμούς τόσο στην εσωτερική όσο και στην εξωτερική πολιτική της Τουρκίας.

Αντρέας Μπίστης

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ:

Ανάπτυξη ή υποταγή;

Οι εξελίξεις στην Ανατολική Ευρώπη είναι πολύ σημαντικότερες απ' όσο αρχικά είχε φανεί. Η διαδικασία εκδημοκρατισμού των κοινωνιών αυτών αποκαλύπτει διαρκώς καινούργιες πτυχές, που δεν αφορούν μόνο τους λαούς της περιοχής. Οι ηγεσίες των ισχυρών κρατών της Δύσης έχουν εμπλακεί ανοιχτά στις εσωτερικές υποθέσεις της Ουγγαρίας, της Πολωνίας και της Σοβιετικής Ένωσης ακόμη, χωρίς ν' ακούγεται καμία φωνή διαμαρτυρίας από πουθενά. Πριν από λίγα χρόνια κάτι τέτοιο ήταν αδιανόητο. Σήμερα γίνεται αποδεκτό, επειδή η προσοχή όλων βρίσκεται αλλού.

Το κεντρικό ερώτημα είναι προς ποια κατεύθυνση θα οδηγηθούν οι πολιτικές και οικονομικές αλλαγές. Μ' άλλα λόγια, ποιους θα ωφελήσουν και ποιους θα ζημιώσουν. Για ορισμένους έχει φτάσει η ώρα των στρατηγικών επιλογών.

Πίσω στη θεωρία λοιπόν. Αυτή που είχε ξεχαστεί μέσα στον κυκεώνα της αδιαφορίας, του κυνισμού και του πρακτικισμού, που ακολούθησε την κατάρριψη του μύθου της απόλυτης θεωρίας, δηλαδή της κοσμο-θεωρίας. Οι δυνάμεις που εκφράζουν τις ταξικές και άλλες κοινωνικές αντιθέσεις μελετούν τα γνωστά θεωρητικά σχήματα για να διαμορφώσουν την πολιτική που εξυπηρετεί περισσότερο τα συμφέροντά τους. Στο τέλος θα επικρατήσει εκείνη η πλευρά που δε θα έχει κάνει απλώς την καλύτερη επεξεργασία, αλλά θα έχει εξασφαλίσει και τις ισχυρότερες συμμαχίες.

Οι επιχειρηματίες και οι δυνάμεις του νεοφιλελευθερισμού γενικότερα, έχουν κιόλας ξακαθαρίσει τους στόχους τους.

Αυτό που βλέπουν στην Ουγγαρία και στην Πολωνία είναι χρυσές ευκαιρίες για επενδύσεις. Προβληματικές επιχειρήσεις που ελπίζουν να τις αγοράσουν σε χαμηλές τιμές, δυνατότητα για μικτές εταιρείες με κρατικούς φορείς και μεταφορά μέρους των παραγωγικών δραστηριοτήτων από τη Δύση στην Ανατολή, όπου υπάρχει φτηνότερο και ταυτόχρονα εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό. Μεσοπρόθεσμα διανοίγεται και η προοπτική να βελτιωθεί το βιοτικό επίπεδο των λαών στις χώρες της ανατολικής Ευρώπης και να δημιουργηθεί μια μεγάλη αγορά για τα δυτικά προϊόντα. Επίσης, η ένταξη σχετικά προηγμένων χωρών όπως η Ουγγαρία και, γιατί όχι, η Τσεχοσλοβακία στο διεθνές σύστημα ελεύθερων συναλλαγών θα εξυπηρετήσει θαυμάσια το καθεστώς της υπερεθνικής αγοράς όπου κάθε είδους έλεγχος, κρατικός ή υπερεθνικός, θα θεωρείται ανασταλτικός παράγοντας στην «ανάπτυξη».

Η αντίληψη της κοινοτικής Ευρώπης, που προωθεί σήμερα η γαλλική προεδρία και που ικανοποιεί τα συμφέροντα χωρών με αδύνατες παραγωγικές δομές όπως η δική μας, απειλείται σοβαρά. Την ώρα που η ΕΟΚ απορρίπτει τις αιτήσεις της Τουρκίας και του Μarόκου επειδή οι θεσμοί τους δεν εγγυώνται την ομαλή οργανική ένταξη τους στην κοινότητα των δώδεκα, ο νεοφιλελευθερισμός βρίσκει στις χώρες που προσπαθούν να απελευθερωθούν από τα δεσμά της κρατικής γραφειοκρατίας ένα ισχυρό επιχειρημα υπέρ της ισοπέδωσης όλων των εμποδίων στην προσπάθεια του διεθνούς κεφαλαίου να αλώσει τα πάντα. Σύμφωνα με τον ισχυρισμό των θεωρητικών της αγοράς, η ιστορική αποτυχία των σοσιαλιστικών οικονομιών αποδεικνύει ότι η αμοιβή των συντελεστών παραγωγής μόνον τότε θα είναι δίκαιη, όταν επιτραπεί στο νόμο της αγοράς και της ζήτησης να εκφράσει ανεμπόδιστα τις ανάγκες του ανθρώπου.

Η συγκυρία είναι με το μέρος τους. Ο κατακλυσμός των αποκαλύψεων γύρω από το χαρακτήρα και τις εκφάνσεις των κοινωνιών της ανατολικής Ευρώπης έχει απωθήσει στα απώτερα της μνήμης ακόμη και τις πιο πρόσφατες συνέπειες της λειτουργίας των νόμων της αγοράς. Κανείς δεν παίρνει υπόψη του τα 15 εκατομμύρια ανέργους και τα 40 εκατομμύρια φτωχούς της ΕΟΚ, το τεράστιο κρατικό έλλειμμα και τις τρομακτικές κοινωνικές αντιθέσεις στις ΗΠΑ, τον τετραψήφιο πληθωρισμό στην Αργεντινή ή το κράτος της κοκαΐνης στη Λατινική Αμερική. Οι Ανατολικοευρωπαίοι ασχολούνται με τα δικά τους προβλήματα. Από την άποψη της στρατηγικής, βρίσκονται στον αντίποδα των δυνάμεων του νεοφιλελευθερισμού. Οι στόχοι τους είναι ασαφείς.

Οι Ούγγροι ηγέτες μιλούν πότε για κοινωνική πολιτική στα πλαίσια της οικο-

νομίας της αγοράς και πότε για διάλυση της σοσιαλιστικής οικονομίας. Οι Πολωνοί ζητούν 10 εκατομμύρια δολάρια από τους δυτικούς, πριν ακόμη αξιολογήσουν τις ανάγκες τους. Η αριστερή αντιπολίτευση στην ΕΣΣΔ απαξιώνει να προτείνει συγκεκριμένα μέτρα για την καταπολέμηση της κρατικής μαφίας που αντιστέκεται λυσσαλέα στην περαστροϊκά και τα λαϊκά μέτωπα των δημοκρατιών που διεκδικούν χωρίς να προσφέρουν. Είναι χαρακτηριστικό ότι ως τώρα δεν έχει καταστεί σαφές ποιες δυνάμεις στην ανατολική Ευρώπη θέλουν καπιταλισμό και ποιες ελεγχόμενη οικονομία της αγοράς. Οι Πολωνοί έφτασαν στο σημείο να εξυμνούν τη θατσερική Βρετανία, που ακόμη και οι φιλελεύθεροι τη θεωρούν παράδειγμα προς αποφυγή.

Εντούτοις παρουσιάζεται μια σημαντική ευκαιρία για την ενίσχυση της δημοκρατίας και της κοινωνικής αντίληψης στην Ευρώπη ολόκληρη. Η Ουγγαρία έχει πλούσια παράδοση συνύπαρξης σοσιαλιστικών θεσμών και μικρής ατομικής ιδιοκτησίας που οφείλει να την εκμεταλλευτεί το ευρωπαϊκό προοδευτικό κίνημα, αφού τα αποτελέσματά της δεν είναι καθόλου ευκαταφρόνητα. Η «Ανοιξη της Πράγας» ήταν αποτέλεσμα πολύχρονων κοινωνικών ζυμώσεων που μόνο στα πλαίσια της τσεχοσλοβακικής οικονομίας μπορούσαν να ευδοκιμήσουν. Οι σοβιετικές δημοκρατίες της Βαλτικής σε ορισμένους τομείς αποτελούν πρότυπα για πολλές δυτικές χώρες. Τέτοιους είδους εμπειρικά δεδομένα ενισχύουν την αντίληψη του κοινωνικού (και όχι κρατικού) σχεδιασμού και ελέγχου. Αποτελούν πρωτόλειο υλικό για τη διαμόρφωση ή την ανανέωση θεωριών κοινωνικού εκδημοκρατισμού. Αποδεικνύουν ότι η επίτευξη πλατιών συναινέσεων στις τάξεις των εργαζομένων είναι πρόοδος για όλη την κοινωνία.

Η επεξεργασία σαφούς στρατηγικής από την πλευρά του προοδευτικού κινήματος της Ευρώπης καθίσταται σήμερα όσο ποτέ άλλοτε αναγκαία. Η Ευρώπη «από τον Ατλαντικό ως τα Ουράλια» έχει τη δυνατότητα να γίνει πεδίο πρωτόγνωρων δημοκρατικών πειραματισμών, αν οι φορείς της αντίληψης του κοινωνικού ελέγχου στην οικονομία βρουν γλώσσα συνεννόησης. Διαφορετικά, η ιστορία θα επαναληφθεί. Η ανατολική Ευρώπη θα ακολουθήσει αγκομαχώντας τη δυτική σε τεχνολογία, τεχνογνωσία, όγκο και ποιότητα παραγωγής, όπως κάνει ανελλιπώς από την εποχή της βιομηχανικής επανάστασης. Οι δυτικοί θα «ξεφορτώνουν» στην περιοχή των ανατολικών προϊόντα, παραγωγικές μονάδες, συνήθειες και θεωρίες που θα τους είναι άχρηστες και θα αντλούν από την Ανατολή κάθε τι ζωντανό και χρήσιμο για τη δική τους ανάπτυξη.

Παντελής Μούτουλας

ΤΟΥΡΚΙΑ:

Μπανάνες και ανανάδες από τον Τούρκο Κοσκωτά

Για τις δραστηριότητες του «Τούρκου Κοσκωτά», του Ασλ Ναδίν, γράφουμε στο προηγούμενο τεύχος. Θα επανέλθουμε βέβαια στο θέμα γιατί έχει «ιστορικό βάθος» και προοπτική. Αλλά πριν στεγνώσει η μελάνη του ρεπορτάζ μας, ανακοινώθηκε στο Λονδίνο η επέκταση των επιχειρήσεων του Ναδίν με την αγορά από την εταιρεία του Polly Peck — της οποίας είναι πρόεδρος και της οποίας κατέχει το 25% των μετοχών — της μεγάλης εταιρείας τροπικών νωπών φρούτων Del Monte, θυγατρική εταιρεία της τεράστιας αμερικανικής εταιρείας τροφίμων RJR Nabisco.

Η αγορά της Del Monte σε μετρητά στοίχισε στην Polly Peck 875 εκ. δολάρια. Η αγορά θα καλυφθεί κατά το ήμισυ με έκδοση νέων μετοχών και κατά το ήμισυ από δανεισμό σε δολάρια. Δημιουργεί έτσι ο Ναδίν μια πραγματική αυτοκρατορία στον τομέα των νωπών φρούτων, γιατί η Del Monte είναι η μεγαλύτερη εταιρεία εμπορίας ανανά στον κόσμο και η τρίτη στην εμπορία μπανάνας. Η εταιρεία Del Monte είχε το 1988 κέρδη 79 εκ. δολάρια, προ των φόρων, σε σύνολο πωλήσεων 600 εκ. δολαρίων.

Με τη συμφωνία αυτή ο Ναδίν πατά γερά πόδι στις αγορές της Αμερικής και της Άπω Ανατολής αποκτώντας πλέον παγκόσμια επιχειρηματική διάσταση.

Η είδηση για τη συμφωνία αυτή διέρρευσε γρήγορα στους χρηματιστηριακούς κύκλους του Λονδίνου, οι δε τιμή της μετοχής της Polly Peck αυξήθηκε αμέσως κατά 47 πέννες στο ύψος των 346 πεννών.

Τις ευνοϊκές αυτές εξελίξεις για τον Ναδίν βοήθησε επίσης η ανακοίνωση από την Polly Peck κερδών ύψους 64.4 εκ. λιρών Αγγλίας για το α' εξάμηνο του τρέχοντος έτους, έναντι 48 εκ. λιρών στην αντίστοιχη περίοδο του 1988, ξεπερνώντας κάθε πρόβλεψη. Κατά το ίδιο διάστημα ο τίτλος της Polly Peck αυξήθηκε στα 512.3 εκ. λίρες έναντι 314.3 εκ. στο α' εξάμηνο του 1988: Ιδιαίτερη απόδοση κερδών είχαν οι τομείς των τροφίμων και των ηλεκτρονικών. Η συνολική αξία των επιχειρήσεων της Polly Peck υπολογίζεται σήμερα σε 1 δις περίπου λίρες Αγγλίας, κάπου 250 δις δραχμές.

Η MIT, η Ασφάλεια, η Μαφία
και η πολιτική και οικονομική
εξουσία στη γειτονική
Τουρκία. Όπου ο Τούρκος
Κοσκωτάς...

Εξώφυλλο 2000e Dogru: «Τα ψέματα της MIT».

Στο προηγούμενο τεύχος του «Αντί», στον επίλογο του άρθρου που δημοσιεύτηκε σχετικά με τον **Asil Nantir**, τον λεγόμενο «τούρκο Κοσκωτά», αναφέρθηκε ότι μεταξύ των ανωτέρων στελεχών των επιχειρήσεων του Nantir περιλαμβάνονται συνταξιούχοι ανώτεροι υπάλληλοι της τουρκικής γραφειοκρατίας και συγκεκριμένα της τουρκικής μυστικής υπηρεσίας MIT και του στρατού. Είχε μάλιστα τονιστεί ότι την στιγμή αυτή εργάζεται για τον Nantir με υψηλό μισθό ο Ερκάν Γκιουρβίτ που από το διάστημα 1980-1988 αποτελούσε το σύνδεσμο της MIT με την τουρκική χούντα. Ο Ερκάν Γκιουρβίτ είναι σύζυγος της μεγαλύτερης από τις δυο κόρες του Εβρέν, δηλαδή γαμπρός του προέδρου της Δημοκρατίας (απάτη χωρίς οικογένεια δεν γίνεται αλλά δυστυχώς αυτό δεν το καταλαβαίνουν όλοι οι δικαστές).

Προκειμένου λοιπόν να συμπληρωθεί ένα τμήμα των αποκαλύψεων σχετικά με το σκάνδαλο Nantir, θα πρέπει να πάσουμε τα πράγματα από την αρχή.

Στις κρίσιμες μέρες του Γενάρη του 1988, στο Çagaloglu της Κωνσταντινούπολης, την έδρα δηλαδή των μεγαλύτερων επιχειρήσεων μέσων μαζικής ενημέρωσης της Τουρκίας, κυκλοφορούσε χέρι με χέρι η φωτοτυπία ενός εικοσασέλιδου εγγράφου που προκαλούσε την έκπληξη και τον τρόμο όσων το έπιαναν στα χέρια τους. Αφού λοιπόν πρώτα πέρασε από όλες τις μεγάλες εφημερίδες που απέφυγαν να το δημοσιεύσουν —το παράδειγμα της κεντρικής εφημερίδας Hürriyet,

ΑΝΑΤΟΛΙΤΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

του Αντώνη Ζήκα

μιας από τις παλιότερες και μεγαλύτερες σε κυκλοφορία εφημερίδες της Τουρκίας, είναι χαρακτηριστικό: απέρριψε τη δημοσίευση του εγγράφου με το σκεπτικό ότι μια ανοιχτή συζήτησή του δεν αφορούσε την κοινή γνώμη ενώ παράλληλα ζημίωνε τα εθνικά συμφέροντα— το έγγραφο αυτό ξέπεσε τελικά στην «πιάτσα» της αριστεράς.

Ιστορίες για τον Μωάμεθ

Το περιοδικό 2000 'e Dogru ενδιαφέρθηκε για τη δημοσίευσή του. Την ίδια μάλιστα εποχή το περιοδικό απασχολήθηκε και με ένα άλλο συναφές και ενδιαφέρον θέμα: συγκεκριμένα κατόρθωσε να εξαπατήσει έναν παλιό υπάλληλο των αρχείων της προεδρίας της τουρκικής Δημοκρατίας που είχε κρατήσει αντίγραφο του συνόλου του αρχείου αυτού σε μικροφίλμ και τα διαχέτευε στην αγορά για προσωπικό του οικονομικό όφελος. Παριστάνοντας τον ευρωπαίο δημοσιογράφο και με αντάλλαγμα μια πλαστή επιταγή 100 εκατομμυρίων λιρών Τουρκίας ένας συντάκτης του περιοδικού αγόρασε το σύνολο του αρχείου, που μεταξύ άλλων περιλαμβάνει χειρόγραφα κείμενα του Κεμάλ Ατατούρκ. Το 2000 'e Dogru δημοσίευσε τα πιο ενδιαφέροντα από αυτά και μάλιστα όσα αφορούσαν στην αυτονομία των Κούρδων. Το αποτέλεσμα ήταν να κατασχεθεί το περιοδικό: η χούντα λογοκρίνει τη σκέψη του Κεμάλ. Η ίδια τύχη περίμενε και το φύλλο εκείνο του περιοδικού που δημοσίευε όσα χειρόγραφα του Κεμάλ αναφέρονταν στον Μωάμεθ. Ο Κεμάλ εξέφραζε τον θαυμασμό του για τον σοφό Μωάμεθ που με τόση μαεστρία κατόρθωσε να χρησιμοποιήσει τα θρησκευτικά αισθήματα του λαού του. Πρόσθετε μάλιστα ότι τον άνθρωπο δεν τον δημιούργησε ο Θεός. Αντίθετα η ανθρώπινη σκέψη δημιούργησε τον Θεό. Για τη δημοσίευση των χειρογράφων αυτών ασκήθηκε δίωξη κατά των υπευθύνων του περιοδικού: κάποιες από τις δίκες έχουν ήδη χαθεί, κάποιες άλλες συνεχίζονται ακόμη.

Παρ' όλο που γνώριζαν λοιπόν ότι και η δημοσίευση του εικοσασέλιδου εγγράφου θα προκαλούσε παρόμοιες αντιδράσεις, δεν δίστασαν. Το τεύχος της 7ης Φεβρουαρίου 1988, όπου τελικά δημοσιεύθηκε το σχετικό άρθρο, κατασχέθηκε και όπως ήταν αναμενόμενο, ο εισαγγελέας άσκησε δίωξη κατά του περιοδικού. Όσων το όνομα αναφερόταν στο έγγραφο, έσπευσαν ο ένας μετά τον άλλο να διαψεύσουν ό,τι από το περιεχόμε-

νό του, τους αφορούσε προσωπικά. Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Εβρέν, Ο πρωθυπουργός Οζάλ, ο αρχηγός της Αστυνομίας και διάφοροι υπάλληλοι της MIT δήλωναν ότι το έγγραφο ήταν πλαστό. Τμήμα μάλιστα της κοινής γνώμης πίστεψε πως την φορά αυτή το 2000 'e Dogru είχε πέσει έξω και δυσπιστούσε ως προς τη γνησιότητα του εγγράφου. Τα γεγονότα ωστόσο που ακολούθησαν επιβεβαίωσαν και τη γνησιότητά του και την αλήθεια του περιεχομένου του.

Το περιεχόμενο του εγγράφου

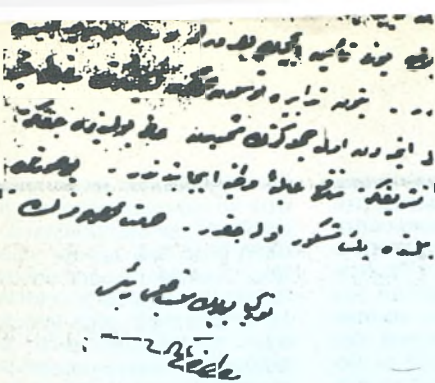
Το έγγραφο αναφέρεται καταρχήν στα ποσοστά που εισπράττει το τμήμα ηθών της Αστυνομίας της Κωνσταντινούπολης, από τους οίκους ανοχής και το αντίστοιχο τμήμα διώξεως ναρκωτικών από τους λαθρεμπόρους ηρωίνης και χασίς. Κάποιοι από τους αρχηγούς της αστυνομίας συνεργάζονται με τη Μαφία. Όταν μάλιστα το 1982 η χούντα συνέλαβε επιδεικτικά —και χωρίς δική— κάποιους λαθρεμπόρους όπλων, το έκανε στην πραγματικότητα για να εκβιάσει μια ευνοϊκή για την Ασφάλεια της χούντας λύση της προσωρινής τότε κρίσης στις σχέσεις της με τη Μαφία.

Επιπλέον, ο κυβερνήτης της Κωνσταντινουπόλεως, όπως και ο αρχηγός της Ασφάλειας συνεργάστηκαν με τη Μαφία. Ο τότε Αρχηγός Στρατού Νετζντέτ Ουρούγ, όταν το 1979 βρέθηκε στην Κωνσταντινούπολη επικεφαλής της στρατιωτικής διοίκησης της πόλης, έμενε στο Sheraton με γνωστή τουρκάλα τραγουδίστρια που του είχε προμηθεύσει η Μαφία κλπ. κλπ. Οι τελωνιακοί συνεργάζονται με τους λαθρεμπόρους αποδίδοντας για κάθε περατωμένη συναλλαγή τμήμα των κερδών στους προϊσταμένους τους...

Η αναφορά αυτή προκάλεσε, όπως είπαμε, μεγάλη έκπληξη. Όχι φυσικά εξαιτίας των αποκαλύψεων: ούτως ή άλλως επρόκειτο για πράγματα γνωστά. Η έκπληξη και η απορία αφορούσε τα κίνητρα και τους αυτοοργάνους της σύνταξης της έκθεσης και τη φροντίδα για τη διοχέτευσή της στον Τύπο.

Μαφία, Αστυνομία, Πολιτική

Ένας φανερός στόχος της αναφοράς αυτής ήταν ο συνταξιούχος πια, τότε Αρχηγός Στρατού της χούντας Νετζντέτ Ουρούγ, τη σύγκρουση του οποίου με τον Εβρέν γνώριζε καλά η κοινή γνώμη. Ο Ουρούγ, είχε αντιταχθεί στη διάλυση της Βουλής, ενώ την εποχή που ήταν Αρχηγός Στρατού προετοιμαζόταν να δια-

Το βλάσφημο χειρόγραφο του Κεμάλ Ατατούρκ.

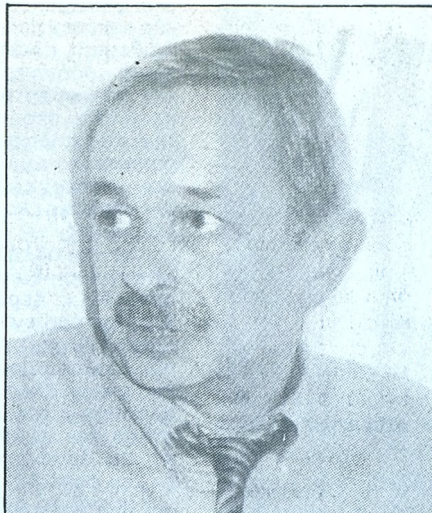
Ο στρατηγός Νετζιμέτ Ουρούν, αρχηγός του Στρατού, πελάτης της Μαρφίας που του προμήθευσε μία μόνη τραγουδίστρια.

δεχθεί τον Εβρέν στην προεδρία της Δημοκρατίας. Αν και βασικό στέλεχος της τουρκικής χούντας παρίστανε το δημοκρατικό στρατηγό και ως ένα βαθμό αποδυνάμωσε τον Εβρέν εξαναγκάζοντάς τον σε πρόωγη αποστρατικοποίηση του καθεστώτος.

Στη συζήτηση σχετικά με τη διαρροή του εγγράφου, οι πρώτες υποψίες συγκεντρώθηκαν στον Ερκάν Γιορβίτ, τον γαμπρό του Εβρέν, που είχε κάθε συμφέρον να προωθήσει την επανεκλογή του πεθερού του στην Προεδρία. Ο Εβρέν είχε μέσω του γαμπρού του τη δυνατότητα να σαμποτάρει την υποψηφιότητα του αντιπάλου του.

Εξίσου πιθανή θεωρήθηκε η μεθόδευση της σύνταξης και διοχέτευσης του εγγράφου στον Τύπο από πλευράς Οζάλ, του τρίτου δηλαδή υποψηφίου για την προεδρία. Εκτός των άλλων ανθρώπων του στη ΜΙΤ, ο Οζάλ είχε τοποθετήσει στη θέση του αντιπροέδρου της υπηρεσίας έναν πολίτη, γεγονός που προκάλεσε μεγάλη δυσaráσκεια στους στρατιωτικούς. Διότι προηγουμένως η ΜΙΤ λειτουργούσε στην πραγματικότητα ως τμήμα του ΓΕΣ. Οι πρωθυπουργοί που ανατράπηκαν από τα πραξικοπήματα του 1960, 1971 και 1980 (οι Μεντερές και Ντεμιρέλ) σε δηλώσεις που έκαναν μετά την ανατροπή τους, έλεγαν ότι η ΜΙΤ δεν τους είχε προειδοποιήσει για τα πραξικοπήματα που η ίδια είχε προετοιμάσει σε συνεργασία με το τουρκικό ΓΕΣ. Ο Οζάλ επιθυμούσε προφανώς να κατακτήσει την προεδρία με τη βοήθεια μιας ΜΙΤ ουσιαστικά συνδεδεμένης με αυτόν.

Σε ό,τι αφορά τώρα τα εσωτερικά της αστυνομίας, ήδη από τα πρώτα χρόνια της εγκαθίδρυσης της Τουρκικής Δημοκρατίας παρατηρείται ένας συνεχής ανταγωνισμός μεταξύ των διευθύνσεων 'Αγκυρας και Κωνσταντινούπολης. Πιστεύεται ότι η αστυνομία της Κωνσταντι-

Ο υπαρχηγός της ΜΙΤ στρατηγός Χιράμ Αμπάς, άνθρωπος του Οζάλ και τώρα στη δούλεψη του Ναντίρ...

νούπολης σχετίζεται στενά με την Μαρφία. Οι ασφαλίτες της 'Αγκυρας, τα συμφέροντα των οποίων δεν εξυπηρετούνται από τις συναλλαγές τους με την Μαρφία αλλά συνδέονται κυρίως με την ρουσφετολογία και τις πελατειακές συναλλαγές, αντιπαθούν και φθονούν τους συναδέλφους τους της Κωνσταντινούπολης. Γιατί η 'Αγκυρα δεν είναι κέντρο λαθρεμπορίας ναρκωτικών και δεν διαθέτει επομένως Μαρφία για να συνεργαστεί με την εκεί Ασφάλεια. Ένα κτύπημα κατά της Ασφάλειας της Πόλης, που πολύ ανακατευόταν στις υποθέσεις της, συνέφερε και τη ΜΙΤ, που, διατηρούσε αγαθές σχέσεις με τη Διεύθυνση της 'Αγκυρας. Έτσι άνοιξαν τα χαρτιά τους: αναφορές, δηλώσεις, διαψεύσεις πέφτουν βροχή.

Ο γαμπρός και ο Ναντίρ

Ο πρώην Αρχηγός Στρατού Ουρούγ έχασε μεν την ευκαιρία να εκλεγεί πρόεδρος μήνυσε ωστόσο την κυβέρνηση με το σκεπτικό ότι η αναφορά περιείχε ψευδή στοιχεία και πήρε μια μεγάλη αποζημίωση. Η παράταξη Εβρέν - Γκιουρβίτ, αν και αρχικά φάνηκε ότι διατηρούσε τον έλεγχο της κατάστασης, αποκλείστηκε τελικά από το παιχνίδι, ακριβώς επειδή τα νέα στελέχη του Στρατού τάχθηκαν κατά της υποψηφιότητας Εβρέν —όχι φυσικά επειδή ήταν δημοκράτες αλλά επειδή άνοιγαν το δρόμο για τον εαυτό τους. Ο γαμπρός αναγκάστηκε να βγει στη σύνταξη και προσελήφθη από τον Ασιλ Ναντίρ.

Έχοντας και αυτός περάσει στον προσωπικό του υπολογιστή τα αρχεία της τουρκικής προεδρίας της Δημοκρατίας αλλά και της ΜΙΤ, όπου απασχολούνταν για χρόνια, απαίτησε και έλαβε από το νέο εργοδότη του ένα παχύλο μισθό και τη θέση του διευθυντή σε μια από τις εφημερίδες του Ναντίρ.

Επιπλέον, συνταξιοδοτήθηκαν και οι διευθυντές της Αστυνομίας και ο κυβερνήτης της Κωνσταντινούπολης, τις σχέσεις των οποίων με τη Μαρφία αποκάλυπτε η αναφορά. Ο αρχηγός μάλιστα της Ασφάλειας Κωνσταντινουπόλεως στην δεκαετία του 1980, Φαχρί Γκιουργκουλού προσελήφθη επίσης από τον Ναντίρ, που ήξερε να εκτιμήσει τις γνώσεις και την πείρα του από την εποχή των πυκνών του επαφών και συναλλαγών με την Μαρφία. Συμπληρωματικά απασχολείται και αυτός σε μια εφημερίδα του Ναντίρ. Τη θύελλα που ξέσπασε στην κορυφή της ηγεσίας της ΜΙΤ ακολούθησε η συνταξιοδότηση όλων συνολικά των ανθρώπων του Οζάλ (ο πρώην αντιπρόεδρος Χιράμ Αμπάς δουλεύει τώρα για τον Ασιλ Ναντίρ). Οι στρατηγοί, θέλοντας να προλάβουν κάθε εμπόδιο στο δρόμο για τη νέα τους «δημοκρατική» επέμβαση, τοποθέτησαν επικεφαλής της ΜΙΤ έναν έμπιστο τους στρατιωτικό και αντικατέστησαν τα πολιτικά στελέχη με απόστρατους ή και εν ενεργεία αξιωματικούς. Αξίζει τέλος να σημειωθεί ότι τις τάξεις του Ναντίρ ήρθαν να πυκνώσουν επιπλέον ο πρώην Αρχηγός Ναυτικού της χούντας και οι συνταξιούχοι στρατηγοί Πεζικού και Αεροπορίας.

Πώς σκέφτεται άραγε ο Ναντίρ να χρησιμοποιήσει το στρατό του; Θα αρχίσουν άραγε κάποιοι και στην Τουρκία να προωθούν τον σχηματισμό «νέων τζακιών»;

Απάντηση στα ερωτήματα αυτά θα δοθεί πιθανόν από τις επερχόμενες προεδρικές εκλογές του Νοεμβρίου, που αποτελούν φυσικά το υπ' αριθμόν ένα θέμα στην ημερήσια διάταξη των πολιτικών συζητήσεων στην Τουρκία. Αποτελεί κοινή πίστη ότι η χώρα εισέρχεται σε μια νέα φάση πολιτικών εξελίξεων. Οι μοίρες της Κύπρου, του εκδημοκρατισμού της Τουρκίας, του Εβρέν, του Οζάλ, του Ντενκτάς, του Ναντίρ και τόσων άλλων προσώπων και πραγμάτων είναι στενά συνδεδεμένες με τις συμμαχίες, τις συγκρούσεις και τις προδοσίες που εξυφαινονται γύρω από τις προεδρικές εκλογές. Έχουν να δουν τα μάτια μας... []

ΓΡΑΦΤΗΤΕ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΣΤΟ 2000 'Ε DOGRU

Όσοι ενδιαφέρονται να εγγραφούν συνδρομητές στο έγκυρο και ενημερωμένο τουρκικό πολιτικό περιοδικό 2000 'ε Dogru μπορούν να απευθύνονται στην εξής διεύθυνση:

Αντώνης Ζήκας
Τ.Θ. 3738
10210 Αθήνα

Εξάμηνη συνδρομή 8000 δρχ.

Επισημαίνουμε

Εθνική Πολιτική Βιβλίου: Απαραίτητη προϋπόθεση για την πολιτιστική αναβάθμιση

Αποθήκες γεμάτες με στίβες απούλητων βιβλίων, βιβλιοπωλεία που κλείνουν γιατί δεν μπορούν πλέον να αντεπεξέλθουν στα έξοδα, μια και η κυκλοφορία του βιβλίου παρουσιάζει, παραδοσιακά πλέον, περιόδους αιχμής κάθε Πάσχα και Χριστούγεννα, βιβλιοθήκες με εμφανή τα σημάδια της ανοργανωσιάς. Μερικά μόνον από τα χαρακτηριστικά της κρίσης στην οποία έχει ριχθεί το βιβλίο στην Ελλάδα της δεκαετίας του '80.

Αδράνεια, έλλειψη ενδιαφέροντος που εκφράζεται στην παντελή έλλειψη πολιτικής και ακολούθως χρήματος (σε πόσα μερίδια πλέον θα μπορούσε να τεμαχισθεί το 0,48% του προϋπολογισμού για την κάλυψη του συνόλου των πολιτιστικών αναγκών; Και πώς εξηγείται το γεγονός, ότι από τα υπάρχοντα «ψυχία» στο ΥΠΠΟ διατίθενται 30 εκατομμύρια δρχ. για την αγορά βιβλίων ενώ στο ΥΠΕΘΑ 80 εκατομμύρια δρχ.): Τα κύρια αίτια της κρίσης. Αποτέλεσμα: Η απουσία του βιβλίου από την κοινωνική μας ζωή, η απουσία παιδείας.

Το φεστιβάλ βιβλίου καθρέφτης της κρίσης, δεν έχει καταφέρει να αποβάλει το στοιχείο της εμπορευματοποίησης που επιδρά καταλυτικά στη μορφή του και να αποτελέσει φορέα ουσιαστικής παρέμβασης. Η παρουσία του περνούσε σχεδόν απαρατήρητη επί 8 συνεχή χρόνια.

Το αίτημα για χάραξη μιας Εθνικής Πολιτικής Βιβλίου με κύριο άξονα τη συγκρότηση μιας Γενικής Γραμματείας Βιβλίου που διατυπώθηκε φέτος ξανά στα εγκαίνια του 18ου Φεστιβάλ Βιβλίου δεν είναι πρωτάκουστο.

Η αναγκαιότητα όμως της πραγμάτωσής του εμφανίσθηκε φέτος συνοδευόμενη από την ομόθυμη υποστήριξη των πολιτικών φορέων περισσότερο επιτακτική παρά ποτέ. Η χάραξη εθνικής πολιτικής βιβλίου αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την πολιτιστική αναβάθμιση.

Και είναι καιρός να το συνειδητοποιήσουμε.

3ο φεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους Δράμας

«Αν η ταινία μεγάλου μήκους έχει τα χαρακτηριστικά της διήγησης, τότε θα έλεγα πως η ταινία μικρού μήκους προσδιορίζεται από τα χαρακτηριστικά του σονέτου» παρατήρησε κάποιος από τους ξένους προσκεκλημένους κατά τη διάρκεια συζήτησης στο τελευταίο φεστιβάλ Δράμας. Αλλά είναι γεγονός αναμφι-

σβήτητο, πως η ποιητική πράξη δεν ευδοκίμησε φέτος στο εκεί φεστιβάλ. Κατασκευαστικές κακοτεχνίες, αισθητική α παιδευσία, αδιάφορη θεματολογία, οδήγησαν ακόμα και την κριτική επιτροπή να συμπεριλάβει στο σκεπτικό της την παρατήρηση πως οι περισσότερες ταινίες παρουσίασαν «στοιχειώδεις κατασκευαστικές και αισθητικές αδυναμίες».

Από την άλλη μεριά, ο καλλιτεχνικός διευθυντής του φεστιβάλ κ. Δερμετζόγλου, έθεσε ως όρο για την επόμενη διοργάνωση, την έγκριση προϋπολογισμού 50 εκατομμυρίων, με άλλα λόγια τον διπλασιασμό των δαπανών, με στόχο τον πλήρη εξοπλισμό και την οργανωτική πληρότητα του φεστιβάλ.

Και ενώ τα οργανωτικά μεγέθη επιτείνονται με την πάροδο των χρόνων, το αισθητικό αποτέλεσμα αποπνέει μια φθίνουσα πορεία.

Συνακόλουθα, η παρακμή του διαλόγου, αφαιρεί από το φεστιβάλ ένα πλαίσιο υποδοχής των ταινιών, συνδετικό ιστο με το κοινό, ενώ βέβαια δεν χρειάζεται να ξαναλάβουμε τα ήδη γνωστά για την ανυπαρξία κινηματογραφικής εκπαίδευσης.

Ξη η βράβευσή του— χάρις στις κατασκευαστικές αρετές αλλά και την παράλληλη σύνθεση μιας εσωτερικής γλώσσας —εκφρασμένης με τον λόγο off— σχόλιο για τον διττό χαρακτήρα της μνήμης, που προμηθεύει πόνο και βάλαμο, καθώς οι αισθήσεις εγκαταλείπουν το σώμα πριν το οριστικό τέλος.

Βέβαια η σκηνοθετική προσπάθεια μένει ανολοκλήρωτη, καθώς η ταινία ξεφεύγει σε μια μιούζικαλ-εκδοχή του θανάτου, θυμίζοντας έντονα, αποσπάσματα από το «All that Jazz».

Ο Κωστής Μεγαπάνος στις «Μεταμορφώσεις» του, στήνει επιδέξια στις επιμέρους σκηνές μια μπαρόκ ατμόσφαιρα με αποσυναρμολογημένη τη θεατρική μνήμη, αλλά υστερεί ολοφάνερα στην τελική σύνθεση του υλικού του.

Η Στέλλα Αρκέντη στο «Ένας ηθοποιός δημιουργείται» αναζητεί τις ισορροπίες ανάμεσα στην διατύπωση του προσωπικού ιδιώματος, και την παρουσίαση ενός ευρύτερου, θεωρητικού σχήματος για τα ίχνη και τους τόπους του φαίνεσθαι.

«Τα μάρμαρα» του Αλέξη Μπίστικα, μια ταινία που ολοκληρώθηκε στην Αγγλία, εί-

Κατρίνα Μπάκα, Μαρία Τζουπανάκη στο «Βέρα Κρουζ» του Τάκη Σπυριδάκη.

Από αυτή τη θέση επιλέγουμε να αναφερθούμε σε ορισμένες από τις ταινίες που παρουσιάστηκαν, δηλώνοντας ωστόσο πως η πληρέστερη ταινία που παρακολούθησαμε —«Τρώες» του Κώστα Γιάνναρη, ένα ημίωρο ντοκυμανταίρ, αγγλικής παραγωγής, για τον Κωνσταντίνο Καβάφη— δεν ήταν ενταγμένη στο πρόγραμμα, αλλά προβλήθηκε σε βίντεο στην Αγορά Ταινιών.

Το «Βέρα Κρουζ» πρώτη σκηνοθετική δουλειά του ηθοποιού Τάκη Σπυριδάκη ξεχώρισε —και δεν ήταν έκπλη-

ναι ένα παιχνίδι με την ελληνική «γραφικότητα», με αφηγηματικό έναυσμα την προσπάθεια της Μελίνας Μερκούρη για την επιστροφή των Ελλήνων στην Ελλάδα.

Η «Αργή πτήση» του Ηλία Φραγκάκη είναι μια απόπειρα «καθαρού κινηματογράφου» ένα ντοκυμανταίρ για την ορειβάσια.

Η ταινία «ΥΚΙΥΟ-Ε, Εικόνες του ρευστού κόσμου» της Νόρας Σαβουλίδου εκπλήσσει και γίνεται σεβαστή χάρις στην εμμονή της σε μια θεματολογία αποκλειστικά ανατολικής καταγωγής —εικόνες,

μουσική, ποίηση του γιαπωνέζικου μεσαίωνα.

Στο «Σενάριο για ένα φόνο» της Έμμυς Παπαβασιλείου συναντάμε μια αξιολογη σενναριακή συγκρότηση, που υπονομεύεται όμως από ερμηνευτικές αδυναμίες, ενώ στο «Όλα είναι μια ιδέα» της Μάντυς Μαντελένη η ενδιαφέρουσα αρχική σενναριακή σύλληψη εξαντλείται γρήγορα, καθώς η επιδιωκόμενη απλότητα της γραφής δεν θεμελιώνεται σε μια ανάδειξη των επιμέρους σκηνών.

Τέλος, από τις πιο ενδιαφέρουσες δουλειές σε αυτό το φεστιβάλ, η ταινία του Εμ. Τσελεντάκη «Ο χρόνος επιστρέφει», με μια αρχετυπική σύζευξη του παλιού και του καινούργιου, στις μορφές του Νέου και του Γέροντα. Κατ'εξοχήν κινηματογραφική δουλειά, αφήνει την αίσθηση πως ένα καλύτερα επεξεργασμένο σενάριο θα μας επέτρεπε να μιλήσουμε για την ταινία - έκπληξη του φεστιβάλ.

Κώστας Τερζής

Η μαγεία της όπερας Κίροφ και ο αυτοσαρκασμός ενός φεστιβάλ

Με την ορχήστρα και την όπερα Κίροφ του Λένινγκραντ τέλειωσαν επίσημα οι φετινές εκδηλώσεις του φεστιβάλ Αθηνών στο Ηρώδειο.

Το λυρικό αυτό θέατρο που θεωρείται ένα από τα πλέον αξιόλογα του πλανήτη μας, δεν είναι υπερβολή να πούμε, ότι ήταν η πιο ενδιαφέρουσα και συγκροτημένη εμφάνιση που φιλοξένησε το φεστιβάλ, μα και μια από τις λίγες φωτεινές στιγμές, στην πολιτιστική κίνηση του καλοκαιριού που πέρασε.

Με ένα πρόγραμμα - αναφορά στους μεγάλους συνθέτες της χώρας αυτής, με έργα Μποροντίν, Τσαϊκόφσκυ, Μουσόργκκι, Ραχμάνινωφ και Λιάντοφ, και με ερμηνείες που —κάποιες από αυτές— άγγιζαν τα όρια της τελειότητας, μας αποζημίωσαν κατά

κάποιο τρόπο για την διαρκώς υποτονιζόμενη ποιότητα πορείας του θεσμού αυτού.

Με μια πρώτη εμφάνιση στις 5.9 που θα τολμούσαμε να την αποκαλέσουμε πρόσκληση στον μαγευτικό κόσμο της μουσικής τους αρτιότητας, ο νεαρός μαέστρος Βαλερί Γκεργκίεφ με την ορχήστρα της όπερας παρουσίασαν έργα του Μόδεστου Μουσόργκκι σε μια συναυλία αφιερωμένη στη μνήμη του μεγάλου αυτού συνθέτη, και κορυφαίας φυσιογνωμίας στην ομάδα των «πέντε», για τα 150 χρόνια από τη γέννησή του.

Ο βαρύτονος Σεργκέι Λεϊφέρκους στον κύκλο «Τραγούδια και Χοροί του Θανάτου» με μια ερμηνεία εκφραστική και συγχρόνως μαγευτική, λιτή και γεμάτη πάθος και πλούτο διακυμάνσεων μας πρόσφερε μια από τις στιγμές εκείνες που είναι σε θέση να σαγηνεύσουν και τον πιο απαιτητικό ακροατή. Ίσως ήταν η πιο βαθιά ψυχολογική προσέγγιση που μπόρεσε να φτάσει μονωδός στο έργο αυτού του συνθέτη.

Το πρόγραμμα περιελάμβανε ακόμα αποσπάσματα από την όπερα «Χοβανσίνια» που η ορχήστρα και ο διευθυντής της ενθουσίασαν με την ερμηνεία τους στο «έσχατο του ακροάσιμου» στο φινάλε της εισαγωγής της (χορός στο ποτάμι της Μόσχας) καθώς και στον γεμάτο δραματικότητα τρόπο που εκτελέστηκε η εισαγωγή από την 5η πράξη του ίδιου έργου (ενορχήστρωση Σοστακόβιτς). Κάτω από τη σημαντική και πάλι κρυσθαλλή του Γκεργκίεφ, και μάλιστα από μνήμης, η πρώτη αυτή εμφάνιση έκλεισε με μια μοναδικής ευαισθησίας εκτέλεση του (σε ενορχήστρωση του Ραβέλ) «εικόνες από μια έκθεση».

Τη μεγαλύτερη ανταπόκριση από άποψη προσέλευσης θεατών, όπως ήταν φυσικό, είχαν οι όπερες. Εντύπωση για την ποιότητα και πιστότητα της μουσικής του απόδοσης, της σκηνοθεσίας και της χορογραφίας του που ισότιμα δρούσαν πλάι στη μουσική που μας μετέφερε στα δρώμενα του 12ου αιώνα, έκανε ο «Πρίγκιπας Ιγκόρ» του Αλεξάντρ Μποροντίν.

Η όπερα με πρόλογο και τέσσερις πράξεις σε λιμπρέτο του συνθέτη, βασίζεται στο αφηγηματικό έπος της ρώσικης μεσαιωνικής λογοτεχνίας «Η αφήγηση της εκστρατείας του Ιγκόρ». Ο άγνωστος συγγραφέας της

Σκηνή από την «Ντάμα Πίκα» του Πιότρ Ίλιτς Τσαϊκόφσκυ.

πραγματεύεται την εκστρατεία του Ρώσου ηγεμόνα Ίγκορ Σβιατοσλάβιτς (-1202) εναντίον των Πολεβίτσιων και του Χάνου Κόντσακ του 1185.

Ο τεχνοκριτικός Βλαντιμίρ Στάσοφ, που είχε προτρέψει τον συνθέτη να ασχοληθεί με το θέμα αυτό είχε πει πως στο έργο «υπάρχουν όλα τα στοιχεία που χρειαζόταν το τάλεντο του: επικά μοτίβα, ποικιλία χαρακτήρων, πάθος και ένταση, και η Ανατολή με τα πολλά της πρόσωπα».

Τονίζουμε τις όντως αριστουργηματικές στιγμές του δρώμενου, όπως το ντουέτο Ιγκόρ (Β. Αλεξέγιεφ) Γιαροσλάβνας (Ε. Τσελοβάνικ) και το χορωδιακό κατά την αναχώρηση των πολεμιστών στον πρόλογο.

Τη σκηνή του γλεντιού της α' πράξης με την έξοχη παρουσία, τόσο φωνητική όσο και σκηνική, των δυο ήλων τραγικών προσώπων της μυθοπλασίας Γέροσκα και Σκούλα, (Μποϊτσοφ - Εγκόροφ) όπως και τη φυσικότητα της κίνησης των χορωδών, ένα από τα αδύναμα σημεία πολλών λυρικών παραστάσεων.

Στην β' πράξη εντυπωσίασε το ντουέτο και η μελωδική πλοκή βαρύτονου (Ιγκόρ) και βαθύφωνου (Χαν Κόντσακ, Ν. Οχότνικοφ) καθώς και η πολύ καλή ερμηνεία του τελευταίου που με ευχέρεια και καθάρτητα απέδωσε την «άρια του Κόντσακ» στις πιο χαμηλές περιοχές της ανθρώπινης φωνής. Συγκλονιστική η χορογραφία του Μ. Φόκιν και η μουσική εκφορά, στην ίδια πράξη των γνωστών σαν «Πο-

λοβίτσιανοι χοροί» όπου η τέλεια εναρμόνιση κίνησης και ήχου, έφτανε στα όρια της ιδανικής σύζευξης που απαιτεί το μουσικό δράμα.

Το μόνο μελανό σημείο, και όχι ανάξιο συνεπειών, ήταν η αφαίρεση της γ' πράξης, στο βωμό της μεγάλης χρονικής διάρκειας της όπερας. Μια ενέργεια που κατ'επανάληψη καταδικάζεται γιατί πέρα από τη δικαιολογία της «κούρασης» των θεατών, το μόνο που απομένει είναι η καταστροφή της συνέχειας ενός κολλοσσίου οικοδομήματος όπως είναι η μορφή αυτής της τέχνης.

Αυτές ήταν οι δυο από τις τέσσερις, συγκριτικά αξιολογότερες εμφανίσεις του συγκροτήματος Κίροφ.

Με αρκετά μικρά λάθη, και σχετικά με τις προηγούμενες εμφανίσεις χωρίς τόσο καλές εντυπώσεις, στη δεύτερη συναυλία της ορχήστρας εκτελέστηκαν η 1η συμφωνία του Μποροντίν, και η 2η συμφωνία του Ραχμάνινωφ. (Δεύτερη φορά που το έργο ακούγεται για φέτος στο Ηρώδειο) εκτός προγράμματος ακούστηκε στην αρχή της συναυλίας η «Μαγεμένη Λίμνη» συμφωνικό ποίημα του Λιάντοφ.

Και η τελευταία παράσταση της Κίροφ: Η όπερα «Ντάμα Πίκα» του Π.Ι. Τσαϊκόφσκυ, εμπνευσμένη από το ομώνυμο μυθιστόρημα του Πούσκιν. Τελείως διαφορετικό χρώμα, έργο που «άγγιζε» τη δυτικοευρωπαϊκή αισθητική με πλήθος αναφορές στη γαλλική μουσική. Καλές φωνητικές ερμηνείες από τους Στεμ-

πλιάνκο (Χέρμαν), Σ. Λεϊφέρο-
κους (Τόμεκι), Ο. Μποροντίνια
(Πολίνα) η οποία εντυπωσία-
σε στην άρια της α' πράξης.
Στο ρόλο της Κόμισσας (Ντά-
μα Πίκα) η Ι. Μποργκάτσβα
απέσπασε το πιο θερμό μας
χειροκρότημα, τόσο για την
άψογη ερμηνεία της όσο και
για την σκηνική της παρου-
σία.

Πολύ καλή η χορωδία και
φυσικά η ορχήστρα που το έρ-
γο αυτό περιλαμβάνεται στο
ρεπερτόριό της από την πρώ-
τη του εκτέλεση το 1890. Βέ-
βαια, δεν μπορούμε να πούμε
το ίδιο για τις στιλιζαρισμέ-
νες κινήσεις των «χορωδών»
που έμοιαζαν πολλές φορές
αφύσικες ή και έντονα προ-
σποιητές.

Κλείνοντας την αναφορά
μας στις τελευταίες παραστά-
σεις του φεστιβάλ Αθηνών α-
πό την όπερα Κίροφ είναι α-
παραίτητο να αναφερθούμε
στην οργανωτική ασυνέπεια
που τις χαρακτηρίζει. Και πιο
συγκεκριμένα, το κατατοπι-
στικό για τις παραστάσεις έν-
τυπο περιελάμβανε λάθη και
κενά. Χωρίς να αναφέρεται ο
σκηνοθέτης της πρώτης όπε-
ρας και λάθη στη διανομή των
ρόλων.

Και όλα αυτά «διορθώθη-
καν» με ένα φύλλο χαρτί που
επιγραμματικά ανέφερε ότι ο
Βαλέρι Γκεργκιέφ, κάτοχος
Χρυσού Βραβείου στο διαγ-
νισμό φον Κάραγιαν θα διευ-
θύνει όλες τις παραστάσεις.
Οι τίτλοι μόνο των έργων
—και πάλι με παραλήψι-
ψεις— των δυο συμφωνικών
συναυλιών, και καμιά επεξή-
γηση για τη διανομή των ρό-
λων.

Κατά το σκεπτικό των διο-
ργανωτών, —αν υπάρχουν αρ-
μόδιοι για τέτοιες «λεπτομέ-
ρειες»— θα ήταν υπερβολή
να ζητήσουμε και κάποια από-
δοση στα ελληνικά των ποιη-
μάτων του Γκολενίστσεφ -
Κουτούζοφ που μελοποίησε ο
Μουσόργκσκι στον κύκλο
«Χοροί και τραγούδια του θα-
νάτου», όταν και αυτή ακόμα
ή ώρα ενάρξεως αναγραφό-
ταν σε κάποια εισητήρια λαν-
θασμένη.

Οι ιδύνοντες του θεσμού
μοιάζουν να αυτοσαρκάζον-
ται, «διορθώνοντας» τις ατέ-
λειές τους με ατέλειες, σκε-
πάζοντας τα σφάλματά τους
με σφάλματα, αδιαφορώντας
για την πολιτιστική καταρρά-
κωση του φεστιβάλ —ένα θέ-
μα που πολλές φορές έχει α-
πασχολήσει τον Τύπο— και α-
φήνοντας απροκάλυπτα να
σχηματίζεται και η οργανωτι-
κή του αποσύνθεση.

Νεκτάρης Μητρόπουλος

Οι δυο συναυλίες του «Βοσπόρου» στον Λυκαβηττό

Μου είναι δύσκολο να μιλήσω
χωρίς υπερθετικά για το συγ-
κρότημα ΒΟΣΠΟΡΟΣ, που μας
ήρθε από την Πόλη για δυο
συναυλίες στο Θέατρο του
Λυκαβηττού (7/9 και 8/9). Τα
προγράμματα περιλάμβαναν
Ρωμιούς και Τούρκους συνθέ-
τες της Πόλης σε οργανικά
έργα κλασικής οθωμανικής
μουσικής, τελετουργικές μου-
σικές των δερβισιδών Μεβλε-
βί και Μπεκτασί, δημοτικά της
Πόλης και ζεϊμπέκικα του Αϊ-
δινίου. Το έντυπο πρόγραμμα
έδινε πληροφορίες για τα όρ-
γανα, τους συνθέτες και τα ει-
δη της μουσικής. Κατά τον α-
νώνυμο συντάκτη των ση-
μειώσεων, η σημασία των Ρω-
μιών της Πόλης, όπως των
Πετράκη, Καντεμήρη, Αγγέ-
λου, Γιώργη, Ζαχαρία, Ηλία
και Παππά στην εξέλιξη της
κλασικής οθωμανικής μουσι-
κής από τον 15ο μέχρι τον 20ο
αι. ήταν καθοριστική, όχι μόν-
ο στον τομέα της σύνθεσης,
αλλά και της διαμόρφωσης
της θεωρίας, της δεξιοτε-
χνίας ακόμα και της οργανο-
ποιίας. Από το ίδιο κείμενο
μαθαίνουμε ότι η μουσική αυ-
τή, όπου ν' αρχίσει να γρά-
φεται στα τέλη του 18ου αι.
μεταβιβάζοταν προφορικά,
αν και έγιναν νωρίτερα ορι-
σμένες προσπάθειες κατα-
γραφής από τον Καντεμήρη,
τον Αρμένιο Χαμπαρούμ και
μερικούς άλλους. Τα όργανα
της ορχήστρας ήταν όλα ανα-
τολίτικα, εκτός από το βιο-
λοντσέλο, που φαίνεται ότι
μπήκε στην τουρκική ορχή-
στρα γύρω στα μέσα του 18ου
αι. Η χρήση του στις συναυ-
λίες του Λυκαβηττού ήταν
διακριτική κι ο ήχος του έδενε
απόλυτα με τα υπόλοιπα όρ-
γανα και τις φωνές. Οι σολι-

στικές παρεμβάσεις σε ελεύ-
θερο ρυθμό (αυτοσχεδιασμοί)
της λύρας, της φλογέρας
«νέι», του κανούν (κανονάκι)
και του ουτιού ήταν απολαυ-
στικές και ξεκούραζαν τον α-
κροατή, στην κατάλληλη στιγ-
μή, από το πιο ασκητικό ομα-
δικό, ρυθμικό παίξιμο της
πενταμελούς ορχήστρας. Οι
τέσσερις εκτελεστές των
κρουστών συνόδευσαν τα υπό-
λοιπα όργανα με ρυθμούς υ-
ποβλητικούς και συχνά μεγα-
λοπρεπείς. Οι μη ειδήμονες α-
κροατές, δεν ήταν εύκολο να
διακρίνουν τη διαφορά του ύ-
φους ανάμεσα στις παλιότε-
ρες συνθέσεις του 13ου-14ου
αι. και τις νεότερες του 18ου.

Ενδέχεται όμως να μην ή-
ταν και τόσο σημαντικές, ή-
τι όπως ξέρουμε, η μουσική
της Ανατολής εξελίσσεται πο-
λύ πιο αργά και ανεπαίσθητα
από την αντίστοιχη της Δύ-
σης. Ο κορυφαίος τραγουδι-
στής δερβίσης Κάνι Καρατζά
με την συγκλονιστική και με-
γάλη σε έκταση και εκφραστι-
κή ευρύτητα φωνή του, τρα-
γούδησε από τα βάθη της ψυ-
χής του, σε τόνους που ασφα-
λώς θα συγκίνησαν μέχρι δα-
κρυών ακόμα και τον πιο ψυ-
χρό ακροατή.

Σε πολλά σημεία οι ρυθμικά
ελεύθεροι αυτοσχεδιασμοί
τόσο της φωνής όσο και των
οργάνων που σολάριζαν συμ-
πλέκονταν με την έρρυθμη
μελωδία της ορχήστρας με α-
ποτέλεσμά η μουσική από μο-
νοφωνική να γίνεται αντιστι-
κική.

Αλλά το είδος της αντιστι-
ξης εδώ δεν είχε καμιά σχέση
μ' αυτό που λέγεται παραδο-
σιακά «αντίστιξη» στη Δύση.
Η απήχηση που βρήκαν και ο
ενθουσιασμός που προκάλε-
σαν οι πρόσφατες συναυλίες
του Λυκαβηττού αποδεικνύ-
ουν ότι αυτά που μας ενώ-
νουν με τους Τούρκους, του-

λάχιστον στον χώρο της μου-
σικής, είναι περισσότερα από
εκείνα που μας χωρίζουν. Να
ευχηθούμε λοιπόν να συνεχί-
σουν αυτές οι εκδηλώσεις,
που εκτός από το ότι μας α-
νοίγουν τους μουσικούς μας
ορίζοντες, συγχρόνως φέρ-
νουν κοντά δυο λαούς που θα
έπρεπε να μπορούν να συμ-
βιώνουν αρμονικά όπως στο
παρελθόν.

Μ.Φ. Δραγούμης

Σκουπίδια για όλους

Ας μου επιτραπεί αυτή τη
φορά να αναφερθώ σε ένα κά-
πως μυρωδάτο και οπτικά α-
κατάλληλο θέμα, ιδιαίτερα ε-
πικαιρο όμως τώρα, στους
θερμούς μήνες, σε όλα τα μή-
κη και τα πλάτη της επικρά-
τειας. Γιατί δεν αποτελεί πια
αποκλειστικότητα των μεγα-
λων αστικών κέντρων αλλά
αγγίζει και την πιο μικρή (και
άλλοτε «ειδυλλιακή») κοινό-
τητα, σκαρφαλωμένη στις
πλαγιές του πιο απροσπέλα-
στου βουνού. Αγαπητοί κύ-
ριοι και κυρίες, ας μην κάνου-
με πως δε βλέπουμε, για τα
σκουπίδια μιλάμε.

Γνωστός μου θαύμαζε πρό-
σφατα για τους όγκους των
παρατημένων σκουπιδιών
στην κορυφή ενός τέτοιου
βουνού, όπου έφτασε μετά α-
πό μεγάλη ταλαιπωρία στους
χωματόδρομους. Άλλοι ψα-
ροντουφεκάδες έχουν να λέ-
νε για τις «αιωνόβιες» πλαστι-
κές σακούλες που σέρνονται
στο βυθό της θάλασσας, τα
μπουκάλια, τις κονσέρβες α-
ναψυκτικών κτλ. Πρόσφατα,
σε φωτογραφική αναγνώριση
σε οικισμούς του θεσσαλικού
κάμπου, είδα κι εγώ με τα μά-
τια μου κάποια χωριά «υψη-
λού εισοδήματος», με περι-
ποιημένες πλατείες (γκαζόν,
συντριβάνια — όλα στην τρι-
χα) και λίγα μέτρα έξω από το
τελευταίο σπίτι, χύμα τα
σκουπίδια στην κοίτη του ξε-
ροπόταμου από όπου περνά ο
δρόμος.

Ακόμα και στην «αριστο-
κρατική» Οία, έδρα εκλεκτών
αρχιτεκτόνων, φέτος τα πρά-
γματα είχαν τόσο αγριέψει, ώ-
στε δημιουργήθηκαν ομάδες

πρωτοβουλίας για να καθαριστούν μια ορισμένη μέρα τους δρόμους από τα λογής αηδιαστικά σκουπίδια — γιατί η κοινότητα είχε σηκώσει τα χέρια ψηλά (την επομένη, ξανάρχισαν να σωριάζονται). Θυμηθείτε και την εκστρατεία φέτος το καλοκαίρι στην Ύδρα, για να καθαριστεί το λιμάνι της από τα τόσα, που ασταμάτητα ρίχνουν μέσα του οι αμέτρητοι επισκέπτες του νησιού με τα κότερά τους.

Κάποιος θα βρεθεί να πει ότι υπάρχει πρόοδος: άλλοτε έριχναν τις σακούλες από τα μπαλκόνια των πολυκατοικιών, για να τις μαζέψει ο πρωινός σκουπιδιάρης, ενώ τώρα όλοι προμηθευθήκαμε πολιτισμένα δοχεία μεταλλικά στο πεζοδρόμιο.

Δεν αντιλέγω, καλύτερα να πέφτεις στα σκοτεινά ανυποψίαστος πάνω σε ένα τέτοιο δοχείο παρά να σου έρθει μια σακούλα στο κεφάλι — να λοιπόν μια πρόοδος. Ακόμα και εκείνος ο ερημικός «παράδοσιακός» οικισμός που επισκέπτομαι συχνά, και αυτός τοποθέτησε ένα τέτοιο κουτί στο μοναδικό κεντρικό του δρόμο, έτσι που μόλις να χωράς να περάσεις. Οπότε σήμερα, περπατώντας ανάμεσα στα χαλάσματα, σε παίρνει η μπόχα τουλάχιστον πενήντα μέτρα μακριά — βλέπεις, τα σκουλιά δε φτάνουν να αρπάξουν τις σακούλες, και έτσι μένουν, να σαπίζουν. Πως να το κάνουμε, δεν αρκεί το κουτί, χρειάζεται να βρεθεί και εκείνος που θα το αδειάζει...

Αν δεν έχουμε ήδη πνιγεί στα σκουπίδια, σίγουρα δε θα αργήσουμε να φτάσουμε εκεί, με το ρυθμό που πάμε, ας είναι καλά η «άνοδος» του βιωτικού μας επιπέδου. Η άνοδος, γιατί όχι, αλλά και η αδιαφορία και — το χειρότερο — η παντελής άγνοια.

Γιατί το πρόβλημα δεν είναι μόνο οι περίφημες «χωματερές» που υποτίθεται εξυμνούνται (με απόλυτη ταξική συνέπεια) τους πρωτευουσάδους, για τις οποίες επικρατεί συνεννοημένη σιωπή. Είναι τα χύμα σκουπίδια στο πλάι των δρόμων, σε ρεματιές, στις «παρθένες» ακτές μας και όπου αλλού μπορεί κανείς να φανταστεί. Εκεί όπου όλες εκείνες οι απεγνωσμένες κοινότητες και οι μικροί δήμοι υποχρεώνονται να «αδειάζουν» την ανεπιθύμητη πραγματικότητα τους — και αν το καταφέρνουν αυτό.

Γιατί να μην ακολουθήσουν (και αυτοί, άνθρωποι δεν είναι) τον πιο εύκολο δρόμο, που εφαρμόζεται με τόση επιτυχία αλλού (θυμηθείτε τα πε-

ταμένα μπάζα σε κοντινές διαδρομές της Αθήνας), δηλαδή να τα πετάξουν όπου κοντύτερα για να μην πληρώσουν ψηλά αγωγή στο φορτηγό; Γιατί να μην τα «κρύψουν» έντεχνα στη χαράδρα λίγο πιο έξω;

Δεν θα ξεχάσω ποτέ το γδούπο που έκαναν οι πλαστικές σακούλες με τα σκουπίδια, που οι περίοικοι πετούσαν στα κρυφά τη νύχτα, μέσα στη ρεματιά που διέσχιζε ένα χωριό, όπου φιλοξενηθήκα κάποιο διάστημα. Τα πετούσαν, όντας πιο «έξυπνοι» από τους άλλους, που έπρεπε να τα κουβαλήσουν στα σημεία συγκέντρωσης.

Μόνο που ξεχνούσαν κάτι: ότι αυτοί οι ίδιοι ήταν που ανέπνεαν και χαιρόνταν το θέαμα των σκουπιδιών τους. Και εκεί ακόμα, στην άκρη του κόσμου (κυριολεκτικά), η κατάσταση ήταν τελικά αφόρητη: όταν φυσούσε αέρας, έφερνε πάνω όλα τα πεταμένα χαρτιά

(καλύτερα να μην τα περιγράψω) στη ρεματιά, για να τα μοιράσει μετά, με ζηλευτή ισοότητα, σε όλες τις «πεντακάθαρές» αυλές του χωριού.

Γιατί εκεί θα ήθελα να καταλήξω: δεν μπορούμε να απέραντη φροντίδα και σχολαστικότητα, και να αφήνουμε τον αέρα να τις λερώνει με βρωμόχορτα. Δεν έχει νόημα να βγάζουμε υπέροχες καρτοστάλ με ονειρικές παραλίες και όταν τις επισκεπτό-

μαστε, να προσέχουμε πού θα πατήσουμε και πού θα κάτσουμε, για να μη γεμίσουν πίσες και ακαθαρσίες των προηγούμενων επισκεπτών (πότε πήγατε τελευταία φορά για κάμπινγκ; Θυμάστε τι «ανακαλύψατε» μέσα στους θάμνους;).

Τι να κάνουμε; (η γνωστή επάνοδος). Βέβαια, που να σκεφτούμε τέτοια πράγματα — ιδίως εμείς οι αρχιτέκτονες, που υποτίθεται έχουμε αυξημένη «ευαισθησία» για ό,τι σχετίζεται με «το χώρο», έτσι δε λέμε; Αυτή είναι άλλων δουλειά, εμείς δεν είμαστε «οικολόγοι»! Δουλειά μας είναι να περισώσουμε τον «κτιριακό πλούτο» και να λογοδοτήσουμε «στην ιστορία». Όμως δε θα αργήσουμε, έτσι που πάμε, να περιορίσουμε το αντικείμενο της δουλειάς μας, ολοένα και περισσότερο, στο εσωτερικό ερμητικά κλειστών χώρων με απόλυτα ελεγχόμενες συνθήκες, γιατί μόνο έτσι θα μπορέσουμε να αποφύγουμε το κατεστραμμένο περιβάλλον γύρω μας — που είναι και δημιουργημά μας.

Την επόμενη φορά που θα αδειάζετε το τασάκι του αυτοκινήτου σας στο δρόμο στο κόκκινο φως, θυμηθείτε τα λόγια μου και ρίξτε μια ματιά στο καθαρεφτάκι: όλοι αυτοί οι γύρω σας, είναι οι τυχεροί που θα αναπνεύσουν τη σκόνη, που τόσο απλόχερα τους χαρίσατε πριν λίγο. Πόσες άραγε τέτοιες ευεγερσίες κάνουμε όλοι μας καθημερινά;

Δημήτρης Φιλιππίδης

Τα διατηρητέα της Καλαμάτας: «Απελθέτω απ' εμού το ποτήριον τούτο».

Καλαμάτα 1989: Τρία χρόνια μετά την καταστροφική «επέμβαση» του Εγκέλαδου την 13η και 15η Σεπτεμβρίου, η πόλη δίδει την εικόνα ενός απέραντου εργοτάξιου. Οι ρυθμοί ανασυγκρότησης σχετικά με τις επισκευές και τις ανακατασκευές συμβατικών κτιρίων είναι θεαματικά γρήγοροι. Κι αυτό οφείλεται στο Ρυθμιστικό Σχέδιο Πόλεως, — που είχε καθαριστεί λίγο πριν από τους σεισμούς και αναπροσαρμόστηκε μετά — και βασιζόταν σε ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα ανάπτυξης που συντηίνει ουσιαστικά στην αναβάθμιση της πόλης (π.χ. διαμόρφωση άλλοτε υποβαθμισμένων περιοχών σε κέντρα (Ανατολικό και Δυτικό)

εφοδιασμένα με τον κατάλληλο κοινωνικό εξοπλισμό, κ.ο.κ.).

Διατηρητέο στις οδούς Αριστοδήμου 82 και Σαρφή 7

Αντίθετα, τα 150 κτίρια που καταγράφησαν από ΥΠΠΟ και ΥΠΕΧΩΔΕ ως διατηρητέα — λίγο μετά την καταστροφή — παραμένουν θλιβερά τεκμήρια των ημερών εκείνων, ανεπηρέαστα από το έντονο κλίμα οικοδομικής δραστηριότητας — στο έλεος του χρόνου, των καιρικών συνθηκών και της αδιαφορίας της πολιτείας.

Το ύψος του δανείου για επισκευές στα διατηρητέα συνεχίζει να παραμένει σταθερό στις 40.000 δρχ. το m² ενώ το πραγματικό κόστος κυμαίνεται μεταξύ 80.000-120.000 δρχ. το m² — παρά τις επανειλημμένες εκκλήσεις της δημοτικής αρχής για αναπροσαρμογή των τιμών, ανάλογη με εκείνων που έγιναν για τα συμβατικά κτίρια και μερική επιδότηση των εργασιών ανακατασκευής σύμφωνα με το Π.Δ. της 28.4.88 (άρθρο 4, παρ. 3).

Το κράτος μέχρι τώρα ακολούθησε κι εδώ την τακτική της στρουθοκαμήλου. Το λαϊκίστικο σύνθημα του ΠΑΣΟΚ «εδώ δεν έχουμε σπίτι για να μείνουμε, θα κοιτάξουμε τα διατηρητέα», κυριάρχησε.

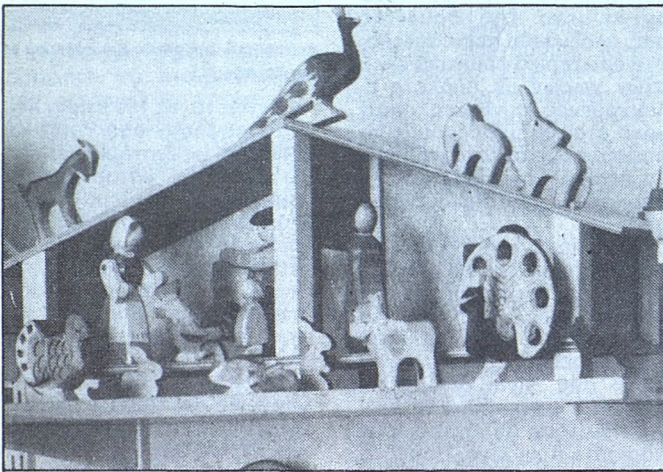
Αλλά η ζωή σε μια πόλη δεν μπορεί να αναγεννηθεί χωρίς ιστορική μνήμη. Μια ζωή χωρίς ρίζες, είναι σαν ακρωτηριασμένο δένδρο που πολύ γρήγορα πέφτει σε μαρasmus. Η διάσωση του παραδοσιακού πλούτου, με τη λήψη άμεσων και μακροπρόθεσμων αποφάσεων αποτελεί επιτακτική - βιωτική ανάγκη όχι μόνο στην Καλαμάτα αλλά και αλλού.

Λήδα Καζαντζάκη

Οιωνοί και οιωνοσκόποι

Οι πελαργοί φέτος αναχώρησαν από τη χώρα μας δύο εβδομάδες νωρίτερα απ' ό,τι συνήθως. Το γεγονός προσπάθησαν να το ερμηνεύσουν

οι ειδικοί. Οι εφημερίδες που εξέθεσαν τις απόψεις των ορνιθολόγων παρουσίασαν το φαινόμενο με μεγάλους τίτλους δημιουργώντας εντυπώσεις για επικείμενο πρόωπο και βαρύ χειμώνα.

Άσχετα από τις διαφορετικές εκτιμήσεις που εξέφρασαν οι δύο ορνιθολόγοι στην προσπάθειά τους να ερμηνεύσουν την πρόωρη αυτή αποδημία των πελαργών, πιθανολογούν και οι δύο ότι τα πουλιά μπόρεσαν να εκτιμήσουν μελλοντικές μετεωρολογικές συνθήκες. Ο κ. Π. Νεωφύτου, γενικός γραμματέας της Ορνιθολογικής Εταιρείας Κύπρου, επισήμανε την πιθανότητα να προαισθάνθηκαν οι πελαργοί πρόωρο και βαρύ χειμώνα. Ο κ. Μαρτίνος Γκαϊντλιν, της Ορνιθολογικής Εταιρείας Αθηνών αναφέρει ότι τα πουλιά αυτά επισκέφτηκαν τη χώρα μας δύο εβδομάδες νωρίτερα από το συνηθισμένο χρόνο, γιατί είχαν προβλέψει πως οι καιρικές συνθήκες θα ήταν ιδανικές για την επιβίωση και τον πολλαπλασιασμό τους. Συμπληρώνει όμως ότι

δεν μπορεί να αποδειχθεί με επιστημονικές μεθόδους και να τεκμηριωθεί η άποψη ότι τα αποδημητικά πουλιά έχουν την ικανότητα να προβλέπουν από πολύ νωρίς τις καιρικές μεταβολές.

Χωρίς να επιχειρείται η αντίκρουση της υπόθεσης, μια και οι ίδιοι οι ορνιθολόγοι παραδέχονται ότι δεν τεκμηριώνεται στην πρόωρη αποδημία των πελαργών.

Η κατά δύο εβδομάδες επίσπευση της αποδημίας των πουλιών αυτών από τη χειμερινή τους διαμονή προς τη θερμότητα είναι δυνατόν να οφείλεται στις συνθήκες που επικρατούσαν στην περιοχή όπου διαχειμάζουν. Η αντίστροφη όμως πορεία τους που και αυτή έγινε γρηγορότερα κατά

που ίσως υπάρχει περισσότερη τροφή.

Σκόπιμο λοιπόν θα ήταν να εξεταστεί και η υπόθεση αυτή, ώστε να επισημανθεί (αν πράγματι είναι έτσι) άλλη μια φορά ότι ο άνθρωπος στην προσπάθειά του να καλύψει τις δικές του ανάγκες δημιουργεί προβλήματα επιβίωσης στους υπόλοιπους οργανισμούς του πλανήτη. Έτσι, θα είναι δυνατή η λήψη μέτρων σε περιόδους που επικρατούν δυσμενείς περιβαλλοντολογικές συνθήκες, ώστε να μην οδηγηθούμε και πάλι στην απλή διαπίστωση ότι και τα πουλιά αυτά έγιναν περιβαλλοντολογικά κειμήλια λόγω σπανιότητας.

Μήπως τελικά οι πελαργοί δεν είναι οιωνοί καλών ή κακών περιβαλλοντολογικών συνθηκών αλλά με τη συμπεριφορά τους έδειξαν άλλη μια φορά την αδιαφορία του ανθρώπου για το περιβάλλον;

Χριστίνα Γιούργα
Γεωπόνος

• Την επομένη Τρίτη 26 Σεπτεμβρίου στις 12 το μεσημέρι θα παρουσιαστεί στην αίθουσα διαλέξεων της ΕΣΗΕΑ, η τετράτομη μελέτη «ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΟΥ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ ΜΕ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗ». Η μελέτη ιδιαίτερα σημαντική για τη σπουδή της νεοελληνικής γλώσσας το '21, αφορά το συνολικό λεξιλόγιο του στρατηγού που αριθμεί γύρω στις 200.000 λέξεις και αποτελεί συνέχεια του «Λεξιλογίου του Μακρυγιάννη» που είχε γίνει επίσης με ηλεκτρονικό υπολογιστή.

• Κατά τη φθινοπωρινή περίοδο στην γκαλερί ΙΟΝΗ, (Διομ. Κυριακού 15, Κηφισιά) εγκαινιάζεται έκθεση του ζωγράφου Γιάννη Κουράκη με τον γενικό τίτλο «Παστέλ των Ανδρείων» (μαλακά παστέλ σε χαρτί όχρα και μπλε). Η έκθεση διαρκεί από 25 Σεπτεμβρίου ως 20 Οκτωβρίου. Στην ΙΟΝΗ εκτίθενται μονίμως κοσμήματα της Πιερρέτας Λορεντζάτου.

• Η ελληνική εταιρεία χαρτογραφίας διοργανώνει από τις 6-8 Οκτωβρίου στο αμφιθέατρο του Ευγενιδίου Ιδρύματος Συμπόσιο με θέμα «Η χαρτογραφία στις ακτές και τα νησιά της Ελλάδας». Για περισσότερες πληροφορίες:

Θέμις Στρογγυλού
Διεθνής Γραμματεία IMCOS
Πατριάρχου Ιωακείμ 6,
GR-106 74 Αθήνα

• Μέσα στα πλαίσια της αναβάθμισης των πολιτιστικών αιθουσών του Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας, η ΣΚΟΥΡΑΣ Α.Ε.ΦΙΛΜΣ ανέλαβε την ανακαίνιση και τον εκσυγχρονισμό του κινηματογράφου «Απόλλων» που λειτουργεί από την περασμένη Τετάρτη 19 Σεπτεμβρίου. Όσοι πιστοί προσέλθετε!

δύο εβδομάδες, μπορεί να οφείλεται στη μειωμένη ποσότητα διαθέσιμης τροφής.

Το 1989 χαρακτηρίζεται από παρατεταμένη ανομβρία κατά τους χειμερινούς και ανοιξιάτικους μήνες, με συνέπεια την έντονη λειψυδρία του καλοκαιριού. Η ανελαστικότητα των αναγκών σε νερό που προορίζεται για ανθρώπινη κατανάλωση (ύδρευση, άρδευση, βιομηχανική χρήση) είχαν σαν αποτέλεσμα τη διατάραξη του υδατικού ισοζυγίου. Η στάθμη του υπόγειου υδατικού ορίζοντα κατέβηκε σημαντικά, και τα επιφανειακά νερά σχεδόν εξαφανίστηκαν. Οι χώροι λοιπόν που αποτελούν τους τόπους διατροφής των πελαργών περιορίστηκαν και δεν μπόρεσαν να καλύψουν τις διατροφικές τους ανάγκες. Τα πουλιά άρχισαν πιθανόν να δυσκολεύονται στην εξεύρεση τροφής και δεδομένου ότι είχαν συμπληρώσει και το βιολογικό τους κύκλο με την απόκτηση απογόνων επισπεύσανε την αποδημία τους μεταναστεύοντας πρόωρα σε περιοχές

ΝΑΤΑΛΙ

Ο κληρονόμος του μεγαλύτερου Γιάκοβλεφ, ο Χημικός, όταν πέθανε ο πατέρας του εμάζεψε όλα τα ετεροθαλή αδέρφια του και τα έστειλε σε ένα από τα χτήματά του — να εγκατασταθούν εκεί και να τον αφήσουν να συνεχίσει τα πειράματά του. Κατεβαίνοντας από την Πετρούπολη, το караβάνι των ανομιμοποίητων παιδιών πέρασε από τη Μόσχα. Μια θεία τους, αδελφή του πατέρα τους, η πριγκίπισσα Χοβάνσκαγια, ξεχώρισε ένα από τα κορίτσια και το κράτησε σπίτι της. Η κοπελίτσα αυτή είχε γεννηθεί στη Μόσχα, στο ίδιο σπίτι που γεννήθηκε κι ο Αλέξανδρος, πέντε χρόνια μετά από κείνον.

Το σπίτι της πριγκίπισσας, ένα από τα λίγα παλιά αρχοντικά που δεν εκάηκε το 1812, το περιγράφει ο Γκέρτσεν στον τρίτο τόμο των *Απομνημονευμάτων*, όπως το θυμόταν από τα παιδικά του χρόνια. Οι λίγοι άνθρωποι που κυκλοφορούσαν εκεί μέσα δεν ήταν σε τίποτα ζωντανότεροι από τα παλιά έπιπλα με τα ερειπωμένα χρυσά σκαλίσματα, τις πελώριες πόρτες από ατόφιο κοκκινωπό ξύλο τις ταπετσαρίες από βαριά ξεθωριασμένη στοφα, τους πολυέλαιους με τα καπνισμένα κρύσταλλα. Στον προθάλαμο στέκονταν σαν μαρμαρωμένοι οι γέροι υπηρέτες διαβάζοντας με σιγανή φωνή το ψαλτήρι, που οι σελίδες του ήταν πιο μαύρες από τα εξώφυλλα, στις πόρτες κάτι μικρά παιδιά αγέλαστα κι αμίλητα σαν γέροι νάνοι. Όλα αυτά μέσα στη βαθιά σιωπή που την έκοβαν μόνο τα τραυλά ξεφωνητά ενός παπαγάλου και το παράξενο, όσο και οι φωνές του παπαγάλου, χαχανητό ενός πανάρχαιου πίθηκου ντυμένου με φαρδύ κόκκινο παντελόνι σαν γάλλος στιβαδωρός. Και παντού πορτρέτα όλων των εποχών και ηλικιών, σε όλα τα σχήματα, τα μεγέθη, με όλα τα κουστούμια και τα φορέματα που εγνώρισε η ρωσική ιστορία...

Εκεί μέσα μεγάλωσε η Ναταλί, κρατώντας κι εκείνη ένα ψαλτήρι από εφτά χρονών κοριτσάκι — ως τη νύχτα που την έκλεψε ο Γκέρτσεν για να παντρευτούν στο Βλαδίμιρ.

Ήταν μια γυναίκα εξαιρετικά γοητευτική και προικισμένη — αυτά μας λένε οι σύγχρονοί της, ο ίδιος ο Γκέρτσεν, αυτά διαβάζουμε κι εμείς στα πορτρέτα της και στα γράμματά της.

Στα πορτρέτα βλέπουμε μια χαριτωμένη γυναικεία φυσιογνωμία, από κείνες που πλάθει η φαντασία, όταν θέλει να υπογραμμίσει όχι έναν ωραίο συνδυασμό στις αναλογίες των χαρακτηριστικών μιας γυναίκας, αλλά μια υποβλητική έκφραση ευγένειας, πνευματικότητας και θηλυκότητας και, μαζί με αυτά, μιας σκέψης και μιας θέλησης διεισδυτικής και δυνατής, παρμένα όλα αυτά σε μια στιγμή που είναι έτοιμα να εκδηλωθούν το

καθένα σε δικό του δρόμο, σπάζοντας τη σπάνια ισορροπία τους. Αυτή η αδιόρατη κίνηση δίνει στο γυναικείο πρόσωπο μια εντελώς ιδιαίτερη γοητεία.

Διαβάζουμε εκεί απάνω πολλές δυνατότητες, από αυτές που δύσκολα συμβιβάζονται σε μια μορφή. Τη Ναταλί Γκέρτσεν μπορεί κανείς να την πάρει για μοντέλο μιας από τις πιο ελκυστικές Παναγίες ή για μια γυναίκα που κλείνει μέσα της παράφορες δυνάμεις, επιθυμίες και πάθη, έτοιμα να την οδηγήσουν σε μια διάλυση, σε μια στάση ακραία, στο μονα-

στήρι ή στο οδόφραγμα ή, καλύτερα, από το μοναστήρι στο οδόφραγμα. Έχει το πρόσωπό της μια παιδικότητα, έτοιμη να ραγίσει από μια δυνατή σκέψη που τη βλέπουμε να γεννιέται στα μεγάλα όμορφα μάτια της ή από μια επιθυμία που με φανερά δυσκολία τη συγκρατούν τα λεπτά σφικτά χείλη. Φαίνεται πως ο κίνδυνος μιας διάλυσης την ακολουθούσε από τα πρώτα της βήματα. Στα μικρά της χρόνια, όπως βλέπουμε στ' *Απομνημονεύματα* του άντρα της, ήταν ο φόβος του πρώτου θανάτου. Ο Γκέρτσεν γράφει:

(Απόσπασμα από το βιβλίο του Μήτσου Αλεξανδρόπουλου «Ένας άνθρωπος μια εποχή» που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις «Γνώση»).

«Βλέποντας τη χλωμάδα αυτού του δωδεκάχρονου κοριτσιού, πάντα κουρασμένου και μαραζωμένου, τα μεγάλα μάτια, πλακισμένα από σκοτεινούς κύκλους, πολλοί πίστευαν πως είναι ένα από τα παιδιά εκείνα που τα σημαδεύει πολύ νωρίς η φυματίωση, ένα από τα θύματά της, σφραγισμένα από το στίγμα του θανάτου, από μια ιδιαίτερη ομορφιά και πρόωρη σκέψη...».

Όσο για τα γράμματα της Ναταλί, πολλές φορές μας κάνουν να σκεφτούμε πως αυτή η γυναίκα θα μπορούσε να ήταν μια έξοχη ποιήτρια, μια Ελισάβετ Μπάρετ, ακόμη καλύτερα: μια ρωσίδα Αιμιλία Ντίκινσον. Ιδιαίτερα η φυσιογνωμία της τελευταίας μας συνοδεύει επίμονα, όταν διαβάζουμε τις περιγραφές αυτής της ρωσίδας από τις αρχές του περασμένου αιώνα, εικόνες από τη ζωή της στο θεόκλειστο σπίτι, τις ερωτικές της εξομολογήσεις, την πανθειστική της ευλάβεια μπροστά στη φύση, τη βαθιά της θρησκευτικότητα, τον ευαίσθητο, ευφάνταστο και πλούσιο ψυχικό της κόσμο, που τον διατυπώνει με σπάνια παραστατικότητα, συγκίνηση και μια δροσερή εκφραστική πρωτοτυπία. Δυστυχώς, η Ναταλί δεν έγραψε ποιήματα, μόνο γράμματα, που ταξίδευαν κρυφά από τη μια φυλακή στην άλλη, από τη Μόσχα στην Βιάτκα, τη μακρινή πόλη των Ουραλίων.

Το ειδύλλιο πλέχτηκε με αυτά.

* * *

Η αλληλογραφία τους, δεμένη σε έναν τόμο, είναι από τις πιο τρυφερές στιγμές στην ιστορία της ρωσικής λογοτεχνίας, ίσως η τρυφερότερη. Και πρέπει να πούμε ότι αυτόν τον ιδιαίτερο λυρικό τόνο τον δίνουν περισσότερο τα δικά της γράμματα, παρά τα δικά του.

Είναι μέσα στα γράμματά της μερικές στιγμές που νομίζει κανείς ότι διαβάζει τα πιο ωραία ερωτικά sonnets που γράφτηκαν στη ρωσική γλώσσα:

«Στη Μόσχα έχω ένα παραθυράκι που βλέπει στην ανατολή, ... μέσα από αυτό το παράθυρο είδα πρώτη φορά την αυγή. Άφησε βαθιά γοητεία στην ψυχή μου αυτό το αστέρι, λαμπρό και χαρμόσυνο, τόσο μακρινό από τη γη και τόσο φιλικό· κι αυτός ο ήλιος, το φως του, οι αχτίδες του... Από τότε, σπάνια άφηνα να μου ξεφύγει ανατολή ηλίου, εδιάβαζα στον ουρανό το μέλλον μου γιομάτη θαυμασμό. Σχεδόν κάθε αυγή επερίμενα το αστέρι μου· μέρα με τη μέρα κοιτάζοντάς το γινόμουν πιο φωτεινή, πιο λαμπερή, επήγαινα πιο κοντά του... Όσοπου σε λίγο επρόβαλε πορφύρη η ανατολή μου, είδα την ψυχή μου να σβήνει μες στις δικές σου αχτίδες, να κολυμπά στη δική σου φεγγαβολή, εβυθίστηκε όλη μέσα σε σένα, όπως το αστέρι μου στον ήλιο! Πες μου, άγγελέ μου, δεν μοιάζουμε με αυτά τα ουράνια σώματα εσύ κι εγώ;...»

Οι δικοί μας κάπου έχουν πάει, έχω μπροστά μου το πορτρέτο σου... Φαντάσου, λοιπόν, πως τα χαρακτηριστικά του προσώπου σου, χαραγμένα με

το μολύβι σε ένα χαρτί σηκώνονται... φωτίζονται... αρχίζουν να φλέγονται — φλέγονται από το άγιο φως της αγάπης, ω, πώς φλέγονται... χύνονται μες στο γαλάζιο φως, μες στις πυρακτωμένες αχτίδες και να! είσαι πια ο ουρανός, είσαι ο ήλιος, ο ήλιος και ο ουρανός είναι το πρόσωπό σου! Πες μου μπορείς να το φανταστείς αυτό; Όλη η φύση έχει το δικό σου πρόσωπο πύρινο, αντινοβόλο, ολοπόρφυρο σαν τη φωτιά! Ούτε βλάστηση ούτε βουνα ούτε θάλασσες ούτε άνθρωποι, όλα εσύ, το δικό σου βλέμμα...».

...Ο Γκέρτσεν, όταν τον συνέλαβαν, ήταν ερωτευμένος με άλληνη, την αδελφή ενός φίλου του. Μιλώντας για τις διαφορές που παρουσιάζει το ύφος των γραμμάτων, λέει πως στα δικά του γράμματα, μαζί με το αληθινό αίσθημα, είναι φανερό η επιδίωξη εντυπωσιακών λέξεων, οι επιτηδευμένες φράσεις — «φανερό επιδίωξη της σχολής του Ουγκό και των νέων γάλλων μυθιστοριογράφων» —, ενώ η έκφραση της Ναταλί είναι απλή, ποιητική, αληθινή, εκεί υπάρχει μια μόνο επιδίωξη — από το ευαγγέλιο. Είναι όμως κι άλλα πολλά που διαβάζει κανείς στις διαφορές των γραμμάτων τους: η Ναταλί μιλούσε για πράγματα που ζούσαν μέσα της χρόνια πριν — «από 14 χρόνων» του εξομολογείται σε ένα γράμμα της. Αυτά που γράφει να είχε σκεφτεί και τραγουδήσει πολλές φορές μόνη της. Έπειτα, τα γράμματα αυτά είναι αλληλογραφία ερωτευμένων, αλλά και δυο συνωμοτών, δυο φυλακισμένων που λέξη προς λέξη επί δυο χρόνια καταστρώνουν το σχέδιο της απόδρασής τους. Το αίσθημα της απελευθέρωσης είναι ασύγκριτα πιο αληθινό και δυνατό σε κείνην που ένιωθε πολύ πιο ανελεύθερη από το φίλο της. Όλα τα χρόνια, που έζησε στο ξένο σπίτι, ήταν χρόνια φυλακής. Ένιωθε εκεί μέσα αδικημένη, χειρότερα από κάθε κατάδικο. Η μοναξιά είχε αναπτύξει σε βαθιά, πονεμένη πληγή, σε μια δραστήρια διαμαρτυρία, την αίσθηση του χαμένου χρόνου, των προσωπικών χαρισμάτων που επήγαιναν στράφι. Από νωρίς είχε διαμορφωθεί σε αυτό το κορίτσι η συναισθητική μιας εξαιρετικής ιδιοσυγκρασίας, που την έκανε να βλέπει τους άλλους με υπερβολή, τόσο σιωπηρή όσο και πανίσχυρη. «Δεν είμαι εγώ για τα δόντια τους», γράφει σε ένα γράμμα, εξιστορώντας στον Αλέξανδρο πώς στο σπίτι, μηχανορραφούσαν να την παντρεύουν με έναν αξιωματικό. Σε αυτές τις προσπάθειες η γρια πριγκίπισσα έδειξε μεγάλη επιμονή από τότε που έπεσε στην αντίληψη της πως η Ναταλί είναι ερωτευμένη κι αλληλογραφεί με τον «κατάδικο» των Ουραλίων. Είναι πραγματικά εκπληκτική η θέληση αλλά και η περηφάνια, η δύναμη με την οποία η Ναταλί αποκρούει τα σχέδια της πριγκίπισσας.

«Γεια σου, αγαπημένο μου Αλέξανδρε! Έλα λοιπόν να με συντροφέψεις. Με την ιερότητα της ψυχής σου και με τη δύναμη του χαρακτήρα σου, έλα κι εμψύχωσέ με — αρχίζω τον πόλεμο. Σήμερα επέραςε πάλι ο Σανκ (ένας από τους υποψήφιους), είπε ότι γρήγορα θα ξανάρθει να τα κουβεντιάσουν,

ας' τους. Απέραντος ωκεανός η αγάπη σου, εκεί μέσα θα πνιγώ εγώ, ετούτα τα μαμούνια δεν θα με νικήσουν».

Λίγο πριν, 3 Ιουνίου 1837, του είχε ξαναγράψει:

«Έχασα πια την πίστη μου ότι θα ιδωθούμε, δεν πιστεύω επίσης ότι θα μπορέσουμε να ενωθούμε. Η πίστη μου όμως είναι ακλόνητη απάνω στην αγάπη μου, σε σένα, είναι μαζί μου, μέσα μου, είμαι εγώ! Σας ευχαριστώ, κύριοι γαμπροί, κι εσάς φιλότιμοι προξενήτες κι προξενήτρες... Με κάνετε να ανέβω πιο ψηλά από τη γη, με κάνετε να δω καθαρότερα πόσο σήμαντη είμαι κι εκείνη κι εσείς. Θέλω το μαρτύριό μου, θέλω το γολγοθά μου, θέλω το ακάνθινο στεφάνι μου».

Υπάρχει πάθος και μεγαλοστομία στα γράμματά της. Σε καμιά σελίδα του Σίλερ ο Γκέρτσεν δεν τα είχε βρει αυτά. Όσο και να προσπαθεί στα δικά του γράμματα να συναντηθεί με την Ναταλί, ο δικός του τόπος δεν συνοδεύεται από τόσο έντονο προσωπικό πάθος. Άλλωστε, εκεί που ήταν, δεν εξούσε καθόλου σαν φυλακισμένος...

Ένιωθε περιζήτητος παντού. Υπήρχε και το κρασί και η βότκα. Και η τράπουλα. Μια μικρή Γερμανίδα από την Εσθονία ήξερε όλο σχεδόν το Σίλερ απ' έξω. Ήταν επίσης, εξόριστος εκεί στην ίδια πόλη, ο περίφημος αρχιτέκτονας Βιτμπεργκ, αυτός που είχε αναλάβει να χτίσει τον μεγαλοπρεπότερο ναό της ορθοδοξίας στη Μόσχα, στους λόφους Βορομπιόφ (στα θεμέλια του ναού έδωσαν τον όρκο της ζωής τους οι δυο φίλοι το 1826) και, τέλος, ο Αλέξανδρος είχε βρει τον τρόπο να διοχετεύει τις σκέψεις του και τα βιώματά του στο χαρτί. Τα διαβάσματά του, τα οράματά του, οι ανησυχίες του, κι αυτές οι αντιξοότητες της ζωής του, είχαν κι αυτήν την έξοδο, δε μαζεύονταν μέσα του, απειλώντας την ψυχική του ισορροπία, όπως το ξέρουμε από τον Ντοστογιέφκι κι όπως το ζούσε αυτό το δράμα, μέσα στους τέσσερις τοίχους, η Ναταλί, αναμφισβητώντας προικισμένη καλλιτεχνική φύση. Ήταν αρκετά αυτά για λυτρωτικές εκτονώσεις ακόμη και στις πιο δυσάρεστες στιγμές της ζωής της μακρινής επαρχίας. Βρέθηκε και μια κακοπαντρεμένη νέα γυναίκα, κοπέλα ας πούμε, που έμενε με τον ηλικιωμένο άρρωστο άντρα της ακριβώς στο γειτονικό σπίτι. Και πρέπει στο σημείο αυτό να θυμίσουμε πως ακρογωνιαίος λίθος της διδασκαλίας του Σεν-Σιμόν, που άρχισε να καταχτά τη σκέψη του Αλέξανδρου από το πανεπιστήμιο ακόμη, ήταν η «απελευθέρωση του σώματος».

Στο αφήγημά του για κείνα τα χρόνια στη Βιάτκα, έχει δώσει, σε μια έξοχη περιγραφή, το πορτρέτο αυτής της γυναίκας:

«Η Ρ. ήταν από κείνους τους ύπουλα σφοδρούς γυναικείους χαρακτήρες που βρίσκουμε μόνο ανάμεσα στις ξανθές· κάτω από τη γαλήνια, ειρηνική τους όψη κρύβονται καρδιές φλογισμένες, η ταραχή τις κάνει πιο ωχρές, τα μάτια τους δεν σπινθηροβολούν, μάλλον σβύνουν, όταν τα αισθηματά

τους ανεβαίνουν και τις ξεχειλίζουν. Το βλέμμα της άτονο, χαλαρωμένο, σαν να έκανε μια απεγνωσμένη προσπάθεια κάπου να φτάσει, το αχόρταγο στήθος εφούσκωνε άτσαλα, όλη της η ύπαρξη είχε κάτι το ανήσυχο, το ηλεκτρισμένο. Συχνά, εκεί, που έκανε περίπατο στον κήπο, την έπιανε ξαφνικά μια χλωμάδα: ταραγμένη, αιφνιδιασμένη από κάτι, σου απαντούσε αφηρημένα κι έφευγε βιαστικά για το σπίτι — αυτές ακριβώς τις στιγμές μου άρεσε να την κοιτάζω... Εμάντεψα πολύ γρήγορα την εσωτερική της ζωή. Τον άντρα της δεν τον αγαπούσε· δεν μπορούσε να τον αγαπά· ήταν εικοσιπέντε χρονών κι εκείνος πάνω από πενήντα — με αυτό, τέλος πάντων, μπορούσε και να συμβιβαστεί, αλλά η διαφορά στη μόρφωση, στα ενδιαφέροντά τους, στους χαρακτήρες τους ήταν πολύ χτυπητή...».

Ένα βράδυ είχε πάει στο σπίτι τους. Όταν έφευγε, η γυναίκα βγήκε μαζί του να τον ξεπροβοδίσει.

«— Τι βραδιά, της είπα. Πόσο δε μου κάνει καρδιά να φύγω.

— Ήρθε κοντά στο παράθυρο.

— Μείνετε λίγο μαζί μου.

— Αδύνατο, είναι η ώρα που αλλάζω τον επίδεσμο.

— Ελάτε μετά, θα σας περιμένω.

— Έμεινε σιωπηλή, την έπιασα από το χέρι:

— Ελάτε, ελάτε. Σας ικετεύω... Θα έρθετε;

— Δεν ξέρω, αλήθεια... Πρέπει πρώτα να πάω να βάλω την μπλούζα μου...

— Ελάτε με την μπλούζα, πόσες φορές το πρωί σας έχω δει με την μπλούζα... Έλα, έλα! της ψιθύριζα στο αυτί χρησιμοποιώντας πρώτη φορά τον ενικό.

Την είδα να τρέμει.

— Θα έρθω... αλλά μόνο για μια στιγμή.

...Επερίμενα πάνω από μισή ώρα... Στο σπίτι παντού ησυχία, άκουγα τους στεναγμούς και το βήχα του γέρου, τη σιγανή του φωνή, το σύρσιμο κάποιου τραπεζιού... Ο υπηρέτης, πιωμένος, ταχτοποιούσε σιγανοσφυρίζοντας το στρώμα του στον προθάλαμο, τον άκουσα να πετάει μια βλαστημία και σε ένα λεπτό άρχισε να ροχαλίζει... Το βαρύ πάτημα της υπηρέτριας, που έβγαινε από την κρεβατοκάμαρα, ήταν το τελευταίο που ακούστηκε, ύστερα σιωπή, ο άρρωστος αναστέναξε και πάλι σιωπή... Ξαφνικά ένα θρόισμα, το πάτωμα έτριξε, λίγα ανάλαφρα βήματα κι η άσπρη μπλούζα επρόβαλε στην πόρτα...

Τόσο ήταν τρομαγμένη που δεν μπορούσε να προφέρει ούτε μια λέξη, τα χείλη της ήταν κρύα, τα χέρια της παγωμένα. Άκουγα τι δυνατό εχτύπηγε η καρδιά της.

— Ορίστε, σου έκανα τη χάρη, μου είπε επιτέλους. Τώρα άσε με... Γεια σου... Για όνομα του Θεού, πήγαινε, φύγε και εσύ... Έλα γεια σου, πρόσθεσε παρακαλώντας με θλιμμένη φωνή.

Την αγκάλιασα με δύναμη, την έσφι-

ξα γερά πάνω μου.

— Φύγε... καλέ μου!

Μα ήταν βέβαια αδύνατο πια, *tropo tarde*...

Η φτωχή Ναταλί σε αυτά όλα δεν είχε να αντιπαραθέσει παρά τη Βίβλο, και τη φυλακή της, που τότε ακριβώς, στα 19-20 χρόνια της, ένιωθε να την καταπιέζει σαν την τελευταία πέτρα που συγκρατεί το ηφαίστειο. Το ότι η γυναίκα αυτή, λιανή σαν τεντωμένο νεύρο, έκρυβε μέσα της ένα ηφαίστειο, θα το δούμε καλά δέκα χρόνια αργότερα.

Αλλά και στα γράμματά της τότε από τη Μόσχα είναι αρκετά συχνές οι εκρήξεις μιας εκπληκτικής ζωικής δραστηριότητας.

Την τελευταία μέρα του 1836 αποχαιρέτα τον παλιό χρόνο:

«Ακόμη μια ώρα και το σκυθρωπό, συννεφιασμένο, μαύρο, ματωμένο Τριάντα Έξι θα βουλιάξει στην αιωνιότητα. Μια μόνο ώρα του έμεινε. Και μπορούμε, λοιπόν, να τα πούμε πια όλα για αυτόν τον χρόνο. Ήταν ένας τύραννος, τύραννος, άσπλαχνος, σκληρός, απαίσιος. Με κράτησε καθηλωμένη κάτω από το σιδερένιο πέλμα, μου εσπάραξε την ψυχή με τα σιδερένια νύχια του, με πάγωσε όλη με την ψυχρή του αναπνοή, με ένα λόγο με τυράννισε θανάσιμα... Αλλά επέζησα! Το νίκησα αυτό το τέρας! Έμειναν οι ουλές, οι πληγές, ...μα... κάποτε θα περάσουν αυτά, θα σβύσουν τα ίχνη αυτής της τρομερής πάλης, η δύναμη όμως, η πίστη, η έξαρση, αυτά όλα, πληρωμένα με αίμα και βάσανα, θα μείνουν εις τον αιώνα των αιώνων! Ξέχασέ τα κι εσύ, άγγελέ μου, συχώρεσέ του τα, δεν υπάρχει πια, επέθανε».

Μέσα από αυτά τα γράμματα, ο Γκέρτσεν έκανε εκεί, στη μοναξιά του, συγκλονιστικές αποκαλύψεις για το χαρακτήρα και την τόσο δύσκολη τύχη αυτού του κοριτσιού. Πρώτη φορά, εκεί στη Βιάτκα, άρχισε να σκέφτεται πως η Ναταλί είναι ένα από κείνα τα ανώτερα γυναικεία πλάσματα που μόνο η φαντασία του Σίλερ μπορούσε να δημιουργήσει. Και να, τώρα ανακαλύπτει, μέσα στο ίδιο το σπίτι του, μια τέτοια γυναίκα, μια αληθινή ηρωίδα του Σίλερ — αυτό της το γράφει επανειλημμένα· το γράφει και στους φίλους του. Τα γράμματά του είναι διαποτισμένα από αυτή τη συγκλονιστική αποκάλυψη. Ο θαυμασμός για τη Νατάσα, το πιο ισχυρό αίσθημα που ένιωσε για αυτή την γυναίκα, θα μείνει αέρας, ύστερα και από τις δοκιμασίες που γνώρισαν οι σχέσεις τους στην Ευρώπη.

Δuo ημερομηνίες ξεχωρίζουν σε αυτή τη φάση της ιστορίας τους, η 3η Μαρτίου και η 9η Μαΐου 1838. Την πρώτη φορά, κρυφά από τις αρχές, κατέβηκε από το Βλαδιμίρ στη Μόσχα και, με την βοήθεια των φίλων του, εμπήκε στο σπίτι της θείας του και είδε μυστικά τη Ναταλί.

Και στις 9 Μαΐου η απαγωγή κι ο γάμος.

Του το είχε γράψει η ίδια το Φεβρουάριο, όταν άρχιζαν να συζητούν το σχέδιο: «Θα 'ρθεις και θα με πάρεις, όπως παίρνουν από τους ληστές τα κλεμμένα».

ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΛΕΥΚΗ ΒΙΒΛΟΣ

ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΙ
ΕΙΚΑΣΤΙΚΗΣ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
1989-1990
HELLENIC
CREATIVE
HANDBOOK

Στα ειδικά
βιβλιοπωλεία

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
Α.Α. ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ Α.Ε.
ΤΗΛ: 6847630, 6818621

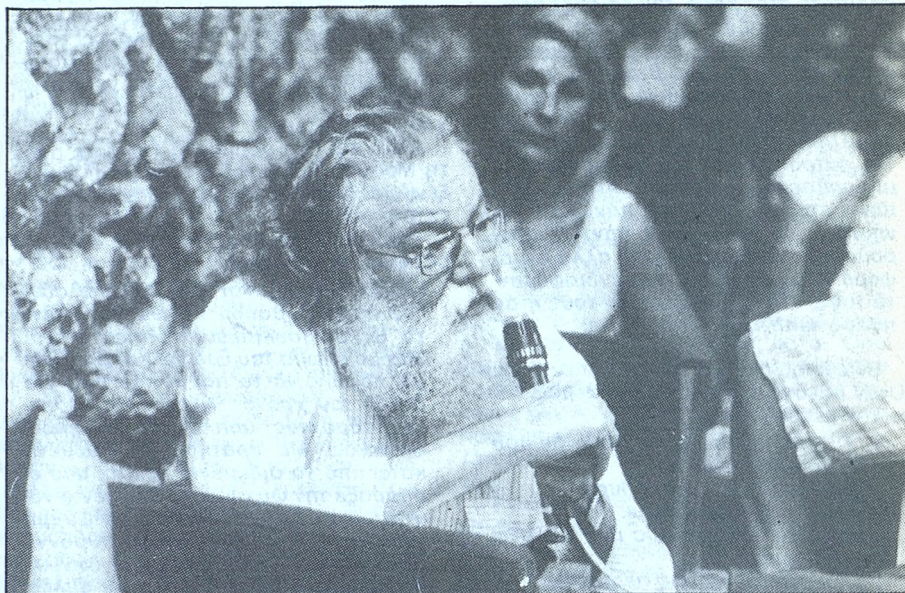
Β' ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ

Καλλιτέχνες, κριτικοί τέχνης διεθνούς δραστηριότητας, διευθυντές μουσείων, διάσημοι οργανωτές εκθέσεων συγκεντρώθηκαν την περασμένη εβδομάδα στους Δελφούς για να συζητήσουν ενώπιον επαίοντος κοινού το θέμα «Η τέχνη στις σημερινές κοινωνίες» που πρότεινε το Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών σε δεύτερη ετήσια συνάντηση. Τριάντα ομιλητές και πολλοί άλλοι ενδιαφερόμενοι που επενέβησαν από τη σάλα με ερωτήσεις και προτάσεις αποτέλεσαν το επίκεντρο μιας σημαντικής εκδήλωσης για τον διεθνή χώρο της τέχνης και έδωσαν τη σπάνια ευκαιρία στο ελληνικό κοινό να πληροφορηθεί άμεσα και να προβληματιστεί σχετικά με τα επίκαιρα θέματα της τέχνης. Η άρτια οργάνωση (συγχρονισμός μεταφράσεων σε τρεις γλώσσες, λειτουργική και ευχάριστη αίθουσα, απλόχερη φιλοξενία), συνετέλεσαν στη δημιουργία μιας ευόωνης ατμόσφαιρας εντός της οποίας επτεύχθησαν «στους διαδρόμους» κι άλλες πολλές και ενδιαφέρουσες ανταλλαγές.

Τα πράγματα που ειπώθηκαν χαρακτηρίζονταν, όπως πολύ σωστά επεσήμανε κάποιος, περισσότερο από τη χαοτική και αναρχική ακαταστασία των πραγμάτων της ζωής, παρά της τέχνης. Αντιφατικές γνώμες και παράλογα ακούστηκαν. Αλλά πώς αλήθεια να εφαρμόσουμε στην τέχνη λογικά κριτήρια και να την καθυποτάξουμε στο αδιάσειστο της λογικής, όταν ο Γκόγια σε ένα από τα «καπρίσια» του μας προειδοποιεί πως ο ύπνος της λογικής γεννά τέρατα. Το τερατώδες της λογικής πουθενά αλλού δεν μας φαίνεται πιο καταφανές όσο στην τέχνη. Ένα άλλο παράλογο αυτών των συνεδρίων είναι, μας είπε η *Νίκη Λουϊζίδη*, πως μιλώντας κανείς κινδυνεύει να γίνει πολύ επιφατικός για πράγματα που δεν τα πιστεύει απόλυτα. Τρίτος κίνδυνος επίσης είναι η νωπή εμπειρία. Οι περισσότεροι θέλουν να μιλήσουν για τα πιο σύγχρονα ενώ η τέχνη χρειάζεται χρόνια για να κατασταλάξει, να γίνει κατανοητή, ώστε να έχουμε μια συγκεκριμένη ιδέα για το βάρος και το ρόλο της.

Ωστόσο, όλα αυτά που ειπώθηκαν στο συνέδριο δεν στερήθηκαν ούτε από επισημονικό υπόβαθρο ούτε από πάθος. Απετέλεσαν μια γλαφυρή πολυφωνία ένα γαλαξία από σκέψεις που φωτίσαν εκείνους που ήρθαν διψασμένοι να ακούσουν το λόγο της τέχνης, τους πολίτες δηλαδή αυτής της πατρίδας, της πέρα από σύνορα, που είναι η Τέχνη.

Φυσικά παρ' όλη αυτή την κοινή ρίζα ο τόνος των ομιλητών ήταν χρωματισμέ-

J.P. Restany, ιστορικός - κριτικός της τέχνης.

νος από την ιδιαίτερή τους εθνικότητα, υπήρχαν δηλαδή ομοιότητες ανάμεσα στους ευρωπαίους που ανακίνησαν περισσότερες αξίες του κλασικού κόσμου, ενώ οι αμερικάνοι ευθείς και πραγματιστές απέδειξαν στις ανακοινώσεις τους αμεσότητα εκπληκτική αλλά και σχεδόν τρομοκρατική.

Κοινωνικά φαινόμενα, μέσα κοινής πληροφόρησης και εμπόριο τους απασχόλησαν ιδιαίτερα. Οι Γάλλοι πιο ουμανιστές φάνηκαν συγκριτικά ρομαντικοί. Αμερικάνοι και σοβιετικοί επέμεναν στις ιδιομορφίες της τέχνης τους και στο πνεύμα της περιφέρειας. Όσο για τους Έλληνες, φάνηκαν όπως πάντα διχασμένοι ανάμεσα στους εντός και τους εκτός Ελλάδας.

Στο ερώτημα ποια είναι η θέση της Τέχνης στην κοινωνία, όλοι λίγο πολύ οι σύνεδροι προσπάθησαν να ανταποκριθούν αλλά βρήκαν συγχρόνως την ευκαιρία να μιλήσουν για άλλα πιο προσωπικά εθνικά και γενικότερα θέματα που απασχολούν την κριτική σήμερα.

Ο *Τάτσι* είπε πως δεν υπάρχει θέση για την τέχνη στην κοινωνία μας. Υπάρχει ίσως δίπλα, έξω, αλλά ποτέ μέσα. Όλα τα άλλα είναι θεσμικά. Ο *Μπουρέλ*, διευθυντής του κέντρου σύγχρονης τέχνης του Μπορντώ, διευκρίνισε πως η τέχνη έχει μια θέση στην κοινωνία αλλά δεν είναι απαραίτητο να την καθορίσουμε. Ο Ιταλός ζωγράφος *Κρεμονίνι* καθηγητής στη Σχολή Καλών Τεχνών Παρισιών, υπενθύμισε πως στην Αναγέννηση η τέχνη ήταν

σε απόλυτη αρμονία με την τεχνολογία και κατά συνέπεια παντοδύναμη, ενώ σήμερα δυστυχώς δεν είναι. Η τέχνη είναι μια προσωπική και υποκειμενική δημιουργία, μια ουτοπική πορεία μέχρι το φετιχισμό του Μουσείου, μια αρρωστημένη εμμονή. Άλλωστε, το εμπόριο και η τέχνη της σειράς σκότωσαν τον καλλιτέχνη. Το μόνο του όπλο είναι η ανησυχία σαν μια θετική δυναμική. Την ίδια ανάγκη εγρήγορσης από μέρους του καλλιτέχνη επισήμανε και ο *Νικολαΐδης*. Ο *Ρεστανύ* θεωρητικός των χρόνων του '60 αντέκρουσε με μια αισιόδοξη άποψη σχετικά με τη μεταμοντέρνα κοινωνία, πολύμορφη και ανοιχτή σε μια καινούρια ευαισθησία πιο διακοσμητική και εκλεκτική, που μέσα από το ντιζάιν αγγίζει περισσότερο κόσμο.

Ο *Ντε Φράντσια* έκρινε την τέχνη σαν μια προνομοιούχα δραστηριότητα που πρέπει να επιδιώκει μια ισορροπία ανάμεσα στο ελιτίστικο και στο λαϊκό. Η κοινωνία προωθεί μια μεγάλη αγορά τέχνης μέσα στην οποία ο καλλιτέχνης είναι ένας εξειδικευμένος εργάτης που παράγει ένα οριακό αγαθό. Ο *Μπαρζέλ*, ισραήλινός διευθυντής του Πράτο στην Ιταλία, είπε τέλος δεν υπάρχουν δυο ιστορίες, ιστορία της τέχνης και ιστορία της κοινωνίας, αλλά μια και μόνη.

Οι αποφάσεις για την τέχνη εξαρτώνται από κοινωνικο-πολιτικά γεγονότα. Για τον *Χουτ* διευθυντή της «Ντοκουμέντα» της Κάσελ το πρόβλημα της τέχνης γίνεται όλο και πιο μηδαμινό. Μεταχειρι-

Γιάννης Λιάπης, Αρχιτέκτων, καθηγητής στο Ε.Μ.Π.

ζόμαστε όλο και πιο πολύ την λέξη «τέχνη» αλλά δεν είναι πια σημαντική για τη ζωή μας. Έχει καταντήσει αγωγός παραγωγής. Η τέχνη είναι υποταγμένη στο εμπόριο και την οικονομία. Βαδίζουμε προς μια όλο και μεγαλύτερη πολυπλοκότητα. Ίσως ο καλλιτέχνης ο οποίος ποτέ δεν φοβήθηκε το χάος να μπορέσει να υπερπηδήσει τις πολυσύνθετες ψυχρές δομές του σύγχρονου κόσμου. Να μπορέσει να συνδυάσει τα κομπιούτερς με τις παλιές παραδόσεις.

Ο ζωγράφος Παύλος μίλησε για το εμπόριο και τη σημασία του στην καριέρα του καλλιτέχνη. Τόνισε πως σε αυτό χρώσταγε κι ο ίδιος την επιτυχία του. Αλλά εκείνος που περιέγραψε πιο γλαφυρά το παρόν και το μέλλον της τέχνης στην κοινωνία των μεταβιομηχανικών χρόνων ήταν ο Αμερικανός Ντέιτς, σύμβουλος επί αγοροπωλησιών έργων τέχνης. Ο Ντέιτς αποφεύγοντας όλες τις ευρωπαϊκές εσχατολογίες ως προς την επιθανάτια αγωνία του μοντερνισμού, πήρε δυναμική στάση απέναντι σε αυτό που ζει η τέχνη τα τελευταία δέκα χρόνια. Δήλωσε λοιπόν πως ζούμε μια επαναστατική τροποποίηση. Συμμετέχουμε στη βιομηχανία της τέχνης. Η τέχνη στη σημερινή κοινωνία έχει γίνει μια επενδυτική περιπέτεια, μια καταναλωτική εμπειρία. Το ύψιστο καταναλωτικό αγαθό. Μερικοί από τους καλλιτέχνες βρίσκονται μπροστά σε ένα δίλημμα. Διστάζουν ανάμεσα στο να διατηρήσουν την τέχνη όπως ήταν κάποτε, δηλαδή μια ατομική περιπέτεια, ή

να γίνουν καλλιτέχνες-βιομήχανοι σαν τον Άντυ Γουόρχολ. Η τέχνη έγινε καταναλωτικό φαινόμενο: γίνονται δημοπρασίες που γνωρίζονται με τα μέσα κοινωνικής πληροφόρησης. Το κοινό δηλαδή μαθαίνει μέσω του φίλτρου της αγοράς. Οι συλλέκτες δεν είναι πια ρομαντικοί και συναισθηματικοί όπως άλλοτε, η πολιτική τους είναι καθαρά επενδυτική. Ο καλλιτέχνης βέβαια μπορεί να δεχθεί αυτή τη λύση αλλά και να την απορρίψει.

Ωστόσο, είναι συναρπαστικό το έργο σου να αγγίζει ένα εκατομμύριο ανθρώπους αντί για χίλιους. Πράγμα που δεν αποκλείει τις ευαισθησίες... Οι δηλώσεις του Ντέιτς προκάλεσαν αίσθηση και βροχή από ερωτήσεις. Η Αμερική φάνηκε πάλι σαν χώρα θαυμαστών πραγμάτων. Αλλά οι παρατηρήσεις του Νεοϋορκέζου ζωγράφου Γκολούμπ που ακολούθησαν μας έδωσαν μια άλλη εικόνα αυτής της χώρας. Ο Γκολούμπ επιβεβαίωσε τη δύναμη του χρήματος στο χώρο της δημοπρασίας, χώρο που αφορά μια μειονότητα επίσης για τη θαυμαστή εξουσία του συλλέκτη: τα έργα μεταμορφώνονται άπαξ και βρεθούν μέσα σε μια συλλογή. Υπάρχουν βέβαια στην Αμερική πολλοί φιλότεχνοι και ιδίως σε ορισμένους κύκλους προοδευτικών αλλά υπάρχει και η σκληροπυρηνική δεξιά, 70 εκ. κάτοικοι που δεν κατάλαβαν ποτέ τίποτε από τέχνη. Σε αυτόν τον κόσμο η λογοκρισία λειτουργεί ανασταλτικά, το κοινό εξοργίζεται μπροστά σε επαναστατικά έργα, τα λογοκρίνει, οι δωρεές είναι περιορισμέ-

νες και αντιφατικές, λογοκρισία ασκείται στην τηλεόραση και στο ραδιόφωνο. Η Νάνσυ Σπερό που μας μίλησε για τα φεμινιστικά προβλήματα της τέχνης στην Αμερική δεν ήταν πιο αισιόδοξη. Φυσικά από τα 4% που ήταν το '68 η συμμετοχή των γυναικών στις εκθέσεις σήμερα το ποσοστό έχει ανέβει στα 20 και 25. Υπάρχουν γυναίκες δημιουργοί και ειδικότερα στον τομέα του βίντεο. Χρειάζεται αγώνας για να ευαισθητοποιηθεί το κοινό. Τα κοινωνικά προβλήματα γύρω από την τέχνη είναι πολλά και οδυνηρά.

Πολύ πιο παρήγορη ήταν η εικόνα που μας έδωσε ο Σμιτ Γερμανός ιστορικός τέχνης προσπαθώντας να γεφυρώσει τις έννοιες μουσείου και αγοράς. Τι είναι καλλιτέχνης; Ποια είναι η δουλειά του; Είναι κάτι που μας συνδέει με την ενόραση της αιωνιότητας. Είναι κάποιος που επενδύει σε φήμη. Πρώτα σε φήμη κι ύστερα στην τέχνη του. Χτίζει την προσωπικότητά του. Το έργο επωφελείται από τον καλλιτέχνη όσο και ο καλλιτέχνης από το έργο. Παράδειγμα ο Μπόους, ο Μαρσέλ Ντυσάν. Ο πραγματικός καλλιτέχνης που έχτισε τη φήμη του έγινε σήμερα σύμβολο παραγωγικότητας. Από εδώ αρχίζουν πολύπλοκες διασυνδέσεις. Αυτοί που πάνε να δουν τις εκθέσεις έρχονται να δουν τη φήμη, να πάρουν ένα μικρό κομμάτι από το μέλλον. Ο συλλέκτης μπορεί να μαζέψει έργα πριν από τη φήμη. Δεν συλλέγει σύμφωνα με το γούστο του αλλά θέλει να επενδύσει στο μέλλον. Η πιο συναρπαστική στιγμή της καριέρας ενός καλλιτέχνη είναι εκείνη που πάει να γίνει διάσημος. Είναι σαν το αεροπλάνο που απογειώνεται. Μια έκθεση είναι καλή τη στιγμή που «πιάνει» την φήμη ενός καλλιτέχνη σε μια ορισμένη της καμπή. Σήμερα η πείνα για έργα-φήμη-αιωνιότητα όλο και αυξάνεται. Η τέχνη είναι κάτι καταπληκτικό γιατί μας δίνει μια πλήρη ιδέα του παρόντος. Ιδίως σήμερα που η εποχή μας είναι αμφίβολη. Η τέχνη είναι το θετικό μελλοντικό πρόσωπο της ζωής μας.

Κοντά στα όσα ειπώθηκαν για να διευκρινίσουν το θέμα συζητήθηκαν και μερικές έννοιες-κλειδιά για την κατανόηση της σημερινής τέχνης. Ακούστηκε πως ο μοντερνισμός έχει από καιρό αποπνεύσει και πως μετά την κρίση του σοουρρεαλισμού βρισκόμαστε στην περίοδο του μεταμοντερνισμού. Λογομαχίες και διαξιφισμοί διαμείφθηκαν για να διασαφηνιστεί ο όρος αυτός, ο οποίος ως γνωστόν προέρχεται από την αρχιτεκτονική, αναφέρεται στην τελευταία δεκαεπταε-

τία, και εισάγει τόσο στη ζωγραφική αλλά και σε όλες τις μορφές τις τέχνης, στοιχεία και πρακτικές του παρελθόντος. Μια ανάλυση του πράγματος δόθηκε από το Μπαρζέλο ο οποίος είπε πως μέχρι τους χρόνους του '80 η Ευρώπη βρισκόταν κάτω από την επιρροή του αμερικάνικου μοντερνισμού ο οποίος φώτισε την παγκόσμια δημιουργία μετά τον πόλεμο, μια εποχή δηλαδή που η Ευρώπη βρισκόταν σε μειονεκτική κοινωνικοοικονομική κατάσταση. Η νέα μεταμοντέρνα ζωγραφική συμπίπτει με τη σημερινή δυνατή Ευρώπη. Η τέχνη επανέρχεται στα ευρωπαϊκά μοντέλα, στις ευρωπαϊκές ρίζες και παραδόσεις, παλεύει για τις πολιτιστικές της πηγές.

Για δυο έννοιες επίσης πολύ σημαντικές στην τέχνη σήμερα, την οικουμενικότητα και την περιφερειακότητα μίλησε ο αργεντινός κριτικός τέχνης Γκλούσπεργκ. Πρόκειται για προβλήματα που μπορούν να φωτίσουν και τα δικά μας «γκρεκο-ελληνικά». Η οικουμενικότητα στην τέχνη είπε ο Γκλούσπεργκ είναι καταστροφή του πυρήνα της δημιουργίας. Η αυτονομία είναι το πιο καταπληκτικό αγαθό. Δεν πρέπει να είμαστε μιμητές αλλά να αναπτύξουμε δικά μας κριτήρια. Να δουλέψουμε ξεκινώντας από μας. Ο Μπόρχες έγραψε κάπου: ένας άνθρωπος θέλει να φτιάξει τον κόσμο και σε όλη τη ζωή του γεμίζει γύρω του το χώρο με εικόνες. Πριν πεθάνει ανακαλύπτει πως αυτό που έκανε ήταν το πρόσωπό του. Στην μεταμοντέρνα πραγματικότητα υπάρχει η αποδοχή της διαφοράς. Φυσικά δεν μπορούμε να αποφύγουμε τις διεθνείς γλώσσες αλλά με αυτές μπορούμε να εκφράσουμε κάτι πολύ ειδικό.

Μας άρεσε η δήλωση του αργεντινού που μας επιβεβαίωσε πως ζούμε σε μια εποχή που μπορούμε να εκφράσουμε τον εαυτό μας. Να τείνουμε μάλιστα και στο «έξω από χρόνο Μουσείο» που οραματίστηκε ο Ρεστανάν σε ένα ντελίριο αισιοδοξίας.

Οι καλλιτέχνες που παρακολούθησαν

την εκδήλωση ήταν ωστόσο προς το τέλος κάπως αποκαρδιωμένοι από το πρόφιλ ενός καινούριου τύπου καλλιτέχνη - μπιζνεσμαν που υφίσταται τους νόμους του μάρκετινγκ και τα εκατομμύρια λιώνουν σαν κεριά της εκκλησίας μπροστά στα έργα του.

Ίσως και μερικοί κριτικοί να ανατρίχιασαν ακούγοντας τον κύριο Μοκ, οργανωτή εκθέσεων στο Μπωμπόρ να λέει πως ο Τινγκελί κέρδισε από την έκθεση που ο ίδιος οργάνωσε, ένα ποσό που αντιστοιχεί σε 120 χρόνια του μισθού του... Γι' αυτό και η επέμβαση του Γάλλου τέως διευθυντή του Μουσείου Μοντέρνας Τέχνης στο Παρίσι Ζ. Λεμαρί, που με ύφος ρομαντικο-ποιητικό —θα λέγαμε μεταμοντέρνο— συγκίνησε βαθύτατα το ακροατήριο μιλώντας πια και ανατρέχοντας σ' όλους τους μεγάλους δημιουργούς του αιώνα που είχε την τύχη να γνωρίσει. Οι αναφορές του στον Μπωντλέρ, στον Πικασσό, στον Λεκορμπυζιέ σχετικά με την Ελλάδα, μας κολάκευσαν καθώς και οι απαγγελίες του των νεότερων Ελλήνων ποιητών. Θύμησε στους συνέδρους πως βρίσκονται στους Δελφούς, χώρο γεμάτο αιώνια τέχνη και ομορφιά. «Είμαστε σύγχρονοι όλων των θαυμάτων του παρελθόντος» είπε. Στην τέχνη αυτό που αξίζει είναι αυτό που μένει και συνεχίζεται κι όχι αυτό που αλλάζει. Τέλος, διάβασε το μικρό κείμενο του Έλληνα κριτικού Τερίαντ λέγοντας πως κι εκείνος ενδιαφέρεται για αυτούς τους καλλιτέχνες που ζουν σαν τα δέντρα που μεγαλώνουν και φέρνουν καρπούς που μεστοί πέφτουν στη γη αθόρυβα. Ο λόγος του Λεμαρί έπεσε σαν βάλαμο στις καρδιές μερικών ενώ άλλοι ειρωνοκλάστες, που τρομάζουν όταν μιλάμε για ομορφιά, έσπευσαν να πουν πως μια τέτοια ανακοίνωση σε αμερικάνικο κοινό δεν θα έφτανε ποτέ στο τέλος της...

Είναι δύσκολο μετά από ένα τέτοιο καταιγισμό ιδεών να εκφραστεί μια προσωπική γνώμη. Πιστεύουμε πως και μόνη η παρουσία και το πάθος όλου αυτού του

κόσμου στο χώρο των Δελφών είναι τρανή απόδειξη πως η τέχνη αντιστοιχεί σε μια βαθειά ανάγκη κοινωνική και ατομική. Ζούμε μια εποχή ανακατατάξεων. Τα καινούργια μέσα και υλικά δίνουν συνεχώς νέες ιδέες στους δημιουργούς που είναι και εφευρέτες. Υπάρχει ωστόσο χώρος και δυνατότητες απορρόφησης τόσο των ατομικιστών ζωγράφων —των τελευταίων των Μοϊκανών— όσο και εκείνων που πιο φιλόδοξοι και επιθετικοί θα προσπαθήσουν να διεκδικήσουν μεγαλύτερες επιτυχίες σε φήμη και σε χρήμα. Χρειάζεται ωστόσο εγρήγορση. Οι τρεις δυναμικοί παράγοντες που καθορίζουν σήμερα την τέχνη Μουσείο - Αγορά - Πληροφόρηση θα πρέπει να διασπαστούν κι όχι να συνωμοτούν για την προώθηση μιας ανιαρής καθιερωμένης ψευτο-πρωτοπορίας. Το μουσείο που σήμερα έχει καταφέρει να συγκεντρώνει πλήθος κόσμου πρέπει να πάρει μια σωστή πολιτική τοποθέτηση και το σύγχρονο έργο δεν χρειάζεται να μπαίνει εσπευσμένα σε μια μόνιμη συλλογή. Εργαζόμενη στο Μπωμπόρ από τότε που άνοιξε, είδα ένα καινούριο κοινό να συρρέει που ποτέ δεν είχε μπει σε μουσείο. Αυτό το κοινό δικαιούται συμπαράστασης και υποδείξεων. Όσο για την εποχή που ζούμε, τη μεταμοντέρνα, είναι μια εποχή δυναμική που διακατέχεται από νοσταλγίες. Μεταμοντερνισμός είναι ακόμη μια φάση του μοντέρνου-ακατάλυτου, και αναγκαίου εφόσον αγνώσαν για την ελευθερία, —συν τη νοσταλγία. Έχουμε λοιπόν σήμερα ανάγκη από φόρμες πιο εκφραστικές και πιο ανθρώπινες. Ήδη αυτή τη στιγμή ο μεταμοντερνισμός παίρνει έναν άλλο χαρακτήρα. Γενικά, η τέχνη, όπως και η ζωή, παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον. Σαν τον κύριο Χουτ πιστεύουμε πως ο καλλιτέχνης που δεν φοβήθηκε ποτέ το χάος ούτε τις μεγάλες αλλαγές θα βρει τρόπους να επιζηήσει, να θριαμβεύσει μάλιστα, μέσα στις τρομοκρατικές σύγχρονες στρουκτούρες που διέπουν τη ζωή μας.

ΟΕΚΩΠΗ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ
καραολη & δημητρίου 12
152 32 χαλανδρι
τηλεφ. 68.13.222
ΚΩΝΣΤ. ΑΓΓ. ΒΛΑΧΟΣ

ΒΙΒΛΙΟ

Το μυθιστόρημα στους δαίδαλους του αποκρυφισμού

Η Μάρη Θεοδοσοπούλου
γράφει για το βιβλίο του
Ουμπέρτο Έκο «Το
εκκρεμές του Φουκώ»,
μετάφραση Έφη
Καλλιφατίδη, Εκδόσεις
Γνώση, Αθήνα 1989

Χαρακτηριστικό φαινόμενο
της εποχής μας: η άνοδος του
παράλογου και ο συνεχής
πολλαπλασιασμός των από-
κρυφων επιστημών. Ενδεικτι-
κά, στη Γαλλία υπάρχουν
60.000 αστρολόγοι και ισάριθ-
μοι θεραπευτές που ασκούν
ανενόχλητοι τις «μαγικές»

τους ιδιότητες, ενώ υπερτε-
ρούν σε αριθμό των ιερέων ή
ιατρών. Το Διεθνές Ινστιτού-
το Μεταφυσικής (ας σημειώ-
σουμε ότι ιδρύθηκε το 1919 α-
πό ένα βραβείο Νόμπελ) συ-
νεχώς αυξάνει τα μέλη του
μεταξύ των οποίων συγκατα-
λέγονται ερευνητές διεθνούς
κύρους. Όπως για παράδειγ-
μα ο Άρθουρ Κάιςλερ που σε
μία ύστατη αναζήτηση του α-
πόλυτου —πριν αποχωρήσει
αυτοβούλως— κληροδότησε
την περιουσία του για έρευ-
νες στην Παραψυχολογία.

Η εποχή του θριάμβου της
κλασικής επιστήμης, ικανής
να αποκαλύψει την ολική αλή-
θεια, παρήλθε οριστικά. Οι ι-
διοτροπίες του μικρόκοσμου
—η εμπλοκή του παρατηρητή
και οι πολλαπλές συνυπάρ-
χουσες πραγματικότητες—
μαζί με τα αδιέξοδα του μα-
κρόκοσμου, κατέλυσαν ορι-
στικά τη Γαλιλαία πίστη στην
ύπαρξη μιας μοναδικής μαθη-
ματικής γλώσσας που θα απο-
κάλυπτε τα μυστήρια ενός ο-
μογενούς κόσμου. Από τους
νεο-γνωστικούς του Πρίνστον
(που προσπαθούν να επανει-
σάγουν όπως οι πρωτο-
χριστιανοί το πνεύμα στις εκ-
φάνσεις της ύλης) μέχρι τις
θρησκευτικές φιλοσοφίες της
Άπω Ανατολής (που σαγην-
εύουν τους φυσικούς, ιδιαι-
τερα όσους εντρυφούν στους

κόσμους των στοιχειωδών
σωματιδίων), η επιστήμη πα-
ραπαίει σε αναζήτηση της
καινούργιας συμμαχίας του
ανθρώπου με τη φύση που θα
αντικαταστήσει την κληροδο-
τημένη από το Μεσαίωνα σύμ-
πραξη Θεού και ανθρώπου.

Παράλληλα, το οπλοστάσιο
της επιστήμης του 21ου αιώ-
να προμηνύεται εντυπωσια-
κό. Όσο όμως η τεχνολογική
πρόοδος επιταχύνεται, τόσο
ο επαγγελματίας φυσικός ή
βιολόγος εξειδικεύεται και
συνακόλουθα η εποπτική του
ικανότητα αμβλύνεται. Μία-
σμα που επεκτείνεται ταχύτα-
τα και στις ανθρωπιστικές ε-
πιστήμες.

Οι μεγάλοι μύθοι και οι θρη-
σκείες περνούν περίοδο κρί-
σης, η επιστήμη θεωρείται α-
πό πολλούς καρκινογόνο σώ-
μα, οι ιδεολογίες των ισμών
απογοήτευσαν. Διαισθητικά,
η σύγχρονη κοινωνία —ευμε-
τάβλητη και απαιτητική με μυ-
στικιστικές τάσεις— εμφανί-
ζει τα χαρακτηριστικά ενός
καινούργιου Μεσαίωνα προ-
φορικής επικοινωνίας που αυ-
τή τη φορά θα διασφαλίζεται
από τα οπτικοακουστικά μέ-
σα.

Η θέαση αυτής της πολυ-
πρισματικής πραγματικότη-
τας που συχνά αλλοιώνεται α-
πό την πλεονάζουσα πληρο-
φόρηση των Μέσων Μαζικής

Ενημέρωσης αποτελεί τον πυ-
ρήνα του δεύτερου μυθιστο-
ρήματος του Ουμπέρτο Έκο,
«Το εκκρεμές του Φουκώ»
που μεταφράστηκε πρόσφα-
τα.

Ο συγγραφέας διαλανθά-
νει ευρηματικά προσφέρον-
τας ποικιλία ευφάνταστων αι-
τιών για τη θεματική του βι-
βλίου. Εφόσον δεν πρόκειται
για δοκίμιο, η αλήθεια δεν
χρειάζεται να καταδειχθεί.
Αντίθετα, μέσα από μια ηθε-
λημένη πολυσχημία ο αναγνώ-
στης αφήνεται να διαπλεύσει
τις υπερπεντακόσιες σελίδες
του μυθιστορήματος για να
καταλήξει στην προσωπική
του έκδοχή.

Κατά μια άποψη, πρόκειται
για ένα αστυνομικό μυθιστό-
ρημα γραμμένο με μια «σφαι-
ρική» αντίληψη της ιστορίας
όπως τη φανταζόμαστε ο Με-
σαίωνας κι αργότερα ο Νίτσε,
χωρίς αρχή ή τέλος στην αλ-
ληλουχία των γεγονότων. Ει-
δικός σε θέματα φιλοσοφίας,
θεολογίας και αισθητικής των
μεσαιωνικών χρόνων, ο Ουμ.
Έκο σκιαγραφεί στο μυθιστό-
ρημά του τις πολύπλοκες
σχέσεις που η μνήμη και η ι-
στορία υφαίνουν ανάμεσα
στον αποκρυφισμό εκείνων
των χρόνων και την εποχή
μας. Επιλέγει σημειολογικά
τους αποκλεισμένους χώ-
ρους όπου τα πάθη εκρήγνυν.

Ισπανικά

**Εταιρεία Ισπανικών Σπουδών
ΜΙΓΚΕΛ ΝΤΕ ΘΕΡΒΑΝΤΕΣ**

Καποδιστρίου 2, Τηλ. 3628880

ΕΠΙΣΗΣ
ΤΜΗΜΑΤΑ:

Πορτογαλικής Γλώσσας
Δεύτερος κύκλος (Ισπανικών Σπουδών)
Τελειοποίηση της γλώσσας &
Ισπανόφωνος Πολιτισμός
Προετοιμασία για τα διπλώματα του
Πανεπιστημίου της Γρανάδας
(Suficiencia και Superior)
Τμήμα Ισπανικής των εμπορικών
συναλλαγών και του τουρισμού
Πρόγραμμα Λατινοαμερικάνικων Σπουδών

**Διδάσκουν Ισπανοί καθηγητές
πτυχιούχοι ισπανικών πανεπιστημίων**

Πληροφορίες / εγγραφές:
Από 4 Σεπτεμβρίου πρωί: 10.00 - 1.30
απόγευμα 6.00 - 9.00 καθημερινά.

Πως θα αποκτήσετε μια ΣΟΥΠΕΡ ΜΝΗΜΗ

Μια πρωτότυπη Μέθοδος που θα σας βοηθήσει να αποκτή-
σετε μια μνήμη τουλάχιστο 10 φορές πιο δυνατή από αυτή
που έχετε σήμερα • να θυμάστε μια λίστα 100 διαφορετι-
κών πραγμάτων με τη σειρά ή ανακατωτά • να θυμάστε
ποια μέρα της εβδομάδας πέφτει μια οποιαδήποτε ημερο-
μηνία του 20ου αιώνα • να συγκρατείτε στη μνήμη σας
με τη σειρά όλα τα φύλλα μιας ανακατεμένης τράπουλας
αφού τα δείτε μια μόνο φορά • να πολλαπλασιάζετε δύο
τριψήφιους αριθμούς από μνήμης • να θυμάστε αριθμούς
τηλεφώνων, ιστορικές ημερομηνίες, γεωγραφικά στοιχεία...
όλα όσα θέλετε, όποτε θέλετε, χωρίς γραπτές σημειώσεις.

Ξεχάστε ότι έχετε αδύνατη μνήμη. Οι περισσότεροι άνθρω-
ποι χρησιμοποιούμε ένα μικρό μόνο ποσοστό της δύναμης
του μυαλού μας. Αυτό το ποσοστό μπορείτε τώρα να το
αυξήσετε σημαντικά με 10 ευκολονόητα μαθήματα και ειδι-
κές ασκήσεις που περιέχονται σε 4 κασέτες.

Για μια ΣΟΥΠΕΡ ΜΝΗΜΗ ταχυδρομήστε σήμερα το παρα-
κάτω Δελτίο Παραγγελίας.

Ν. ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗ Ταξιαρχών 21, 174 55 ΑΛΙΜΟΣ
Τηλ. 984.0352, 983.0718.

Παρακαλώ στείλτε μου με αντικαταβολή δρχ. 6.500 τις τέσσερις κασέτες
της Μεθόδου «Πως θα αποκτήσετε μια ΣΟΥΠΕΡ ΜΝΗΜΗ».

Όνομα
Οδός-αρ.
Ταχ. Κώδικας Πόλη
Τηλ. Υπογραφή

ΟΙ ΔΙΚΕΣ ΜΑΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

«ΣΤΟΥ ΓΚΟΒΟΣΤΗ»

ΑΛΚΟΦΑΡΑΝΤΟ, Μ.

Επιστολές Πορτογαλίδας μοναχής [259]

ΜΑΛΡΩ, Α.

Καταχτητές [65]

ΝΤΟΣΤΟΓΙΕΒΣΚΗ, Φ.

Ο παίκτης [114]

ΡΟΛΛΑΝ, Ρ.

Μαγεμένη ψυχή

1. Αννέτα και Σουλβία [351]

2. Το καλοκαίρι [352]

3-4. Μητέρα και γιος [353]

5. Η Ευαγγελίστρια, (I) [354]

6. Η Ευαγγελίστρια, (II) [355]

7. Η Ευαγγελίστρια, (III) [356]

ΤΣΑΚΑΛΟΣ, Γ.

Η μοναξιά της νύχτας [243]

ΦΡΑΝΣ, Α.

Οι θεοί διψούν [275]

ΓΟΥΑΪΑΝΤ, Ο.

Φλωρεντίνη τραγωδία [26]

Η θεντάλια της λαϊκής Ουνίτερμπερ [262]

Ενας ιδανικός σύζυγος [263]

Ο'ΝΗΛ, Ε.

Αννα Κρίστι [279]

Παράξενο ιντερμέντζο [280]

ΠΡΙΣΛΕΪ, Τ.

Ο επιθεωρητής έρχεται [268]

ΛΑΛΟ Κ.

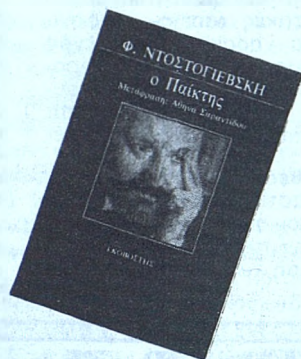
Αισθητική [289]

ΡΙΚΑΡΝΤΟ ΝΤ.

Αρχές πολιτικής οικονομίας [314]

ΤΑΙΝ, Ι.

Φιλοσοφία της τέχνης [212]

ΦΑΓΚΕ, Α.

Σύντομος Ιστορία της Φιλοσοφίας [315]

ΜΑΤΙΕ, Α.

Ιστορία της Γαλλικής Επανάστασης, τόμος α' [66]

Ιστορία της Γαλλικής Επανάστασης, τόμος β' [67]

Ιστορία της Γαλλικής Επανάστασης, τόμος γ' [68]

ΜΕΤΑΣΣΑΣ, Ι.

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ

Ο πόλεμος του 1897 [204]

Στη Γερμανία [238]

Οι πόλεμοι του 1912-13 [260]

Ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος [264]

Η επανάσταση του 1922 [268]

1926-1932 [269]

Η 4η Αυγούστου [270]

Ο Ελληνοϊταλικός Πόλεμος [271]

ται: η εκκλησία του αββαείου του Αγίου Μαρτίνου των Αγρών στο Παρίσι —άντρο μηχανορραφιών— στεγάζει σήμερα το Ίδρυμα Τεχνών και Επιτηδευμάτων.

Αντίθετα με το πρώτο του μυθιστόρημα «Το όνομα του ρόδου» που διαδραματίζεται εξ ολοκλήρου στο Μεσαίωνα, «Το εκκρεμές του Φουκώ» μέσα στο ζοφερό μεσαιωνικό του κέλυφος είναι περισσότερο ένα σύγχρονο κοινωνικό μυθιστόρημα με έντονους πολιτικούς απόηχους από τη μεταπολεμική Ιταλία και διάχυτο το πνεύμα αμφισβήτησης της δεκαετίας του '70. Και στα δύο μυθιστορήματα πρωτοστατούν οι άντρες —την πρόφαση την προσφέρουν οι μεσαιωνικοί χρόνοι που θέλουν τις γυναίκες φορείς αταξίας στο ανδροκρατούμενο σύμπαν. Τρεις οι ήρωες, εισχωρούν σαν σύγχρονοι «σωματοφύλακες» σε κάποιο πανάρχαιο μυστικό Σχέδιο των Ναϊτών Ιπποτών. Αντιπροσωπευτικοί διανοούμενοι: οι δυο πρέπει να ήταν παιδιά στις αψιμαχίες των παρτιζάνων με τους φασίστες και ο αφηγητής νεώτερος, φοιτητής στις αρχές του '70. Ένας καβαλιστής, ένας αισθηματίας υπολανθάνων συγγραφέας και ένας ορθολογιστής ερευνητής συναντιούνται στο χώρο ενός εκδοτικού οίκου όπου κυριαρχεί το ανίερο μάρκετινγκ χωρίς ηθικούς φραγμούς.

Η δράση που χαρακτηρίζει τα αμερικάνικα αστυνομικά μυθιστορήματα της δεκαετίας του '30, έχει αντικατασταθεί από νοηματικούς ακροβατισμούς.

Αρωγός ο ηλεκτρονικός υπολογιστής, όχι το μηχανήμα αλλά ο εχέμυθος συνένοχος όπως τον βιώνουν σήμερα οι χρήστες του. Οι ήρωες με παιδεία και πλούσια αποθέματα συναισθηματισμού, συνυπάρχουν με τον ισχυρό συχνά ισοπεδωτικό ορθολογισμό των γυναικών που είναι ταγμένες στο πλευρό τους. Με κριτικό πνεύμα αποκρυπτογραφούν τους μύθους των Ιπποτών επινοώντας λογικές συρραφές στα φαντασιοκοπήματα των παλαιότερων μυθιστοιστών. Μέσα από μια βαθύτερη ψυχολογική ανάγκη που γεννιέται από την έκπτωση ιδεών και πιστεύω, αφήνονται θεληματικά να παρασυρθούν στη σαγήνη που δημιουργεί ο πλαστός συσχετισμός πραγματικών στοιχείων.

Ο συγγραφέας, ενάντια στην οικονομία του κειμένου, επαναλαμβάνει αδιάκοπα καβαλιστικούς όρους. Μάλιστα,

δομεί το βιβλίο πάνω στους δέκα φωτεινούς κύκλους που εκπέμπει ο Άπειρος Θεός, σύμφωνα με τις εικασίες των νεοπλατωνιστών Ιουδαίων. Ο πλεονασμός αποσκοπεί στο θρίαμβο της ειρωνείας: Μορφή ρητορείας στις παρυφές του κειμένου που επιζητά τη συνενοχή του αναγνώστη για να τον παρασύρει στην ανατροπή της αφήγησης και συνεπώς στην άρνηση κάθε φασισμού ή αναχρονιστικής δοξασίας. Παραμένει όμως η εντύπωση ότι ο συγγραφέας στην αγωνία του να συμπεριλάβει βιώματα όπως και πληθώρα φιλοσοφικών στοχασμών, λειτουργεί μάλλον αρνητικά για την εσωτερική ενότητα του βιβλίου.

Το μυθιστορηματικό έργο του Ουμ. Έκο κρίθηκε με αυστηρότητα από πολλούς που παρακολούθησαν με απορία την εκδοτική επιτυχία του πρώτου του βιβλίου.

Στα ευρεία όρια της λογοτεχνίας, το βιβλίο ενσωματώνει διαφορετικά κείμενα της παγκόσμιας μυθιστορηματικής συγκομιδής —μέχρι προγράμματα ηλεκτρονικού υπολογιστή— και μεταχειρίζεται ποικίλα παρα-κειμενικά στοιχεία— τίτλους, υπότιτλους, προλόγους, αποσπάσματα— με στόχο την απόλαυση της ανάγνωσης.

Αντίθετα με την τρέχουσα εκτίμηση, θα μπορούσε να διατυπωθεί η άποψη ότι ίσως μακροπρόθεσμα η μυθιστορία του Ουμ. Έκο να διαθέτει περισσότερα στοιχεία μοναδικότητας από το δοκιμακό του έργο.

Τα μυστήρια των Σταυροφόρων αποτελούν προνομιούχο ποιητικό χώρο μυθοπλασίας. Λ.χ. στο μυθιστόρημα —ποταμό του Λώρενς Ντάρρελ, «Η πενταλογία της Αβινιόν» (στα ελληνικά έχει μεταφραστεί μόνον ο πρώτος τόμος «Monsieur ή Ο πρίγκιπας του ζόφου») που πλάθεται πάνω στον ίδιο αφηγηματικό καμβά, εντοπίζουμε πολλά κοινά σημεία όπως, η αμφισημία στην αφήγηση, ο πολλαπλός συμβολισμός, η υποτυπώδης αστυνομική δομή και τέλος ο έμμεσος —έστω και τελείως διαφορετικός— διάλογος με την εποχή μας.

Για να ανακαλύψουν οι εκδοτικοί μας οίκοι τον Ουμ. Έκο, σημειολόγο και μυθιστοριογράφο, χρειάστηκαν πέντε χρόνια από την έκδοση του πρώτου του μυθιστορήματος και η εντυπωσιακή του επιτυχία (με εξαίρεση μια συλλογή άρθρων με τον τίτλο «Η σημειολογία στην καθημερινή

Ξέρουμε από βιβλία

Ζωοδόχου Πηγής 21 - τηλ.: 3615433

ζωή»). Έτσι, άρχισε να μεταφράζεται με επιταχυνόμενους ρυθμούς και το θεωρητικό του έργο, για να καταλήξουμε στο «Εκκρεμές του Φουκώ» που κυκλοφόρησε στη χώρα μας μόλις έξι μήνες μετά την εμφάνισή του στην Ιταλία. Δεύτεροι με διαφορά στήθους από τους Ολλανδούς.

Έργο των γηγενών ειδικών η αξιολόγηση και η λεπτολογία του πονήματος τα ίχνη όμως της εσπευσμένης εργασίας διακρίνονται και από τον αδαή αναγνώστη.

Άστοχη βία: Το ελληνικό κοινό με διαφορετική πολιτιστική κληρονομιά δεν διαθέτει την απαραίτητη ιστορική παρασκευή ούτε εξίσου ισχυρά ερεθίσματα από την καθημερινότητα που βιώνει, για την ανάγνωση του έργου. Η μαγεία όπως και ο αποκρυφισμός είναι ως ένα σημείο ξενοφανή στοιχεία και το πιθανότερο, με αυτό το πρίσμα να καταναλωθεί και το βιβλίο.

ΠΟΛΥ ΜΗΛΙΩΡΗ
Οι Αντρουάες
Εκδόσεις Οδυσσέας,
Αθήνα 1989

Πέντε αδελφές, η Ανδροθέα, η Ανδρονίκη, η Ανδροφίλη, η Ανδρομάχη και η Ανδρομέδα, έχουν ένα καπελάδικο στην Ερμού. Ο μοναδικός τους αδελφός είναι μετανάστης στην Αμερική. Όταν αποφασίζει να επιστρέψει αναστατώνει την καθημερινή ρουτίνα και τις σχέσεις ανάμεσα στις αδελφές.

Με τα κεφάλαια που ήρθαν από την Αμερική, το καπελάδικο γίνεται σιγά-σιγά εργοστάσιο, αποκτούν βίλα στην Κηφισιά, αλλά δεν λύνουν το πρόβλημα της κοινωνικής τους απομόνωσης.

Τα χρόνια περνούν, η επιχείρηση πέφτει έξω, και η ι-

δέα του χωρισμού από το θάνατο που όλο και πλησιάζει, τρομοκρατεί τα έξι αδέρφια που τα κοινά χρόνια της μοναξιάς τα έχουν κάνει αχώριστα.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΙΤΣΙΚΗΣ
Ο Άνδρας στον καιρό της Καλής Βιβλιοπωλείον της «Εστίας»,
Αθήνα 1989

Χρησιμοποιώντας σύμβολα της ινδικής θρησκείας ο ποιητής κατακρίνει έμμετρα την εξαφάνιση των πνευματικών αρχών σήμερα και την προσήλωση του ανθρώπου στον υλισμό, προβάλλοντας ως ιδεώδες το πνεύμα της αρχαίας ελληνικής διαλεκτικής που κατακερματίστηκε από την δυτική λογική του καρτεσιανισμού.

ΤΙΝΗ ΜΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ-ΜΑΡΤΙΝΗ
Λίγο πριν φοβηθούμε...
Εκδόσεις LIBAO, Αθήνα 1989

Πρόκειται για μια καυστική κριτική στην ανθρώπινη καθημερινότητα, δοσμένη δροσερά μέσα από ένα παιχνίδισμα της γλώσσας, μια διαρκή εναλλαγή φαντασίας και πραγματικότητας όπου ζώα, λουλούδια, αντικείμενα παίρνουν το λόγο, επισημαίνουν, κατακρίνουν, συνομιλούν.

ΤΑΣΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ - ΚΩΣΤΑΣ ΒΟΥΤΣΑΣ
Οι μύθοι του Αισώπου σε κόμικς
Αγροτικές Συνεταιριστικές
Εκδόσεις, Αθήνα 1989

Οι μύθοι του Αισώπου, σε πεζό η ποιητικό λόγο αποτέλεσαν από τα παλιά χρόνια, ένα ευχάριστο ανάγνωσμα για τα παιδιά.

Ο Τάσος Αποστολίδης (γνωστός από τη μεταφορά σε κόμικς των 11 κωμωδιών του Αριστοφάνη) και ο Κώστας Βουτσάς διασκέδασαν με χάρη, χιούμορ, συντομία και σαφήνεια και σε πλήρη συζυγία με τους ρυθμούς και τις εκφραστικές δυνατότητες της τέχνης των κόμικς εννέα από τους Μύθους του Αισώπου για παιδιά μέχρι 12 χρονών.

ΤΟΥΡΚΙΚΑ

Πενταετής εμπειρία στη διδασκαλία της τουρκικής σε Έλληνες.
Έναρξη μαθημάτων στα τέλη Σεπτεμβρίου από πεπειραμένους δασκάλους της ανεξάρτητης Ελληνοτουρκικής Ένωσης. Διδασκαλία σε γκρουπ και ιδιαίτερα μαθήματα.

ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
Σολωμού 25α, 5ος όροφος
τηλ.: 36.25.821 και 36.01.551

Ξένη Λογοτεχνία

ΝΕΟ ΒΙΒΛΙΟ απο τη

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

ΧΕΝΡΙ ΦΙΛΑΝΤΙΝΓΚ
Η ζωή του κ. Τζόνθαν Ουάιλντ του Μεγάλου

Ένας «μεγάλος άντρας»,
μεγάλος ραδιούργος,
μεγάλος ρήτορας,
μεγάλος εγκληματίας,
σ' ένα απολαυστικό
πεζογράφημα.

Εκδόσεις **Σ** Τηλ. 3640 713, 3623 649

Ανανεωμένη - Σύγχρονη - Επίκαιρη

σοσιαλιστική
θεωρία
και
πραξη
Μηνιαία Πολιτική Επιθεώρηση

Τεύχος 8 Αύγουστος 89 Δρχ 200

Η Αριστερά σήμερα

Ανρί Λεφέβρ:

Ο μαρξισμός σήμερα

Μ. Ρεμπεριού:

Η Ευρώπη και ο σοσιαλισμός

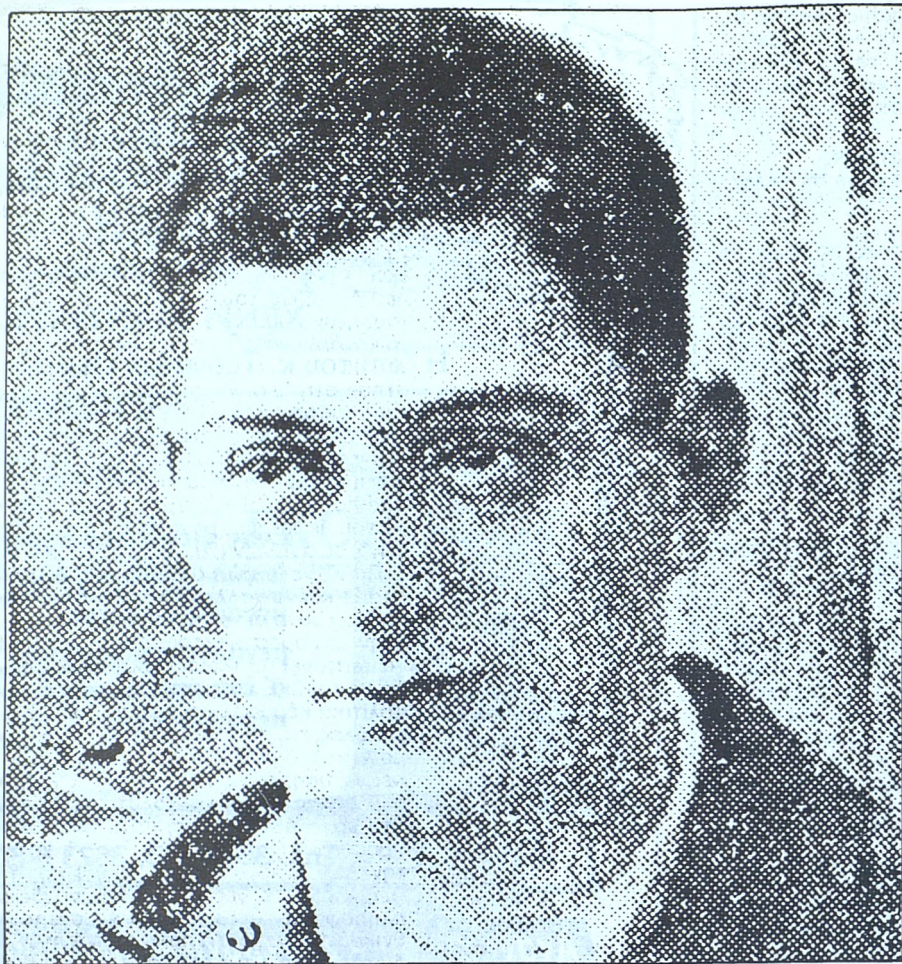
Κ. Πλούμης: Αδράνεια ή ανατροπή;
Γ. Πανταγιάς: Η «Ανοιξη» της πολιτικής
Θ. Μητσόπουλος: Συμβολικές συναντήσεις

Γ. Σκιαθίτης: Γκράμσι και αριστερά
Δ. Δασούλας: Ανατολική Ευρώπη
Δ. Σκιαθίτης: Παλαιστινιακό

Μελίνα: Τα τραγούδια της

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΚΑΘΕ 1^η ΤΟΥ ΜΗΝΑ

σε βιβλιοπωλεία και περιπτερα

ΚΩΣΤΑΣ ΒΙΔΑΛΗΣ

Ο Κώστας Βιδάλης δολοφονήθηκε πάνω στη δρόση: δημοσιογράφος, αγωνιστής, πολιτικός συντάκτης του «Ριζοσπάστη» και της «Ελευθέρας Ελλάδας» πήγε στη Θεσσαλία για επιτόπια έρευνα, τον Αύγουστο του 1948. Θέμα του ήταν το σφαγείο στο οποίο είχε μετατραπεί η Θεσσαλία απ' τη συμμορία του Σούρλα. Και από τα χέρια τους βασανίστηκε και εξοντώθηκε: Σούρλας, Καλαμπαλίκης, Τσαντούλας και Τζωρτζ της Ιντέλιντζενς Σέρβις.

Ήταν 42 χρονών όταν δολοφονήθηκε. Και χρειάστηκε να περάσουν από τότε 43 χρόνια για να πραγματοποιηθεί η απόφαση της Συντακτικής Επιτροπής και της Κομματικής Οργάνωσης του «Ριζοσπάστη» για την έκδοση Κώστας Βιδάλης. Ήρωας, μάρτυρας, κομμουνιστής, δημοσιογράφος. Με αυτή την αφορμή ο «Ριζοσπάστης» και η «Τυποεκδοτική» οργάνωσαν εκδήλωση στην ΕΣΗΕΑ, την Πέμπτη 15 Σεπτεμβρίου '89, για να τιμήσουν τη μνήμη του. Οι αντίθετες περιστάσεις, η παρανομία του εμφύλιου, η δικτατορία των Συνταγματαρχών και γενικά η δίνη των πολιτικών εξελίξεων στον τόπο μας εμπόδισαν αλλά δεν απέτρεψαν τελικώς την υλοποίηση αυτής της υποχρέωσης. Αναδημοσιεύουμε από την τιμητική αυτή έκδοση, αποσπασματικά, ένα κείμενο του ΚΩΣΤΑ ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΗ, που υπήρξε ο αρχισυντάκτης του «Ρ» την κρίσιμη αυτή περίοδο.

Δεν υπάρχει άνθρωπος, φίλος ή όχι που να ήξερε κάπως τον Βιδάλη και που να μην είπε, όταν πληροφορήθηκε τον τραγικό του θάνατο τη φράση: Μου φαίνεται απίστευτο ότι δεν ζει ο Βιδάλης! Τόσο φάνηκε σε όλους αφύσικη, ακατανόητη, αληθινά τερατώδης η βίαιη εξαφάνιση από τη ζωή και τη δράση ενός ανθρώπου σαν αυτόν. Ενώς ανθρώπου που το κυριότερο χαρακτηριστικό του ήταν ότι υπήρξε πάντα ολοζώντανος, μια δονούμενη και φλεγόμενη ύπαρξη, ένας μόνιμος κραδασμός σκέψεων, σχεδίων, προτάσεων κάποτε ουτοπικών, όχι σπάνια θορυβωδών ακόμα και εριστικών. Δεν είμαστε μόνον εμείς, οι φίλοι του και σύντροφοί του στην εφημερίδα, που δεν μπορούμε να παραδεχτούμε ακόμα ότι δεν πρόκειται να ξανανοιξει πια η πόρτα του γραφείου μας, για να μπει μέσα γελαστός και πολυπράγμων, ο πιο πολύτιμος συνεργάτης που χάσαμε. Ξέρουμε ότι το ίδιο τον αποζητάει και η αίθουσα του υπουργείου των Εξωτερικών, όπου «αυτοδικαίως» πρώτος μέσα στους πολιτικούς συντάκτες όλων των εφημερίδων, έδινε τον τόνο στην καθημερινή τους δουλειά. Το ίδιο θα είναι σαν ορφανές και οι γενικές συνελεύσεις στην «Ένωση των Συντακτών» όπου αυτός ο φανατικός και αδιάλλακτος μαχητής επέβαλε έστω και μέσα σε μια τέτοια ατμόσφαι-

ρα παθών όπως η σύγχρονη, μια φωνή που ακουγόταν με εκτίμηση και σεβασμό από όλους (...).

Είναι γενική η ομολογία ότι είχε εξελιχθεί σε έναν από τους καλύτερους δημοσιογράφους του καιρού μας. Δεν ήταν μόνο μοναδικός ρεπόρτερ, οικονομικός και πολιτικός, το ακούραστο λαγωνικό που κυνηγούσε την «είδηση» στην πηγή της και ξεσκάλιζε με μαεστρία (και με θάρρος που, όταν χρειαζόταν, έφτανε στο θράσος) όλα τα από κάτω και από πάνω και από πλάι, που έκλεινε μέσα της η κάθε «είδηση». Ζούσε ολόκληρη την εφημερίδα στο σύνολό της από το κύριο άρθρο ως τις αγγελίες. Και τη ζούσε στα άγια των αγίων της, στην επικαιρότητά της, που είναι, άλλωστε, και το μεγαλύτερο θέλητρο. Αυτό το σήμερα της εφημερίδας που ώρα προς ώρα, λεπτό προς λεπτό, το ζούμε μόλις δέκα, είκοσι, τριάντα δημοσιογράφοι και μόλις αύριο θα είναι κτήμα των άλλων ανθρώπων, αυτή η καθημερινή «δημιουργία ιστορίας», η θέση προβλημάτων που αν δεν τα βάλεις σήμερα εσύ αύριο θα είναι πολύ αργά, γιατί ή έσβησαν άγωνα ή τα 'βαλαν άλλοι — να πώς ζούσε την εφημερίδα ο Βιδάλης. Σαν οργανικό σύνολο, σαν όργανο πολιτικής πάλης, σαν δημιουργό γεγονότων και όχι καταστιχογράφο ιστορίας. Κι ήταν αμείλικτος στην κριτική του ή την

γκρίνια του για όσους συναδέλφους και συνεργάτες δεν το καταλάβαιναν αυτό (...).

Σαν δημοσιογράφος ο Βιδάλης προσέφερε ανεκτίμητες υπηρεσίες στην εφημερίδα, που στις επάλξεις της έπεσε ηρωικά, στο «Ριζοσπάστη». Όχι μόνο σαν ασυναγώνιστος οικονομικός και πολιτικός συντάκτης της. Αυτό ήταν το λιγότερο. Αλλά σαν βασικός συνεργάτης στη διαμόρφωση της εφημερίδας σε μεγάλο και συγχρονισμένο δημοσιογραφικό οργανισμό και στη δημιουργία ενός επιτελείου νέων δημοσιογράφων που είναι άξιοι του ονόματός. Είκοσι πέντε χρόνων δημοσιογραφική πείρα θεμελιωμένη απάνω στο ταλέντο του, που το δούλεψε, το καλλιέργησε, το βάθυνε και το πλάτυνε, με αδιάπτωτη επιμέλεια και ζέση, αυτά ήταν τα πολύτιμα εφόδια που ο Βιδάλης έφερνε στην εφημερίδα. (...)

Μπορεί να είναι συναρπαστικό και φλογερό σε κίνηση το δημοσιογραφικό επάγγελμα. Αλλά είναι γεγονός ότι μέσα στα πλαίσια των ταξικών κοινωνικών συνθηκών, είναι σπαρμένο με πολλές ηθικές άκανθες και τριβόλους. Και η ρωμικές συνθήκες του επαγγέλματος με ό,χι λιγότερες βέβαια, αλλά προσαρμοσμένες στα δικά μας κλίματα.

Ούτε η παλιότερη Ψωροκόσταινα ούτε ο κατοπινός εθνικός διχασμός και η φαι-

λοκρατία, ούτε ο ψεύτικος κοινοβουλευτισμός και τα κινήματα και οι δικτατορίες —και πάνω απ' όλα ο φασισμός— αποτελούν βέβαια ιδεώδες καστανόχωμα για την ανάδειξη υγιούς δημοσιογραφίας —έστω και μέσα στα ταξικά κοινωνικά πλαίσια. Το χειρότερο είναι ότι όχι σπάνια εγίνονταν άσχημες προσμίξεις στο δημοσιογραφικό επάγγελμα και χρησιμοποιήθηκε σαν αφετηρία για καταποντισμούς σε αμαρτωλά χρηματοκιβώτια ή για απίθανες, αλματικές αναρριχήσεις, εξωδημοσιογραφικής καριέρας. Η ελληνική δημοσιογραφία έδωσε μεγάλα ονόματα, ακόμα και τέτοια που αποτέλεσαν σταθμούς, σε ολόκληρη τη διαμόρφωση του νεοελληνικού πολιτισμού. Τριγύρω σ' αυτά τα μεγάλα ονόματα ερόχθησαν και άλλοι πολλοί έντιμοι Έλληνες δημοσιογράφοι με μικρότερα ονόματα ή ακόμα και με αφανή ονόματα. Αλλά, από το άλλο μέρος, η ελληνική δημοσιογραφία έδωσε εξίσου μεγάλα ονόματα τυχοδιωκτισμού και ελαστικών χαρακτηρισμών κατάλληλων για όλα τα κόμματα, για όλες τις παρατάξεις, για όλες τις περιστάσεις.

Ο Βιδάλης, που έπειτα από μερικά χρόνια εντατικής δημοσιογραφικής ζωής, είχε πιάσει σαν οικονομικός ρεπόρτερ, το σφυγμό της νεοελληνικής κοινωνίας, επίσημης και ανεπίσημης, ανοικτής και παρασκηνιακής, ομαλής και κάκοδμης, θα μπορούσε αν ήθελε να γλιστρήσει πολλές φορές. Μα έμεινε αγνός. Η περιφρόνησή του για τα λεφτά ήταν γνωστή και συνεπής. Κράτησε την κάπα του παστρική και μπορούσε έτσι να την κρεμάσει όπου ήθελε. Έζησε, ορφανός από πατέρα, μόνος με τη μάνα του, που την αγαπούσε με βαθύτατη αφοσίωση, και αφότου πέθανε η μάνα του, στην κατοχή, με τη γυναικα του, τόσο καλός σύζυγος όσο υπήρξε και καλός γιος. Θυμούμαστε όλοι τον Βιδάλη αργά τη νύχτα στο τέρμα μιας πολύωρης εντατικής δουλειάς πάνω σ' ένα πιάτο με πατάτες γιαχνί να τρώει με βουλιμία και βιασύνη για να πάει στο τυπογραφείο.

Όπως ήταν ανώτερος από χρήματα και υλική καλοπέραση, έτσι ήταν ανώτερος κι από κάθε επιδίωξη καριέρας, από κάθε σχετικό συμβιβασμό με τη συνειδήσή του. Όλες οι μεγάλες εφημερίδες, που δούλεψε στο παρελθόν, θα του άνοιγαν ευχαρίστως δρόμο, αν θα δεχόταν κι αυτός να γίνει γέφυρα στους ιδιοκτήτες του. Δεν το 'κανε ποτέ. Έμεινε ελεύθερος σκοπευτής, ηθικά ανεξάρτητος και κράτησε όλα του τα δικαιώματα να κρίνει, να κατακρίνει, να σαρκάσει, να χλευάσει.

Φαντάζομαι ότι αυτή η ηθική ανωτερότητα, που ήταν πασίγνωστη στους δημοσιογραφικούς όπως και στους πολιτικούς και οικονομικούς κύκλους, επέβαλε τον Βιδάλη σαν άνθρωπο, του άνοιγε όλες τις πόρτες, του παραμέριζε όλα τα εμπόδια. Μαζί και η καλοσύνη του. Γιατί όλοι ήξεραν, επίσης, ότι πρόκειται για έναν άκακο άνθρωπο, χωρίς ίχνος υστεροβουλίας, που δεν υπέβλεπε ποτέ κανέναν, που ήταν πάντα έτοιμος να βοηθήσει.

Δεν νοιαζόταν αν θα δυσανεστήσει κάποιον έτσι που «έβαζε χέρι» εριστικά, υ-

περβολικά, κάποτε προσβλητικά. Αλλά δεν ξέρουμε άνθρωπο που να ήταν εχθρός του κι εκείνοι που είχαν έρθει σε αντίθεση μαζί του, δεν λυπήθηκαν λιγότερο για το χαμό του από εκείνους που ήταν στενοί φίλοι του (...).

Ο Βιδάλης, έγινε από πολύ νωρίς αριστερός. Από πολύ νωρίς άλλωστε πρωτοδούλεψε στο «Ριζοσπάστη» με αρχισυντάκτη το Γιώργη Νικολη, που εξάσκησε σοβαρή ιδεολογική επιρροή απάνω του. Το ταμπεραμέντο του αγωνιστικό, ανήσυχο και ανεξάρτητο, βοηθούσε τον ιδεολογικό του προσανατολισμό. Όπως είναι αλήθεια ότι από το άλλο μέρος η μακρόχρονη ανώμαλη κατάσταση μέσα στους κόλπους του πολιτικού οργανισμού της επαναστατικής πρωτοπορίας, η μεγάλη παράταση της παιδικής και εφηβικής ηλικίας της, δεν βοηθούσε διανοούμενους σαν τον Βιδάλη ή ακόμα και σαν τον Γληνό και τη σοβαρή ομάδα των συνεργατών του για έναν αποφασιστικό ιδεολογικό προσανατολισμό. (...) Αλλά άνθρωποι έντιμοι διανοητικά ζωντανόι και αγωνιστικοί, όπως ο Γληνός και ο Βιδάλης δεν χάνονται (...).

Ο Βιδάλης τραβήχτηκε ξανά στον κύκλο των συνεργατών του «Ριζοσπάστη» και σαν απεσταλμένος του πήγε στην Ισπανία του εμφυλίου πολέμου, στο απέναντι από το Φράνκο, οδόφραγμα στην Ισπανία του Λαϊκού Μετώπου.

Ό,τι έζησε στην Ισπανία και στην Καταλωνία δεν συγκλόνισε, είχε μια τεράστια επιρροή απάνω του. Στην Ισπανία του Φράνκο, δεν πήγε. Αλλά δεν έχασε πολύ γιατί γυρίζοντας στην Ελλάδα τη βρήκε εδώ... Είχε πλακώσει απάνω στη χώρα ο βραχνάς της 4ης Αυγούστου.

Ο Βιδάλης, που δεν ανήκε πουθενά, ύψωσε το δικό του ατομικό ανάστημα στο Μανιαδάκη σαν δημοσιογράφος. Έγραφε στα πελιά του παπούτσια τις διαταγές του. Προσπαθούσε «να τη φέρνει» στη λογοκρισία του Θεόδουλου Νικολούδη. Τη μια φορά γλίστρωσε μόνο με μερικές μέρες κρατητήριο. Τη δεύτερη πήρε το θαλασσίνο δρόμο της εξορίας. Δεν γύρισε παρά όταν τον πήρε η χάρη με τη γέννηση του επίδοξου διαδόχου.

Η χιτλερική κατοχή βρήκε τον Βιδάλη πανέτοιμο για τη μεγάλη αγωνιστική περίοδο της ζωής του. Ήταν ώριμος άνδρας, είχε κλείσει τα τριάντα πέντε. Είχε μια σίγουρη δημοσιογραφική πείρα, γενικά αναγνωρισμένη και η μακρόχρονη ιδεολογική του προσανατολίση δεν του άφηνε πια ούτε δισταγμούς ούτε αμείλειες. Έγινε από το δεύτερο μήνα της κατοχής μέλος του Κομμουνιστικού Κόμματος και πήρε αμέσως ενεργό μέρος απάνω στις πρώτες πρώτες επάλλξεις στον εθνικό αγώνα (...).

Ακόμα από τον Ιούλιο του 1941, όταν πρωτοβγήκε ο «Ριζοσπάστης», σαν πρώτη παράνομη εφημερίδα εναντίον των Γερμανών και Ιταλών, ο Βιδάλης ανήκε το στενό κύκλο των ανθρώπων που έστησαν το μικρό του τυπογραφείου κάπου στην Αγία Ελεούσα που τον έγραφαν και ακόμα που τον κυκλοφορούσαν.

Όταν, νομίζω, τον Αύγουστο ή Σεπτέμβριο του '41, βγήκαν τα «Βδομαδιάτι-

κα Νέα» σαν συστηματικό εθνικό όργανο πληροφοριών, ο Βιδάλης είχε ολόκληρο το τμήμα εσωτερικού. Έβρισκε λεφτά από τις πιο απίθανες πηγές και άνοιγε δρόμους στον Τύπο μας εκείνη τη δύσκολη εποχή των πρώτων μηνών της κατοχής που ήταν δύσκολη κυρίως γιατί η πίστη στη νίκη των συμμάχων δεν ήταν ανάλογη με των κατοπινών χρόνων. Αλλά εκεί που ο Βιδάλης έδωσε τις σοβαρότερες δυνάμεις του, ολόκληρο τον εαυτό του, ήταν η «Ελευθέρη Ελλάδα», το κεντρικό όργανο του ΕΑΜ από την άνοιξη του 1942 ως το τέλος της Κατοχής. Έστησε στην Αθήνα το θαυμάσιο μουσικό τυπογραφείο της, είχε εξασφαλίσει ακόμη και κλισέ από τσιγκογραφεία νόμιμα, έκανε την παράνομη αυτή εφημερίδα έναν πραγματικό δημοσιογραφικό οργανισμό που συνδέθηκε αδιάρρηκτα το όνομά του με τη σύγχρονη ιστορία των εθνικών μας αγώνων (...).

Πριν βγει ακόμα στο βουνό ο Βιδάλης έπαιξε κι έναν άλλο ρόλο εδώ στην Αθήνα, που μόνο αυτός, μπορούσε να παίξει. Στην ακούραστη προσπάθεια του ΕΑΜ, να πλατύνει τα πλαίσια του εθνικού αγώνα, να τραβήξει σ' αυτόν, όχι μόνο όλα τα πολιτικά κόμματα και οργανώσεις, αλλά και όλες τις προσωπικότητες, κάθε άτομο χωριστό που θα δεχόταν να προσφέρει τις υπηρεσίες του και τις πιο μικρές, ο Βιδάλης στάθηκε πολύτιμος βοηθός στο έργο αυτό. Με τη μοναδική γνώση προσώπων και πραγμάτων που είχε από την πολύχρονη δημοσιογραφική του ζωή, ήταν σε θέση όχι μόνο να δώσει πληροφορίες θετικές στην ηγεσία του εθνικού αγώνα, αλλά πολύ συχνά ήταν ο ίδιος μεσάζων σωστός «εθνικός προξεντής».

Σ' αυτό τον ευκόλυνε πολύ και η νόμιμη κυκλοφορία του σαν δημοσιογράφου, ακόμα μέσα στα πολιτικά γραφεία των Κουίσλινγκς. Και ούτε θα απομακρυνόταν από την προχωρημένη έπαλη, όπου ζούσε παίζοντας κάθε στιγμή με τον κίνδυνο, αν δεν έβγαине η Κεντρική Επιτροπή του ΕΑΜ στις ελεύθερες περιοχές των βουνών, αφήνοντας ένα κλιμάκιο της στη Αθήνα.

Ο Βιδάλης την ακολούθησε σαν διευθυντής της «Ελευθέρας Ελλάδας».

Για πρώτη φορά στη ζωή του αυτός ο Αθηναίος, που δεν είχε απομακρυνθεί από την πρωτεύουσα παρά για σύντομες μόνο δημοσιογραφικές αποστολές ερχόταν σε διαρκέστερη επαφή με την Ελλάδα της υπαίθρου.

Αλλά με μια Ελλάδα της υπαίθρου που ζούσε τις πιο μεγαλειώδεις μέρες της έπειτα από το '21, που βρισκόταν σ' έναν οργανισμό ομαδικής εθνικής προσπάθειας, που κρατούσε στο χέρι το όπλο, αλλά, ταυτόχρονα, έβαζε τα θεμέλια για μια ριζική αναγεννητική, δημιουργία.

Ο Βιδάλης, συνεπαρμένος από το θαύμα αυτό της αναδημιουργίας ανέπτυξε έναν ενθουσιασμό μικρού παιδιού και χάθηκε μέσα στην αγωνιζόμενη ανθρώπινη μάζα. Παρακολούθησε πως συνεδριάζει η αυτοδιοίκηση του χωριού, πως λειτουργούσε το λαϊκό δικαστήριο, χάzejε ένα ολόκληρο πρωινό στην αυλή —ας πούμε τον «προβάλαμο»— ενός λαϊκού

ιατρείου που είχε ιδρύσει η Κοινωνική Πρόνοια, δηλαδή οι ίδιοι οι οργανωμένοι χωριάτες της Εθνικής Αλληλεγγύης. Τον ενδιέφεραν οι εθνικές συνδιασκέψεις των νέων, των γυναικών, των εφέδρων. Και πιο πολύ απ' όλα η αντάρτικη ζωή, που ήταν ταυτόχρονα πόλεμος και μάχη, αλλά και μόρφωση, σχολείο εργαστήρι της ένοπλης πρωτοπορίας ενός νέου κόσμου που είχε κλείσει μέσα στην ψυχή του και στο μυαλό του για πάντα το όραμα μιας νέας Λαϊκής Ελλάδας (...).

Ο Βιδάλης δεν είναι ο πρώτος που χάνεται σαν συντάκτης του «ΡΙζοσπάστη». Η μικρή φούχτα των είκοσι - τριάντα ανθρώπων που τον βγάζουν κάθε χρόνο, έχει αφήσει στο πέρασμά της πλούσια τα ματωμένα της χνάρια. Ο Μαρουκάκης, ο λαμπρός νέος επιστήμονας και τόσο επιδοφόρος δημοσιογράφος, γκρεμιζόταν από την τάρταρα του Μανιαδάκη. Ο Σουργιάδακης πέθανε θύμα της 4ης Αυγούστου. Ο Κορνάρδος ντουφεκιζόταν από τους Ιταλούς. Ο Χατζήμαλης ντουφεκιζόταν από τους Γερμανούς. Ο Βιδάλης συμπληρώνει τώρα αυτή την τιμημένη φάλαγγα των μαρτύρων μιας λαϊκής εφημερίδας. Θανατώθηκε κατά τρόπο πολύ πιο θηριώδη από τους άλλους, θανατώθηκε από Έλληνες και όχι Ιταλούς ή Γερμανούς — αλλά ο σκοτεινός άνθρωπος που καθοδηγεί τους αποθηριωμένους συμμορίτες που θανάτωσαν τον Βιδάλη μιλάει αγγλικά και λέγεται «Τζορτζ».

Σκύβουμε στον τάφο του Βιδάλη — αλλά δεν είναι μόνο στον τάφο του Βιδάλη που σκύβουμε, αλλά στους τάφους χιλιάδων Βιδάληδων που έπεσαν από τότε που ελπίσαμε ότι θα αντικαταστήσει στην Ακρόπολη τον αγκυλωτό σταυρό μόνο η ελληνική σημαία. Δεν υπάρχει περίπτωση Βιδάλη, υπάρχει η περίπτωση των χιλιάδων μαρτύρων Βιδάληδων, υπάρχει η περίπτωση της Ελλάδας. Μας έφεραν τη φρικτή λεπτομέρεια, την εφιαλτική λεπτομέρεια ότι οι συμμορίτες πριν θανατώσουν τον Βιδάλη, τον έκοψαν τα χέρια, τα χέρια που δεν έγραψαν ποτέ τίποτε που να μην ωφελοῦσε την ελληνική πατρίδα. Τι τρέλα! Νόμισαν πως έκοβαν τα χέρια του Βιδάλη, των Βιδάληδων! Και όμως είναι τα χέρια της Ελλάδας που έκοβαν, είναι τα εθνικά επιχειρήματα που εσφαγιάζαν, είναι το ελληνικό έθνος που ενταφιάζαν! Το όνομα του Βιδάλη, των Βιδάληδων, έφτασε στα παγκόσμια υπεύθυνα συνέδρια των εθνών κι έφτασε σαν καφερό σίδερο! Έφτασε σαν ένα μήνυμα ότι, αν στη βασανισμένη τούτη χώρα, που δόξασε το συμμαχικό όνομα όσο καμιά, περισώζεται ακόμα μια βιτρίνα προσχημάτων, όχι παχύτερη άλλωστε από ιστό αράχνης, πίσω από τη βιτρίνα αυτή υπάρχει μια εφιαλτική, μια τερατώδης πραγματικότητα, μια θανάσιμη προσβολή της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, ένα αναίσιμο κούρελμα, κάθε ίχνους ουσιαστικής δημοκρατίας, υπάρχει η ελληνική σάρκα που σπαράζεται.

Δεν ξέρουμε πόσων Βιδάληδων το αίμα θα χρειαστεί ακόμα το δράμα της Ελλάδας. Μα ξέρουμε πως στην εποχή μας έχουν δεθεί σε κόμπο όλες οι αντιθέσεις, παλιές και καινούργιες, του τόπου μας.

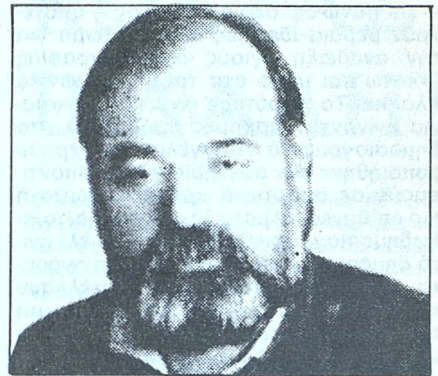
Ξέρουμε ότι έχουν βγει στην επιφάνεια όλες οι δυνάμεις του καλού και του κακού που θα μπορούσε να βγάλει τούτη τη γη. Ξέρουμε ότι τα πεπρωμένα του έθνους βρίσκονται σε ένα αποφασιστικό σταυροδρόμι, ένα σταυροδρόμι ζωής ή θανάτου. Ξέρουμε ότι χτυπιέται τούτη τη στιγμή και θα χτυπηθεί ακόμη περισσότερο το σκοτάδι με το φως, η αντίδραση με την πρόοδο. Ξέρουμε ότι ο λαός μας διαθέτει κυρίως τον εαυτό του, τη δύναμή του και τη θυσία του — δηλαδή το παν. Και ξέρουμε ότι οι εχθροί του δεν διαθέτουν παρά τις αμαρτίες τους και δόντια που δεν είναι τα δικά τους. Δεν αμφιβάλουμε για τη νίκη — γιατί αλλιώς θα ήταν τόσο αφύσικο όσο και το να γυρίσει ο ήλιος ανάποδα.

Τούτη τη σκληρή στιγμή που σκύβουμε στον τάφο του Βιδάλη, θέλω να πω ότι όταν ήρθε το μήνυμά του τραγικού του θανάτου, δεν μπόρεσα να αποφύγω την ανθρωπινή σκέψη ότι όπως δεν υποχώρησα τρεις φορές στην επίμονη απαίτησή του να πάει στη Θεσσαλία, στη φωτιά, αν δεν υποχωρούσα και την τέταρτη ο Βιδάλης θα ζούσε. Αλλά στέκει αν επιτιμητικά ο ίδιος ο Βιδάλης απέναντί μου. Μου είπε, την τέταρτη φορά: «Δεν είναι τίμιο αυτό που κάνουμε, να καίγεται ο κόσμος στη Θεσσαλία κι εμείς να περιμένουμε τις «μπούρδες» του Θεοτόκη. Τι σημασία έχει ο κίνδυνος ενός ανθρώπου μπροστά σ' αυτό που γίνεται σήμερα!» □

ΓΙΑ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ ΒΟΥΔΟΥΡΗ

Στο κείμενο για τον πρώην πρότα-
νη του ΕΜΠ Γιώργο Βουδούρη που
γράφτηκε από το γιό του Οδυσ-
σέα αντιπροσωπεύοντας και την
οικογένειά του και δημοσιεύτηκε
στο προηγούμενο τεύχος, είχε
προταχθεί σημείωμα του περιοδι-
κού που από τυπογραφικό λάθος
έγραφε ότι ο Γιώργος Βουδούρης
πέθανε στις 22 Ιουλίου φέτος αν-
τί του ορθού 22 Ιουνίου.

Θέλει πολύ κουράγιο και γενναιότητα να βρίσκεσαι στις τελευταίες στιγμές της μάχης με το θάνατο, αλλά να μην παραδέχεσαι την ήττα. Να έχεις πάντα — ακόμη και αυτή την ώρα — κάτι να πεις. «Είμαι εναντίον της βίας και πρώτα της κρατικής βίας... Δεν υπάρχει άλλο μέσον εναντίωσης στην κάθε μορφή καταπίεσης του ανθρώπου έξω από τον αγώνα, κατά της βίας». Τα τελευταία αυτά λόγια του Αντώνη Κορόβηλα συμπυκνώνουν την πίστη του και τη μαχητική του ένταξη στα ιδανικά της Δημοκρατίας, του Δικαίου και της Προόδου.

Ο Αντώνης Κορόβηλας γεννήθηκε στην Κέρκυρα τον Ιούνιο του 1936 και μεγάλωσε στην Αθήνα. Διήνυσε τρεις δεκαετίες έντιμης, και επαγγελματικής παρουσίας στη δημοσιογραφία. Στα πρώτα του βήματα, σε ηλικία 22 χρονών, εργάστηκε ως ανταποκριτής επαρχιακών εφημερίδων (*Ταχυδρόμος Καβάλας, Ταχυδρόμος Βόλου, Νεολόγος Πατρών*). Σύντομα, όμως πέρασε στο κοινοβουλευτικό ρεπορτάζ, στο οποίο και αφιερώθηκε έως την τελευταία πνοή της ζωής του. Ως κοινοβουλευτικός συντάκτης εργάστηκε στις εφημερίδες *Νίκη, Αθηναϊκή, Εθνικός Κήρυξ, Ακρόπολις και Ελευθεροτυπία*. Επίσης, διατέλεσε αρχισυντάκτης της εφημερίδας *Κυριαρχος Λαός* της Θεσσαλονίκης, ενώ επανειλημμένως εξελέγη μέλος του Δ.Σ. της ΕΣΗΕΑ.

Παρακολούθησε και κατέγραψε τα συνταρακτικά γεγονότα που διαδραματίζονταν στο ελληνικό κοινοβούλιο κατά την προδικτατορική περίοδο. Γνώριζε σε βάθος τις πιο λεπτομερείς πτυχές του Συντάγματος και τους κανονισμούς της Βουλής, ώστε οι αντιπρόσωποι του Έθνους συχνά κατέφευγαν σε αυτόν για να τον συμβουλευθούν.

Ο Αντώνης Κορόβηλας είχε υπερβεί την απλή καταγραφή των διαδικαστικών εκδοχών και γραφικών συμβάντων της Βουλής και εστίαζε την προσοχή του στο ουσιαστικό: την πολιτική προοπτική των κοινοβουλευτικών δρώμενων.

Ο Αντώνης Κορόβηλας, εκτός από όλα του τα χαρίσματα, ήταν κυρίως, ένας αγαπητός άνθρωπος. Το γνωρίζουν οι συνάδελφοί του αλλά και όσοι συναπαντήθηκαν μαζί του στη δουλειά και στο γλέντι. Φίλος θερμός και «συναδελφικός πατέρας» σε όλους τους νέους συνεργάτες, γεμάτος ζωντάνια και καλοσύνη. Θα μας στηρίξει η ανάμνησή του.

δια λογος

ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΑΤΤΙΚΗΣ

● Από πολίτες του Ηρακλείου Αττικής — που ετοίμασαν και μια προκήρυξη με ανάλογο περιεχόμενο — πήραμε το γράμμα που ακολουθεί σχετικά με το άρθρο του Γρ. Διαμαντόπουλου που

δημοσιεύτηκε σε προηγούμενο τεύχος:

Κοιταχτήκαμε αμήχανα όταν καταλάβαμε ότι το συγκεκριμένο άρθρο αφορούσε το Ηράκλειο και εναγωνίως αναζητήσαμε τα «σκάνδαλα» που υπονοούσε, τα σκάνδαλα που είχαμε στο μυαλό μας.

Κι όμως, αντί για αυτά είδαμε να παρουσιάζεται ένα οικολογικό, κοινωνικό και «οικονομικό» σκάνδαλο, από μια οπτική που δεν την περιμέναμε.

Γιατί πραγματικά, τι σημασία έχει αν την εργολαβία την πήρε το 3ο ή το 1ο βραβείο όταν η διαδικασία είναι ίδια. Και θα ήταν ίδια στο πιο βασικό της στοιχείο:

Στην απουσία του Πολίτη

Αναρωτηθήκατε κ. Διαμαντόπουλε, αν ρωτήθηκαν (έστω και για τα μάτια) οι πολίτες του Ηρακλείου για τη χρησιμότητα και την ανάγκη αυτού του έργου, σε όποια από τις επτά εκδοχές παρουσιάζεται και σε όσες θα παρουσιασθούν. Μελετήσατε την κοινωνική σύνθεση αυτού του χώρου και τις ανάγκες του; Θεωρήσατε σκόπιμο να μάθετε την ιστορία του, πού είναι η ιστορία της Ηρακλειώτικης κοινωνίας; Λάβατε καθόλου

υπόψη σας, τις οικολογικές απόψεις και θέσεις πάνω στα γκαράζ, στο ρόλο των πολυκαταστημάτων και των λαμπτήρων φθορίου στις σύγχρονες κοινωνίες. Και παρακάτω, μη μου απαντήσετε «αυτά μου ζητήσαν» γιατί σε λίγο μπορεί να σας ζητήσουν και ξενοδοχείο πάνω στην Πνύκα.

Όμως όπως καταλαβαίνετε, η αντίθεση δεν είναι μαζί σας, αλλά με το Δήμαρχο και τη Δημοτική μας Αρχή. Πολύ περισσότερο, που αυτή η Δημοτική Αρχή θέλει να θεωρείται «αριστερή», να στηρίζει τη διαφάνεια και την καθαρότητα.

Όταν και ο ποιο μωρός, ακούγοντας την υπογειοποίηση του ηλεκτρικού σταθμού (αυτή τελικά υιοθετήθηκε) σκέπτεται: και από πάνω τι; Από τη στιγμή που απομένει ελεύθερος ο χώρος των 400 περίπου μέτρων, που εμποδίζει την με ταχεία οδό σύνδεση της Εθνικής Οδού με το Ολυμπιακό Στάδιο. Αναρωτιόμαστε: «Τι διχοτομεί περισσότερο το Ηράκλειο» οι γραμμές του τρένου ή μια λεωφόρος».

Και παρ' όλες τις καλές (αν δεχτούμε) προθέσεις της τωρινής Δημοτικής Αρχής, πώς θα αντισταθούμε στις επιθυ-

μίες του ΥΠΕΧΩΔΕ, όταν λόγω Μεσογειακών και Ολυμπιακών Αγώνων και ελλείψει άλλης βασικής αρτηρίας (γιατί ποιος πιστεύει ότι θα έχει τελειώσει η Σταυρού - Ελευσίνας το '94 ή '96). Θα επιχειρήσει και θα κατορθώσει σε μια νύχτα να μετατρέψει το άνω, του υπογειοποιημένου πια σταθμού, σε λεωφόρο. Είναι πεντακάθαρο, ότι η υπογειοποίηση του Ηλεκτρικού Σταθμού, είναι ο Δούρειος Ίππος για τη δημιουργία λεωφόρου μέσα στο ΗΡΑΚΛΕΙΟ.

Ακόμα όμως, ποιο γκαράζ και πού, δεν έχει λειτουργήσει σαν πόλος έλξης των αυτοκινήτων και δεν έχει εντείνει το κυκλοφοριακό, όταν πολύ περισσότερο συστεγάζεται με πολυκαταστήματα στο κέντρο μιας πόλης. Εκτός βέβαια και πρωτοτυπήσουμε, πάλι όπως πρωτοτυπήσαμε αρχίζοντας τα έργα δίχως μελέτες, καθ' ότι αυτές είναι «καπιταλιστικές λογικές και διαδικασίες». Όπως πρωτοτυπήσαμε ως Δημοτική Αρχή, δεσμεύοντας ελεύθερα οικοπέδα, για να φτιάξουμε πολυκατοικίες, αντί να τα παραχωρήσουμε στους ελεεινούς πολίτες που έχουν την απαίτηση να αναπνέουν, ενώ τα μόνα

ΙΣΠΑΝΙΚΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΡΙΟ

ΙΣΠΑΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ

Α' Κύκλος (Τριετής)
ΣΠΟΥΔΕΣ ΙΣΠΑΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Β' Κύκλος (Διετής)
ΣΠΟΥΔΕΣ ΙΣΠΑΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

ΔΙΠΛΩΜΑ ΙΣΠΑΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ-ΕΙ ΓΡΑΦΕΣ

Σόλωνος 34 • Τηλ. 3608055 - 3606882

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΟΛΥ
ΕΣΤΕ

ΕΛΛΗ ΣΚΟΠΕΤΕΑ: ΤΟ «ΠΡΟΤΥΠΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ» ΚΑΙ Η ΜΕΓΑΛΗ ΙΔΕΑ

Όψεις του εθνικού προβλήματος
στην Ελλάδα (1830-1880)

Ποιες είναι οι αντιλήψεις για το ελληνικό έθνος και τον προορισμό του;

Αυτό είναι το καίριο ερώτημα που θέτει και ερευνά η ιστορικός Έλλη Σκοπετέα. Βιβλίο ιστορικό όσο και ιδεολογικό, που είναι χρήσιμο για την κατανόηση του νεοελληνικού βίου, έως και της σημερινής συγκυρίας.

που έχουν αναπνευστικό πρόβλημα είναι τα τσιμεντένια ντουβάρια του Δήμου.

«Δις εις Θάνατον» λοιπόν σε όλα τα δένδρα της πλατείας σε έναν άγνωστο (;) βωμό λογικών και συμφερόντων.

«Δις και τρις και βάλτους μέσα ισόβειο να ησυχάσουμε» όλους αυτούς τους «δήθεν πολίτες» που μιλάνε για περιβαλλοντολογική και κοινωνική υποβάθμιση του προα-
στοί μας.

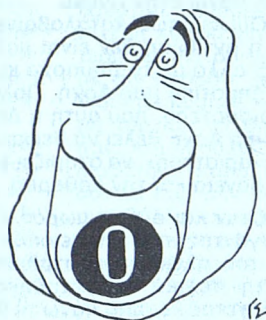
Ναι. Παρ' όλες τις εκφρασμένες ανησυχίες, αντιθέσεις και ερωτηματικά ο Δήμαρχος «μας» θεωρεί ότι αρκεί το «μη σας νοιάζει τίποτα» θα σας το παραδώσω (το έργο) με το κλειδί στο χέρι» και γράφει εκεί που όλοι φαντάζεστε τα συνοικιακά συμβούλια και τους πολίτες, τους «δήθεν πολίτες», και ναι, στηρίζει τη διαφάνεια και την κάθαρση.

Αυτά λοιπόν τα οικολογικά και κοινωνικά σκάνδαλα, μαζί με το οικονομικό, που ίσως κάποτε αποδειχθεί ως τέτοιο, είναι σίγουρα μεγαλύτερα και βαρύτερης σημασίας από το αν την εργολαβία πήρε το 3ο ή 1ο βραβείο.

Όμως πολλοί θα μπορούσαν να πουν ότι «πέρα από τα όποια (πραγματικά αν θέλετε) σκάνδαλα θα μπορούσε να γίνει μια ανάπλαση της Κεντρικής μας πλατείας». Και μάλλον έχουν δίκιο. Πάνω σε αυτή τη λογική και έχοντας γνώση της αδυναμίας της (λόγω της πίεσης συγκεκριμένων γεγονότων και χρόνου) σας στέλνουμε την ανοιχτή επιστολή στο Δήμο του Ηρακλείου που κυκλοφορήσαμε

τον περασμένο Απρίλη, γνωρίζοντας πως δεν είναι μια ολοκληρωμένη πρόταση, έχοντας όμως την επιθυμία να συμβάλει σε μια ολοκληρωμένη πρόταση των πολιτών του Ηρακλείου.

Πολίτες του Ηρακλείου

ΓΟΤΘΟΙ ΚΑΙ ΓΑΛΑΤΕΣ

• Για τον άρτο
τον επιούσιο, μας γράφει
ο φίλος Μιχ. Μπρούζος

Βρισκόμουν μπρος στο πρατήριο άρτου, που στεγάζεται σε εκείνο το ερείπιο της γωνίας Πανεπιστημίου και Κοραή και ζήτησα ν' αγοράσω ένα κιλό «χωριάτικο» ψωμί. Μου ζήτησαν εκατόν τριάντα δραχμές κι όταν τους είπα ότι ο υπουργός Εμπορίου όρισε τιμή του χωριάτικου εκατόν είκοσι, μου απάντησαν χαμογελώντας: «Μπορεί να λέει ο υπουργός, αλλά τ' αφεντικό λέει να πουλάμε εκατόν τριάντα». Κουνώντας το κεφάλι συνέχισαν: «Βλέπεις, άλλο ο γαϊδάρος, κι άλλο ο γαϊδουριάρης».

Σκέφθηκα τότε να προτιμήσω να πάρω ένα κιλό ψωμί —το πιτυρούχο Τ90— αυτό το φθινό λαϊκό ψωμί με το οποίο τραφήκανε γενιές και γενιές Ελλήνων. Μου δίπλωσαν δυο άθλια λεμφατικά καρβελάκια και μου πήρανε διακόσιες (200) δρχ. Κι όταν πάλι τους ρώτησα, γιατί διακόσιες, όταν το σοφό υπουργείο Εμπορίου έχει διατιμήσει τον πιτυρούχο άρτο, δραχμές εννενήντα πέντε, (95) χαμογέλασαν και μου επανέλαβαν τα περί γαϊδάρου και γαϊδουριάρη. Χαριτωμένα παιδιά πάντως!

Δεν μου ξεκαθάρισαν όμως ποιον εννοούσαν γαϊδάρο. Τον υπουργό κ. Ανδριανόπουλο και τις υπηρεσίες του ή την ανύπαρκτη και αδρανή Αγρονομία Αθηνών; Ήταν όμως φανερό ότι «γαϊδουριάρη» θεωρούσαν την πανίσχυρη Ομοσπονδία Αρτοποιών Ελλάδας, που σαν κράτος εν κράτει, εκδίδει όρντινα και φερμάνια για το πώς και πόσο θα χαρατσώνουν, κάθε φορά, οι αρτο-

ποιοί τους δύστιχους κατοίκους της Αθήνας. Δεν ξέρω αν οι Γότθοι, όταν κατέλαβαν κι αυτοί το ισοστέφες Άστυ, ελεηλάτησαν τόσο πολύ τους κατοίκους του. Παρεδόθηκα άνευ όρων, κατέβαλα τα λύτρα και αφέθην ελεύθερος, ελεεινολογών τη Διοίκησιν και τις Αρχές Πάσης.

Με περίμενε όμως και άλλη απογοητευτική έκπληξη. Γιατί όταν ζύγισα τα καρβελάκια μου, τα δυό, στο μπακάλικο της γειτονιάς μου, τα βρήκα βάρους μόνον 860 γραμμαρίων, που σημαίνει ότι πλήρωσα το κιλό του μαύρου ψωμιού προς 232,50 δραχμές, αντί για 95! (200: 860 = 232,50). Και πότε αυτό; Όταν το ψωμί αυτό παρασκευάζεται με τα πιο φθηνά αλεύρια! Απίστευτο. Το μαύρο πιτυρούχο να πουλιέται ακριβότερα από το πολυτελείας.

Υπάρχει άραγε κράτος, υπηρεσίες, κυβέρνηση; Ή όποιος θέλει κάνει ό,τι θέλει και όπως θέλει; Όχι, δεν υπάρχει οργανωμένο Κράτος. Αυτό κατελήφθη από τους αρτοποιούς, όπως ο Γαλάτης Βρένος κατέλαβε τη Ρώμη τότε και οι επικυρίαρχοί μας, όπως εκείνος, μας δηλώνουν: «Vae victis». Και εμείς δεν συνειδητοποιούμε πλέον ότι: «Finis Graeciae».

Μιχ. Μπρούζος

ΧΩΡΙΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ

• Από το Αγρίνιο, το γράμμα που ακολουθεί: ναι συμβαίνουν αυτά:

Για πρώτη φορά —από τότε που υπάρχει κινηματογράφος στην πόλη του Αγρινίου (60 - 70 χιλ. κατοίκους)— δεν υπάρχει αίθουσα προβολής κινηματογραφικών έργων.

Μόνο, Δευτέρα και Τρίτη, λειτουργεί ένας κινηματογράφος ο οποίος διευθύνεται από το Δήμο.

Ρωτάμε: υπάρχει κανένας κινηματογραφόφιλος ανάμεσα στους οκτώ βουλευτές που εξέλεξε η Αιτωλοακαρνανία στις τελευταίες εκλογές; Ευχαριστώ για τη φιλοξενία

Νίκος Οικονόμου

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 Αθήνα
Τηλ. 72.32.713 — 72.49.300
72.48.240

- Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
115 21 Αθήνα
- Διαφημίσεις:
ΑΛΕΚΑ ΣΗΜΑΝΤΗΡΑ
- Γραμματεία-Λογιστήριο:
ΤΑΣΙΑ ΡΟΥΜΠΟΥ
- Σελιδοποίηση, Μοντάζ:
ΤΑΣΙΑ ΛΕΒΟΝ
ΜΑΡΙΑ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ
- Φωτοστοιχειοθεσία —
Αναπαραγωγή φιλμ:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ»
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.49.300
- Εκτύπωση:
«ΝΕΟΣ ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ» Α.Ε.
Θέση Μαριδά Μαντριγκο
Παλλήνη Αττικής
Τηλ. 66.65.081-66.68.424
- Κάθε ενυπόγραφο άρθρο
εκφράζει τις απόψεις του
συγγραφέα του.
- Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξάμ. 1.650 δρχ.
Ετήσια 3.300
Ετήσια Οργανισμών,
Τραπεζών, κτλ.: 10.000 δρχ.
Φοιτητική ετήσια: 2.800

Εξωτερικού

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμνη: δολ. 20
ετήσια: δολ. 40
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αν. Ασία -
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμνη: δολ. 23
ετήσια: δολ. 45

- Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 150
ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 250

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

- Για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας:
Περιοδικό «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60
τηλ.: 72.32.713 - 72.48.240
- Για τα βιβλιοπωλεία Β. Ελλάδας:
Κέντρο του βιβλίου.
Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.
Λαοσάνη 9,
Τηλ. (031) 285.857
54 622 Θεσσαλονίκη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ

Τεύχος 10 - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1989

Θάκελος: Εκλογές. Και μετά...

Σχόλια και άρθρα για τις εκλογές

Μια συνέντευξη με τους
Τάκη Λαμπρίδα
Παρ. Αυγερινό
Αλέκο Αλαβάνο
Μιχ. Παπαγιαννάκη

Μια συζήτηση με την Εύα Κοταμανίδου

Ένα κείμενο του Αϊνστάιν για το Σοσιαλισμό

Γράφουν επίσης:

η Άννα Φιλίππιν για την Κίνα
ο Κώστας Γεωργιάδης για τη θία στα γήπεδα
ο Σπ. Παπασηπιδίου για τη Γαλλική
Επανάσταση
ο Ν. Σαρρής για τον Ισλαμισμό στην Τουρκία
και ο Σεν. Γιαταγάνας
για τον Νίκο Σβορώνο

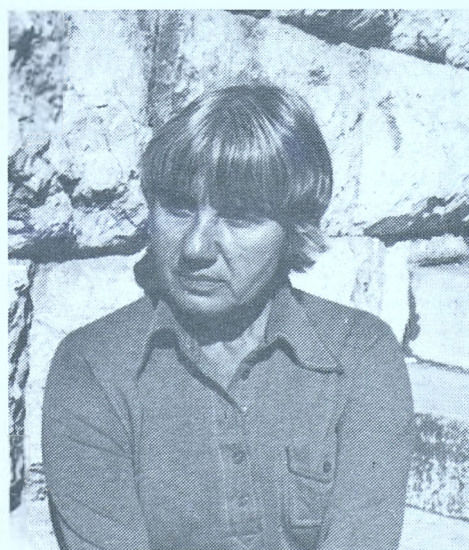

ΤΑΤΙΑΝΑ ΓΚΡΙΤΣΗ-ΜΙΛΛΙΕΞ

- Χρονικό ενός εφιάλτη (1966-1974)
- Από την άλλη όχθη του Χρόνου (Μυθιστόρημα)
- Στη σκάλα του Ουρανού (Διηγήματα)
- Αναδρομές (Διηγήματα)
- Αλλάζουμε; (Μυθιστόρημα)

ΕΥΓΕΝΙΑ ΦΑΚΙΝΟΥ

- Το έβδομο ρούχο (Μυθιστόρημα)
- Η μεγάλη πράσινη (Μυθιστόρημα)
- Για παιδιά:
- Το μεγάλο ταξίδι του Μελένιου
- Ξύπνα Ντενεκεδούπολη
- Ο κύριος Ουλτραμέρ

ΙΩΑΝΝΑ ΚΑΡΑΤΖΑΦΕΡΗ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ

- Το χαμένο κουμπί • Επιπλωμένα δωμάτια
- Μπαζαγιάζι • Οι δύο τελευταίοι • 4-2=0
- Τα κορίτσια της Ερεχθείου • Τέσσερις Πολωνέζες
- Ζευγάρια της Αθήνας • Οι έφηβοι του Κολωνού

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

- Η ζωή σε τέσσερις πράξεις • Ιστορίες γι' άντρες
- Καφενείον ο Τέταρτος Κόσμος • Χωρισμένη στα δύο

από τις **ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ**
Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

CAMEL

ΑΦΙΛΤΡΟ

MCCANN-ERICKSON

© R. J. Reynolds Tobacco International

ΕΙΣΑΓΕΤΑΙ

Το Υπουργείο Υγείας προειδοποιεί:

**ΤΟ ΚΑΠΝΙΣΜΑ ΒΛΑΠΤΕΙ
ΣΟΒΑΡΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ**